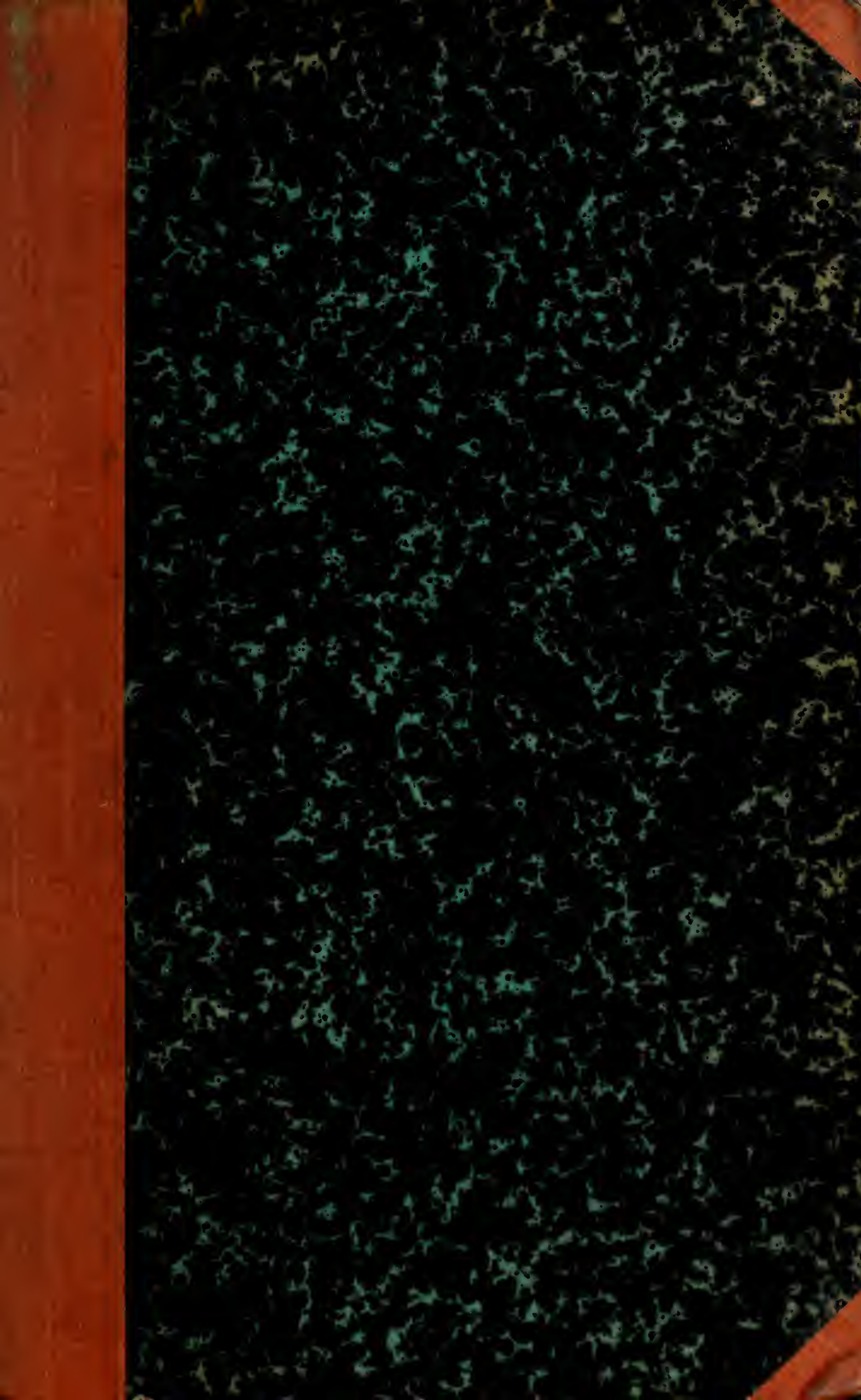

ANALECTA HYMNICA
MEDII AEVI.

Herausgegeben
von
Clemens Blume und Guido M. Dreves.

XXXV.

PSALTERIA RHYTHMICA.
Gereimte Psalterien
des
Mittelalters.

Erste Folge.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1900.

PSALTERIA RHYTHMICA.

Gereimte Psalterien

des

Mittelalters.

Erste Folge.

Aus

Handschriften und Frühdrucken

herausgegeben

von

Guido Maria Dreves

S. J.

Leipzig.

O. R. Reisland.

1900.

VORWORT.

Mit dem Worte Psalterium bezeichnet die Hymnologie eine Art geistlicher für die Privatandacht bestimmter Lieder, deren Wesen darin liegt, dafs sie, wie das Buch der Psalmen aus 150 Psalmen, aus 150 Strophen bestehen. Ursprünglich ward an ein Psalterium noch die weitere Anforderung gestellt, dafs jede Strophe desselben eine nähere oder entferntere, geistreiche oder weniger geistreiche Anspielung auf den entsprechenden Psalm enthalte. In den Werken des hl. Bonaventura, Venedig 1756, XIII, 362 wird dies in der Vorbemerkung zu dem Psalterium minus desselben also ausgedrückt: „Opusculum hoc psalterium minus beatae Mariae virginis praenotatur, quia quilibet quaternarius rhythmicus aliquid continet ad imitationem psalmorum Davidis in ordine, ita ut primus quaternarius versuum aliquid primi psalmi redoleat, secundus aliquid secundi et sic de singulis.“ Auch die rhythmischen Vorreden zu einzelnen Psalterien machen auf diesen inneren Zusammenhang bisweilen aufmerksam; z. B.

Qui prudenter operis huius vim perpendit
Et eius materiam, unde sit, attendit,
Si per psalmos singulos ordine descendit,
Totam de psalterio summam deprehendit.

Ähnlich ein Prologus zu dem Psalter *Ave, virgo virginum, per quam vir beatus:*

Hanc ad nostri psalmistae gloriam
Administrat psalmus materiam,
Christi matrem Davidque filiam
Ad salutis salutans gratiam.

Das Schlufswort eines anderen Psalters redet von 150 Ave (jede Strophe beginnt mit diesem Grufsworte), „quae de psalmis defloravi“. Diese Anspielungen sind bald nähere, greifbarere und detailliertere, bald ferner liegende, nur schwach angedeutete und deshalb oft der Beobachtung sich entziehende. Sie sind vielfach deutlich in der einen, sehr verschwommen in einer anderen Strophe. So liegt, wenn ein Psalterium dieser Sammlung in der 1. Strophe schreibt:

Ave, porta paradisi,
Lignum vitae, quod amisi,
Per te mihi iam dulcescit
Et salutis fructus crescit,

die ganze Anspielung in dem Worte Lignum; vgl. Ps. 1, 3: Et erit tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum. Wenn in dem Psalter Anselms von Canterbury Str. 1 lautet:

Ave mater advocati,
Qui beatus consilio
Aula ventris incorrupti
Processit ut ex thalamo,

so zielt die Anspielung auf Ps. 1, 1: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum. Wenn die gleiche Strophe in dem Psalter Edmunds von Canterbury beginnt:

Ave, virgo, lignum mite,
Quae dedisti fructum vitae
Saluti fidelium,

so deutet das auf Ps. 1, 3: Et erit tamquam lignum . . . quod fructum dabit in tempore suo. Ausgeführter erscheint die Beziehung zwischen Vers und Psalm z. B. im Psalter XIV:

Ave, virgo virginum, ave, via morum,
Edidisti filium, vitam mortuorum,
Qui non in consilium abiit impiorum,
Is per te subsidium conferat beatorum.

Von dieser ursprünglichen Idee, derzufolge auch der Inhalt mit dem der Psalmen einige Berührungspunkte aufweisen sollte, gingen indes die späteren Dichter vielfältig ab, und es entstanden s. g. Psalterien, deren ganze Beziehung zum Buche der Psalmen lediglich in der Anzahl der Strophen bestand. So enthalten z. B. die beiden Psalterien Engelberts von Admont keinerlei Anspielungen auf den Inhalt der Psalmen. Die 150 Strophen teilte man in drei Quinquagenen ein, die auch zuweilen als Rosarien (Gedichte von 50 Strophen) bezeichnet werden, wie umgekehrt drei Rosarien (marianische Rosenkränze) noch heute „Psalter" genannt werden, ebenfalls nur der 150 Ave wegen.

Der Gebrauch der gereimten Psalterien war ein mehrfacher. Sie wurden gebetet und gesungen, da manche eine Melodie bei sich haben oder auf bekannte Melodien gedichtet sind. Wurden dieselben gebetet, so beschränkte sich der Andächtige entweder auf das Hersagen des Gedichtes, oder er begleitete jede Strophe mit einem Ave Maria, oder endlich er betete sämtliche Psalmen, so aber, dafs jedem derselben eine Strophe des Gedichtes gleichsam als Antiphon vorhergeschickt ward. Letztere Art wurde wohl auch von mehreren Klerikern gemeinsam ausgeführt, wenn, wie nicht selten geschah, durch eine fromme Stiftung verordnet wurde, dafs an bestimmten Tagen für einen oder mehrere Verstorbene der ganze Psalter in besagter Weise gebetet oder gesungen werden sollte. Für die Beliebtheit der Andacht spricht

am meisten die Zahl der noch vorhandenen Psalterien sowie das häufige Vorkommen der beliebteren unter ihnen in so zahlreichen Handschriften.

Die meisten dieser Psalterien sind, wie Mone II, 245 bemerkt, noch ungedruckt. Gedruckt sind das Anselms von Canterbury (Migne PP. LL 158, 1038 ff); das Bonaventura zugeschriebene (Opp. XIII. 362 ff.); das Psalterium de passione Domini oder Granum passionis (Milchsack, Hymni et Sequentiae S. 65 ff.); das Psalterium Ave lignum excelsum gloriae (Ragey, Hymnarium Quotidianum p. 339 ff.). Auch hier gelangen wohl die meisten, namentlich die gebräuchlicheren und besseren, nicht aber schlechthin jedes Psalterium zum Abdrucke. So enthält Cod. Londinen. Reg. 2 A IX saec. 13. an erster Stelle ein Psalterium de Spiritu Sancto, von dessen Wiedergabe ich leider absehen mufste, da die Handschrift so morsch und zerfressen ist, dafs nur traurige Bruchstücke zu retten gewesen wären. Das Prooemium des Psalters ist völlig vermorscht; dieses selbst beginnt mit den Worten:

Veni, sancte spiritus patris filiique,
Ab utroque pro[diens et] compar utrique,
Da virum induere beatum sequique
Hominem, quem induit Deus . . . . . .

Hierauf folgt das Psalterium „Ave virgo, virginum, parens absque pari", dann ein längeres Gedicht über das Kreuz, das kein Psalter zu sein scheint, da das corpus nur 116 Strophen zählt. Die Einleitung beginnt:

Ad salutiferae crucis signaculum
Divino munere salvantis saeculum
Iugis sit opere dulce spectaculum
Manus attollere et mentis oculum.

Das Gedicht selbst beginnt mit folgender Strophe:

Ante luciferum a patre genitus,
Labores pauperum pensans et gemitus,
Sol, auctor siderum, nobis est editus,
In fine temporum nascens humanitus.

Auch dies Gedicht ist zerfressen. Auf dasselbe folgt an vierter Stelle das unter Nr. I mitgeteilte Psalterium sanctae crucis, dann von anderer Hand verschiedene religiöse Gedichte.

Ein weiteres Psalterium Marianum enthält Cod. 55. der Jagellonischen Bibliothek in Krakau, saec. 15; ich fand es wieder in einem geschriebenen Gebetbuche der Utrechter Karthause „Domus Novae Lucis", vom Jahre 1477, Cod. Ultraiectin. Scriptt. eccl. 375. Dies Psalterium ist von so unbesorgter Form, dafs es zwischen Reimprosa und Poesie die Mitte hält, weshalb ich von einer Wiedergabe desselben glaubte absehen zu dürfen. Es beginnt:

Ave, beatissima origo conditoris,
Virgo fecundissima, praelata caeli thronis.

Ave, quae ut cedrus excrevisti,
Quando Deum ex te genuisti.[1])

Ave dies laetitiae,
Virtutis et iustitiae.[2])

Ave, decus pudicitiae,
Fons verae sapientiae.

Ave, dulcoris
Vas et honoris etc.

Was die Verfasser dieser Psalterien angeht, so sind die Angaben der Handschriften in einigen Fällen als unrichtig erkennbar, so, wenn Augustin, Hieronymus, Bernhard als Autoren genannt werden; in anderen Fällen ist der handschriftlichen Angabe unbedingt zu trauen, so bei den Psalterien des Hieronymus von Monsee, des Guilliaume de Deguileville u. a.; eine dritte Klasse von Angaben erregt einen gewissen Zweifel, ohne dafs es für den Augenblick möglich wäre, denselben, sei es als berechtigt nachzuweisen, sei es als unberechtigt abzufertigen.

Dem Kenner der lateinischen Dichtung des Mittelalters wird nicht entgehen, dafs einige unter diesen Psalterien nach Inhalt und Form mit zu den besten poetischen Erzeugnissen jener Zeit gehören. Um so mehr bedauere ich, dafs ich aus Mangel an Zeit nicht alle Handschriften zu vergleichen vermochte, in denen ich den verbreiteteren Psalterien begegnet bin. Doch ist, wie ich glaube, stets eine hinreichende Anzahl verglichen worden. Anfänglich war es meine Absicht, bei den inhaltlich an die Psalmen Bezug nehmenden Psalterien zu jeder Strophe die entsprechenden Psalmverse zu notieren. Da aber die Lesarten schon ungewöhnlich viel Raum beanspruchen, mufste ich hiervon Abstand nehmen. Übrigens bezeichnet bei regelmäfsig gebauten Psalterien die Ordnungszahl der Strophen stets auch den ihr entsprechenden Psalm, wenn man in der zweiten Quinquagene 50, in der dritten 100 hinzudenkt, wodurch ein sofortiges Auffinden der Parallelstellen ermöglicht ist.

Wien, den 9. März 1900.

Guido Maria Dreves.

---

[1]) Quando Deum verum ex te genuisti (Ultraj.); Quando Deum peperisti (Cracovien.). — [2]) Virtusque iustitiae (Ultraj.).

PSALTERIA RHYTHMICA.

SERIES PRIOR.

I. Psalterium sanctae Crucis.

Prologus.

1. Digni regis
   digna militia
   Dignae laudis
   est digna gloria,
   Digne laudent
   signa regalia,
   Qui signantur
   regis victoria.

2. Crux est signum
   regis iustitiae,
   Signum pacis,
   signum victoriae,
   In hoc signo
   sub servi specie
   Vicit Christus
   hostem nequitiae.

3. Dulce lignum
   dulci praeconio
   Dulcis laudis
   laudet devotio,
   Sono vocis
   concordet actio,
   Deo placet
   talis laudatio.

4. Palmam Christi
   qui pensant saepius,
   Signum crucis
   laudant libentius,
   In hoc signo
   triumphat filius,
   Pater mundum
   salvat propitius.

5. Laudis crucis
   lata materia,
   Late latent
   crucis mysteria,
   Scire cuncta
   crucis praeconia
   Nulla potest
   mentis memoria.

6. Pauca libet
   de multis dicere,
   Agro pleno
   spicas colligere,
   Meas vires
   liquet excedere
   Plene laudes
   crucis disserere.

7. Agrum plenum
   voco psalterium,
   Plene pandens
   crucis mysterium,
   Disce sensum
   psalmorum omnium,
   Cuncti pandunt
   crucis praeconium.

8. Servis crucis
   scio dulcescere
   Laudes crucis
   in psalmis noscere,
   Tali causa
   praesumo temere
   Laudi crucis
   psalmos convertere.

9. Plane patet
   mea praesumptio,
   Supra vires
   opus incipio,
   Opus parvo
   dispar ingenio
   Laudes dare
   crucis mysterio.

10. Ut praesumat
mea temeritas,
Me compellit
fraterna caritas,
Cum peccantem
urget necessitas,
Culpae minor
erit iniquitas.

11. Rivus fluens
de vena paupere
Horto pingui
solet influere,
Sermo manans
arenti pectore
Doctis viris
potest proficere.

12. Carmen breve
de sensu tenui
Crucis laudi
pauper composui,
Herbis horti
prodest irrigui
Pauper rivus
fontis exigui.

13. Dives donis,
largus in munere
Parvum munus
sumat de paupere,
Mundum signans
crucis caractere
Carmen crucis
velit respicere.

Prima Quinquagena.

1. Ave salutiferum
sanctae crucis lignum,
Contra pomum noxium
fructum ferens dignum,
Per tuum mysterium
et per crucis signum
Hostem procul arceat
Dominus malignum.

2. Ave, crux, victoria,
regis saeculorum,
Contra quem convenerant
reges Iudaeorum,
Regum rex et dominus
omnium regnorum
Nos a iugo liberet
regum iniquorum.

3. Ave, crux, qua moriens
Dominus dormivit,
Qui signatum lapide
sepulcrum exivit,
Membra donet subsequi,
quo caput praeivit,
Qui surgens a mortuis
in caelum abivit.

4. Ave, signum typico
tau praesignatum,
Lumen vultus Domini
super nos signatum,
Qui ferunt in frontibus
signum tam sacratum,
Lumen ferant fidei
cordibus collatum.

5. Ave, crux, quam sanguine
tinxit salutari,
Quem docemur sanguinem
virum detestari,
Nos a viris sanguinum
nolit inquinari,
Qui nos suo sanguine
voluit salvari.

6. Ave, per quam Domini
furor est placatus,
Cum pro nobis innocens
agnus est oblatus,
Ne rursum nos arguat
ira conturbatus,
Gemitus et lacrimae
diluant reatus.

7. Ave, per quam fortior
fortem superavit,
Vita mortis principem
morte triumphavit,
Salvet nos a gladio
suo, qui vibravit,
Qui tetendit hostibus
arcum et paravit.

8. Ave, per quam Christus est
caelis elevatus,
Paululum ab angelis
terris minoratus,
In caelestis gloriae
sede coronatus,
Nostrae sit miseriae
per te miseratus.

9. Ave, qua iudicium
nostrum iudicare,
Nostram causam veniet
Christus ventilare,
Per te causas hominum
velit allegare
Iudex, qui iudicium
habet promulgare.

10. Ave, crux, qua moriens
de mundo migravit
Verus passer, hominum
qui lepram purgavit,
Qui pro lepra passerem
offerri mandavit,
Nos a lepra liberet,
quae mentem foedavit.

11. Ave, salus populi,
lignum sanctitatis,
Insignita lumine
verae claritatis,
Per te sàlvi videant
lumen veritatis,
Qui sunt in circuitu
rotae vanitatis.

12. Ave, qua succubuit
praedo depraedatus,
Inimicus amplius
non est exaltatus,
Per te mentis oculus
sit illuminatus
Nec in mortis dormiat
tenebris caecatus.

13. Ave, crux sanctissimo
sanguine respersa,
Quem sparsit in posteros
Iudaea perversa,
Signo sui sceleris
per orbem dispersa
Per te sit captivitas
Israel aversa.

14. Ave, tabernaculi
mysticum altare,
In quo fuit hostia
nostrum salutare,
Pontifex et hostia
sanctae factus arae
Suo tabernaculo
nos det habitare.

15. Ave, cuius titulum
scimus immutatum,
Ut credamus stabilem
Christi principatum,
In te bibens Dominus
calicem murratum
Nostrum cor in Domino
faciat laetatum.

16. Ave, cuius summitas
ad caelum ascendit,
Profundum ad inferos
deorsum descendet,
Orantes exaudiat,
qui in te pependit,
Qui summa cum infimis
cruce comprehendit.

17. Ave, qua circumdatus
dolis dolosorum
Dolori condoluit
Christus mortuorum,
Nos a causis liberet
penitus dolorum,
Volans super Cherubim
et pennas ventorum.

18. Ave, per quam geminus
gigas fecit cursum,
De summis ad infima
faciens excursum,
Recurrens ab inferis
ad superna rursum,
Sui cursus socios
secum vehat sursum.

19. Ave, sacerdotii
finis figuralis,
In qua finem ceperat
unctio regalis,
Per te rex et pontifex
Christus aeternalis
Regum et pontificum
salus sit finalis.

20. Ave, quae dominicae
mortis passione
Divinae nos inseris
lapides coronae,
Ab ardentis clibani
servans ustione
Sua nos glorificet
Christus visione.

21. Ave, crux, qua singulis
membris cruciatus
Christus tulit omnium
membrorum reatus,
Flagris, sputis, colaphis,
clavis vulneratus
Cuncta curet vulnera
nostri cogitatus.

22. Ave, virga noxium
perimens serpentem,
Baculus, quo transiit
Israel torrentem,
Virga sis et baculus
omnem regens gentem,
Virga regat debilem
baculus potentem.

23. Ave, nostri gaudii
porta triumphalis,
Per quam sera tollitur
portae gehennalis,
Per te nobis aditum
pandat aeternalis,
Plaga facta Domini
latere letalis.

24. Ave, qua sustinuit
carnales defectus,
In carne qui similis
nobis est effectus,
Legem delinquentibus
dulcis det et rectus,
Quae delicta diluat,
dirigat affectus.

25. Ave, per quam innocens
caelis est regressus,
Innocenter uterum
virginis ingressus,
Innocens nocentium
superans congressus,
Nobis innocentiae
tribuat progressus.

26. Ave, signum gloriae,
signum lucis verae,
In quo bona Domini
credimus videre,
Qui per crucem docuit
hostem non timere,
In terra viventium
nobis det gaudere.

27. Ave, cuius brachiis
Christus est extensus,
Patri preces offerens
in cruce suspensus,
Nos a lacu liberet
poenalis descensus,
Cuius iam refloruit
nobilis ascensus.

28. Ave, per quam vitulus
passus pascualis
Patris tenet solium
patri coaequalis,
Nostris sit propitius
et misertus malis,
Quem figurat vitulus
Libani legalis.

29. Ave, de qua gaudium
matutinum fluxit,
Cum Christus ab inferis
mortuos eduxit,
Nos ducat ad gaudium,
quo suos perduxit,
Scindens saccum corporis,
sibi quem obduxit.

30. Ave, crux, qua natio
Dominum derisit,
Quae Christum occiderat,
Barrabam dimisit,
In te suum spiritum
patri qui commisit,
Nobis mittat spiritum,
quem de caelo misit.

31. Ave, delinquentium
dulcis medicina,
Qua delicta diluit
pietas divina,
Per te paenitentiae
sanet virtus trina,
Quos configit animi
vulnerati spina.

32. Ave, cuius laudibus
iustos exaltare,
Cuius decet gloriam
rectos collaudare,
Per te carnis citharam
recte det sonare,
Qui cordis psalterium
sibi vult cantare.

33. Ave, benedictio
nostri redemptoris,
In qua benedicitur
universis horis,
Nos, quï benedicimur
signo crucis foris,
Intus gustus satiet
divini dulcoris.

34. Ave, nostrae fidei
singulare scutum,
Quo munitur fragile
nostrae carnis lutum,
Passus clavos, lanceam,
fel, acetum, sputum
Per te salvet hominem
ope destitutum.

35. Ave, de qua profluit
ubertas torrentis,
Qui dat efficaciam
cunctis sacramentis,
Per te nos inebriet
fons aquae viventis,
Qui salvabit homines
una cum iumentis.

36. Ave, signum removens
gladium nocentem,
Gladium versatilem,
gladium ardentem,
Qui removit Cherubim
gladium tenentem,
Gladium removeat
pauperes laedentem.

37. Ave, per quam Domini
servi vim fecerunt,
Amici cum proximis
de longe steterunt
Cicatrices carnium,
si quae putruerunt,
Curet, quem increduli
cruci confixerunt.

38. Ave, lignum unicum
placens salvatori,
Quo nostro succurrere
voluit languori,
Discretam custodiam
nostro ponat ori,
Qui tacens et patiens
in te venit mori.

39. Ave, per quam credimus
legem consummari,
Literam in spiritum
plene commutari,
Spiritali cantico
nos det innovari
Holocausto pecorum
nolens plus placari.

40. Ave, quam in umeris
suis Christus vexit,
Quibus dragmam decimam
ad novem revexit,
Nos vehat, quo pauperem
egenum evexit,
Qui per Iudam traditus
de morte surrexit.

41. Ave, quinque fontium
rivis decorata,
Quinque Christi vulnerum
sanguine sacrata,
Aquis horum fontium
nostra mens potata
Caritate sitiat
Christi vulnerata.

42. Ave, cuius hostiam
credimus venire
Sacerdotis precibus
in altare mire,
Quos altari Dominus
suo vult servire,
Ad altare gloriae
donet introire.

43. Ave, liberatio
populi credentis,
Non arcu vel gladio
suo confidentis,
Quos adhuc afflictio
premit pravae gentis,
Per te salvet dextera
Christi resurgentis.

44. Ave, per quam vestis est
sponsi redimita,
Murra, gutta, cassia
satis insignita,
Sponsa quoque vestibus
variis vestita
Domum, patrem, populum
per te sit oblita.

45. Ave, per quam impetus
duplicis liquoris
Effluxit de latere
nostri salvatoris,
Virtus aquae diluat
sordes peccatoris,
Sanctitatem conferat
sanctitas cruoris.

46. Ave, cuius brachiis
humilis pependit,
Qui virtutis brachium
longius extendit,
Qui salutem omnibus
gentibus impendit,
Nobis det ascendere
caelum, quod ascendit.

47. Ave, propugnaculum
sanctae civitatis,
Quam fundavit pietas
summae maiestatis,
Loco nos suscipiat
verae voluptatis
Susceptus in medio
nostrae vilitatis.

48. Ave, Deo pretium
solvens animarum,
Quas horrendus tenuit
locus tenebrarum,
Iugis meditatio
talium poenarum
Nos trahat ab ambitu
rerum terrenarum.

49. Ave, finis finiens
legis vetustatem,
Novae nobis conferens
vitae novitatem,
Nostrae laudis organo
donet puritatem,
Qui plus laude diligit
puram voluntatem.

50. Ave, miseratio
vera miserorum,
Qua fuit miseriae
misertus malorum,
Nos a multitudine
mundet vitiorum
Mundum mundans sanguine
vulnerum suorum.

Secunda Quinquagena.

1. Dulce lignum, laude dignum,
Digna ferens pondera,
In qua Christi plaga tristi
Sunt confixa viscera,
Sic arescat et senescat
Per te vetus hedera,
Ut sit homo Dei domo
Oliva fructifera.

2. Dulce lignum summi ducis,
Qui nobis compatiens
Ad crudelem mortem crucis
Factus est oboediens,
Per te lumen verae lucis
Cognoscat insipiens,
Ne confidens in caducis
Deum sit despiciens.

3. Dulce lignum crucis, vale,
Tinctum Christi sanguine,
Inter ligna nullum tale
Fronde, flore, germine,
Per hoc lignum tam condignum
Salvos nos fac, Domine,
Qui salvamur et signamur
Tuo sancto nomine.

4. Dulce lignum, de quo signum
Tribuit clementiae
Sero captus, mane tractus,
Passus in meridie,
Nos signatos et pennatos
Donis suae gratiae
Det volare, quo pausare
Possimus in requie.

5. Dulce lignum, quo calcavit
Torcular rex omnium
Et calcando torculavit
Fastum conculcantium,
Quos infestant et molestant
Mala persequentium,
Christo duce frui luce
Contingat viventium.

6. Dulce lignum, quo misertus
Deus suo populo
Poenam crucis est expertus,
Resurgens diluculo,
Super caelos exaltatus
De crucis patibulo
Nos a duri cruciatus
Liberet periculo.

7. Dulce lignum, quod sacravit
Iustus iudex omnium,
Poenam crucis qui mutavit
In vitae mysterium,
Per te dare vel dictare
Rectum det iudicium,
Ne perenne nos gehennae
Contingat supplicium.

8. Dulce lignum, quo malignum
Hostem Deus domuit,
Insurgentes et nocentes
Inimicos terruit,
Nostrum cursum ducat sursum,
Quo praeire voluit,
Qui de portis dirae mortis
Hominem eripuit.

9. Dulce lignum, quod dulcescit
Idumeae finibus,
Cum per fidem innotescit
Virtus crucis gentibus,
Innotescit et dulcescit
Per te Christus omnibus,
Ut evulsos et repulsos
Caeli reddat sedibus.

10. Dulce lignum, quo firmatur
Fidei soliditas,
Super petram solidatur
Spei nostrae firmitas,
Sic nos firmet et confirmet
Fides, spes et caritas,
Ut timenti detur genti
Caelestis hereditas.

11. Dulce lignum, quo benignum
Scimus passum gravia,
Ut subiecti sint perfecti
Christi patientia,
Cum nos turbat vel conturbat
Mundana malitia,
Sic regatur, ne frangatur
Depulsa maceria.

12. Dulce lignum, quod dulcorem
Fonti Marath tribuit,
In deserto dans liquorem,
Ubi liquor defuit,
Nostrae menti det saporem,
Qui crucem sustinuit,
Et sitire sacrum rorem,
Qui de cruce profluit.

13. Dulce lignum, quo damnavit
Christum prava natio,
Innocentem sagittavit
Linguae suae gladio,
Per te luant atque ruant
Scrutantes scrutinio,
Ut salvemur et laetemur
Vindicem supplicio.

14. Dulce lignum, cuius hymnum
Decet Sion canere,
Quam exemit et redemit
Christus crucis munere,
Nobis natis consignatis
Sion matris libere .
In aeternum det supernum
Deus votum reddere.

15. Dulce lignum, per quod signum
Divini patibuli
Et honorant et adorant
Omnes terrae populi,
Per virtutem et salutem
Tam sancti signaculi
Caeli numen nobis flumen
Det transire saeculi.

16. Dulce lignum, cuius signum
Nostro vultu gerimus,
Qui per crucem veram lucem
Vultus Dei novimus,
Cuius cultu pio vultu
Laxet, quod deliquimus,
Qui nos signo signat digno
Sanctorum sanctissimus.

17. Dulce lignum, quo destruxit
Victi victor atria
Et in caelum scandens duxit
Secum capta spolia,
Segregata nobis data
Per te verbi pluvia
Epulemur et laetemur
Perenni laetitia.

18. Dulce lignum, quo solvebat
Christus, quae non rapuit,
Morti crucis se tradebat,
Qui nil morti debuit,
Pro peccatis passus gratis,
Quae pati non meruit,
A terreno salvet caeno,
Quos mundus absorbuit.

19. Dulce lignum, quo levamen
Caelestis auxilii
Dat, qui gratis ad gravamen
Ductus est supplicii,
Cum nos trahunt ad certamen
Graves adversarii,
Da festinum adiuvamen,
Deus adiutorii.

20. Dulce lignum, senectutis
Succurrens in tempore,
A vetustae servitutis
Mundum salvans foenore,
Cum senectus et defectus
Concurrunt in corpore.
Iuventutis et virtutis
Firma mentem robore.

21. Dulce lignum, quo potentem
Potenter humiliat,
Qui mendicum et egentem
A potente spoliat,
Ex usuris et pressuris
Nos omnes eripiat,
Ut egentes et potentes
Deus salvos faciat.

22. Dulce lignum, quo benignum
Occidit gens misera,
Bonus Deus quasi reus
Luit nostra scelera,
Ne zelemus vel amemus
Pravae pacis prospera,
Mens intenta tam cruenta
Penset Christi vulnera.

23. Dulce lignum, quo pacatur
Patris indignatio,
Cum pastore reformatur
Ovis agni pretio,
Qui salutem operatur
In terrarum medio,
Ovem salvet, quae vagatur
In hoc orbis invio.

24. Dulce lignum, merum dignum,
Mundum donans finibus
Orientis, occidentis
Et desertis montibus,
Per te meri dans sinceri
Calicem hominibus,
Nos a faece sua nece
Servet et a sordibus.

25. Dulce lignum, quo devotus
Duros hostes domuit,
Qui Iudaea Deus notus
Magnum nomen habuit,
Morientem et surgentem,
Quem terra contremuit
Det implere, quod vovere
Deus nos edocuit.

26. Dulce lignum, quo virtutem
Suam notam fecerat,
Qui captivos ad salutem
Per crucem redemerat,
Cum antiquis inimicis
Nos in corde vulnerat
Et virtutem et salutem
Deus nobis conferat.

27. Dulce lignum dulcoratum
Corpore dominico,
Dulcem nobis dans ducatum
In deserto mystico,
Qui nos màri naufragari
Voluit Aegyptico,
Nobis sane frui pane
Concedat angelico.

28. Dulce lignum, quo pependit
Dulcis Dei filius,
Se pro nobis cum impendit
Peccatis propitius,
Nostras mentes polluentes
Gentes pellat longius
Nec culparum antiquarum
Recordetur amplius.

29. Dulce lignum, quo plantavit
Veram Deus vineam,
Suae vitis cum potavit
Potionem felleam,
Botrus vitis poenam sitis
Perpessus spontaneam
Vera vitae nobis vite
Sitim det idoneam.

30. Dulce lignum, quo suorum
Fratrum ira venditus,
Verus Ioseph tormentorum
Poena est expositus,
Cum nos premit cophinorum
Onus sive servitus,
Libertatem det caelorum
Ioseph liber redditus.

31. Dulce lignum, in quo deos
Deus sic diiudicat,
Quod virtute mira reos
Homines deificat,
Quibus nomen et virtutem
Nominis communicat,
Suae lucis det salutem,
Qua suos glorificat.

32. Dulce lignum, cuius signum
Dei patrimonium
Ab insultu et consultu
Servat malignantium,
In malignis gravis ignis
Cum furet incendium,
Nos vindictae tam districtae
Non tangat iudicium.

33. Dulce lignum, quo dilecta
Dei tabernacula
Pandit Christus in erecta
Pandens crucis specula,
Sint amota per te tota
Peccati repagula,
Ut sit homo Dei domo
Beatus in saecula.

34. Dulce lignum, de quo datur
Nova benedictio,
Et antiquae relevatur
Culpae maledictio,
Quibus pater mitigatur
Mediante filio,
Omnis culpa remittatur
Crucis beneficio.

35. Dulce lignum Ionae signum
Implens evidentius,
Cum exivit, qua dormivit,
Tumba Dei filius,
Dormiendo qui praedavit
Inferna inferius,
Exeundo quo volavit,
Nos ducat superius.

36. Dulce lignum, quo salvavit
Raab filo rubeo,
Qui gentiles liberavit
Sanguine purpureo,
Civitatem, quam fundavit
Deus in empyreo,
Donet illis, quos signavit
Signo crucis roseo.

37. Dulce lignum, quo trahebat
Ad se Deus omnia,
Quando manus extendebat
Super crucis brachia,
Qui remotis suis votis
Probra tulit vilia,
Det pensare, quam amare
Luit nostra vitia.

38. Dulce lignum, quo letali
Cruciatus vulnere
Se cum suis infernali
Duxit Deus carcere,
Qui resurgens de poenali
Liber vivit funere,
Nos castiget filiali
Virgae suae verbere.

39. Dulce lignum, quo splendorem
Dei nostri sumpsimus,
Qui per iram et furorem
Illius defecimus,
Per dolorem et laborem
Mundi cum marcescimus,
Det vigorem et virorem
Aeternum altissimus.

40. Dulce lignum, cuius signum
Nobis est defensio,
Cum diurna vel nocturna
Nos gravat temptatio,
Ne patenti vel latenti
Laedamur daemonio,
Et leonem et draconem
Liget Christi passio.

41. Dulce lignum, quo credentes
Plaudunt domo Domini,
Confitentes et psallentes
Eius sancto nomini,
Palmae flores largiatur
Per te Deus homini,
Ut per mores conferatur
Cedri celsitudini.

42. Dulce lignum, deformatam
Reformans imaginem,
Cum indutus est beatam
Christus fortitudinem,
Suam nobis renovatam
Det similitudinem,
Cuius regnum ampliatam
Habet longitudinem.

43. Dulce lignum, passionem
Quo tulit spontaneam,
Qui superbis ultionem
Duram fovit foveam,
Cum nocentem et arentem
Disperdis ficulneam,
Tuum granum serva sanum,
Deus, inter paleam.

44. Dulce lignum, in quo vilem
Mortis passus speciem
Magnus Deus in hostilem
Dimicavit aciem,
Sic praeire nobis irae
Suae donet faciem,
Ut nos ducat et perducat
Ad aeternam requiem.

45. Dulce lignum, quo regnare
Regi regum placuit
Et silvarum exaltare
Ligna ligno valuit,
Qui silvestres et terrestres
Ligno crucis eruit,
Det per lignum regnum dignum,
Quod in ligno meruit.

46. Dulce lignum, quo salvator
Vincit, regnat, imperat,
Christe, mortis triumphator,
Mortem morte superat,
Quem commota terra tota
Morientem senserat,
Sua morte rectis corde
Veram lucem conferat.

47. Dulce lignum, in quo dignum
Flagellatur triticum,
Dulcis Iesus, flagris caesus
Nostrum fit viaticum,
Resonemus et cantemus
Novum ei canticum,
Qui nos fecit et refecit
Per caelum mirificum.

48. Dulce lignum, quo potentis
Christi patet gloria,
Suum regnum extendentis
Ad caeli confinia,
Potestatem honoremus
Deitatis latria,
Ut scabellum adoremus
Carnis suae dulia.

49. Dulce lignum, cuius hymnum
Caeli canunt atrio,
Quos locavit et beavit
Suo Deus gaudio,
Per te data duplicata
Nobis sit confessio,
Ut portarum aeternarum
Patens sit ingressio.

50. Dulce lignum matutinum
Nobis dans laetitiae,
Quando Christus mane sinum
Surgens pandit gloriae,
Neve crescant et senescant
Hostes innocentiae,
Neca mane, quidquid sanae
Nocet conscientiae.

Tertia Quinquagena.

1. Salve, crux, pelicanus
per quam cruentatur,
Moritur nycticorax,
passer elevatur,
Qui per aves singulas
recte figuratur,
Christus nos exaudiat,
cum mens tribulatur.

2. Salve, crux, qua spinea
lusus est corona
Mortem morte redimens
Christus hora nona,
Qui coronae contulit
digne nobis dona,
Deum semper anima
benedicat prona.

3. Salve, crux, qua luminis
vestiens decorem
Suum sol subtraxerat
occidens splendorem,
Per occasum vestiens
lucem clariorem
Verum sol iustitiae
nobis det fulgorem.

4. Salve, crux, qua filii
Iacob liberantur,
Cum decem Aegyptii
plagis cruciantur,
Qui per crucem spoliis
Aegypti dotantur,
Per eandem gloriae
terram sortiantur.

5. Salve, crux, quae liberat
nos in rubro mari,
Qui rubente sanguine
facit nos salvari,
Qui baptismum rubricat
cruce salutari,
In te nostris vitiis
donet naufragari.

6. Salve, crux, in quattuor
partibus elata,
Qua sunt mundi climata
quattuor salvata,
Per te sit necessitas
quadruplex sanata,
Anima virtutibus
quattuor quadrata.

7. Salve, crux, qua Dominus
nostri miseratus
Probra pati vilia
mortis est paratus,
Resurgens diluculo,
caelis exaltatus,
In mortis articulo
nobis sit placatus.

8. Salve, crux, qua calicem
bibit passionis
Detractorum odium
sustinens pro bonis
Linguas, quas coinquinat
fel detractionis,
Per te sanet puritas
fidelis sermonis.

9. Salve, crux, qua meruit
caput exaltare,
Qui torrentem voluit
mortis praegustare,
Quem in patris dextera
credimus regnare,
Membra velit capiti
suo sociare.

10. Salve, crux, timentibus
escam dans sacratam,
Carnem Christi cornibus
crucis immolatam,
Qui donat credentibus
escam tam beatam,
Illam det edentibus
mentem timoratam.

11. Salve, crux, qua timuit
calicem poenalem
Christus, docens hominem
fore se mortalem,
Qui timori spiritus
subdidit carnalem,
Timorem timentibus
donet spiritalem.

12. Salve, crux, qua pueri
calvum irrisere,
Iudaei Calvaria
Christum occidere,
Per te laudent Dominum
pueri, qui vere
Puritatis gratiam
puram meruere.

13. Salve, crux, quae laticem
de petra deduxit,
Quando Deus Israel
ab Aegypto duxit,
Nos ducat, quo mysticum
Israel perduxit,
Qui de suo latere
veniam produxit.

14. Salve, crux, qua vinculis
mortis et dolorum
Christus in periculis
fuit inferorum,
Conversus ad requiem
in fine laborum
Det quietem placidam
in regno caelorum.

15. Salve, crux, quae mystico
prelo torcularis
Imples Christi sanguine
calicem altaris,
Calix quos inebriat
vini singularis,
Salvi sint in calice
summi salutaris.

16. Salve crux, quam populi
gentesque laudare,
Iudaei cum gentibus
gaudent adorare,
Quos in cruce veritas
voluit vocare,
Per misericordiam
velit confirmare.

17. Salve, crux, quae lapide
Christo angulari
Diversos parietes
fide iungis pari,
Lapis se spontanee
passus reprobari
Nos caelesti inserat
lapides altari.

18. Salve, crux, qua sabbati
ritus sunt deleti,
Legis septenarii
veteris impleti,
Quotquot octonarios
psallunt alphabeti,
Octavam surgentium
cernant per te laeti.

19. Salve, crux, ascensio
gloriosa caeli,
Scala, quam monstraverat
Deus Israeli,
Tuos gradus scandere
passu det fideli,
Per quem cantum graduum
dulcis cantant meli.

20. Salve, crux, protectio
mundi singularis,
Diem nube protegens,
noctem signis claris,
Per diem prosperitas
non urat solaris,
Nocte nec adversitas
nos laedat lunaris.

21. Salve, crux in atriis
Summae civitatis,
Ima summis foederans
pace caritatis,
Per te servent pectore
pacem unitatis,
Quibus tandem dabitur
pax aeternitatis.

22. Salve, crux, qua veniens
miseris mederi
Caligavit oculis
luminis lux veri,
Sese puros oculos
donet intueri,
Donec Christus miseris
velit misereri.

23. Salve, crux, qua voluit
passer immolari,
Passer, in quo creditur
Christus figurari,
Animam, quam passeri
scimus comparari,
Laqueos venantium
non sinat praedari.

24. Salve, crux, prodigia
faciens signorum,
Virga virgam noxiam
devorans magorum,
A iustis amoveat
virgam peccatorum
Virga crucis moriens
Christus, rex caelorum.

25. Salve, crux, qua militans
Sion liberatur,
Triumphans ecclesia
plene gloriatur,
Semen, quod cum lacrimis
via seminatur,
Per crucem in gaudio
patriae metatur.

26. Salve, crux viaticum
veri dans dulcoris,
Pane frui caelico
pro pane doloris,
Panis nos perpetui
satiet dulcoris,
Cum dilectis dabitur
requies soporis.

27. Salve, crux, qua mystica
vitis sic abundat,
Quod olivam mysticis
fructibus fecundat,
Per te Christus saucios
vino vitis pungat,
Ut olivae postmodum
oleo nos ungat.

28. Salve, crux, ecclesiae
scutum singulare,
Quam in Abel coeperat
Cain expugnare,
Quos in suo quaeritur
dorso fabricare,
Mali malum nequeat
magis prolongare.

29. Salve, crux, qua veniam
Ionas dedit mundo,
Ut mundum redimeret
Mersus maris fundo,
Qui clamant ad Dominum
in mali profundo,
A malorum gurgite
mundentur immundo.

30. Salve, crux, remedium
oculis elatis,
Exemplum humilibus
dans humilitatis,
In te pendens humilis
Deus maiestatis
Mentem donet humilem
magis et inflatis.

31. Salve, crux, in foederis
arca figurata
Et arca diluvii
Noe praesignata,
Arca sit ecclesiae
per te liberata,
Arca pauset animae
requie beata.

32. Salve, crux, qua capitis
unguento liuita
Unitatis vinculo
membra sunt unita,
Quibus una regula,
una lex est sita,
Mente sint unanimes
et concordes vita.

33. Salve, crux, sententiam
poenalis edicti
Et antiqui relevans
poenam maledicti,
Benedicant Dominum
per te benedicti,
Ad quem manus noctibus
attollunt adflicti.

34. Salve, crux, quam sanguinis
signo praesignavit,
Qui cum primogenitis
Aegyptum damnavit,
Nos salvet in sanguine
Quo suos salvavit,
Qui postes et limina
sanguine signavit.

35. Salve, crux, exercitum
perdens Pharaonis
Signis, ditans Israel
in deserto donis,
Hunc laudet laudabilis
laus confessionis,
Qui nos crucis munere
tantis ditat bonis.

36. Salve, crux, qua parvuli
petrae alliduntur,
Fide Christi noxii
motus reprimuntur,
Super Babyloniae
fluctus qui queruntur,
Per te canant cantica,
quae caelis canuntur.

37. Salve, crux, qua tribuit
pro nobis tributum,
Suum sanctum sanguinem
Dominus virtutum,
Qui formavit manibus
nostrae carnis lutum,
Opus non despiciat
suum destitutum.

38. Salve, crux, qua sessio
Domini mortalis
Et post resurrectio
datur triumphalis,
Quos involvit sessio
mortis generalis,
Per te resurrectio
salvet aeternalis.

39. Salve, crux, qua Domino
lingua venenosa
Superbe detraxerat
plebs perniciosa,
A peste superbiae
linguaque linguosa
Nos defendat passio
Christi gloriosa.

40. Salve, crux ad Dominum
dirigens incensum,
Patri Christum offerens
manibus extensum,
Qui clamorem moriens
emisit immensum,
In crucis memoria
· nostrum figat sensum.

41. Salve, crux, e carcere
ducens confitentes,
Donans patientiam
inter persequentes,
Neve mercenarii
simus fugientes,
Vera patientia
nostras fiımet mentes.

42. Salve, crux, qua spiritu
Christus anxiatus
In obscuris corpore
fuit collocatus,
Iustus iudex omnium
in te iudicatus
Non intret iudicium
cum servis iratus.

43. Salve, crux, superbiam
Goliae frenare,
Maxillam Leviathan
potens perforare,
Mundum, carnem, daemonem
per te superare,
Suos hostes animam
Christus det domare.

44. Salve, crux, qua veniae
datur plenitudo,
Divinae potentiae
patet magnitudo,
Te dierum omnium
laudet longitudo,
Tuas laudes resonet
orbis latitudo.

45. Salve, crux, ab omnibus
digna salutari,
Digna dignis laudibus
a cunctis laudari,
Qui sperare prohibet
in re saeculari,
Nos in tuis laudibus
donet delectari.

46. Salve, cıux, qua sanguini
mixta fluit unda,
Quae corvorum pabula
pullis dat fecunda,
Ut Deo laudatio
nostra sit iucunda,
Per te vocis organo
mens concordet munda.

47. Salve, crux, Ieıusalem
porta sempiternae,
Porta pandens aditum
patıiae supernae,
Qui portant miseriam
sarcinae modernae,
Per te laudem gloriae
modulent aeternae.

48. Salve, crux, qua media
factura factorem,
Creatura quaelibet
laudat creatorem;
Quem mundi laudabilem
laudamus auctorem,
Ad laudes perpetuae
nos ducat dulcorem.

49. Salve, crux, restituens
primae dignitati,
Quos primi deiecerat
sarcina peccati,
Per te novum canticum
cantent renovati,
Deum laetis laudibus
laudent liberati.

50. Salve, crux, materia
summae melodiae,
Finis et impletio
nostrae psalmodiae;
Qui cuncta definiet
in postremo die,
Nos in suae laudibus
salvet harmoniae.

Cod. Londinen. Reg. 2 A IX. saec. 13/14.

—

II. Psalterium de Passione Domini,
dictum Granum passionis.

Prima Quinquagena.

1. Te ut in memoriam
revocem salvator,
Mihi benignissimus
assit consolator,
Spiritus praeclitus,
tuae inspirator
Gratiae et cordium
pius illustrator.

2. Redemptus, quem sanguinis
auro redimisti,
Ascendat Calvariae
montem, quo solvisti
Aurum, ubi pretium
sanguinis fudisti,
Legat ibi gratiae
librum, quem scripsisti.

3. Ad hoc mens evigilet,
in hoc delectetur,
In hoc se exerceat,
manus excitetur,
Ut agat viriliter,
totus inflammetur
Homo, in hoc Dominum
servus imitetur.

4. Ave, mons Calvariae,
recordatione
Tu dignus praecipua,
veneratione
Excolendus iugiter,
quem tu, Iesu bone,
Facis memorabilem
tua passione.

5. Ave, gemma montium,
mons coagulatus,
Mons pinguis sanguineis
guttis impinguatus,
Salvatoris Domini
lacrimis rigatus,
Cedro nobilissimae
crucis decoratus.

6. O mons, Dei filius
in te decalvatus,
Nudatus est vestibus,
in cruce levatus,
In palmis et pedibus
clavis est plagatus,
Lancea mitissimum
perforavit latus.

7. Cum ligna defecerint,
ignis exstinguetur,
Ait quidam sapiens;
his verbis docetur:
Auditor, si animae
ignis non fovetur
Lingnis crucis, proprio
vigore privetur.

8. Ergo ne igniculus
tuus exstinguatur,
Anima, quo caleas,
consulo eatur
In montem Calvariae,
ibi colligatur
De crucis ramusculis,
unde nutriatur.

9. Crucis beneficiis
totum te involve,
Ima, summa, media
pro posse revolve,
Venerare singula,
oculos resolve
In devotas lacrimas,
gratias persolve.

10. Reduc in memoriam
Iesum proeliantem,
Hostes suae clipeo
crucis expugnantem,
Gestu sui corporis
hunc tympanizantem
Cerne carnis cithara,
vitia fugantem.

11. Superat superbiam
caput inclinando,
Livorem, cum brachia
hostes amplexando
Expandit, cupiditas
fuga perit, quando
Dextram, laevam porrigit
se et sua dando.

12. Ad probra, blasphemias
os claudit, sic irae
Imperat, accelerat
pati, sic abire
Compellit, accdiam,
flagella subire
Gaudet, ne luxuria
valeat saevire.

13. Per amaritudinem
aceti et fellis
Fugas gulae vitium,
Iesu, qui sic pellis
Hostes propugnaculo
crucis et das bellis
Finem, tua passio
mihi favus mellis.

14. Tuam crucem corpori
tuo coaptatam,
Membris tuis veluti
gemmis adornatam
Rubicundo, candido
flore picturatam,
Mihi pro deliciis
gaudeo collatam.

15. Anima, apiculae
apprehende mores,
Campos intrat floridos,
accedit ad flores
Florumque foramina
scrutatur, sapores
discernit et extrahit
succos meliores.

16. Tu quoque fac simile,
omni suavitate
Plena Christi passio,
tota caritate
Redundat, non alius
flos quaeratur a te,
Hunc florem si suxeris,
vives delicate.

17. Suge ergo, anima,
suge, quia vita
Est in Christi sanguine,
tua sint condita
Hoc liquore fercula,
huc tuos invita
Affectus, os applica
flori et dic ita:

18. Ave, flos de Nazareth,
flos refectionis,
In te locus pascuae
angelis et thronis,
Melle me reficias
Consolationis,
Si sugam foramina
tuae passionis.

19. Pro tuis vulneribus
placet commutare
Mundi, carnis ubera,
quibus me lactare
Consueverunt daemones,
convenit amare
Illa et eligere,
ista reprobare.

20. Ex tuis vulneribus
sanguis emanavit,
Cuius clamor validus
caelos penetravit,
Exclamando veniam
mihi postulavit,
Suspendit sententiam,
iudicem placavit.

21. Anima, incorpora
per dilectionem
Tibi Christi sanguinem,
per devotionem
Hunc in mente recole,
ad confessionem
Laudis huius sanguinis
praepara sermonem.

22. Cum esses in sanguine
tuo, eras muta
A laude et mortua,
sanguine abluta
Christi, tibi dictum est:
Vive ergo tuta,
Lingua hisque laudibus
sanguinem saluta.

23. Ave, sanguis Domini,
verbi incarnati,
Tyriaca medici
pro me lanceati,
Cuius efficacia
omnes sunt sanati,
Qui Iesu sunt moribus
vitam protestati.

24. O unguentum nobile,
quod humanitatis
Ex flore confectum est
et divinitatis,
Adipe in thalamo
summae sanctitatis
Mariae a spiritu
summae pietatis.

25. Tu rosetum animae
Iesum diligentis,
Ad vulnus de vulnere
se circumferentis,
Vulnerum perambulans
loca mens pigmentis
Rosarum reficitur,
hic est cibus mentis.

26. Tu mel, quod extrahitur
labiis sugentis
Ex favis dulcissimis
vulnerum pendentis
In crucis patibulo,
tu sanguis rubentis
Uvae meracissimus,
tu vita viventis.

27. Ad tui memoriam
cordis obdurati
Adamas dissolvitur,
facis, ut peccati
Animam paeniteat,
facis, ut legati
Ad Deum sint lacrimae
cordis contristati.

28. O sanguis dulcissime,
sanguis gloriose,
Tu meae divitiae,
gemmae pretiosae,
Tu meae deliciae,
tu flores et rosae,
Grates tibi refero
fuso copiose.

29. Grates tibi, lancea,
quae viam fecisti
Per latus, per lateris
costas introisti
Cordis sanctuarium
salvatoris Christi,
Ibi te visceribus
Iesu immersisti.

30. Quid boni eduxeris
inde, quis narrabit?
Hoc bonum dat gratiam
in praesenti, dabit
In morte fiduciam,
caelum reserabit,
Sociabit angelis,
rosis coronabit.

31. Rogo, dulcis lancea,
vulnera cor meum,
Voluntatem propriam
eice, quae Deum
Offendit, me efficit
coram ipso reum,
Fac, Iesu oboediat,
fac, sequatur eum.

32. O clavi, vos sanguinis
huius reserastis
Thesauros, obstacula
carnis penetrastis,
Medullarum, ossium,
nervorum intrastis
Secreta, divitias
his mihi donastis.

33. Vos pro gariofolis
mihi reservabo,
Ne defectum patiar
cordis, masticabo,
Pro dolore capitis
frequens ruminabo,
Manus pedes stimulis
vestris excitabo.

34. In petra durissima
nidum exstruxistis·
Columbis, ericiis,
illuc confugistis
Cum vestris aculeis,
vos, qui excessistis
In summis sceleribus,
ibi latuistis.

35. Ibi paenitentiae
sumpsistis labores,
Ibi vos contritio
apprehendit, fores
Spei reseratae sunt,
gehennae tortores
Evasistis, pessimos
exuistis mores.

36. Qui ergo aliquando
estis operati
In vos, Deum, proximum
nefas, sanitati
Restituti, consulo,
ne sitis ingrati,
Rogo, amplectimini
plagas vulnerati.

37. Ad hanc petram, anima
mea, viam tere,
In hac nidum construe,
hic stude latere,
Haec turris fortissima.
ex hac arma quaere,
Ex hac mille clipeos
scias dependere.

38. Omni diligentia
illud elabora,
Ut in die exitus
et in mortis hora
In hac petra lateas,
ut evadas ora
Leonum et videas
sponsum sine mora.

39. Stude dulcis lavacrum
lateris adire,
Ut munderis, abluet
aqua, sanguis mire,
Reddet pulchritudinem,
sic resistes irae,
Nec audebunt daemones
contra te mugire.

40. Esto, quod chirographa
cartas peccatorum
Adducat in medium
et advocatorum
Copiam, clamoribus
resistant eorum
Instrumenta sanguinis,
crucis et clavorum.

41. Crucis cancellatio
scripta reprobabit,
Abradent mendacium
clavi, palliabit
Sanguis sua purpura
culpas et clamabit
Veniam, sic hostium
rabies cessabit.

42. Aqua reddet candidam
sanguis rubicundam,
Sic assimilaberis
sponso tuo, mundam
Praesentabunt angeli,
sic vitam iucundam
Obtinebis per Iesu
sanguinem et undam.

43. In his foraminibus,
in ista caverna
Requiesce, anima
peccatrix, superna
Largiente gratia,
vitare inferna
Ut possis, et transitus
detur ad aeterna.

44. Grates tibi, Domine,
qui reis nefandis
Factus es latibulum,
brachia expandis,
Paratus amplexibus
hos fovere blandis,
Promptus in criminibus
sibi relaxandis.

45. Inferni latibulum
meruit peccator,
Pro eo patibulum
subis, miserator
Iesu et misericors,
fisque restaurator
Peccatoris, ut tuae
sit crucis amator.

46. Ad amplexus suscipis
aegrum et dignaris
Huic emplastrum fieri,
fis ei altaris
In mensa viaticum,
potus salutaris,
Medicus fidissimus
per hoc comprobaris.

47. Paenitenti pillulae
aureae tuorum
Fiunt guttae vulnerum,
hae sunt, quae humorum
Consumunt superflua,
quae illi morborum
Sunt causa, eiciunt
fleuma vitiorum.

48. Hae felices pillulae
suas ostenderunt
Vires, efficaciam,
cum eas sumpserunt,
Qui te crucifixerant,
cum paenituerunt,
Et ex eis milia
quinque crediderunt.

49. Diligam te, animae
meae firmamentum,
Iesu, et refugium
in cruce extentum,
Continens ut fieres
et ego contentum,
Sciens, quia sine te
nihil est figmentum.

50. Quid tibi retribuam,
Domine, quid dabo,
Pro tantis, tam arduis,
tam summis? Negabo
Quidquam tibi? Absit hoc,
calicem potabo
Tuum, tuis laudibus
in finem vacabo.

Secunda Quinquagena.

1. Circuibo, Domine,
aureum altare
Tuae crucis, appetens
laudis immolare,
Tura, thymiamata
Precum, tu dignare
His me sacrificiis,
Iesu, tu placare.

2. Adoro vestigia
pedum, quae formasti,
Cum in sacris umeris
crucem baiulasti,
Lambo stillicidia,
quibus dedicasti
Terram, quando sanguine
hanc inebriasti.

3. Amplector, deosculor
pedes, Magdalena
Ubi planxit lacrimis
et dolore plena,
Ubi paenitentiae
peracta carena,
In pace dimissa est,
rediit serena.

4. O pedes dulcissimi
Iesu, me quaesistis,
Ovem, quae perieram,
post me cucurristis,
Malleos carnificum
clavos suscepistis,
Viae lassitudinem,
crucem pertulistis.

5. Sanguis pedum, Domine,
quos clavi foderunt,
Deleat vestigia
pedum, quae fecerunt,
Quando carnis, daemonis
cursum peregerunt,
Vanitatis literas
in terra scripserunt.

6. Rogo, pedum rivuli,
ut omissionis
Boni culpas diluant,
perpetrationis
Mali nefas auferant,
virtus passionis
Tuae verbum proferat
absolutionis.

7. Flecto tibi genua,
qui tua flexisti,
Cum tuis discipulis
pedes abluisti,
Magister et Domine,
linteo tersisti,
Hoc exemplum nobile
tuis relequisti.

8. Sanguis tuus, Domine,
quem fudit beata
Tua circumcisio,
deleat errata
Carnis, sit cinctorium
renum, quo servata
Caro sit, in motibus
castis ordinata.

9. Sudoris sanguinei
balsamum per totum
Corpus tuum diffluens
me reddat devotum
In orationibus,
me sanet aegrotum.
Me caelesti curiae
repraesentet lotum.

10. Sanguis tuus, Domine,
nodis flagellorum
Eductus e corpore
meorum membrorum
Sit regalis purpura,
faciat laborum
Patientem, socium
martyrum tuorum.

11. Tui cordis flumina
sanguinis et undae
Meum cor circumfluant,
influant et munde
Abluant, inebrient,
penetrent profunde,
Ut te plene diligat,
serviat iucunde.

12. Sanguis Iesu floride,
sanguis delicate,
Profluens de latere,
pannum menstruatae
Commuta in purpuram,
fac, in pietate
Ambulem, et obtine
vivere beate.

13. Tu resina Galaad
ungis, ut portetur
Iugum Christi suaviter,
facis, ut ametur,
Facis, ut quaerentium
Iesum cor laetetur,
Facis momentaneum,
quidquid sustinetur.

14. Tu Raab funiculus,
tua me extraxit
Virtus de miseriae
lacu, me attraxit,
Prope, longe positum
ad bonum pertraxit,
Ne malum repeterem,
a malo retraxit.

15. Tu misericordiae
mihi pluis rorem,
Tu, vitta coccinea,
Iesu ad amorem
Cor stringis affectibus,
mellicum saporem
Infundis, ut dulce sit
sequi redemptorem.

16. O aqua rosacea,
quam fervor amoris
Eduxit de latere
rosae pulchrioris,
Inter rosas hominum
perversi ardoris
Incentivum prohibe
a claustro pudoris.

17. Tui cordis scissio,
Iesu, scissionem
Cordi meo ingerat,
vulnerationem
Ex amore sentiat
cor et passionem
Tuam suam faciat
per compassionem.

18. Paratum cor, Domine,
meum cor paratum
Sit, ut tibi serviat,
fac, habere ratum,
Quidquid tu decreveris,
fac, ut cogitatum
Suum ad te dirigat
pro me vulneratum.

19. Sanguis tuae dexterae
me dignum beatis
Faciat amplexibus,
cum praedestinatis
Ad dextram me collocet,
ubi dono gratis
Paratum percipiam
regnum claritatis.

20. In virtute sanguinis
tui, Iesu Christe,
Quem sinistra protulit,
rogo, mundus iste
Mihi crucifixus sit,
pauperi assiste,
Ne cum hoedis audiam
Ite, verbum triste.

21. O manus tornatiles,
aureae et plenae
Iacynthis, divitiae
vestrae non terrenae
Sed caelestes, animae
pauperi, egenae
De vestro tribuite,
ut sit ei bene.

22. O manus tornatiles
Iesu, me tornari
A vobis expostulo,
vas hoc transformari
Irae in vas gratiae,
mensae praesentari
Caelesti, et ex eo
laudes propinari.

23. Manus Iesu aureae,
rogo, inauretur
Hoc vas de Arabiae
auro, meditetur
Mens de vitae vespera,
quod morte claudetur,
Quod pulvis in pulverem
cito revertetur.

24. Hoc aurum Arabiae
peccatum excludit,
Hoc est sapientiam,
quae carnis illudit
Commodis, superbiae
motibus concludit,
Bonum mansuetudinis
cordibus includit.

25. Manus Iesu aureae,
vasi apponatis
Aurum terrae Eiulat,
hoc est, conferatis,
Pro meis et proximi
lugeam peccatis,
Ad decorem vasculi
gemmas includatis.

26. De gemmis iacyntinis
peto decorari,
Hoc est, in caelestibus
mente conversari,
Plateas Ierusalem,
vicos pervagari,
Alleluia canere,
sanctos contemplari.

27. In aeternum, Domine,
tuas venerabor
Manus laudum oculis
et regratiabor
Pro donis exhibitis,
cum dolor et labor
Cessabunt, haec tribuant,
unde satiabor.

28. Pastor, tuis umeris,
gratias rependo,
Quibus reportasti me
ad gregem, ponendo
Me in loco pascuae,
foeno me pascendo
Tuae carnis floridae,
pie protegendo.

29. Collum tuum, pontifex,
stolam colaphorum
Suscepit, quod totiens
ulnis brachiorum
Mariae astrictum est,
hoc suppliciorum
Graminis fasciculos
tollis peccatorum.

30. Iesu, tui colaphi
a iugo peccati
Collum meum liberent,
tuae potestati
Me subdant, oboediant
tuae voluntati,
Qui per sacrificium
tuum sunt purgati.

31. Tuae vocis organum
dulce et canorum
Pro me raucum factum est,
quod mihi caelorum
Reseravit gaudium,
praemia iustorum,
Regula iustitiae,
disciplina morum.

32. Mel et lac de labiis
tuis propinasti
Tuis auditoribus,
quibus praedicasti,
Rudes in parabolis
lacte informasti,
In monte discipulos
melle satiasti.

33. Doctor amantissime,
aurea doctrina
Tua sit vulneribus
meis medicina,
Fundat mihi oleum,
fundat mihi vina,
Det in his proficere
unctio divina.

34. Iesu, tuum *Sitio*
in cruce prolatum
Sitim mihi provocet,
potum delicatum
Ex te fonte tribuat,
quo me renovatum
Sentiam, a veteri
fermento purgatum.

35. Ut cervus desiderat
ad fontes aquarum,
Sic ad te desiderem,
tuum fel amarum
Et acetum mihi det
ad deliciarum
Paradisum transvehi
pennis aquilarum.

36. Vultum tuum, Domine,
requiro, splendore
Divinum, dignissimum
laude et honore,
Et sputa recipio
pro suavi odore,
Quae illata tibi sunt
a persecutore.

37. O vultus amabilis
Nazareni floris,
Qui Mariae totiens
delicati oris
Suscepisti oscula,
plenus es maeroris,
Qui per sputa contrahis
maculas horroris.

38. Te velant, te lacerant
manus impiorum,
Gravis ad videndum es
oculis eorum,
Quibus lumen veneras
praebere sanctorum,
Margarita, claritas,
splendor angelorum.

39. Anima, considera
hunc vultum et gere
Morem benignissimo
Iesu, exhibere
Vultum stude lugubrem,
cum Maria flere,
Et Iohannem videas,
debes condolere.

40. Gladius, qui animam
transivit Mariae,
Anima, te vulneret,
quodsi modo pie
Cum Maria fleveris,
hoc peracto viae
Cursu in novissimo
tu ridebis die.

41. Dicat mater filio:
fili, consolare
Sicut mater animam,
Quae flevit amare
Tuam mortem, lacrimas
abstergas, regnare
Fac tecum in gloria,
tecum exsultare.

42. Quae tibi compassa est,
nihil patiatur,
Fiat impassibilis,
nunquam moriatur,
Immortalis maneat,
haec introducatur
In tuum cubiculum
teque perfruatur.

43. Sic misericordiae
mater pro te stabit,
Labores et lacrimas
tuas retractabit,
Auribus dulcissimi
Iesu inculcabit,
Tibi patrocinium
Iohannes praestabit.

44. Stude ergo, anima,
ut promovearis
Ad tantas delicias,
sic intuearis
Iesum, ut pro nomine
Iesu patiaris
Et suis communices
poculis amaris.

45. Vultum tuum, Domine,
mihi contemplari
Dulce sit, iniurias
tuas amplexari,
Tuas contumelias
hic philosophari,
Tribue proficere
in hoc exemplari.

46. Quot maxillae alapis
pro me feriuntur,
Quot verba blasphemiae
tuis ingeruntur
Auribus, sic instruor
cum ista leguntur,
Arma patientiae
mihi proponuntur.

47. Horum recordatio,
Iesu, armaturam
Mihi tolerantiae
praestet profuturam,
In adversitatibus,
age meam curam,
Ne factus impatiens
excedam mensuram.

48. Molestavit foetidum
sputum sanctitatis
Tuae nares, Domine,
ut nos trinitatis
Pasceres aromate,
nobis collocatis
Per te in florentibus
paradisi pratis.

49. O summae fraglantiae
et caelestis chori
Aureum turibulum,
tibi, meo flori,
Rosae meae supplico,
mihi sis odori,
Sursum trahe spiritum,
cum contingat mori.

50. Iesu, rosa candida,
rubicunda, oro,
Animam reficias
meam, cum laboro,
In morte hanc eripe
a causis et foro
Daemonum, hanc insere
angelorum choro.

Tertia Quinquagena.

1. Gratias pro lacrimis,
Iesu, quas fudisti
Salsis, puris, calidis,
quibus commovisti
Tui patris viscera,
quibus eruisti
Me de manu inferi,
vitam contulisti.

2. Iesu, tuae lacrimae
salsae dent saporem,
Ut tu mihi sapias,
purae dent decorem
Puritatis, calidae
ingerant calorem,
Quae accendant, vulnerent,
auferant teporem.

3. Ut peccata defleam,
ad quae mens est prona,
Ut plangam exsilium,
ut aeterna bona
Requiram cum lacrimis,
o Iesu, corona
Celsior, tu tribue
lacrimarum dona.

4. Salsas confer lacrimas,
quae corruptionis
Expertem me faciant,
a pollutionis
Labe pure abluant,
contra aquilonis
Frigus mihi lacrimas
da dilectionis.

5. Illos tuos oculos
in morte clausisti,
Quibus Petrum, ceteros
pie respexisti
Peccatores, cordibus
quorum infudisti
Lumen tuae gratiae,
culpam remisisti.

6. O paternae gloriae
splendor, per respectum
Tuum benignissimum
animae profectum
Operaris, corporis
sublevas defectum,
In utroque respice
meum imperfectum.

7. Verus sol iustitiae,
tu interiorem
Hominem irradia,
da cordi fervorem
Spiritus, exterius
tribue vigorem
Membris, laudent omnia
suum creatorem.

8. Diadema spineum
intulit dolorem
Reverendo capiti
tuo et cruorem
Extraxit purpureum
pretiosiorem
Regum diademate,
regnis cariorem.

9. Pie pater, filium
tuum me fecisti,
Sanguine de regio
tu me genuisti,
Quando semen sanguinis
in terra fudisti
Et ex hac fidelium
grana produxisti.

10. Ut in me perficias,
quod coepisti, bonum,
Tuarum participem
me fac punctionum,
Quibus si communico,
te ipsum in donum
Dabis, regis filius
obtinebo thronum.

11. Sanguis tui capitis
extractus per spinam
Sensus mei capitis
servet, ne ruinam
Patiantur, fugiant
hanc mundi sentinam,
Illos ad notitiam
erige divinam.

12. Ad te, Iesu, oculi
mei dirigantur,
Cuius pulchritudinem
sol, luna, mirantur,
Ad choreas virginum
aures erigantur,
Paradisi floribus
nares nutriantur.

13. Da gustare, Domine,
quantae suavitatis,
Quantae sis dulcedinis,
me humanitatis
Tuae lacte refice,
melle deitatis,
Tactu tuae fimbriae
mundes a peccatis.

14. Tui sancti capitis
verticem beatum
Veneror arundine
pro me flagellatum,
Obsecrans, dulcissime,
ut caput elatum,
Quod erexi contra te,
tibi sit substratum.

15. Iesu, tui capitis
inclinatione
Me salutas, osculum
praebes, fiunt pronae
Aures meis precibus,
de afflictione
Grates agis, pascar hac
dulci lectione.

16. Te tradente spiritum
caput inclinasti,
Quid hoc, nisi quod per hoc
reconciliasti
Me patri et rediens
mihi nuntiasti
Pacem, meque capitis
motu salutasti.

17. Dulce praebes osculum
pace reformata,
Hoc est quasi diceres:
meretrix prostrata,
Surge, sume osculum
sanguine mundata
Meo, eris deinceps
mihi desponsata.

18. Aures pace reddita
fiunt proniores
Patris, quasi diceres:
hactenus labores
Consumpsisti vacuos,
cum precum clamores
Ad ipsum transmitteres,
nunc secure ores.

19. Audias, exaudias,
pater, tantum, talem,
Volo, te exhibeas,
quae sis digna, qualem
Sponsam decet regiam,
refuge carnalem
Vitam et amplectere
formam spiritalem.

20. In hoc gestu capitis,
Iesu, declinare
Te a crucis titulo
perpendo, vitare
Per hoc vanam gloriam
te ostendit, care
Doctor, ac si diceres:
nolo hic regnare.

21. Nolo, scribat, nominet
me regem Pilatus,
Laudum plumas respuo,
qui sum deputatus
Modo cum latronibus,
cito coronatus
Regnabo in gloria
patris sublimatus.

22. Hic plebis abiectio,
ibi exaltabo
Caput, meam gloriam
alteri non dabo,
Danti mihi gloriam
ego procurabo
Gratiam et gloriae
locum praeparabo.

23. Sic me, Iesu, instruis,
ne a me quaeratur
Laus, ac favor hominum,
si a me geratur,
Quod sit dignum laudibus,
sed tibi dicatur
Laus, qui velle tribuis,
a quo posse datur.

24. Iesu, confer gratiam,
ne velim laudari
De bonis operibus,
regis appellari
Nomine, sed tribue
hic humiliari,
Ut in regno valeam
per te sublimari.

25. In hoc gestu capitis,
Iesu, actiones
Gratiarum reddere
in adversis mones
Dignas, te per varias
tribulationes
Sequendum ad praemia,
ubi nos corones.

26. Hoc est quasi diceres:
tu, qui viam quaeris,
Qui ducit ad patriam,
per crucem doceris,
Si mei non fueris
imitator, peris,
Ambulas in invio,
morte morieris.

27. Ne sit iter asperum,
pedibus substravi
Tuis mei sanguinis
purpuram, pugnavi,
Vici et latrunculos
viae trucidavi,
Ergo passus ambula,
per quos ambulavi.

28. In hoc gestu capitis,
Iesu, relicturus
Matrem et discipulum,
ad patrem iturus
Accipis licentiam,
ultimum dicturus
Vale circumstantibus,
hic est sermo durus.

29. Ad istam licentiam
quis non moveatur,
Cum audit, quod filius
Dei moriatur,
Thesaurus tam nobilis
de mundo tollatur,
Universa continens
sepulcro claudatur?

30. Iesu, mea lectio
et philosophia,
Mei cordis speculum,
quo Rachel et Lia
Suas ornant facies,
dulcis melodia,
Quam de carnis cithara
produxit Maria.

31. Membra tui corporis
in cruce extenta
Cantilenas resonent
mihi, quas attenta
Aure cordis audiam,
horum sacramenta
Cuncta vincunt musicae
artis instrumenta.

32 Tu sis mihi iubilus,
tu sis canticorum
Canticum, solacium
dolorum meorum
Singulare, unicum,
vulnerum tuorum
Memorem in numero
pone filiorum.

33. Iesu, tui memores
fac imitatores
Esse tuos, fac eos
exempla et mores
Tuos apprehendere,
plagae et livores
Tui nostros condiant,
temperent labores.

34. Memores Calvariae
montis decalventur,
Tecum fiant filii
Chore, conformentur
Membra suo capiti,
terrenis nudentur,
Ut a te caelestibus
thesauris donentur.

35. Cruci tui memores
fac considerare
Tuae crucis proelia
et se praeparare
Ad bella, quae imminent
vexillum levare
Crucis et fortissimum
nomen invocare.

36. In hoc tuo nomine
manus confortentur
Dissolutae, pavida
corda roborentur,
Hoc audito nomine
in fugam vertentur
Hostes, decem milia
duo prosequentur.

37. Milites audaciam
sumant intuendo
Sui regis vulnera,
sese offerendo
Ad mortem pro mortuo
crucem sustinendo,
Vincula et carceres,
sanguinem fundendo.

38. Tua triumphalis crux
super cor ascendat
Et cordis signaculum
fiat, apprehendat
Crucis longitudinem
cor et se distendat
In latum, totaliter
cruci se impendat.

39. Dulcis Iesu, tua mors
mors victoriosa,
Iudaeo turpissima,
Iudaeo probrosa,
Nobis amantissima,
nobis saporosa,
Inscribatur cordibus
in textu et glosa.

40. Quidquid est a vertice
ad plantam, conetur
Tuae morti compati,
cor intus mactetur
In contritionibus,
corpus castigetur
In labore, sanguine
lacrimis lavetur.

41. Non torrens, non rivulus,
non fontes aqarum
Oculis sufficiant,
Iesu, lacrimarum
Da nobis diluvium
respectu guttarum
Quas fudisti, talia
nihil sunt aut parum.

42. Tuae mortis memores
mundo moriantur,
Vivant tibi, Domine,
qui vivificantur
Tuo sacro corpore,
hi benedicantur
A patre et spiritu
sancto repleantur.

43. Dulcis Iesu, rogo te,
tuum monumentum
Et murra et aloe
quasi librae centum,
Lintea, sudarium
sint incitamentum
Doloris et gemitus
provocent lamentum.

44. Murra membra condiat
contra vitiorum
Vermes, intus aloe
agat contritorum
Gemitus, ut ita sim
de beatis, quorum
Peccata remissa sunt,
de coetu iustorum.

45. Cor meum quod exstitit
spelunca latentis
Inimici, fac tibi
locum quiescentis,
Utere pro sindone
castitate mentis,
Sit loco sudarii
labor paenitentis.

46. Rogo te per gloriam
resurrectionis
Tuae, da resurgere
a malis, in bonis
Florere, ut in die
consummationis,
Me verbum non feriat
maledictionis.

47. Supplico, dum tempus est
emendationis,
Da mereri gratiam
benedictionis,
Quam tuis daturus es,
locum mansionis
Obtinere, gloriam
tuae visionis.

48. Da mihi te cernere
regem in decore,
Tuo da colloquio
frui, ex amore
Amplecti te intimo,
sumere ab ore
Osculum, te perfrui
paradisi flore.

49. Pater mihi tribuat
immortalitatis
Locum, tu me saties
tuae caritatis
Ferculis, paraclitus
suae voluptatis
Torrente inebriet,
regnem cum beatis.

50. Ad altare aureum
hoc devotionis
Granum in memoriam
tuae passionis
Dulcis, Iesu, offero,
te summum in bonis
Requiro pro munere
retributionis.

Orat. ms. saec. 14. Cod. Vatican. Ottobon. 14. A. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. B. — Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15. C. — Orat. ms. Arnesti de Pardubic ca. 1350. Cod. Mus. Bohem. 217. D. — Orat. ms. S. Albani Treviren. saec. 15. Cod. Treviren. 199. E. — Orat. ms. saec. 15. in. Cod. Sangallen. 519. F. — Cod. Melliceu 716. saec 15.

G. — Cod. Scotorum Vindobonen. 53 f 10. saec. 15. H. — Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Lunaelacen.) 3835. saec. 15. I. — Cod. Gottwicen. 192. saec. 15. K. — Cod. Paulan. Hospitalen. cart. 192. saec. 15. L. — Orat ms. Claustroneoburgen. 1216. anni 1437. M. — Orat. ms. Tegurinum anni 1467. Clm. Monacen. 19991. N. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19636. saec. 15. O. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20123. P. — Orat. ms. Eberspergen. saec. 15. Clm. Monacen. 6053. Q. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14538 anni 1404. R. — Clm. Monacen. (ol. Fürstenfelden.) 7083. anni 1406. S. — Orat. ms. anni 1505. Cod. Berolinen. VIII. 58. T. — Orat. ms. Carth. Hildesheimen. saec. 15. Cod. Hildesheimen. Ioseph. 3(6). U. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14582. saec. 14. in. V.

I. 1, 1 Te cum in B. — 1, 2 revoco B. — 1, 3 Assit benignissimus L. — 1, 4 mihi consolator L. — 1, 7 et mentium B. — 1, 8 inflammator DL, visitator B. — 2, 3 Attendat B. — 2, 5 ubi sanguinis DL. — 2, 6 pretium fudisti DL. — 2, 7 Recordetur operum AGH. — 2, 8 Quem ibi gessisti A, quae ibi GH. — 3, 1 Ad haec AGH, Adhuc B. — 3, 2 ista contempletur AGH. — 3, 3 In suis affectibus AGH. — 3, 7 in his A. — 4, 3 dignus perpetua B. — 4, 5 Extollendus omnium B. — 4, 6 que tu A. — 5, 7 nobilissimo B. — 5, 8 coronatus B. — 6, 2 calvatus B. — 6, 6 est fehlt B. — 6, 8 perforatur GH. — 7, 4 et sic docetur L. — 8, 1 igniculis B. — 8, 2 tuis B. — 8, 3 et caleas B; Homo quo fovendus es A. — 8, 7 ramusculi A, ramiculis B. — 9, 2 te totum A. — 9, 6 revolve B. — 9, 7 Devotas in DL. — 10, 1 ad memoriam AGHL. — 10, 3 suo GHL. — 10, 5 Cerne gestum corporis DL. — 10, 6 hinc G. — 10, 7 Suae carnis DL. — 10, 8 A hat hier die Bemerkung: Hic annotantur septem vitia principalia a Domino superata. — 11, 3 brachiis L. — 11, 4 Expandit amando A, fugando GH. — 11, 5 Indignos, cupiditas A; Hostes et cupiditas GH. — 11, 6 fugam petit L; vincitur in dando A. — 11, 7 Manus tendit animam A. — 11, 8 Sed et sua B; et corpus erogando A. — 12, 2 os claudendo irae B. — 12, 4 et sic abire A. — 12, 7 Grandis ne B. — 13, 1 amaritudines A. — 13, 3 Fugas castrimargiam AGH. — 13, 8 favum AB. — 14, 8 Gaudet A, oblatum B. Hier fügt A die Bemerkung ein: Nota exemplum apis, quae dicuntur [!] brevis in volatilibus esse. — 15, 1 Applica et anima B. — 15, 4 accede L. — 15, 5 Et florum foramina A, Per florum DGH. — 15, 6 sapore A. — 15, 7 attrahit B. — 16, 1 Ut quoque A. — 16, 5 Recludat A. — 16, 7 sugeres B. — 17, 4 tua sic A. — 17, 6 huc cunctos A. — 17, 7 hos applica A. — 19, 1 Pro Iesu vulneribus A. — 19, 2 stude commutare A. — 19, 3 et carnis A. — 19, 4 te lactare A. — 19, 5 Consuevit satanas A. — 19, 6 cum venit A. — 20, 1 Ex Iesu vulneribus A. — 20, 5 Alligavit veniam B. — 21, 1 in corpore GH. — 21, 2 ob dilectionem H. — 21, 3 Habe Christi GH. — 21, 6 per confessionem GH. — 22, 1 Dum H. — 22, 3 A laude Christi mortua A. — 22, 5 Christus tibi dictus est B. — 22, 6 ergo muta AB. — 22, 7 Linguam AL. — 23, 1 sanguis potio A. — 23, 7 Qui sunt vita et moribus A; Qui Iesu sum B. — 23, 8 Iesum potestati A. — 24, 3 factum est G. — Str. 24 lautet in DL:

O unguentum nobile, quod ex carnis flore
De virgulto virginis sumptum et ex rore
Caelesti conficitur, sis mihi in ore,
Sis in mente, affice me tuo dulcore.

25, 7 Et rosarum refici B. — 26, 5 Crucis in DL. — 26, 6 sanguis bibentis AGH, bidentis DL. — 27, 2 obturati B, petra obdurati A. — 27, 3 Pectoris dissolvitur A. — 27, 4 faecis et peccati B. — 27, 6 furis ut B; facias ut A. — 28, 3 sq. und 5 sq. umgestellt A. — 28, 7 Laus illi, qui te pro me A. — 28, 8 fudit gloriose A, fundo copiose DL, pro me copiose GH. — 29, 2 quam viam D. — 29, 3 Per latus per latinus A. — 30, 5 mortem fiducia B, in futuro gloriam GH. — 30, 6 caelos B. — 31, 1 dulci A. — 31, 4 reice B — 31, 5 et me DL. — 32, 5 Et medullarum L. — 32, 7 serrata B. —

33, 1 cariofolis DGHL, ganofoli A. — 34, 2 nidos ADL. — 34, 5 vestris iaculis A. — 34, 6 qui extensistis G. — 36, 1 Ergo qui GH. — 36, 2 iniqua estis B. — 36, 3 In Deum et proximum A. — 36, 7 complectimini B. — 37, 2 viam tuam L. — 37, 3 hanc A. — 37, 5 Haec crucis B. — 38, 2 labora G. — 38, 6 hora A. — 39, 1 duplex lavacrum ADGHL. — 39, 3 Ut mundus A. — 39, 6 resistens A. — 39, 8 te mutire A. — 40, 1 Esto crux B. — 40, 3 Adducant B. — 40, 5 Capiam A. — 41, 3 Arradent A. — 42, 3 assimilabis A: — 42, 4 munda A. — 43, 3 Sint tibi latibulum A; Requiescet DL. — 43, 4 anima superna A. — 43, 5 Tribuat hoc gratia A. — 43, 7 possit |L. — 43, 8 ab aeterna A. — 44, 6 hos fehlt L, hoc A. — 45, 6 fitque A. — 45, 8 crucis sit L. — 46, 1 In amplexus DGHL. — 46, 4 fit ei B. — 47, 8 fluma B, flerma L, phlegma DGH. — 49, 7 Scies G. — 50, 8 fine A.

II. 1, 3 appeto A. — 1, 3 Crucis tuae H. — 1, 4 laudes B. — 1, 5 Tura pretium munera A. — 1, 6 offert dignare A. — 1, 7 Me his A. — 2, 7 Terram dum B. — 3, 7 Katena A, cena B, Kartena H. — 5, 1 Domini D. — 6, 5 Mali ne nos A, nervos GH. — 7, 7 exemplum posteris B. — 8, 2 fusc B. — 8, 5 Carnis succinctorium A. — 8, 6 quo servata B; per quod refraenata A. — 8, 8 adornata GH. — Str. 9 lautet in A:

Sudoris sanguinei balsamum per totum
Corpus tuum, Domine, diffusum, aegrotum
Me sanet, me curiae repraesentet lotum
Caelesti, perpetuo me reddat devotum.

10, 1 tue L. — 10, 2 nobis A. — 10, 3 ex A. — 10, 4 omnium membrorum B, membrorum meorum DL. — 10, 5 legalis purpura GH; foeditates abluat A. — 11, 5 Abluent A. — 11, 6 ut tibi iucunde A. — 11, 7 Serviat et diligat A. — 11, 8 integre profunde A. — 12, 4 meum sternatae A. — 12, 5 Commi ea in A. — 12, 6 fac cum sanctitate A. — 12, 7 Ambulans et amat nec. A. — 13, 1 Tu roseum galeat A. — 13, 5 Satis ut A. — 13, 8 quicunque A. — 14, 3 sq. lacu miseriae A. — 14, 6 me traxit A, protraxit DG, bona D. — 14, 7 Sic malum A. — 14, 8 pertraxit A. — 15, 3 vita A. — 16, 7 Incentum A. — 16, 8 ac claustro B. — 17, 3 meo generet B. — 17, 8 ac compassionem D. — 18, 3 Sic ut A. — 18, 7 diligat A. — 19, 1 te dexterae A. — 19, 6 quo humanitatis A. — 19, 7 Lacte poter, perfruar A. — 19, 8 melle deitatis A. — Str. 19 lautet in DL:

Incessanter cogitet de dilectione
Tui cordis erga me, de contritione
Tui cordis propter me, de compassione,
Qua mihi compassus es mortis in agone.

20, 3 pertulit AB. — 20, 7 Ut huius munimine A. — 20, 8 Omne pellam triste A. — Str. 20 in DL Sanguis tuae dexterae etc. — 22, 3 postulo A. — 23, 2 rogo auretur B. — 23, 5 vita B, vespere A. — 24, 3 Hoc et B, Haec est ADHL. — 24, 6 moribus DL. — 25, 2 opponatis H. — 25, 3 Evilat DH. — 25, 4 hoc et B. — 25, 5 Ut pro meis proximis B; ut pro mei, proximi A; ut pro meis et proximi GH; ut pro mis et proximi L. — 26, 1 Me gemmis AH; Iacinthinis me peto DL. — 26, 2 gemmis decorari DL. — 27, 5 bonis B. — 27, 7 Cessarunt hoc B; tribuent DHL. — 28, 7 florido B. — 29, 6 quo suppliciorum B. — 29, 7 gener fasciculus A. — 30, 3 liberant A. — 31, 4 quo mihi A. — 31, 5 Reservavit G, gaudia A. — 31, 7 Regulam AG. — 31, 8 disciplinam G. — 32, 2 promonasti B. — 33, 3 sint G, sunt H, virtutibus B. — 34, 2 perlatum A. — 34, 5 tribuas G. — 35, 3 a te B. — 35, 4 felle L. — 35, 5 det mihi A. — 35, 6 ad fehlt B. — 36, 2 specie ac decore DL. — 36, 3 Carentem recogito DL. — 36, 4 non sine dolore DL; laudem et honorem A. — 36, 7 sunt tibi A — 37, 1 Vultus peramabilis DL. — 37, 6 Plenum DH, est DL. — 37, 7 Quod per DL. — 37, 8 herroris A. — 38, 8 decus angelorum G. — 39, 2 et quere B, et aegre G. — 39, 3 benignissimum GH. — 39, 5 Vultu A. — 37, 6 Cum fehlt B. — 37, 7 videris

B. — 40, 2 pertransiit L. — 40, 8 ridebis bene A. — 41, 1 Dicet DG, Videt A. — 41, 2 recordare GH. — 41, 4 flere A. — 41, 5 mortem abstergas L. — 41, 6 lacrimas regnare L; absterge AG. — 42, 2 mihi patiare A. — 42, 6 hic A. — 42, 8 atque perfruatur B. — 43, 1 Hic G. — 43, 2 protestabit A. — 43, 6 incantabit B. — 43, 7 patrocinia B. — 44, 4 ut intuearis DL. — 44, 7 communicet A. — 45, 7 perficere B; diese ganze Strophe lautet in A:

Ne avertas faciem tuam, Iesu bone,
A me, sed sit coram me contemplatione,
Cui tristis ambulem, ab elatione
Caveam, proficiam in abiectione.

46, 1 Quod AHL; Os maxillae B. — 46, 4 tibi ingeruntur GH. — 46, 5 sic fehlt A, instrui B. — 47, 2 armatura AB. — 47, 3 Patientiae mihi A. — 47, 4 prosit profutura B. — 47, 6 mei AGHL. — Str. 47 u. 48 umgestellt D. — 48, 5 Aroma reficeret A. — 48, 8 paradisi praestatis A. — 49, 4 nostro flori B.

III. 1, 4 pucis A. — 1, 5 Tu patris A. — 2, 3 mihi tu GH. — 2, 6 immutent calorem A. — 2, 7 Quae accendat, ferveat A; Quo accendor, ferveam GH. — 2, 8 ad tuum amorem A, tuum ad amorem GH. — 3, 2 mens cum prona A. — 3, 6 o fehlt A. – 4, 2 compunctionis GH. — 4, 4 a pollutione A. — 5, 1 Iesu tuos DL. — 5, 5 Peccatorum AG. — 5, 6 quibus G. — 6, 6 subleva B, sublevans D. — 6, 8 Me nunc imperfectum L, meum defectum B. — 7, 4 cordis A. — 9, 6 sparsisti L, perspexisti A. — 9, 8 protulisti G. — 10, 4 pudronum A, putationum B. — 10, 5 Quibus se A. — 10, 7 filium G. — 11, 6 hac mundi A. — 12, 1 te mei oculi L. — 12, 2 Iesu dirigantur L. — 12, 4 sol et luna A. — 13, 1 sqq. lauten in A:

Gustum meum provoca, o summa dulcedo,
Da te manu fidei tangere, quod credo,
Confirmetur opere, accedat pinguedo
Gratiae, sic illatis [l.: hilaris], non tristis incedo.

14, 1 Iesu tui capitis A. — 14, 3 Venerer B. — 15, 4 praebens B. — 15, 7 agis, pascor A, agas G, ago DH. — 15, 8 dulci fehlt GH; delectatione H. — 16, 7 me quod B; motu capitis A. — 16, 8 salvasti L. — 17, 4 anima prostrata B. — 17, 7 Modo eris DGHL, mihi deinceps L. — 17, 8 mihi sociata B. — 18, 8 non secure A; securiores DL. — 19, 1 Audies exaudies B; audiet exaudiet AGH; audiet et exaudiet DL. — 19, 2 cantum B. — 19, 5 reginam G, regina H. — 20, 1 Sub hoc A, gustu B. — 20, 3 Te a cunctis A. — 20, 5 Per haec A. — 20, 8 hic nolo ADL. — 21, 1 nomina A. — 23, 1 Hic me AB. — 23, 3 Laus aut vana gloria A. — 24, 1 confert A. — 24, 4 et regis L. — 25, 1 Sub hoc gestu A. — 25, 4 monens A. — 25, 5 Signas GH, sinas A, signans DL. — 25, 5 sq. und 25, 7 sq. umgestellt A. — 25, 8 ut nos tunc DL. — 26, 4 docueris A. — 26, 6 perieris A. — 26, 7 in vitio A. — 27, 2 substravit GH. — 27, 3 sui sanguinis GH. — 27, 4 pugnavit GH. — 27, 6 trucidavit GH. — 27, 8 per quod B, ambulavit GH. — 28, 1 Sub hoc AGH. — 30, 1 Vale Iesu lectio GH. — 30, 5 ornent B. — 31, 3 Melodias A, resonant AL. — 31, 4 mihi quae fomenta AGH. — 31, 5 Dent meo spiritui AGH. — 32, 3 Cantica A. — 33, 2 fiant imitatores A. — 33, 7 nostros conquerant A. — 34, 2 montes A. — 34, 3 tecum ne sint filii L. — 34, 8 dominentur A. — 35, 6 vexilla G, gestare H. — 36, 5 Audito hoc A. — 36, 8 vero prosequentur B. — 37, 1 sqq. lauten in A:

Sumamus audaciam in respiciendo
Per fenestram lateris viam intuendo
Viscera, tu proelia nostra promovendo
Praecede, victoriam confer subsequendo.

38, 5 latitudinem B. — 38, 6 extendat ADL. — 39, 2 mors fehlt A. — 40, 2 ad plante cognoscetur A. — 41, 3 sufficerent B. — 41, 6 respectum B. — 42, 5 sacro sanguini A. — 43, 5 sudamina B. — 45, 2 specula A. —

45, 3 tibi fac G, sit tibi B. — 45, 4 lectum B. — 45, 4 sq. und 45, 6 sq. umgestellt GH. — 45, 8 opus paenitentis A. — Hier schiebt D ein:

Pater benignissime, nate, sacrum flamen,
Mea prece gratiam dones, ut examen
Ultimum terrible fiat consolamen
In vi sacratissimae passionis. Amen.

46, 3 Tuo da A, Da mihi L. — 46, 5 ut fehlt A. — 47, 4 consolationis DGHL. — 47, 5 Quam vis A, es fehlt B. — 48, 7 teque frui B, fruique te DL. — 49, 3 facies A. — 49, 8 regem cum A, ut regnem G. — 50, 3 Carmen in G, memoria B. — 50, 6 te ipsum A, in donis AG. — B hängt noch folgende Strophe an:

Amen dicat caelitus chorus angelorum
Obstrepente cetera turba supernorum,
Et nos eia iugiter ad laudes ipsorum
Decantemus pariter, laus sic beatorum.

B bemerkt: „Sequitur planctus sancti Bernhardi abbatis", von anderer Hand „seu granum passionis Domini"; fol. 80 b: „Explicit granum passionis Domini"; E: „Florida compassio beati Bernhardi"; F: „Experimentum probatum est. Si quis huius psalterii de passione Domini tres quinquagenas, quod etiam granum devotionis dicitur, omnibus sextis feriis coram crucifixo per quadragesimam devote dixerit in honore passionis Domini, absque dubio visitationem et illuminationem, gratiam et consolationem sancti spiritus sentiet et gratiam saluberrimam compunctionis et indulgentiam peccatorum consequetur. Et in ultima hora mortis huius praecipuam gratiam merebitur. Et sano sensu et bona ratione in fide, spe et caritate in oratione positus memor mortis Christi ad instar filii Dei animam suam in manus patris commendans et beato fine ex hoc mundo transiens feliciter morietur"; N: „Incipit granum devotionis beati Bernhardi abbatis distinctum in tres quadragenas." Diese und die anderen Tegernseer Hss. bezeichnen Strophe 1 1 als „Prologus". — V bezeichnet den Psalter fol. 96 b. als „Meditatio Anselmi de passione". — Vgl. Hauréau, Des poèmes latins attribués à Saint Bernard, p. 78 sqq. In einen beschämenden Irrtum verfällt Hauréau, wenn er S. 79 meint: le perpersonnage que le poète met en scène, gémissant ou priant, parait être un roi, non pas un moine, und zum Beweise die mifsverstandene Strophe III, 24 anführt. — Dieses Psalterium findet sich gleichfalls in Orat. ms. saec. 15. Cod. Bruxellen. 4588—91. — Orat. ms. Montis S. Georgii (ap. Goslariam) anni 1464. Cod. Guelfenbyteran. Helm. 1391.

III. Psalterium Iesu

Anonymi Cisterciensis.

Prima Quinquagena.

1. Ave, Iesu, beatorum
Spes et salus miserorum,
Dux et via tu iustorum,
Iter spernis impiorum.

2. Ave, candor purgans mentes,
In quem frustra fremunt gentes,
Invidorum nos rodentes
Et hostiles tunde dentes.

3. Ave, nomen dulce Iesus,
Tu de monte lapis caesus
Et vitalis mentis esus,
Ad te clamat homo laesus.

4. Ave, portae caeli clavis,
Iesu dulcis et suavis,
Ad te clamo corde gravis,
Qui quam mortem vitam mavis.

5. Ave, Iesu, dulcis sono,
Sume tuo super throno
Verba mea, quae propono
Pietatis tuae dono.

6. Ave, salus nostrae spei,
Miserere, quaeso, mei,
O dulcedo requiei,
Tu me sana, virtus Dei.

7. Ave, cuius semper ero,
Me ab hoste serva fero,
Te tutorem meum quaero,
In te, Iesu, quia spero.

8. Ave, nomen admirandum,
Orbi toto praedicandum,
Iesu, dulcis ad narrandum,
Nos accendas ad amandum.

9. Ave, Iesu mi benigne,
Nomen tuum ob insigne
Surge velox, ne maligne
Surgat hostis in nos digne.

10. Ave, passer solitaris,
Qui frequenter immolaris
Super tuis sacris aris,
Nunquam tamen consummaris.

11. Ave, Iesu, nosque serva
A progenie proterva
Hostis, ipse quem subnerva
Nosque tibi coacerva.

12. Ave, noster advocatus,
Ne in morte soporatus
Hosti tradar imparatus,
Per te surgam excitatus.

13. Ave, Iesu, rector morum,
Distributor meritorum,
Tu defectum studiorum
Supple, quaeso te, meorum.

14. Ave, Iesu, dulcis totus,
Per te sim in morte notus
Tuo sancto, quo promotus
Sanus fiam nunc aegrotus.

15. Ave, tu sollemnis festu,
Tu solamen es in maestu,
Carnis serva me ab aestu,
Quia Deus meus es tu.

16. Ave, Iesu, vis divina,
Aurem tuam huc inclina,
Ut me serves a ruina,
Tu vitalis medicina.

17. Ave, spei supplementum,
Omnis boni fundamentum,
Esto mihi firmamentum,
Iesu, laudis ornamentum.

18. Ave, dies tu diei,
Assis mihi, fili Dei,
Ne me vincant Amorrhaei,
Recordare, Iesu mei.

19. Ave, Iesu, dulcis quaeri,
De supernis fac videri
Et de Sion me tueri,
Ne me laedant hostes feri.

20. Ave, Iesu et meorum
Fave voci labiorum,
Ut consortem angelorum
Esse velis me tuorum.

21. Ave, cuius manus cruce
Sunt confossae, nos a truce,
Iesu, salva mortis duce
Ad fruendum tua luce.

22. Ave, Iesu, princeps fortis
Et caelestis dux cohortis,
Ne me perdat umbra mortis,
Educ de inferni portis.

23. Ave, Iesu, Dei manus,
Peto fide, quod sim sanus,
Hostis laedat ne profanus
Me vel timor mundi vanus.

24. Ave, puer nobis datus,
Peto corde tribulatus,
A te laeter consolatus,
A dolore sublevatus.

25. Ave, Iesu, de dilecto
Generatus patre recto,
Da, stent solo de prospecto
Pedes mei in directo.

26. Ave, Iesu, caeli rector,
Cordis mei tu prospector,
Aufer mala, quibus plector,
Vitae meae sis protector

27. Ave, Iesu mi, quem amo,
Ad te, Deus meus, clamo,
Solvas me ab eius hamo,
Quem vicisti crucis ramo.

28. Ave, leo, qui vicisti
Vique tuos rapuisti,
Et me quoque suscepisti
Nec indignum me sprevisti.

29. Ave, Iesu, contra morem
Quem effudit virga florem,
Te cognosco curatorem
Libans laudem et honorem.

30. Ave, Iesu, tibi iungar,
Tu medela, qua perungar,
Ut hic flendo nunc compungar,
In aeternum ne confundar.

31. Ave, quies mortuorum,
Iesu, salus tu vivorum,
Tectae, quaeso, sint meorum
Foeditates peccatorum.

32. Ave, Iesu, ac dignare
Servum tuum visitare,
Ut cum iustis exsultare
Dignus sim et te laudare.

33. Ave, Iesu, dulcis vere
Fac gustare, fac videre,
Quam benigne, quam sincere
Scias tuos possidere.

34. Ave, digne tu colende,
Iesu dulcis, huc intende,
Scutum tuum apprehende
Et ab hoste me defende.

35. Ave, Iesu, parce natis,
Dona, pater, dona gratis,
Ut nos poti simus satis
De torrente voluptatis.

36. Ave, patris tu sophia,
Iesu, vitae dux et via,
Os iustorum tu es quia
Carnem sumens de Maria.

37. Ave, Iesu, dulcis mire,
Tu me velis custodire,
Ut non possim interire
A furore tuae irae.

38. Ave, Iesu, da, quod crescat
In me donum nec tepescat,
Amor tuus non lentescat
Sed cor meum coalescat.

39. Ave, Iesu, quem vocavi,
Quem cognovi, quem optavi,
Pro amore tuo suavi
Te exspectans expectavi.

40. Ave, Iesu, meque sana,
Qui per multa fluxi vana,
In me, quod est tortum, plana,
Ut albescam velut lana.

41. Ave, Iesu, corda sanans,
Tu vitalis rivus manans,
Cor te meum fiat amans,
A te satiari clamans.

42. Ave, Iesu, fulgens clare,
Me dignare te laudare,
Quem collaudant astra, mare,
Vultus mei salutare.

43. Ave, pro salute datus,
Prece matris suscitatus,
Surge, Iesu soporatus,
Ne nos mergat mundi flatus.

44. Ave, Iesu, verbum bonum,
Non quod transit post hunc sonum,
Sed quod caeli regit thronum,
Pater ructat summum bonum.

45. Ave, Iesu, et adiutor
Esto meus atque tutor,
Si non ades, mox permutor,
Et peccati foedat putor.

46. Ave, Iesu, fac gaudentes
De te tuos praesumentes,
Cui plaudunt omnes gentes,
Te agnosce diligentes.

47. Ave, Iesu, rex sublimis
Et laudandus, magnus nimis,
Congregatos nos ab imis
Coaduna caeli primis.

48. Ave, tu qui semper vives,
Ne me fructu vitae prives,
Ubi, Iesu, tui cives
Simul pauper sunt et dives.

49. Ave, decus meritorum,
Fac ad sortem filiorum
Congregari me tuorum,
Iesu, Deus tu deorum.

50. Ave, Iesu, agne Dei,
Miserere, quaeso, mei,
Si quid quoque fero rei,
Tolle, robur nostrae spei.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, Iesu, ad quem fleo,
Dona mihi, lux de Deo,
Ne in corde velim meo
Gloriari ni in Deo.

2. Ave, Iesu, tu amarae
Dulcor mentis, fac me stare,
Te timendo trepidare
Nec in vanum declinare.

3. Ave, Iesu, ad solamen
Mitte nobis sacrum flamen,
Ut sit nobis adiuvamen
Tribulatis et levamen.

4. Ave, Iesu mi colende,
Me exaudi et intende,
Fletu mortis ab horrendae,
Te exoro, me defende.

5. Ave, Iesu, tolle metum,
Cerne malis me repletum,
In conspectu tuo fletum
Pone meum, fac me laetum.

6. Ave, Iesu, lumen clarum,
Mira facis nec est rarum,
Fac foveri sub alarum
Tegumento me tuarum.

7. Ave, Iesu, fac perfecte
Me studere in te recte,
Ne oberrem indirecte
Iustis tuis me connecte.

8. Ave, Iesu, tu me portes
Et bellantem me confortes,
Impiorum, en, cohortes
Irruerunt in me fortes.

9. Ave, Iesu, miseratus
Me infirmum, veni gratus,
Ne repellas me iratus,
Ne sim hosti praeda datus.

10. Ave, salus ex Iudaea,
Turris fortis et spes mea,
In me bonum quodvis crea,
Procul aufer quaeque rea.

11. Ave, Iesu, fide recta
Sursum mea mens subvecta,
Tibi digne sit subiecta,
Cuius dona stat erecta.

12. Ave, Iesu, qui peritas
Hostis fraudes cruce tritas
Atque tuos dote ditas
Meliori super vitas.

13. Ave, Iesu, flos de flore,
Corde peto, precor ore,
Ut me serves pio more
Inimici a timore.

14. Ave, Iesu, mea vota,
Oro, quod sint tibi nota,
Ut dum surgo fraude mota,
Reddam tibi illa vota.

15. Ave, Iesu, terrae, maris
Et astrorum rex vocaris,
Iure tuo non privaris,
Qui virtute dominaris.

16. Ave, Iesu, quem laudamus,
Ut te solum requiramus,
Da, in terra, te rogamus,
Viam tuam cognoscamus.

17. Ave, Iesu, tu virtuti
Manda tuae, qua adiuti
Ab incursu simus tuti
Hostis nequam et versuti.

18. Ave, Iesu, quos in imo
Cernis fixos et in limo,
Leva sursum nos de fimo
Et reforma loco primo.

19. Ave, valde tu serenus,
Iesu dulcis et amoenus,
Ad te malis multis plenus
Clamat pauper et egenus.

20. Ave, Iesu, vas mellitum,
Contra hostem valde tritum,
Mihi locum in munitum
Tu sis et tutorem citum.

21. Ave, Iesu, ad me stilla
De malorum duc favilla,
Ut mens mea sit tranquilla,
Oriatur pax in illa.

22. Ave, Iesu, cruce pressus
Meos, oro, fige gressus,
Ne discurram post excessus,
Sed quiescam in te fessus.

23. Ave, Iesu, creans stellas,
De peccatis me evellas,
Mundi feram ne procellas,
Ne in finem me repellas.

24. Ave, calix vini meri,
Quem non bibunt insinceri,
O mi Iesu, dulcis quaeri,
Fac te cito possideri.

25. Ave, Iesu, non sic tace,
Raptum mundi de fornace
Caritatis ure face,
Ut quiescam sic in pace.

26. Ave, Iesu, virtus pia,
Patris oro te sophia,
Es iucundus multum quia,
Tibi sit cor meum via.

27. Ave, panis angelorum,
Iesu cibus tu ciborum,
A languore me meorum
Refoveto vitiorum.

28. Ave, Iesu, mentes fundans,
Impollutus nos emundans,
Pietatis fons inundans,
Sis me servans et circumdans.

29. Ave, Iesu, pulchrum multum
Nobis praebe tuum vultum,
Et in nobis, quod est stultum,
Ad aeternum reduc cultum.

30. Ave, Iesu ver et aestas,
Omnis subest cui potestas,
Tu te tuis manifestas,
Quando mel et manna praestas.

31. Ave, iudex egenorum
Et defensor pupillorum,
Iesu, Deus tu deorum,
Stans in medio eorum.

32. Ave, Iesu, non tacebis,
Non mutesces, non silebis,
Donec omnes rehabebis
Tuos, post haec quos tenebis.

33. Ave, Iesu, quam beatum,
Quam iucundum quamque gratum
Ire tecum iam locatum,
O quam felix tale datum.

34. Ave, dator, spei certae,
Ad te, Iesu, nos converte,
Mala nostra tu subverte
Nec a nobis te averte.

35. Ave, fructus tu Mariae
Et calestis vas sophiae,
Fac me laetum, Iesu pie,
Ad te clamo tota die.

36. Ave, Iesu, bonus bonis,
Me de terra Babylonis
Suspirantem caeli thronis
Et sanctorum iunge sonis.

37. Ave, Iesu, tu salutis
Meae Deus et virtutis,
Da cum caelum te secutis
Requiescam locis tutis.

38. Ave, Iesu, in quo stabo,
Adiutorem te vocabo,
Quam sis pius, enarrabo,
In aeternum te cantabo.

39. Ave, Iesu, lux, lucerna,
Locum Dei da, pincerna,
Quo sint pace de superna
Dies mille ut hesterna.

40. Ave, Jesu, dulce merum,
Da, quod opto, fiat verum,
Ut sequatur, factor rerum,
Longitudo me dierum.

41. Ave, Iesu, amor veri
Cui bonum confiteri,
Fac ab hoste non terreri,
Sed in caelis me videri.

42. Ave, Iesu, qui decorem
Induisti post laborem,
Te agnosco creatorem,
Serva tuum laudatorem.

43. Ave, liber actionum
Tuque Deus ultionum,
Iesu bone, fac me bonum,
Hoc largire mihi donum.

44. Ave, cuncta qui creasti,
Terram manu qui fundasti,
Iesu, mortem qui gustasti
Pro mortali, quem amasti.

45. Ave, Iesu, dignus ludo,
Omnis in te pulchritudo
Tuque nostra sanctitudo,
Ex quo nostra fortitudo.

46. Ave, Iesu, pluens nubes,
Tu, rex regum, nulli subes,
In fervore ubi cubes,
Monstra nobis, da, quod iubes.

47. Ave, Iesu, dignus laude,
Vincens hostem plenum fraude,
Terra ergo omnis gaude
Atque manu simul plaude.

48. Ave, Iesu, nos heredes
Tuos caeli duc ad aedes,
Super Cherubim qui sedes
Nec abinde tu recedes.

49. Ave, qui de vera vite
In spem manas, Iesu, vitae
Eius, gentes, introite
In conspectum et servite.

50. Ave, Iesu, tu lux grata,
Caecitati nostrae data,
Luce frui nos optata
Via fac immaculata.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, Iesu, dulcis dici,
A te peto benedici,
Per quem mala multa vici
Exprobrantis inimici.

2. Ave, parens mis parentum,
Iesu, nostrum tu figmentum,
Quia nosti, fac proventum
Contra hostis tentamentum.

3. Ave, fructus benedictus,
Iesu, matris qui amictus
Luce fulges, fac, ne victus
Sim ab hoste nec relictus.

4. Ave, Iesu, nomen gratum,
Nomen pacis nobis datum,
Quod et ego invocatum
Quaero pacis advocatum.

5. Ave, Iesu salutaris,
Bene nempe sic vocaris,
Quia salus nobis daris
Et salutem meditaris.

6. Ave, petra fluens mella,
Unguentorum fraglans cella,
Iesu, mundi seda bella,
Stentque flatus et procella.

7. Ave, portus requiei,
Iesu, bone fili Dei,
Tu solamen cordis mei
Atque lebes meae spei.

8. Ave, Iesu, ac dignare
Laude mea te laudare,
Me egenum visitare,
A dolosis observare.

9. Ave, summa spes salutis,
Iesu, virga tu virtutis
Ad nos missa, sensum brutis
Atque verba redde mutis.

10. Ave, Iesu, dulcis menti,
Escam donans te timenti,
Memor esto testamenti
Et placare tuae genti.

11. Ave, Iesu, lux exorta,
Mala dele iam suborta,
In me plana, quae sunt torta,
Mortis procul absit porta.

12. Ave, Iesu, lux caecorum,
Laude dignus puerorum,
Tu deiector superborum,
Sublevator egenorum.

13. Ave, Iesu, robur meum,
Protectorem solum Deum
Te adoro, salva reum,
Ne devincat hostis eum.

14. Ave, Iesu, flos honoris,
Decor omnis tu decoris,
Quem circumdat vis doloris,
Me foveto cunctis horis.

15. Ave, Iesu, expers paris,
Calix, potus salutaris,
Ipse motus quo placaris
Et pro pace nobis daris.

16. Ave, salus, quam tenemus,
Aufer mala, quae, timemus,
Ut te, Iesu, fac, amemus,
In aeternum et laudemus.

17. Ave, Iesu, et de spinis
Peccatorum et ruinis
Salva, quaeso, me, ne minis
Hostis tradar belluinis.

18. Ave, Iesu, Iesu bone,
Legem ipse mihi pone,
Quam secutus actione
Tua fruar visione.

19. Ave, Iesu, lux beatis,
Tuis donis atque datis
Fac me laetum his sublatis,
Quae impugnant iam me gratis.

20. Ave, Iesu, ne dormites,
Surgunt hostes, en, immites,
Quorum ne formidem lites,
Tuis donis tu me dites.

21. Ave, Iesu, tu qui sedes
Et paternas regis sedes,
Ut caelestes super aedes,
Fac, sint stantes nostri pedes.

22. Ave, Iesu, regnans vere,
Fac nos semper te videre,
Qui te colunt nunc sincere,
Nostri, Deus, miserere.

23. Ave, Iesu, funde rivos
Pietatis super vivos,
Deus super omnes divos,
Solve tuos et captivos.

24. Ave, Iesu, gluten forte,
Me de peccatorum sorte,
Quaeso, trahe, ne me forte
Apprehendant mortis portae.

25. Ave, Iesu, tu quem scimus
Panem nostrum, retro imus,
Ni succurras, et perimus,
Consolati, fac, ut simus.

26. Ave, Iesu, ad me manum
Mitte tuam, fac me sanum,
Ut non frustra vel in vanum
Mundum sequar hunc profanum.

27. Ave, Iesu, dona gratis,
Dona multum, dona satis,
Laeter malis ut sublatis,
Qui te timent, cum beatis.

28. Ave, Iesu, dulcis fari,
Fac in bono me firmari,
Ut non possim expugnari,
Hostem iube infirmari.

29. Ave, Iesu, qui effundis
Pacem multam corde mundis,
Ad te clamo de profundis
Malis cunctis gemebundis.

30. Ave, Iesu, summum datum,
Sit, quod peto, tibi gratum,
Cordis mei rege statum,
Ne vilescat elevatum.

31. Ave, Iesu, lux diei,
Tu sis rector cordis mei,
O spes summa, fili Dei,
Quam elegi requiei.

32. Ave, bonum et iucundum,
Vas unguenti vasque mundum
Mundans omne, quod immundum,
Cor perunge vagabundum.

33. Ave, Iesu, quem amare
Aequum est et salutare,
Fac in domo tua stare
Et me semper te laudare.

34. Ave, Iesu, nomen suave,
Leni quidquid urget, grave
Et a malis nobis cave,
Preme fluxa mentis pravae.

35. Ave, Iesu, ipsum vernum,
Qui es bonus in aeternum,
Vultum placa tu paternum,
Procul esse fac Avernum.

36. Ave, Iesu, dives donis,
Super ripam Babylonis
Qui nunc flemus, fac tu bonis
Nos adesse caeli thronis.

37. Ave, quies tu laborum,
Iesu, laudes labiorum
Recommenda famulorum
In conspectu angelorum.

38. Ave, Iesu, lumen rectum,
Cui nihil est obtectum,
Cerne meum imperfectum
Atque leva iam deiectum.

39. Ave, Iesu, ac dignare
Me bellantem adiuvare,
Hostem possim ut fugare,
Eius gressus supplantare.

40. Ave, laudis vas immensum,
Meum, Iesu, rege sensum,
Verba mea ut incensum
Ad te petant sic accensum.

41. Ave, Iesu mi, post luctum
Da felicem hinc eductum
Atque caelis introductum
Fac haurire vitae fructum.

42. Ave, vas stillantis undae,
Menti meae sitibundae
Affluenter et abunde
Ipsum, Iesu, te infunde.

43. Ave, Iesu, et descende,
Tange mentem et accende,
Ut crementur in me mendae,
Oro Deus te colende.

44. Ave, Iesu, rex aeterne,
Rex immense, rex superne,
Doctor pacis et internae,
Quae me vincunt, mala cerne.

45. Ave, cordis mundans visum,
Iesu, stare fac elisum
Contra hostis me annisum
Fac intrare paradisum.

46. Ave, Iesu, totus mundus,
Psalmus decet te iucundus,
Assis mihi, ne me mundus
A te trahat furibundus.

47. Ave, Iesu, tu frumentum,
In Maria quod inventum,
Crucis venit ad tormentum,
Cordis mei pascementum.

48. Ave, Iesu, quem de caelis
Laudat omnis plebs fidelis,
Inter semen Israelis
Tu me quoque nosse velis.

49. Ave, Iesu, laus sanctorum,
Intus fac me tu decorum,
In te laeter, sis meorum
Supplementum gaudiorum.

50. Ave, Iesu summe bonus,
Suave cordis mei onus,
Angelorum tibi pronus
Digne plaudit dulcis sonus.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14528. saec. 14. A. — Scala caeli saec. 14. ex. Cod. Pragen. XIII E 3 B. — Cod. Lambacen. CLXXXVI. saec. 14. C. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14538. anni 1404. — Orat. ms. Tegurinum anni 1467. Clm. Monacen. 19991. E. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001. F. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14841. saec. 15. G. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19636. saec. 15. H. — Orat. ms. saec. 14/15. Cod. Maguntin. II. 151. I. — Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. K.

I. 2, 2 fremunt frustra AE. — 3, 3 O vitalis C, Et in caelis mentis B. — 4, 3 Ad te clamitat cor B. — 7, 2 hoste salva B. — 12, 3 Hostis cedat B. — 13, 4 tu meorum E. — 18, 1 dives tu A. — 21, 3 solvas duce A. — 22, 3 perdant umbrae B. — 25, 3 te perfecto B. — 26, 2 conspector B. — 28, 3 Et me reum B. — 35, 1 per te natis B. — 38, 2 ne A. — 38, 3 ne latescat A. — 38, 4 meum contabescat B. — 39, 2 cognosco B. — 40, 3 Im me tortum quod est ACE. — 44, 2 Nunquam transit B. — 45, 4 pudor A. — 46, 2 Doce tuos C. — 46, 3 Tibi plaudent B. — 49, 4 Ubi Deus es deorum B. — 50, 1 agnus A.

II. 1, 1 ad fehlt B. — 3, 1 Iesu consolamen C. — 6, 2 est carum B. — 9, 4 Et sim A. — 14, 4 mea vota B. — 17, 4 ac versuti B. — 19, 1 vale B. — 28, 3 fons iucundans B. — 29, 1 pulcher B. — 34, 4 tu averte C. — 37, 3 Da te mente (?) cum secutis B. — 41, 1 Ave tu amator veri B. — 44, 2 Certa manu qui B. — 47, 3 Terra omnis ergo B. — 48, 2 duc ad sedes B. — 48, 4 vi recedes B.

III. 8, 4 A doloque B. — 17, 3 ne me B. — 17, 4 tradat BE. — 20, 2 non mites B. — 25, 3 en perimus B. — 33, 4 vacabundum A. — 34, 2 Veni quidquid B. — 39, 4 Atque gressus B. — 40, 4 petat et ascensum B. — 42, 4 tu infunde B. — 45, 3 me amissum B; Contra hostem me invisum AE. — 46, 1 donis mundus A. — 47, 3 venis C. — 47, 4 pasce mentum A. — 50, 4 dulce sonus A.

Diesem Psalterium geht in A und I folgender „Prologus in subiectum opusculum" vorher:

Rhythmis et sensu verborum consociatum
Psalterium Iesu, sic est opus hoc vocitatum,
Qui legit intente, quocunque dolore prematur,
Sentiet inde bonum, dolor eius et alleviatur.

Ergo pius legat hoc eius sub amore libenter,
Cuius ibi nomen scriptum videt esse frequenter.
Edidit hoc carmen quidam monachus Griseorum
Ad laudem Domini Iesu studiumque bonorum.

B hat nur die beiden letzten Verse, G nur den vorletzten, B am Schlusse: „Explicit psalterium Domini nostri Iesu Christi, editum ad laudem Domini nostri a quodam reverendo patre ordinis Cisterciensis." Da das Psalterium nur in deutschen Handschriften auftritt, scheint der Schlufs berechtigt, dafs es in Deutschland verfafst worden.

IV. Psalterium de D. N. Iesu Christo.

Prima Quinquagena.

1. Ave, Iesu, lignum mite,
Lignum, inquam, vitis vitae,
Quae salutem edidit,
Ligno mundus est peremptus,
Ligno rursus est redemptus,
Cum Iudas te vendidit.

2. Ave, Iesu, miserere
Peccatoris et medere
Meae mentis intima,
Qui pro nobis es benigne
A Iudaeis sed indigne
Probra passus plurima.

3. Ave, Iesu, vox amoena,
Vox suavis, vox serena
Vox plena laetitiae,
Sana, precor, sauciatum,
Serva tibi Deo datum
Ab hoste malitiae.

4. Ave, Iesu, qui dormisti,
Qui sepultus iacuisti
Terrae sub umbraculo,
Felix miles te potavit,
Semel latus perforavit
Crucis in patibulo.

5. Ave, Iesu, quem adorant
Omnes gentes et exorant
Dicentes: salvifica;
Igne sancto meos ure
Renes et cor, ut te pure
Laudem laude caelica.

6. Ave, Iesu, in furore
Non me tuo vel ardore
Igni tradas hostium,
Paenitentis mentem sana,
Mala cordis, oris vana,
Carnis dele vitium.

7. Ave, Iesu, iudex iustus,
Ira cares, vindex pius,
Mitis atque patiens,
Oro, ne nostras rapiat
Animas vel inficiat
Adversator saeviens.

8. Ave, Iesu, splendor patris,
Qui beasti ventrem matris,
De qua carnem sumeres,
Sub qua Deus latitasti
Sicque eos provocasti,
Ut hostes deciperes.

9. Ave, Iesu, legis lator,
Esto meus gubernator
Nunc semper et ubique,
Ut fidei sim amator
Atque legis conservator
Mariae matris opere.

10. Ave, Iesu, verbum patris,
Vitae via, vas virtutis,
Per beata viscera,
Cuius carnem induisti
Emisso ave caelesti,
Sana nos et libera.

11. Ave, Iesu, summum bonum,
A quo venit summum donum,
Corpus sumens fragile,
Tu veritatis abyssus,
Te respuit omnis coetus,
Signum delectabile.

12. Ave nostri mediator,
Iesu, mundi reparator,
Qui salvas et perimis,
Dele mentis pravitatem,
Daemonibus potestatem
Qui confers et adimis.

13. Ave, Iesu, nos respice
Servos tuos et refice
Caelesti dulcedine,
Stultus stulta meditatur,
Ei lectus superatur
Phantasmatum turbine.

14. Ave, Iesu, puritatis
Auctor, pacis, veritatis,
Custos innocentiae,
Ex hoc mundo triumphare
Fac me, precor, et calcare
Principem superbiae.

15. Ave, Iesu, Deus meus,
Ad te clamat omnis reus
Clementem, propitium,
Tu es vitae via, strata
Paenitenti usque grata
Tendenti ad praemium.

16. Ave, Iesu, summus amor,
Te moveat meus clamor
Ad misericordiam,
Dono tuae pietatis
Igne dele caritatis
Peccaminum copiam.

17. Ave, Iesu, robur meum,
Qui confringens calcaneum
Adversantis zabuli,
In hac vita me conforta
Et ad gregem me comporta
Tui tabernaculi.

18. Ave, Iesu, dies clara,
Quem non capit mens amara
Nec nutantis oculi,
Tuum nomen veneratur
Ab omnibus et laudatur
In saeculum saeculi.

19. Ave, Iesu, rex caelorum,
Pia prece supernorum
Emunda nos vitio,
Dum recordor tuam necem,
Pone, precor, nostram precem
In caeli sacrario.

20. Ave, Iesu, rex suavis,
Qui ad instar laetus avis
Repetisti supera,
Tibi preces offerimus,
Exaltatum te credimus
Supra caeli sidera.

21. Ave, Iesu, spes sanctorum,
Te vesana Iudaeorum
Turba morti tradidit,
Te flagellis ceciderunt,
Cruci demum adfixerunt,
Ut scriptura prodidit.

22. Ave, Iesu, cuius mensa
Fidelibus est extensa
Longe, late populis,
Hac in mensa immolatur
Agnus ille, quo mundatur
Mundus plenus maculis.

23. Ave, Iesu, qui creasti
Caelum terramque fundasti
Et fecisti maria,
Qui creator es omnium,
Cordi meo da gaudium,
Quod expellat vitium.

24. Ave, Iesu, mundi salus,
Cuius dono homo lapsus
Rediit in patriam,
Tu veritas, vita, via,
Via, inquam, mitis, pia
Et monstrans iustitiam.

25. Ave, Iesu, in supernis
Sedens preces qui non spernis
Tuorum fidelium,
In directum siste pedem
Meum deduc et ad sedem
Supernorum civium.

26. Ave, Iesu, salus mea,
Roboretur tuo mea
Virtus adiutorio,
Te Iudaei reliquerunt,
Sed angeli susceperunt
Cum ingenti gaudio.

27. Ave, Iesu, cuius caro
Poenam ferens ab amaro
Nos purgat contagio,
Meam mentem castam serva,
Ne daemonum hoc proterva
Corrumpat incursio.

28. Ave, Iesu noster, ave,
Mundi reparator a vae
Crucis ferens pondera,
A Chaldaeis veneraris
Et a magis adoraris,
Dantque tibi munera.

29. Ave, Iesu, qui sanasti
Luctum Adae protoplasti
Eiusque propaginis,
Es angelis minoratus,
Cum es nostri recordatus
Corpus sumens virginis.

30. Ave, Iesu, beatorum
Vita, panis angelorum
Caeli dans delicias,
Esto mihi fulcimentum,
Contra hostes munimentum,
Ut salvum me facias.

31. Ave, Iesu, laetitia
Summi patris et gloria,
Sanctorum praesidium,
Fere meum inimicum
Et cor mihi da pudicum,
Iesu, factor omnium.

32. Ave, Iesu, quo beatus
Grex est ille dealbatus
Supernarum virginum,
Verbo tuo spiritales
Recreantur et carnales
Te cognoscunt Dominum.

33. Ave, Iesu, cuius dono
Reficitur omnis homo
Puraque sententia,
Nos amare, quod praecipis,
Fac, ne daemonum principis
Fallamur astutia.

34. Ave, Iesu, cuius minis
Cedunt hostes, venit finis,
Ut iudices homines;
Arma, scutum apprehende,
Deus pie, me defende
Cum sanctis et ordines.

35. Ave, Iesu, fons amoenus,
De quo rivus manat plenus
Caelesti dulcedine,
Fac, ut tecum gloriemur
Et aeternae sociemur
Vultus tui lumine.

36. Ave, Iesu, qui diligis
Veritatem et eligis
Pauperes in saeculum,
A gladio peccatoris
Et a lingua detractoris
Serva tuum famulum.

37. Ave, Iesu, cuius verba
Semper virent velut herba
In sanctorum cordibus,
Lumbis meis castitatem
Dona, menti puritatem,
Cor reple virtutibus.

38. Ave, Iesu Christe, vias
Illas mihi monstra pias
Ducendo ad patriam,
Finem meum respicito,
Dono tuo gratuito
Dona mihi veniam.

39. Ave, verbum speciale,
Genus regens hoc mortale
Tua sapientia,
Immitte ori canticum,
Ut supremum te medicum
Laudem in ecclesia.

40. Ave, Iesu, quem proditum
Confitemur et venditum
A viro perfidiae,
Intellectum da serenum,
Quo vitemus hostem plenum
Spiritu fallaciae.

41. Ave, Iesu, vox fidelis,
Quem despicit infidelis
Sepultus in vitiis,
Te sitio fontem vivum,
Repara me fugitivum
Sanctorum deliciis.

42. Ave, Iesu, verus homo,
Qui deceptum Adam pomo
Reducis ad superos,
Paradisi voluptate,
Vultus tui claritate
Refice nos miseros.

43. Ave, Iesu, rector meus,
Caeli, terrae verax Deus,
Qui custodis Israel,
Contra meos hostes pugnet
A te missus Michael
Archangelusque Gabriel.

44. Ave, Iesu gloriosus,
Homo forma speciosus
Prae filiis hominum,
Per te mihi remittatur
Ac de corde propellatur
Multitudo criminum.

45. Ave, qui nos laetificas
Et exaltans glorificas
In superna patria,
Donum benigni spiritus
Transmitte nobis caelitus
Tua, Iesu, gratia.

46. Ave, sub cuius manibus
Subicitur et pedibus
Gens amica proelii,
Fac nos tuos amatores,
Ut caelestes possessores
Efficias gaudii.

47. Ave, Iesu, qui laudandus
Es a nobis, quo salvandus
Mundus erat perditus,
Tu, rex regum dominator
Veritatis et amator,
Es a nobis cognitus.

48. Ave, qui nos redemisti
Et in cunis iacuisti
Parvoque praesaepio,
Frater noster effectus es
Per carnem, quando natus es
Divino consilio.

49. Ave, Iesu, qui congregas
Bonos et malos segregas
A tuo consortio,
Ne me velis deputare
Cum impiis et damnare
Tremendo iudicio.

50. Ave, Iesu, fili Dei,
Miserere, precor, mei
Per misericordiam,
Munda mundum hunc immundum
Et cor in me crea mundum
Visitans per gratiam.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, qui non gloriaris,
Iesu Christe, nec laetaris
Morte pereuntium,
Fac nos tibi oboedire,
Ut possimus pervenire
Ad tuum consortium.

2. Ave, Iesu, qui deseris
Superbos, nobis miseris
Fac opem celeriter,
Te Dominum invocamus,
Pro peccatis exoramus
Te Deum humiliter.

3. Ave, Iesu, nos eripe
Ab hostibus et suscipe
In aeterna requie,
Laudes audi cum precibus,
Quas tuae praesens auribus
Offero clementiae.

4. Ave, Iesu, qui parasti
Tibi pennas et volasti
Caeli petens gloriam,
Tu daemonum temptamenta
Superasti fraudulenta
Per assumptum hominem.

5. Ave, lucis altitudo,
Quem inspicit multitudo
Virtutum caelestium,
Tu puerorum puritas,
Te peperit virginitas
Ad salutem omnium.

6. Ave, Iesu, rex caelorum
Pia prece supernorum
Emunda nos a vitio,
Dum recordor tuam necem
Pone, precor, meam precem
In caeli sacrario.

7. Ave, Iesu, cuius nomen
In Israel velut omen
Primitus est cognitum,
Illic arma confregisti
Et de caelis transmisisti
Spiritum paraclitum.

8. Ave, tu, cuius oculi
Pro remedio populi
Tulere vigilias,
Tuam plebem traduxisti
Per mare, quo demersisti
Phalangas Aegyptias.

9. Ave, Iesu, vitae pastus,
Cuius sapor pellit fastus
Et cruores criminis,
Panem caeli contulisti
Populo, quem eduxisti
De terra caliginis.

10. Ave, nostra professio,
Quam acquirit oratio
Puraque confessio,
Hanc hi digne mercati sunt,
Qui te Deum secuti sunt
Corporis martyrio.

11. Ave, Iesu, qui milibus
Caeli praees virtutibus
Per summam potentiam,
Per te vitam aethercam
Humanam regi vineam
Oramus per gratiam.

12. Ave, granum triticeum,
Quod comprimit aculeum
Famis et infamiae,
Hoc frumento reparatur,
Qui te Deum veneratur
Cum cultu iustitiae.

13. Ave, Iesu, doctus scriba,
Tua lege tuos ciba
Iudex factus pauperis,
Hominibus, quos plasmasti,
Qui pro nobis decertasti,
Miserere miseris.

14. Ave, cui non est similis,
Licet ad tempus flebilis
Et ferens convicia,
Adversum te sonuerunt,
Qui te clavis contixerunt
Furentes insania.

15. Ave, Iesu, quam beati
Sunt, qui purae castitati
Serviunt attentius,
Te turturem imitantur
Et columbam venerantur,
Qui es Dei filius.

16. Ave, per quem iniquitas
Aboletur et veritas
Nostras replet animas,
Iram tuam, quam meremur
Pro peccatis, quis tenemur,
Oramus, ut comprimas.

17. Ave, Iesu, nos custodi,
Ne permittas nos corrodi
Peccatorum vermibus,
Qui te suum refugium
Statuunt et praesidium
Continuis precibus.

18. Ave, per quem est creata
Super caelos exaltata
Caeli terrae domina,
Quae pro nobis preces fundat
Tibi et in caelis condat
Nos et nostra crimina.

19. Ave, Iesu, cuius noti
A te mecum sunt remoti
Prope mortis terminum,
Illic matrem commendasti
Discipulo, quem amasti
Supra natos hominum.

20. Ave, Iesu specialis,
Deo patri coaequalis
Et sancto spiritui,
Te peperit virgo mater,
Tibi dixit Deus pater:
Hodie te genui.

21. Ave, Iesu, flos de spina,
Stirpe natus ex canina,
Iudaeorum populo,
Qui venturum te noverunt,
Incarnatum contempserunt
Locantes in tumulo.

22. Ave, lapsi reparator,
Arcanorum reserator,
Cognitor consilii,
Hic scapulis nos adumbra,
Deposita carnis umbra
Te das in ius praemii.

23. Ave, Iesu, qui sanctior
Omnibus et humilior
In nostra substantia,
In arborem ascendisti,
Fructum eius collegisti,
De quo manat venia.

24. Ave, Iesu, rex decore,
Qui tuorum ex amore,
Subintrasti virginem,
Carne tectus qua prodisti,
Ut dilectum, quem fecisti,
Reciperes hominem.

25. Ave, Iesu, qui de caelo
Descendisti carnis velo
Trabeatus paupere,
Creaturam, quam formasti,
Pietate visitasti
Sedentem in pulvere.

26. Ave, Iesu, leo fortis,
Qui destructa lege mortis
Caeli portas aperis,
Tu virtutem potentium,
Fastus superbientium
Dissipas et conteris.

27. Ave, Iesu, rex Israel,
Qui Tobiae per Raphael
Illuminas oculos,
Per te ipsum descendisti,
Pretiosa redemisti
Passione populos.

28. Ave, Iesu, qui commoves
Terram, cum vis, et amoves
Principes de solio,
Nos pro vino vinearum
Imbre riga lacrimarum,
Ut purgemur vitiis.

29. Ave, Iesu, quem reclamo,
Ut liberes me, ne hamo
Capiar venantium,
Tu pharetra, tu clipeus,
Tu gladius argenteus,
Turris te timentium.

30. Ave, Iesu, cui subditur,
Quidquid fine concluditur
Viventi perenniter,
Mea nimis infirmatur
Mens, nam a te separatur
Delinquendo iugiter.

31. Ave, Iesu, quem sitio,
Iram pelle cum iurgio,
Nostra serva corpora,
Dulcedine castitatis
Et fraternae caritatis
Nostra reple pectora.

32. Ave, Iesu, ne terrore
Terreamur vel livore
Subruamur hominum,
Nos custodi venatoris
A sagitta deceptoris,
Rumpe nexus criminum.

33. Ave, Iesu, lux dierum,
Qui temperas vices rerum
Accinctus potentia,
Imbre terram inebrias,
Hominibus delicias
Praeparas ex gratia.

34. Ave, Iesu laudabilis,
Consilio terribilis
Super natos hominum,
Te laudamus iubilando,
Confitentes venerando
Caeli terrae Dominum.

35. Ave, Iesu, miserere,
Nostri quoque recordare,
Benedic et dirige,
Ut te Deum diligamus
Et post mortem convivamus
Tecum, tu nos erige.

36. Ave, pater orphanorum,
Consolator miserorum,
Miserator pauperum,
Tu, Iesu, es mons montium,
Humilitas humilium,
Relaxator scelerum.

37. Ave, Iesu, qui cibatus
Es pro nobis et potatus
In amaritudine,
Non avertas a pueris
Vultum tuum, cum videris
Nudatos velamine.

38. Ave, Iesu convertantur,
Erubescant, conterantur,
Qui me quaerunt perdere,
Ego dolens et egenus,
Quem inquinat carnis Venus,
Ne me libem libere.

39. Ave, Iesu, cui canimus,
Cuius opem expetimus
Devotis carminibus,
Purga mentes et labia
Sonis tibi praeconia,
Ut reddamus dulcibus.

40. Ave, cuius potentiam
Reges et sapientiam
Venerantur supplices,
Te magnates contremiscunt,
Vultum tuum concupiscunt
Caeli terrae supplices.

41. Ave, Iesu, qui bonus es,
Deus homo qui factus es,
Ut salvares omnia,
Cor a nobis lapideum
Aufer et da cor carneum
Pro tua clementia.

42. Ave, Iesu, memor esto
Tuae gentis, mihi maesto
Da caeleste praemium,
Leva manum contra gentes
Adversum nos erigentes
Linguae suae gladium.

43. Ave, Iesu, qui populum
Caeleste donans poculum
Instruis humiliter,
Ni me clemens respexeris
Et iuvamen intuleris,
Labens cadam graviter.

44. Ave, Iesu, qui omnibus
Praees diis ac gentibus,
Rex clemens, amabilis,
Quidquid caelo continetur
Vel in terris possidetur,
Factor es laudabilis.

45. Ave, cuis principatus
Comprehendit mundi status
Sui magnitudine,
Ad te tui cum amore
Perveniunt et honore
Colorati sanguine.

46. Ave, Iesu, cuius regnum,
Non caducum sed aeternum
Creditur ab omnibus,
Qui te toto corde credunt
Deum regem nec discredunt
Praeesse caelestibus.

47. Ave, Iesu, cui cantica
Nova dulci cum musica
Decantat ecclesia,
Nam laudes et praeconia
Solemnisque laetitia
Decantat per omnia.

48. Ave, verbum mirabile,
Nomen inenarrabile,
Sanctum et terribile,
Per quod mundus stabilitur,
Porta caeli aperitur
Potens et laudabile.

49. Ave, qui cordis iubilo
Mentem emundas nubilo
Noctis et invidiae,
Caeli patefac aditum,
Ut post carnis depositum
Luce fruamur gloriae.

50. Ave, Iesu, qui timorem,
Superbiam et livorem
Detestaris hominis,
Purga me ab illecebris,
Ut actu, mente, palpebris,
Paveam viam criminis.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, Iesu, qui temporis
In fine nostri corporis
Assumptam imaginem
Transtulisti ad sidera,
Supernis monstrans vulnera
Assumpta propter hominem.

2. Ave, supremum gaudium,
Qui nostrum desiderium
Sanas in hominibus,
Tu, Deus, es refugium
Ministrans adiutorium
In te confidentibus.

3. Ave, Iesu, qui spiritum
De sublimi paraclitum
Transmittis hominibus,
Olim linguas divisisti,
Has in unam collegisti
Ultimis temporibus.

4. Ave, petra, de qua manat
Medicamen, quod nos sanat
In oboedientia,
Super petram hanc fundata
Nostra mater benedicta
Noscitur ecclesia.

5. Ave, Iesu, dux omnium,
Flos et decus regnantium,
Quo reguntur omnia,
Te victimam obtulisti
Patri mundam, quod fecisti
Per crucis supplicia.

6. Ave, qui sitientibus
Potum, esurientibus
Escam das et avibus,
Summae Sion civitatem
Tuis confer, claritatem
Eius dona fratribus.

7. Ave, Iesu, meum para
Cor et renes, ut in ara
Crucis Dei filium
Te cognoscam cum amore,
Tuo mercer et honore
Cursus tui bravium.

8. Ave, cuius ieiunium
Nostrum fuit remedium
Nostraque refectio,
Nos pupilli sine patre
Degimus, non sine matre
Sub tuo dominio.

9. Ave, praesul et victima,
Peccati per quem anima
Solvitur a maculis,
Ad dextram patris resides,
Cunctos excellens praesides
Auri cinctus cingulis.

10. Ave, patris prudentia,
Contra quem sapientia
Humana nihil proficit,
Duc nos regens ad gaudia,
Ducat, ubi spurcitia
Foeda nullum pellicit.

11. Ave, lumen de lumine,
De patre, sed non homine,
Natum ante saecula,
Demum in fine temporis
In forma nostri corporis
De matre virguncula.

12. Ave, nomen benedictum,
Quod abolet maledictum
Primis datum patribus,
Illud nomen mutat mores,
Ornat suos amatores
Optimis virtutibus.

13. Ave, Iesu, lator legis,
Qui superna potens regis,
Salva nos a barbaris.
Educ nos de miseria,
Qua tenemur, et copia
Tui reple nectaris.

14. Ave, bonus Samarita,
Mundi custos, mundi vita,
Mundi reparatio,
Fac parvulos sine dolo
Nos degentes in hoc solo
Gratos tuo solio.

15. Ave, qui culpae silicem
Per passionis calicem
Ad nihilum redigis,
Ego mendax et impius,
Sed tu verax et serius,
Corrige, quae diligis.

16. Ave, dignus omni laude,
Mitis, clemens sine fraude,
Qui fracta consolidas,
Nos caelestis custodia
Protegat, ne inertia
Mentes reddat sordidas.

17. Ave, Iesu, lapis fortis,
Qui conteris portas mortis
Et magias Simonis,
Hoc lapide liberamur,
Qui Christus est, et armamur
Contra vires daemonis.

18. Ave, qui rex omnium,
Finis es et principium,
Divina substantia,
Qui quaerunt te, benedicti,
E diverso maledicti,
Qui sectantur noxia.

19. Ave, per quem erigimur,
Per quem stantes eripimur
Gehennae incendio,
Carbone sancti spiritus
Accende nos divinitus
Purgans nos a vitio.

20. Ave, Iesu, qui non dormis,
Licet nobis sis conformis
Pro salute Israel,
Nostrum servet introitum,
Praestoletur et exitum
Missus a te Michael.

21. Ave, pax indeficiens,
Turris, qui tuos muniens
Contra carnis vitia,
Hanc da nobis sine mora,
Ut proxima mortis hora
Sis muneris gloria.

22. Ave, qui caelos habitas,
Humilis et humilitas
Et virtutum Domine,
Ad te levamus oculos
Hymnos reddimus sedulos,
Ut ancillae dominae.

23. Ave, Iesu, nos intende
Nostro curam et impende
Medicando vulneri,
Tu laqueos mortiferos
Evasistique inferos
Comparatus passeri.

24. Ave, Iesu, corripiens
Virga, nefandos puniens,
Iram seda populi,
Ne relinquas peccatorum
Virgam super sortem horum,
Qui tui sunt famuli.

25. Ave, cuius auxilio,
Spirituali gaudio
Replemur et gloria,
Da, ut per quae seminamus
Te donante capiamus
Aeterna remedia.

26. Ave, custos civitatis
Summae Sion, tribulatis
Corde da laetitiam,
Ne in vanum laboremus
Vel de mane vigilemus
Te rogantes veniam.

27. Ave, Iesu, vir beate,
Castus timor nobis a te
Permanens in saeculum,
Adveniat, qui nos regat,
Ne in nobis amor degat
Mentis turbans oculum.

28. Ave, Iesu, par homini
Glorificantes nomini
Tuo benedicimus,
Tu cervices peccatorum
Caedas iustus impiorum,
Piorum piissimus.

29. Ave, misericordia,
Flagitiorum venia,
Multiplex remissio,
De profundis me clamantem
Et pro posse deprecantem
Tuo iunge solio.

30. Ave, cuius cor elatum
Non est sed humiliatum
Excelsis aspectibus,
Tuis siste me curatum,
A sordibus emundatum,
Atque patris vultibus.

31. Ave, dulcis alvi fructus,
Per quem finem sumit luctus
Humanae miseriae,
Super thronum resedisti
David, cum te induisti
Stola pudicitiae.

32. Ave, Iesu, quam bonum est
Te laudare, quam sanctum est
Fratres in te vivere,
Tu balneum, quo lavatur,
Et unguentum, quo sanatur,
Quidquid est in vulnere.

33. Ave, decus dominorum,
Qui facis velle tuorum
Te glorificantium,
Extollimus cotidie
Manus ad te meridie,
Nocte, lumen noctium.

34. Ave, vivens in aeternum,
Iesu, nomen sempiternum
A patre susciperis,
Ne iudices ut damnatos
Nos, sed nutri ut salvatos
In pace recipiens.

35. Ave, potus et pabulum,
Quod consolatur populum
Defectum inedia,
Solem, lunam tu fundasti,
Universa tu creasti
In terris viventia.

36. Ave, lumen nectareum,
Iubar fundens aethereum,
Illuminans hominem,
Praesta, ne simus silices,
Ut infecundae salices
In sanctorum ordinem.

37. Ave, Iesu, cui merito
Inclinamur ut inclito
Et factori omnium,
Cum sanctorum virtutibus
In organis et vocibus
Te laudamus filium.

38. Ave, cuius scientia
Mirabilis, potentia
Potens et terribilis,
De sepulcro surrexisti,
Quo devicta iacuisti
Morte, victor nobilis.

39. Ave, beata pietas,
Adversum quem impietas
Linguam suam acuit,
Erue me de pedica
Malignorum inimica,
Quae fraus tuis posuit.

40. Ave, salus pacifica,
Virga mitis, thurifica
Pertransiens omnia,
Odore cuius mortui
Reviviscunt et in tui
Assistunt praesentia.

41. Ave, fidelis portio,
Defende nos in proelio
Futuri examinis,
Ne peccata respicias
Vel laesas conscientias,
Qui rector es hominis.

42. Ave, via gloriosa,
Quam despicit frontuosa
Turba malignantium,
Precor, ut spiritum meum
Ducas per spiritum sanctum
Ad caeli fastigium.

43. Ave, cuius digiti
Potestates dispositi
Debellant aereas,
Subde nobis malignantes
Atque tuos impugnantes
Turbas adversarias.

44. Ave, mitis universis,
Ut amicis sic aversis
Spondes indulgentiam,
Ex corde si paeniteant
Et a malis abstineant
Deprecantes veniam.

45. Ave, clavis carceralis,
Libera nos, ne poenalis
Tartarus absorbeat,
Qui promittit, ut avertat,
Insequitur, ut pervertat,
Instigat, ut teneat.

46. Ave, Iesu, qui numeras
Stellas solus innumeras
Divina scientia,
Harum solus cognovisti
Cursus, loca, quas fecisti,
Cum patris essentia.

47. Ave, porta deaurata,
In ascia non dolata
Nec lita bitumine,
Per te decus castitatis
Floreat integritatis
Meo flos in homine.

48. Ave, rex, qui caelestium
Voce laudaris omnium
Nec non et terrestrium,
Nam amovisti rompheam
A porta caeli flammeam
Mittens in exsilium.

49. Ave, quem chordis, organo
Una cordis cum tympano
Collaudat ecclesia,
Tua nobis memoria
Sit ad praesens laetitia
Et merces in patria.

50. Ave, virtus eximia,
Columna portans omnia,
Caelica, terrestria,
Illustra nostras caelitus
Mentes, ut omnis spiritus
Te laudet per saecula.

Orat. ms. Caelestin. Parisien saec. 15. Cod. Parisin. (Arsen.) 419. A. — Orat. ms. Caelestin. Meten. saec. 15. Cod. Meten. 571. B. —

I. 16, 2 calcuneum A. — 16, 3 Adversitatis A. — 25, 1 sq. das doppelte mea in beiden Hss.

II. 6, 1 sqq. schon oben I 18, 1 sqq. — 24, 3 ab amore A.

III. 5, 5 mundans A. — 10, 6 nulum fefelit A. — 15, 5 et serenus A. — 26, 5 de fehlt A. — 29. 1 sq. umgestellt A. — 30, 3 Excelsus A.

Dafs dieser Psalter von einem französischen Dichter herrührt, verrät der Reim II 18, 4 sq.

V. Psalterium de D. N. Iesu Christo
auctore Hieronymo de Werdea.

Prima Quinquagena.

1. Iesu, da quod canimus
in psalmis, ut sequamur,
Ne ab infidelium
errore seducamur,
Nam primi nos materia
psalmi sic informavit,
Quae aliis ut prologum
Esdras sic adaptavit.

2. Iesu, qui per os David
olim cecinisti,
Cur gentes fremuerunt?
et nobis subvenisti,
Tuam per passionem
a paganis et malis
Hominibus nos liberans
protege sub alis.

3. Iesu, qui sanctum David
illaesum praeservasti,
A facie dum Absalon
fugit, liberasti,
Ne nos ab hominibus,
qui tribulant, vexari
Nec sinas a daemonibus,
qui temptant, superari.

4. Iesu, qui salvas David,
dum in modum coronae
Saul et exercitus
hunc cingunt, Iesu bone,
Sicut ei laetitiam
tunc dederas, sic dona,
Ut nunc et omni tempore
pace fruamur bona.

5. Iesu, qui cantoribus
psalmorum praestitisti,
Quod eos tua gratia
victores effecisti,
Nos, dum psalmos canimus,
exaudi supplicantes,
Pro hostium victoria
devote te rogantes.

6. Iesu, qui punis David
populum consentem
Et misericorditer
acceptas paenitentem,
Tuae nobis gratiae
dona largitatem,
Delens per paenitentiam
nostram pravitatem.

7. Iesu, qui parcis David,
quod ignoranter peccat,
Dum Doech iussu Saulis
sacerdotes necat,
Parce nobis, Domine,
qui ignoranter multum
Peccamus sine numero,
hoc transeat inultum.

8. Iesu, qui meruisti
per tuam passionem
Coronam et gloriam
et exaltationem,
Nobis patientiam
et alia condona,
Per quae regni perpetui
acquiritur corona.

9. Iesu, qui psalmo nono
ob datam potestatem
Tibi iudiciariam
exsultans laudas patrem,
In extremo iudicio
ne nobis, quaeso, *Ite*,
Sed ad dextris stantibus,
o Iesu, dic *Venite*.

10. Iesu, qui regem David
ad Moab fugientem,
Iubente propheta Gad
inde revertentem
In te facis confidere,
ne quid ei molesti
Contingat, sic nobiscum fac,
quando sumus maesti.

11. Iesu, qui de Ceyla
dum David fugiebat,
Quem ingratus populus
tradere volebat,
Salvasti, sic salva nos,
in tribulatione
Malorum dum existimus
et persecutione.

12. Iesu, qui per quattuor
regna affligebas
Hebraeos, dumque rogant,
tu exaudiebas,
A carne, mundo, daemone
et quarto inimico
Nos semper, quaeso, libera,
et grates tibi dico.

13. Iesu, Nabuchodonosor
sic sciens esse reum,
Quod et verbo factoque
blasphemans negat Deum,
Si qui in nobis mali sunt,
qui verbo sed non facto
Te confitentur, corrige
opportuno nacto.

14. Iesu, qui cum macula
ministros habitare
In tuo tabernaculo
nec sinis ministrare,
Da per paenitentiam
peccata nos deflere
Et tandem tabernaculum
caeleste possidere.

15. Iesu, quintus decimus
psalmus decantatur
De resurrectione,
ut Petrus testatur,
Dum a morte surgimus,
cum hoedis non stare,
Sed ad tuam dexteram
iube collocare.

16. Iesu, qui, dum oraret,
David exaudisti
Eumque, ne caperet
Saul, custodisti,
A malis dum persequimur,
sic, quaeso, nos tuere
In corpore vel anima
ne valeant nocere.

17. Iesu, cui David rex
pro angustiarum
Liberationibus
reddit gratiarum
Actiones, da, ut nos
grates sic agamus,
Ne pro beneficiis
ingrati maneamus.

18. Iesu, qui per caelicos
viros publicasti
Fidem evangelii,
quos illuminasti,
In via verae fidei
nos recte semper ire
Fac et post ad caelica
regna pervenire.

19. Iesu, qui, quando David
pro exercitu orat,
Exaudis victoriam
dans, pro qua implorat,
De caelo auxilium,
dum quacunque hora
Inire bellum cogimur,
mitte sine mora.

20. Iesu, qui regni tui
in exaltatione,
In adversariorum
vero depressione
Laetaris, sic et nostrum
regem triumphare
In iusto semper proelio
fac et exsultare.

21. Iesu, de passione
vicesimus primus
Psalmus est, ut saepius
scriptum invenimus,
Dum quid mali patimur,
liberans exaudi,
Et promptiores erimus
Semper tuae laudi.

22. Iesu, qui quando David
ad Moab fugit regem,
Revertentem in Iuda
pascis et eius gregem,
Si quis profectus gratia
in claustrum velit ire,
De corpore et anima
ne sinas hunc perire.

23. Iesu, qui dominium
habes generale,
Nam, quod tibi subditum
non sit, nil est tale,
Praeceptis tuis deditos
fac nos, qui cunctorum
Creator es ex nihilo
et dominus eorum.

24. Iesu, dum sanctus David
petit liberari,
Psalmo alphabetico
ab ipso vis orari,
Si qua tribulatio
adfligit spiritalis,
Nos orantes protege,
o Domine, sub alis.

25. Iesu, qui Saul mortuo
in regno prosperari
Regemque facis David
a malis praeservari,
Ne regnum nostri corporis,
precamur, Iesu pie,
Subvertant hostes pessimi,
qui temptant omni die.

26. Iesu, qui hanc gratiam
post Saulis necem,
Antequam inunctus est,
David propter precem
Dederas, quod populo
poterat praeesse,
Hoc his, qui habent regem,
dones, est necesse.

27. Iesu, qui et ornantem
David exaudisti
Et in fuga Absalon,
quod petit, praestitisti,
Qui vexamur plurimum
te, Domine, rogamus,
Ut liberes, tunc gratias
laeti tibi damus.

28. Iesu, tabernaculi
in consummatione
David hic laetificas
et repositione
Arcae et, quod tibi sit
devote offerendum,
Ostendis exemplariter
et prompte serviendum.

29. Iesu, qui dedicari
templum voluisti,
David cum Bethsabee
peccanti indulsisti,
Dum per paenitentiam
dimissas speramus
Culpas, da, ut gratias
tibi referamus.

30. Iesu, qui, dum David est
in persecutione,
Salvas eum provocans
sic pro actione
Gratiarum, nobis da,
ut non pereamus,
Et tunc grates reddimus
hymnosque sacramus.

31. Iesu, adulterii
qui culpam commissam
A David tu per Nathan
revelas dimissam,
Si non certitudinem,
attamen spem dona,
Culpas nostras diluens
confessione bona.

32. Iesu, qui tricesimo
psalmo et secundo
Ad tuum praeconium
fideles corde mundo
Inducis et praemium
praeconii ostendis,
Quod et illis dare vis,
quos dignos deprehendis.

33. Iesu, qui David in Geth
ad Achis fugientem
A servis eius tertio
salvas insanientem,
Pro quo tibi gratias
agit in hoc psalmo,
Doce nos has reddere
tibi Deo almo.

34. Iesu, qui in Saulis
fuga exsistentem
Exaudis David regem
auxilium petentem,
Nos, qui malis premimur
quam plurimis, rogamus,
Exaudi, pie Domine,
et victimam litamus.

35. Iesu, qui a doloso
Saul liberasti
David, quod et per eum
hoc psalmo prophetasti,
Dona, dum quid patimur,
ne simus ingrati,
Ad tuam qui exsistimus
imaginem creati.

36. Iesu, qui docueras
hic *Noli aemulari*,
Ut non cum malevolis
quaeramus properari,
Quia sic est, tribue
adversa libenter
Et omnia, quae patimur,
ferre patienter.

37. Iesu, quem rogat David
corde atque ore,
Ne eum arguere
velis in furore,
Poena sibi debita
suis pro delictis,
Idem, quaeso, tribue
omnibus afflictis.

38. Iesu, qui regem David
dotas affluenter,
Dum maledicit Semei,
suffert patienter,
Exemplo tam egregio,
o Iesu, nos informa,
Ut virtus patientiae
nostra fiat norma.

39. Iesu, qui hic canere
David more pio
Iussisti de mystico
de corporeque tuo,
Tam grandia mysteria
Etsi perscrutari
Nescimus, saltem tribue
ea venerari.

40. Iesu, qui in hoc psalmo
de tua passione
David loqui feceras
et resurrectione,
Hanc nos passionem fac
colere decenter
Et post vitae terminum
surgere gaudenter.

41. Iesu, Core filios
inspiratos a te
Psalmum istum canere
de captivitate
Iubens Babyloniae,
duc nos corde mundo
Ad caeleste gaudium
de hoc nequam mundo.

42. Iesu, iudicaturus
cum in mundi fine
Venies in Iosaphat
vallem, tunc non sine
Nos cum hoedis, quaesumus,
ad sinistram stare,
Sed ad tuam dexteram
velis collocare.

43. Iesu, Core filii
hunc psalmum cecinerunt
De persecutione,
Iudaei qua fuerunt
Sub nobili Antiocho,
sed inde liberantur,
Pro quo dicti filii
devote deprecantur.

44. Iesu, Core filios
iubens prophetare
De teque et ecclesia
hunc psalmum decantare,
Da, te regem gloriae
perfecte diligamus
Hic et illic, ubi te
perpetue laudamus.

45. Iesu, Core filios
qui miraculose
Salvas atque provocas
ad laudes gloriose,
Terra dum absorbuit
patrem et adhaerentes,
Nos promptos fac in omnibus
gratias agentes.

46. Iesu, qui in hoc psalmo
grates magna cura
Agis pro victoria
sub Iosue futura
Et hoc per Core filios,
qui a te inspirati
Hoc prophetarunt, tribue,
ut semper simus grati.

47. Iesu, qui Ierusalem
templum glorificasti
Per magna et mira opera,
quae ibi actitasti,
Quaeso, da, pro omnibus
te magnificemus
Atque devotissimas
grates tibi demus.

48. Iesu, qui in hoc psalmo
moves quaestionem
De extremo iudicio
et das solutionem,
In hoc die iudicii
cum malis non timere,
Fac cum bonis potius
perpetue gaudere.

49. Iesu, qui de duplici
iudicio cantare
In mundum, ad iudicium
Asaph prophetare
Facis evangelii
virtutemque ostendis,
Si non damus gratias,
iure reprehendis.

50. Iesu, sicut David rex
a Nathan reprehensus
Paenitet et gratia
divinitus accensus
Petit misericordiam,
sic culparum nodum
Solve, quia pessimi
sumus supra modum.

Secunda Quinquagena.

1. Iesu, qui malitiam
Doech reprehendis
Atque innocentiam
David hic ostendis,
A malis detractoribus,
qui apud praesidentes
Nos iniuste lacerant,
salva innocentes.

2. Iesu mi, qui Iudaeos
per regnum Graecorum
Afflixisti plurimum,
sed Maccabaeorum
Auxilio sublevas,
in malis obstinatos
Puni et salva tibi
servire paratos.

3. Iesu, qui dum Ziphei
ad Saul vadunt regem
Volentesque tradere
David et eius gregem,
Eos salvas, quaesumus,
contra accusatores
Defende nos ac pessimos
quosque delatores.

4. Iesu, cuius gratia
David est salvatus,
Dum fugit a Ceyla
a Saul liberatus,
Audi preces supplicum,
qui te pie quaerunt
In tribulationibus,
qui se invenerunt.

5. Iesu, David redimens
ad regem Achis ductum,
Dum est in periculo,
auferendo luctum,
Timidos nos aspice
oculis attentis,
Procul pelle tenebras
timorosae mentis.

6. Iesu, qui, dum speluncam
ad purgandum ventrem
Saul intrat, custodis
David innocentem,
Quaelibet temptatio
abscedat velut fumus,
In mortis dum periculo
constituti sumus.

7. Iesu, qui sic perficis
David mentem castam,
Inimicum perdere
cum posset, parat hastam,
Tamen et aquae scyphum
in signum huius rei
Servat, tu me similem
fac misertus mei.

8. Iesu, qui salvas David
in domum fugientem
Per Michol per fenestram
eum deponentem,
Hostes nostros contere,
qui nobis nocere
Cupiunt, et dabimus
grates tibi vere.

9. Iesu, qui Israelis
regnum lacerari
Sinis, per Philistaeos
ad tempusque vastari,
Et paenitentes liberas,
a via nos erroris
Revocans ad statum duc
vitae melioris.

10. Iesu, David liberans
a Saul, dum sic erat
Anctus, quod evadere
posse se desperat,
Pro quo agit gratias,
fac nos quoque gratos
A quovis periculo
a te liberatos.

11. Iesu, de terra Moab
in Iuda revertentem
Regem David faciens
in te confidentem,
Nostra in te sita sit
spei certitudo,
Cuius est dulcedinis
magna multitudo.

12. Iesu, quem laudat David
pro consolatione,
A te sibi reddita
in persecutione
Saul regis pessimi,
nobis hoc solamen
Dona, pacem perditam
restaurando, Amen.

13. Iesu, qui Danielem
suasu malignorum
In lacum missum leonum
salvasti eorum
Ora claudens per angelum,
hos, qui nos offendunt
Iniuste, fac, ut incidant
laqueos, quos tendunt.

14. Iesu, Babylonicae
qui captivitatis
Hic prophetas reditum
per David pulchre satis,
Nos per paenitentiam
fac ad te redire,
Ut non semper filii
maneamus irae.

15. Iesu, Aegyptiaca
de captivitate
Israelem liberans,
pro quo hic laudat te,
Nos captos a daemone
ob nostra peccata
Paenitentes libera
gratia donata.

16. Iesu, qui per prophetam
de incarnatione
Et tua inter homines
conversatione
Praedicis et mysterium
sanctae trinitatis,
Miserere miseris
spem dans desperatis.

17. Jesu, qui scandens caelum
post resurrectionem
Promisisti spiritus
sancti missionem
Hic, ut ad Ephesios
apostolus ostendit,
Perduc nos ad superos,
quo mens nostra tendit.

18. Iesu, qui Iudaeorum
de punitione
Per David hic loqueris
et tua passione,
Qui et tuam cantico
magnificat laudem,
Vincere nos facias
malignorum fraudem.

19. Iesu, qui huius psalmi
principium cantari
In horis praevideras
per David liberari
Petentem a periculis,
nostrae spes saluti
Sis, cum iugo premimur
dirae servitutis.

20. Iesu, sicut David rex
allegat rationes
Plures gratiarumque
reddit actiones,
Ut salvus in periculis
sit, sic nobis dona
Grates tibi reddere
mente semper bona.

21. Iesu, cui deferunt
tres ab oriente
Magi tria munera
stella praecedente,
Fac nos sic dispositos
gratia donata,
Ut et nostra munera
fiant tibi grata.

22. Iesu, providentia
ab Asaph hic ostensa
A fine est et ad fines
fortiter extensa
Disponentis omnia
recte tam malorum
Quoad poenam, etiam
praemium bonorum.

23. Iesu, Babylonica
de captivitate
Liberandum populum
Asaph petit a te,
Quaeso, pie Domine,
ut non captivari
Sinas nos nec daemonis
dolo defraudari.

24. Iesu, cui reversi
de captivitate
Et, quod adversariis
poenae sunt illatae,
Multi grates referunt,
sic cum paenitemus,
A peccatis libera,
fac, ut gratis demus.

25. Iesu, a Senacherib
Iudam afflixisti,
Quem confusibiliter
expost occidisti,
Pro quo laudes plurimae
dantur in hoc psalmo,
Sic nos doce facere
tibi Deo almo.

26. Iesu, qui praevideras
per Asaph futuram
Fore Babylonicam
captivitatem duram
Pro orationeque
bonorum finiendam,
Pro culpis quando patimur,
tribue emendam.

27. Iesu, regnum Israel
ostendens pertinere
Ad David et minime
ad Ephraim debere,
Nam non Effrem, sed Iuda
tribum elegisti,
Iudam confidentes fac
nos, quos dilexisti.

28. Iesu, qui Ierusalem
prophetico more
Per Nabuchodonosor
destruendam fore
Praedicis et per circum
reaedificandam,
Nostram lapsam animam
dona restaurandam.

29. Iesu, tuam vineam
qui per te visitasti
Et ab idolatria
liberans plantasti,
De caelo respiciens
a culpa nos converte
A pravisque aspectibus
oculos averte.

30. Iesu, iubens agere
pro fructibus collectis
Grates, prout facere
videmus a rectis,
Quaesumus, nos refice
adipe frumenti
Et de petra satia
melle profluenti.

31. Iesu, qui nequitiam,
iudicum malorum
Synagoga arguis
cum stas in deorum,
Nos pusillos refove
tu, spes egenorum,
Et adoptans elige
spem in filiorum.

32. Iesu, quem rogat Asaph,
ut hostes Iudaeorum
Digne pro nequitia
punias eorum,
Nos a malis eripe,
qui impugnant fidem,
Si nescimus aliud,
grates damus quidem.

33. Iesu, tabernaculum
caeleste concupisti,
Docens hic et qualiter
possit adipisci,
Solve, quaeso, vinculum
nostrae pravitatis
Perducens ad gloriam
tuae claritatis.

34. Iesu, qui hic gratias
pro per te fiendis
Liberationibus
agendas ostendis
Et tuae mysterium
incarnationis,
Funde in nos gratiam
benedictionis.

35. Iesu, quem hic iterum
in persecutione
Saulis rogat David
pro liberatione,
Nos a malis eripe,
qui nos persequuntur,
Grates non immerito
tibi tunc dicuntur.

36. Iesu, qui ecclesiae
statum militantis
Hic per Core filios
Atque triumphantis
Describis, nos in Sion
montem duc supernum,
Ubi tibi gloriam
demus in aeternum.

37. Iesu, cuius passio
hic denuntiata
Spiritu prophetico
estque prophetata,
Qui pro nobis moriens
spolias infernum,
Solium nos facias
scandere supernum.

38. Iesu, qui regnum David
vis perpetuari,
Non in eo, sed in te
iube nobis dari
Gratiam divinitus,
ut semper intenti
Tuis simus laudibus
post et in praesenti.

39. Iesu, cui Moyses
grates magna cura
Dat pro beneficiis,
ut impetretque plura,
Preces tibi porrigit,
per te dirigatur
Nostra sic oratio,
ut exaudiatur.

40. Iesu, tuum populum
protegens electum
A daemone et homine
malo et deiectum
Habens adversarium,
libera, rex pie,
Nos a verbo aspero
in extremo die.

41. Iesu, in hoc cantico
ostendens promovendos
Gratos, e contrario
ingratos puniendos,
Doce nos, ut gratias
devotas agamus
Servitutis nostraeque
pensum persolvamus.

42. Iesu, qui regni tui
inchoationem
Hic describis et eius
impugnationem
Confirmationemque
miracula per multa,
Unde et valde mirum est,
quod gens non credit stulta.

43. Iesu, providentiam
quod ad actus humanos
Habes, ostendis in hoc,
quod punis profanos,
Nos astare facias
laetos ante thronum,
Cum in fine veneris
Deus ultionum.

44. Iesu, quia Domino
hic ad iubilandum
Plebem inducit David
eumque laudandum,
Illud nobis, quaesumus,
virgo, mater Dei,
Impetret a filio,
ut iubilemus ei.

45. Iesu, qui hic canticum
novum decantare
Iubes atque gloriam
tuam nuntiare,
Iuris et iudicii
fervidum rigorem
Per misericordiae
tempera dulcorem.

46. Iesu, qui dominicum
tuum descripisti
Adventum ad iudicium,
hic non praeteristi,
Tandem cum advenerit
illa dies irae,
Nos ad tuam dexteram
praecipe venire.

47. Iesu, quem Deus pater
salutare notum
Fecit, cum, quod hominis
erat, sumis totum,
Cum in fine veneris
orbem iudicare,
Non hoedis nos sed ovibus
velis adgregare.

48. Iesu, de cuius regno
Iudaei irati
Ita, quod id crebri sunt
destruere conati,
Sed quod non fit, catholici
hinc ad Dei laudem
Inducti sunt, da vincere
perfidorum fraudem.

49. Iesu, qui in iubilo
tibi decantare
Ac pro beneficiis
vis regratiari,
Dona, ut in gaudio
devote te laudemus
Et peccatorum vulnera
semper deploremus.

50. Iesu, sicut David rex
firmatus in throno
Potestate regia
usus est in bono,
Sic nostris da principibus,
ut erga te devotos
Et iustos se ad proximos
exhibeant totos.

Tertia Quinquagena.

1. Iesu, cuius intime
populus adventum
Exspectavit faciens
orando lamentum,
Qui misertus miseris
compassus es vere,
Da per paenitentiam
peccata deflere.

2. Iesu, ad cuius laudem
utraque natura
Humana et angelica
et omnis creatura
A David hic inducitur,
da, ut te amemus
Teque pro beneficiis
semper collaudemus.

3. Iesu, ad cuius laudem
se ipsum hortatur
Propheta, ut reddere
non obliviscatur
Nunc vel ullo tempore
gratias pro donis,
Nos illustra cumulo
benedictionis.

4. Iesu, qui vis gratias
tibi, Deo almo,
Hoc alleluiatico
tibi dici psalmo
Propter beneficia,
quae praestitisti, plura,
Ut sit nobis, tribue,
te laudandi cura.

5. Iesu, qui in hoc psalmo
solaris paenitentes
Veniam dans arguis
atque neglegentes,
Nobis quaeso, tribue,
qui te confitemur,
Ut in tui nominis
laude gloriemur.

6. Iesu, in periculis
a te liberatos
Secundum quod iustum est
iubens esse gratos,
Da, ut nunquam aliquam
committamus fraudem,
Sed nos semper promptos fac
ad utramque laudem.

7. Iesu, quem laudat David
pro malorum repressa
Voluntate pessima
victoria concessa
De cunctis tuis hostibus
coactis ad tributum,
Nos in tua laude fac
habere cor non mutum.

8. Iesu, qui hic increpas
Iudam et Iudaeos,
Quos tua manifestum est
in passione reos,
Converte incredulos,
converte, quos plasmasti,
Pro quibus cruce positus
patrem exorasti.

9. Iesu, David dominus
per divinitatem,
Patre minor etiam
per humanitatem,
Qui olim de restibus
feceras flagellum,
Pone, qui nos tribulant,
pedum sub scabellum.

10. Iesu, qui a propheta
ceterisque gnaris
Pro dono eucharistiae
et aliis laudaris,
Salva nos per gratiam
et aeternitatis
Adipisci facias
regnum cum beatis.

11. Iesu, qui per prophetam
de praemio bonorum
De afflictioneque
hic tractas impiorum,
In misericordiae
operibus nos ire
Fac, post vitae terminum
ad te pervenire.

12. Iesu, dator optime,
per quem vita datur,
Cuius laus a pueris
digne praedicatur,
In praesenti, quaesumus,
da nobis laudare,
Post cum sanctis omnibus
te glorificare.

13. Iesu, sicut Israel
Aegyptum exeundo
Laudare te satagit
cordis ex profundo,
Nos immundos mundos fac
in confessione,
Mare nobis consecrans
merso Pharaone.

14. Iesu, a periculis
qui David liberasti,
Pro quo hic ad gratias
eum provocasti,
Nos a malis eripe,
quos a via morum
Decurvare satagit
trames vitiorum.

15. Iesu, peccantem David
per deceptionem
Patienter ferre dans
persecutionem,
Mala da, quae patimur,
ferre patienter
Et liberans nos agere
grates reverenter.

16. Iesu, qui a gentibus
Iudaeisque laudari
Pro tuo adventu vis
et magnus praedicari,
Te laudare iugiter
cantu fac psalmorum,
Donec nos suscipiat
chorus angelorum.

17. Iesu, qui ecclesiam
una ex Iudaeis
Facis et gentilibus,
ut penitus in eis
Nulla sit discordia,
a nobis laudaris
Digne tu, qui verus es
lapis angularis.

18. Iesu, iubens currere
viam mandatorum
De beatitudine
tractans viatorum,
Ad quam contemplatio
ratioque spectat,
Contemplationem da,
quae tibi nos conectat.

19. Iesu, qui in cantici
huius gradu primo,
Quod ad te recurrendum sit
vis ex cordis imo,
Ut cesset tribulatio,
noster incolatus
Transeat in gloriam
melioris status.

20. Iesu, ut de vitiis
possimus triumphare,
Nos in montem doceas
oculos levare,
Ad te Deum scilicet
et caelestes cives,
Qui a te hoc obtinet,
satis erit dives.

21. Iesu, qui Ierusalem
aedificatione
Laetum David faciens
et consummatione,
Caritatem facias
tenere fraternam
Nos, per quam Ierusalem
scandimus supernam.

22. Iesu, in angustiis
iubens elevare
Ad te mentis oculos,
promptus adiuvare
Esto, quando patimur
iniuriam malorum,
Quod nos gravat, amovens
pondus peccatorum.

23. Iesu, quem et Israel
Davidque cum eis,
Dum ipsis victoriam
das de Philistaeis,
Laudant, muni fortiter
pedes nostrae mentis,
Ut torrentem transeant
aquae vehementis.

24. Iesu, da fiduciam
in te nos habere,
Caelestem Ierusalem
tandem possidere,
Omni quoque tempore
stabiliens in bonis
Hos, qui tui filii
sunt adoptionis.

25. Iesu, qui Iudaicam
dum de Babylone
Plebem redit gaudio
reples, Iesu bone,
Qui es consolatio
plebis captivatae,
Nos ad portum applica
pacis praeoptatae.

26. Iesu, quia Salomon
in vanum laboraret,
Dum templum aedificat,
nisi adiuvaret
Tua providentia,
adaedificare
Domum cordis, volumus,
digneris iuvare.

27. Iesu, qui timentibus
te hic tribuisti
Bona temporalia,
aeterna promisisti
In futura patria,
fac nos te timere
Et aeterna gaudia
tecum possidere.

28. Iesu, qui punis eos,
qui Israel expugnant,
Idem fac et omnibus,
qui male nos impugnant,
Da, ut fiant viribus
suis destituti,
Ut sic simus iugiter
te tuente tuti.

29. Iesu, paenitentibus
parcens succurendo,
Hic misericordiam
eis promittendo,
Iuvamen humiliter
tuum imploramus,
Ut misericorditer
audias, clamamus.

30. Iesu, sicut David rex
se humiliatum
Dicit, quia eius cor
non est exaltatum,
Dona, ut nos humiles
semper maneamus
Et post vitae terminum
caelos conscendamus.

31. Iesu, quia David rex
pro templi complemento
Habet desiderium
maximum, memento,
Quod ei promiseras
prolem successuram,
Et domum nobis deputa
semper permansuram.

32. Iesu, sicut Israel
in unum habitare
Facis atque sub uno
rege militare,
Nos unitos mutuam
per dilectionem
Fac et tuam consequi
benedictionem.

33. Iesu, qui ecclesiae
ministros, adorare
Ut devote debeant
te atque laudare,
In hoc psalmo incitas,
nostrae spes salutis,
Fac nos caelum scandere
gradibus virtutis.

34. Iesu, qui hic singulos
ad laudationem
Tuam generaliter
invitas rationem
Assignans multiplicem,
ita te laudare
Da, ut id, quod facimus,
fiat salutare.

35. Iesu, vere fateor,
iure collaudaris
Tu a nobis omnibus,
quia operaris
Solus mirabilia,
per te liberatur
Israel, et Pharao
persequens necatur.

36. Iesu, quando principem
punis Babylonis,
Tantum sumit Israel
iubilationis,
Per veram paenitentiam
tua maiestate
Libera nos daemonis
a captivitate.

37. Iesu, cui David rex
hic regratiatur,
Reges atque alios
ad id adhortatur,
Quod eum ab Absalom
et Siba salvasti,
Grates tibi agimus
nos, quos liberasti.

38. Iesu, qui voce tua
et voce aliorum
Patrem hic adloqueris,
nos in viam morum
Nostrae, quaeso, dirigens
prospice saluti,
Ut fiamus iugiter
te tuente tuti.

39. Iesu, sicut David rex
petit liberari,
Dum eum persequitur
Saul, ita dari
Pacem nobis petimus,
ut nunquam vincamur
A daemone aut homine,
a quo molestamur.

40. Iesu, ad quem David rex
clamavit orando
Pro linguae custodia
petens, ut non fando
Peccet, dona, exeant
ut a nobis boni
Sermones, non alii,
ad quos sumus proni.

41. Iesu, sicut David rex,
dum est anxiatus
In spelunca ad ollam,
a te consolatus
Redditur, sic et nos
in anxietate
Positos exaudias
tua pietate.

42. Iesu, qui regem David
faciendo tutum
A filio Absalom
salvas persecutum,
A persequente daemone
salva paenitentes,
In peccatis excitans
diu dormientes.

43. Iesu, sicut David te
benedicit Deum,
Goliam in proelio
dum vincit Philistaeum,
Ita, quando vincimus
hostes, quos videmus,
Sicut invisibiles,
da, ut te laudemus.

44. Iesu, quem hic David rex
laudat exaltando,
Omnes atque alios
ad idem hortando,
Te laudare tribue,
rex universorum,
Cuius regnum omnium
regnum saeculorum.

45. Iesu, quem propheta hic
iubet collaudare
Nobis, ne in aliis,
qui salutem dare
Nequeunt, confidamus,
tu solus adiutor
Verus, dicens: ego sum
Deus et non mutor.

46. Iesu, cuius laudibus
laus est delectari,
Dona nobis, qui per te
cupimus salvari,
Ut iucunda plurima
per te omni hora
Nostra sit laudatio
semperque decora.

47. Iesu, quem Ierusalem
laudat spiritalis,
Scilicet ecclesia,
protege sub alis
Semperque celerius
perduc nos ituros
Caelestem in Jerusalem
semper permansuros.

48. Iesu, qui creaturas
hic superiores
Te laudandum inducis
et inferiores,
Laudes, quas offerimus,
acceptare cura
Nos beatitudine
ditans permansura.

49. Iesu, cui canticum
novum corde mundo
Hic decantant fideles
pro adventu secundo
Tuo ad iudicium,
quia in aeternum
Vivent, quando pessimi
tradentur in infernum.

50. Iesu, qui ab omnibus
sanctis vis laudari
Ab eis perpetuo
et glorificari,
Iure nos laudabimus
tuum sanctum nomen,
Quia omnis spiritus
te collaudat, Amen.

51. Amen dicit colligens
hic petens solamen.
Amen dicit iterum
postulans levamen,
Amen dicit tertio
poscens adiuvamen.
Suae, Iesu, animae
miserere. Amen.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Lunaelacen.) 3848. saec. 15. A. — Clm. Monacen. (ol. SS. Udalrici et Afrae) 4423. anni 1481. B. — Clm. Monacen. (ol. SS. Udalrici et Afrae) 4408. anni 1496. C.

I. 5, 3 eos de tua B. — 32, 8 comprehendis B. — 39, 4 que fehlt B. — II. 4, 8 Qui te B. — III. 4, 8 laudando B.

AB haben folgende Einleitung: Exsecuturus modo qualicunque otio dato diu dilatum desiderium, psalterium sub nota carminis „Ave vivens hostia" decantandum opitulante Dei gratia ordinare curabo. Ad hoc autem faciendum ea de causa inductus sum, quia hactenus psalmos orans sive decantans cordis cum multa ariditate id egi et plurimum indevote. Choro enim sic orans aut cantans advertere curavi, quae esset materia aut quorsum talis aut talis psalmi tenderent verba. Ideoque tali indevotioni meae remedium qualecunque appositurus diligenter perspexi singulos psalmos considerans, de qua materia tractaret quilibet psalmus. Qua materia habita conformiter ad eam circa quemlibet psalmum carmen unum sub nota praefati carminis ordinavi. Quo factum est, divina cooperante gratia, dum psalmum quemcunque prae manibus habens orem aut cantem, carmen ei correspondens se oculis mentis aut corporis obiciat nec penitus inattentum et indevotum, ut prius, manere sinat. In hoc autem processu Honorium et alios, qui magis mysticum quam literalem prosecuti sunt sensum, raro secutus sum, sed potius Nicolaum de Lyra, cui maior cura fuit quam ceteris sensui insistere literali. Nihilominus tamen ut communiter, immo quasi semper, brevem oratiunculam in quolibet carmine inserui, quae mystice sive moraliter ex tali psalmo elici potest. Et quia, ut ante iam dixi, ad obviandum indevotioni hoc feci, ideo quodlibet carmen a nomine Iesu incepi; sic enim facilius desiderata se offert devotio. Et illud idem nomen Iesu quasi semper stat in vocativo casu, aliquando tamen, sed raro stat in genitivo, ut in 17. et 21. psalmo, et similiter in 73. et in 94. in dativo casu, prout quilibetcunque parum intelligens faciliter ex sensu percipere potest. Explicit prologus. — Aufserdem geht dem Psalterium noch die folgende Strophe vorauf:

Iesu, quia devotum cupio, salvator,
Facere psalterium, mihi consolator
Spiritus paraclitus assit, imperfectum
Suppleat et doceat fari, quod est rectum.

Verfasser ist der ehemalige Magister der Wiener Hochschule Johannes Faber, später als Mönch von Monsee Hieronymus de Werdea oder de Mensee genannt. Vgl. über ihn Vinzenz Staufer, Mondseer Gelehrte, Wien 1864 S. 15. ff.

VI. Psalterium de D. N. Iesu Christo
auctore Engelberto Admontensi.

Prima Quinquagena.

1. Ave Iesu, Iesu ave,
Lumen vivum, lumen suave,
Luminis meridies,
Quo in luce sex dierum
Res informis, hyle rerum,
Prodiit in species.

2. Ave, Iesu, lux serena,
Summe bonus, summe plena,
Veritatis speculum,
Tu imago, tu figura,
Patri unum in natura,
Quo subsistit saeculum.

3. Ave, Iesu, tu plasmasti,
Tu bis binas concreasti
Creaturas primitus,
Ignem caeli, tempus, hyle,
Sine forma quoddam vile,
Angelorum spiritus.

4. Ave, Iesu, factor mundi,
Per te solum tanta fundi
Massa rerum potuit,
Distinguenda sex diebus,
Ideanda speciebus,
Ut revera decuit.

5. Ave, Iesu, Dei verbum,
Tu rebellem, tu superbum
Deiecisti merito,
Corruerunt pari sorte
In aeterna trusi morte
Adhaerentes perdito.

6. Ave, Iesu, rex caelestis,
Quem caelorum illa pestis
Malo sprevit omine,
Qui dum petit aquilonem,
Lucis perdit regionem;
Sic decebat, Domine.

7. Ave, Iesu, ave, Christe,
Fit mutatus Seraph iste,
Perdit sapientiam,
Dum fit miser ex beato,
Voluntate, non ex fato
Versus ad malitiam.

8. Ave, Iesu, sic nimirum
Vindicasti scelus dirum,
Iusto dum iudicio
Petitorem alti throni,
Contemptorem summi boni
Subvertit aversio.

9. Ave, Iesu, magne Deus,
Cum ruendo iste reus
Ad has umbras transiit,
Terrenorum nova gente
Te, creator, disponente
Genus nostrum prodiit.

10. Ave, Iesu, sicut nosti,
Sic deiecto datur hosti
Fomentum invidiae,
Dum de limo procreatos
Scit futuros et beatos
Angelorum gloriae.

11. Ave, Iesu, primus homo,
Cum deceptus vili pomo
Paradiso pellitur,
Mundi sine causa tali
Huius tanti causa mali
Sanguis tuus funditur.

12. Ave, Iesu, lumen verum,
Talis erat ordo rerum,
Ut captivos solveres,
Lux de caelo descendisti,
Velo carnis latuisti,
Carnem ut redimeres.

13. Ave, Iesu, quem de caelis
Suavis fatus Gabrielis
Nuntiavit virgini,
Illud ille tulit ave,
Verbum bonum et suave,
Vitam ferens homini.

14. Ave, Iesu, rex o talis,
Dum secreti virginalis
Subintrares viscera,
Paranymphus tulit ille
Salutare, plus quam mille
Gratiarum munera.

15. Ave, Iesu, lux immensa,
Umbris lux incomprehensa,
Castis in visceribus
Virgo verbo quam conceptam,
Carne munda circumsaeptam
Novem tulit mensibus.

16. Ave, Iesu, inquietum
Unicornem et insuetum
Te Maria tenuit,
Metuendum et invictum
Vi amoris te astrictum
Illa virgo domuit.

17. Ave, Iesu, sensus Dei,
Per quem mirae speciei
Hoc effulsit saeculum,
Dum Mariam elegisti,
Clarum prorsus subiisti
Solis tabernaculum.

18. Ave, Iesu salutaris,
Quem concepit stella maris
Sine mare penitus,
Vivae lumen veritatis,
Vivae flamma caritatis
Cum spiraret caelitus.

19. Ave, Iesu, rex caelorum,
In supernis angelorum
Vita, pax et iubilus,
De supernis descendisti,
Deus carne latuisti,
Carnis nube nubilus.

20. Ave, Iesu, flos divine,
Quem non laesit vis pruinae,
Omni pulchro pulchrior,
Flos in horto virginali
Austro flante speciali,
Balsamo flagrantior.

21. Ave, Iesu, qui es primus
Factus homo, caro, limus,
Honor nostri generis,
De Maria sine viro
Induisti modo miro
Massam nostri pulveris.

22. Ave, Iesu, voce laeta
Protestatur ut propheta
Linguae dulcis calamo,
Homo forma speciosus
Processisti amorosus
Sponsus ut de thalamo.

23. Ave, Iesu, fons dulcoris,
Quem profudit flos pudoris,
Castitatis lilium,
Lumen purum, splendor clare,
Talis talem generare
Merebatur filium.

24. Ave, Iesu, flos vernalis,
Pulchritudo aestivalis,
Omni dulci dulcior,
Quem plantavit grandi cura
Virgo dulcis, virgo pura,
Sole luminosior.

25. Ave, Iesu speciose,
Tibi cedit rubor rosae,
Cedit candor lilii;
Quantum gaudes, o Maria,
Mater felix, mater pia,
Vultu talis filii!

26. Ave, Iesu, clara proles,
Vultus tuus mille soles
Claritate superat,
Felix homo, cuius mentem
Vultum illum sitientem
Fortis amor vulnerat.

27. Ave, Iesu, cuius ore
Mel amoris ut e flore
Virgo suxit osculis,
Matutino velut apes
Dulces sugunt mellis dapes
Variis ex flosculis.

28. Ave, Iesu, flos vitalis;
Gaude, mater nati talis,
Veris ut rosaria,
Sic, o dulcis, speciosas
Oris risu spargis rosas,
Nutu fundis lilia.

29. Ave, Iesu, o flos verne,
Claritatis flos aeternae,
Flos immarcessibilis;
Gaude, mater floris huius,
Lux divinitatis cuius
Est inaccessibilis.

30. Ave, Iesu, cum prodisses,
Sol in mundo effulsisses,
Umbra mortis vanuit
Tactu lucis speciosae,
Tibi flori, tibi rosae
Fides mundi paruit.

31. Ave, Iesu, quam decora
Illa tui partus hora,
Cum te virgo genuit
Nostrae carnis ex natura!
Vere tunc, non in figura,
Virga Iesse floruit.

32. Ave, Iesu, lux mentalis,
Quam mens plena virginalis
Lucem mundo peperit,
Solis dandam mundis corde,
Inquinatis nulla sorde,
Felix, qui acceperit.

33. Ave, Iesu, amor meus,
Verus homo, verus Deus,
Vita, lumen, veritas,
Virginali casta domo
Nascereris velut homo,
Mira fecit caritas.

34. Ave, Iesu, expers paris,
Cum iam magni nascebaris
Angelus consilii,
Reclinando tibi nato
Non patebat orbe lato
Locus diversorii.

35. Ave, Iesu, caeli heres,
Lecto foeni dum iaceres
Stipularum medio,
Deum pannis involutum
Admiratur pecus brutum
Flentem in praesaepio.

36. Ave, Iesu, flos in foeno,
Deitatis iure pleno
Regnas super sidera,
Membra pannis mater ligat,
Parvum sitis dum fatigat,
Fletu petis ubera.

37. Ave, Iesu, quam stupendum,
Quam devote recolendum,
Quod tu ab initio
Angelorum cibus, vita
Parvo lacte pastus ita
Vagis in praesaepio.

38. Ave, Iesu, rex sublimis,
Factus pro me parvus nimis
Sub pannis infantiae,
Concinentes quem loquuntur,
Non loquenti obsequuntur
Caelestes militiae.

39. Ave, Iesu, puer mitis,
Fili clarae Sunamitis,
Cuius ad crepundia
Te laudando voto, more
Assistebant cum honore
Angelorum milia.

40. Ave, Iesu, quem clamabat,
Magis tribus quem signabat
Splendor novi sideris,
Ad praesaepe contra morem
Cum adorant salvatorem
Dono terni muneris.

41. Ave, Iesu, flos candoris,
Longe spargens vim odoris
Orientis finibus,
Sidus novum ostendisti,
Novus homo cum lusisti
Maternis in sinibus.

42. Ave, Iesu, non loquentes
Quem loquuntur morientes
Voce fusi sanguinis,
O quam miro tunc dolore,
Virgo mater, pro te flore
Vim pavebat hominis.

43. Ave, Iesu, flos aestive,
In aeternum vale, vive,
Flos decore nimium,
Aevo ludis puerili,
Morte demum dandus vili
Crucis per opprobrium.

44. Ave, Iesu adorande,
Veritatis revelandae
Tempus cum accederet,
Turbae comes popularis
A Iohanne baptizaris,
Cum baptista tremeret.

45. Ave, Iesu, doctor veri,
Ab aeterno, nunc et heri
Dei sapientia,
Lux in mundo splenduisti,
Verbo, signis claruisti,
Omni plenus gratia.

46. Ave, Iesu, grande mirum,
Quod te talem, tantum virum
Iudaea persequitur,
Exoptandus dulcor cuius,
Omne dulce mundi huius
Vincit et non vincitur.

47. Ave, Iesu, lux et dies,
Electorum una quies,
Sola spes et gaudium,
Te invictum amor fregit,
Vitam mori dum coegit
Crucis per supplicium.

48. Ave, Iesu Galilaee,
Sola spes salutis meae,
Dum instaret passio,
Vita mortem sitivisti,
Mortem ultro appetisti
Mortis pro remedio.

49. Ave, Iesu, lumen mundi,
Corpus tuum flagris tundi
Non decebat, Domine,
Sed nimirum, agne lenis,
In hunc mundum homo venis
Pati sic pro homine.

50. Ave, Iesu, amor vive,
Corpus tuum munda nive,
Nive, inquam, clarius,
Flagris, ecce, laceratur
Et cruore purpuratur
Rosa rubicundius.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, Iesu flagellate,
Quam miranda caritate
Pro salvandis fratribus
Vi discissus flagellorum
In conspectu superborum
Sordes tot vulneribus.

2. Ave, Iesu, cuius genae
Rosascentes et amoenae,
Pulchriores floribus,
Sic tunduntur a malignis,
Sputo sordent et indignis
Alaparum ictibus.

3. Ave, Iesu, blande bonis,
Memor tuae passionis
Corde toto langueo,
Dum recordor vitae ducem
Baiulantem sibi crucem,
Cum dolente doleo.

4. Ave, Iesu, flos exorte,
Proterendus saeva morte
Crucis in patibulo,
Quam stupendus ordo fori
Oportere vitam mori
Pro mortali saeculo.

5. Ave, Iesu, botrus vini,
Quem portant vectores bini,
Moyses quos miserat,
Botrus Cypri, o dilecte,
Heu, portaris crucis vecte,
Vectis quem signaverat.

6. Ave, Iesu, auctor vitae,
Cruentatur caput mite
Spinarum aculeis,
Quod Maria osculando
Excomebat tactu blando
Manibus virgineis.

7. Ave, Iesu, memor esto,
Quam spinarum inhonesto
Sordes diademate,
Dulce caput et decorum,
En, languescit inhonorum
Tam cruento schemate.

8. Ave, Iesu, tuas manus
Tortor saevus et vesanus
Cruci clavis adligat,
Pedes sacros ferro clavi
Frangit, fodit, fluxu gravi
Sanguis terram irrigat.

9. Ave, Iesu, puer suavis,
En, confixus cruci clavis
Alto pendes stipite,
Sceleratis iunctus binis
Serto duris plexo spinis
Coronatus capite.

10. Ave, Iesu, puer mitis,
Plena vino vera vitis,
Vino dives vinea,
Potum fudit vini suavis
Corpus tuum fixum clavis,
Latus fossum lancea.

11. Ave, Iesu, vir dolorum,
Orbes marcent oculorum
Clariores sidere,
Speciosi, non vulgares,
Matutinae stellae pares
Mortis languent pondere.

12. Ave, Iesu, germen clarum,
En, pallescit flos genarum,
Blanda sordet facies,
Exspiravit flos decoris,
Livet rosa clari oris,
Labra fregit macies.

13. Ave, Iesu, quam exilis,
Quam despectus, pauper, vilis
Factus es pro homine,
Sed hoc vile pretiosum
Regem nobis gratiosum
Te ostendit, Domine.

14. Ave, Iesu, sine veste
Quam tunc pendes inhoneste,
Flos, qui vestis lilia,
Qui decoras campi flores
Admirandos per colores,
Sordescis penuria.

15. Ave, Iesu, rosa veris,
Cum in cruce moreréris,
Vultus tuus palluit,
Eras tamen veris rosa,
Caritate speciosa,
Quae in morte floruit.

16. Ave, Iesu, in dolore
Totus rubens prae cruore,
Ut prophetae dixerant,
Duae cuius parvae stillae
Ad salvandos mundos mille
Suffecisse poterant.

17. Ave, Iesu, amor fortis,
Toleranti poenas mortis
Crucis in opprobrio,
En, assistit illa una,
Quam mirantur sol et luna,
O dolenda visio!

18. Ave, Iesu Nazarene,
Flos decore, flos amoene,
Flos, quem virga protulit,
Cuius, cum te morientem
Inspectaret, piam mentem
Vis doloris perculit.

19. Ave, Iesu, dulcis amor,
Dolor planctus, fletus, clamor,
Qui Mariam tenuit
Assistentem prope tibi,
Per me mutum nec describi
Ne defleri potuit.

20. Ave, Iesu vulnerate,
Quam miranda caritate
Tua plangit vulnera,
Olim tibi quae lactenti,
Lactis potum sitienti,
Sacra dabant ubera.

21. Ave, Iesu, matrem vide,
Quanto luctu, quanta fide
Dulcem plangit filium,
Frangebatur vi doloris,
Cum videret sui floris
Mortem et exitium.

22. Ave, Iesu, rosa crucis,
Cum per membra clari ducis
Cruor tantus rubuit,
Hunc Maria cum videret,
Defluentem cum defleret,
Prae dolore riguit.

23. Ave, Iesu, recordare
Sunamitis huius clarae,
Sic foedantis faciem,
Florem vide, cerne rosam,
Obstupesce speciosam
Non habentem speciem.

24. Ave, Iesu, reor vere,
Te benignum plus dolere
Matris in doloribus
Quam de tua morte dura,
Illi tua haesit cura,
Non tuis vulneribus.

25. Ave, Iesu, vide stantem
Et cruorem distillantem
Tuis ex vulneribus
Praestolantem cum pavore,
Rapientem cum dolore
Vultu, sinu, manibus.

26. Ave, Iesu, stupe flentem,
Stupe tecum morientem,
Quam pertransit gladius,
Rubra tuo stat cruore,
Nihil unquam hoc dolore
Fuit dolorosius.

27. Ave, Iesu, et intende,
Tanti vim doloris pende
Adurentis viscera,
Amens clamat, pectus tundit,
Lacrimarum fontes fundit
Tua cernens vulnera.

28. Ave, Iesu amorose,
Totus rubens instar rosae
Largitate sanguinis,
Qui profusus ut fluebat,
Defluentem rapiebat
Vestis matris virginis.

29. Ave, Iesu, mea vita,
Consummandus tandem ita
Tactu mortis rigido,
Patri caput inclinasti,
Inclinando exspirasti
Cum clamore valido.

30. Ave, Iesu, hoc in puncto
Sacrum tibi iam defuncto
Latus ferro foditur,
Quo aperto rubicundus,
Quo salvari credit mundus,
Sanguis large funditur.

31. Ave, Iesu, omnes iure
Te deplorant creaturae,
Terra tremens quatitur,
Solis iubar obscuratur,
Mundus nocte fatigatur,
Velum templi scinditur.

32. Ave, Iesu, tua morte
Patuerunt mortis portae,
Petras frangit scissio,
Deum passum sic a malis
Protestatur mundi alis
Machinae commotio.

33. Ave, Iesu, ibi fixa
Virgo stabat cruce nixa,
Moritura pariter,
Tandem ad se disclavatum
Corpus rapit cruentatum
Osculando dulciter.

34. Ave, Iesu, flos exstincte,
Genae, manus, vestes tinctae
Madescunt in virgine,
Quae dum natum amplexatur,
Dum cruentum osculatur
Tuo rubet sanguine.

35. Ave, Iesu, dolor talis,
Eiulatus virginalis
Nullo aevo cognitus
Resolvebat in lamentum
Dura licet intuentum
Pectora medullitus.

36. Ave, Iesu, flos dilecte,
Quam prudenter, quam perfecte
Mortem nostram superas;
Tu non habens causam mortis
Nos a morte, vita fortis,
Moriendo liberas.

37. Ave, Iesu, flos praeclare,
Passionis tam amarae
Degustasti poculum,
Fortem illum ut ligares,
Mortem morte superares
Salvaturus saeculum.

38. Ave, Iesu, Dei agne,
Leo potens, fortis, magne
Magni victor inferi,
Quem se tandem redemturum,
Ut spes erat, in futurum
Expectabant miseri.

39. Ave, Iesu, victor fortis,
Qui auctorem nostrae mortis
Elisisti penitus;
Gaude, virgo, mater Christi,
Quae hunc fortem genuisti,
Missum mundo caelitus.

40. Ave, Iesu, cum te duce
Emigraret nova luce
Tenebrarum populus,
Tunc dolenter, o inferne,
Claritatis ius supernae
Mirabaris querulus.

41. Ave, Iesu, quam formosus,
Luce nova luminosus
Surgis victor inferi,
Samson verus, gigas fortis,
Abstulisti portas mortis,
Ut exirent miseri.

42. Ave, Iesu, fortis leo,
Qui consurgens hypogaeo,
Liber inter mortuos;
Patris noxa protoplasti
Quos sentimus, exstirpasti
Corruptelae carduos.

43. Ave, Iesu, flos vernalis,
Algor fugit hiemalis,
Aestas fulsit caelitus,
Redivivo cum te flore
Tantus surgit in decore
Sanctorum exercitus.

44. Ave, Iesu, victor mortis,
Quam praeclarae tuae sortis
Splenduit hereditas,
Mortem crucis quam ferendo,
Morte victa quam surgendo
Tua emit caritas.

45. Ave, Iesu, te surgente
Flore novo quam repente
Creatura germinat,
Hac nimirum in figura,
Nostra mori quod natura
Resurgendo desinat.

46. Ave, Iesu, lux caelorum,
Choro teste angelorum
Vivus surgis tumulo,
Ut caelestes et terreni
Foederentur nexu leni
Caritatis vinculo.

47. Ave, Iesu, quam decora
Illa fulsit tunc in hora
Resurgentis species,
Qua fulgente renovatur,
Novo flore purpuratur
Maesta mundi facies.

48. Ave, Iesu, dum fulgeres
Resurgendo novus heres
Caeli, terrae pariter,
Fratres tuos expetisti,
Dubitanti praebuisti
Te tangendum dulciter.

49. Ave, Iesu, blande, lenis,
Qui diebus quater denis
Demum exspirantibus
Ad caelorum summa scandis,
Paradisi claustra pandis
Tuis amatoribus.

50. Ave, Iesu, factor lucis,
Sputa, flagra, probra crucis
Gloriosus superas,
Dum ascendis iubilando,
Patri Deo conregnando
Ades, unde veneras.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, Iesu, quam sereno
Mundi huius hoc de caeno
Sursum migras pectore,
Totus pulcher, luminosus,
Super solem speciosus
Immortali corpore.

2. Ave, Iesu, quam mirandus,
Quam decorus, quam spectandus
Ascendis in iubilo,
Luce plenus gaudiorum
Alta petis, rex caelorum,
Terso carnis nubilo.

3. Ave, Iesu, sic levaris,
Sic amictus exaltaris
Vestimento luminis,
Sic a terra sublimatur,
Super caelos exaltatur
Flos assumpti hominis.

4. Ave, Iesu, tibi mille,
Angelorum coetus ille
Occurrit cum laudibus,
Patri victor praesentaris,
Dextra eius collocaris
Siguis cum victricibus.

5. Ave, Iesu, dux fidelis,
Sic exortum est in caelis
Lumen indeficiens,
Lumen vivum electorum,
Suavitate gaudiorum
Angelos reficiens.

6. Ave, Iesu, flos decore,
Mire fulgens in honore,
Regnans super sidera,
Tuos vultus per serenos
Inter Deum et terrenos
Pangis pacis foedera.

7. Ave, Iesu, rex aeterne,
Tuos, ecce, caros cerne
Votis suspirantibus,
Dum ascendis nube laetus,
Stat carorum ille coetus
Fixis post te nutibus.

8. Ave, Iesu, morte tristi
Sic regnare meruisti
Victor in caelestibus,
Nunquam tuis defuturus,
Patrem nobis placaturus
Ostensis vulneribus.

9\. Ave, Iesu, dives donis,
Iam te suae sponsionis
Ordo monet inclitum,
Caritatis ut abyssum
Caris pandas et promissum
Dirigas paraclitum.

10\. Ave, Iesu, nec moraris,
Praestolantes consolaris
Igne misso caelitus,
Qui linguarum in figura
Dilectorum corda pura
Inflammavit penitus.

11\. Ave, Iesu, sic arsere,
Sic ardentes accepere
Novam mentis faciem,
Aurum ardens ut ardescit,
Ut in igne dum liquescit
Ignis habet speciem.

12\. Ave, Iesu, ignis cuius
Pravum ignem mundi huius
Vincit et refrigerat,
Amor tuus ignis iste,
Ex te flammans, Iesu Christe,
Carnis flammam superat.

13\. Ave, Iesu, ignis vitae,
Linguae ignis dispertitae,
Quae flammabant singulos,
Figurabant apte satis
Ignem tuae caritatis
Flammaturum populos.

14\. Ave, Iesu, sic excoctos,
Sic purgatos, sic edoctos
Tua fecit unctio,
Pios, mites, laetos, mundos,
Fortes, gratos et facundos;
Quam stupenda ratio!

15\. Ave, Iesu, rex insignis,
Amor tuus vivus ignis
Urit mentes dulciter,
Prece matris, o benigne,
Nos algentes da hoc igne
Inflammari iugiter.

16\. Ave, Iesu, celsi throni,
Spiritalis huius doni
Dona participium,
Fac me durum te amare,
Caritatis da gustare
Dulce refrigerium.

17\. Ave, Iesu, lumen purum,
Te spectamus adfuturum
Iudicem in nubibus,
Tunc virtutes movebuntur,
Civitates terrebuntur
Variis tumultibus.

18\. Ave, Iesu, tunc pavendus,
Peccatori metuendus
Arbiter adveniens,
In horrenda ignis nube,
In clangore vocis tubae
Orbem totum quatiens.

19\. Ave, Iesu, orbis totus
Velut loco suo motus
Fragorabit horride,
Terra tunc ardere iussa
Contremiscet vi concussa
Tempestatis validae.

20\. Ave, Iesu, orbem totum
Ut a fundamentis motum
Quassabunt tonitrua,
Elementa creabuntur,
Igne cuncta vastabuntur,
Aequabuntur ardua.

21\. Ave, Iesu, novo more
Tunc districto cum terrore
Fulgurans in nubibus,
Expavescet creatura,
Mundi ruet haec figura
Horrendis fragoribus.

22\. Ave, Iesu, quantus angor,
Dum sonabit tubae clangor,
Ut defuncti prodeant,
Tunc cum iustis surgunt mali,
Sorte tamen non aequali,
Sed ut semper ardeant.

23. Ave, Iesu, quis astabit,
Ubi totus intonabit
Orbis contra impium,
Igne, motu, tempestate,
Ullulatu, vastitate,
Collisura nubium.

24. Ave, Iesu, tibi clarae
Videbuntur tunc astare
Angelorum acies,
Prae timore tunc arescent,
Tunc ut olla denigrescent
Damnatorum facies.

25. Ave, Iesu, dies ille,
Quem terrores foedant mille,
Magnus et terribilis
Corda franget reproborum,
Nam tu iudex occultorum
Stas inexorabilis.

26. Ave, Iesu, mundus gemet,
Omne vivum tibi tremet
Prae sollicitudine,
Servi, reges una stabunt,
Rugientes ullulabunt
Prae amaritudine.

27. Ave, Iesu, iudex dure,
Quanti aestus, quantae curae
Tunc involvent miseros,
Dum a iustis sequestrati,
Ad sinistram collocati
Proruent ad inferos.

28. Ave, Iesu, quam pavendum,
Cum damnandis ad horrendum:
„Ite, ite“ dicitur,
Quam gemenda gemunt mole,
Cum detrusi a te sole
Spes salutis tollitur.

29. Ave, Iesu, tunc inferni
Flamma, ignes sempiterni
Concremabunt perditos,
Tunc torquebit putens nidor,
Ignis, frigus, fletus, stridor
Mundi quondam inclitos.

30. Ave, Iesu, tunc dolore,
Tunc horrendo prae furore
Vae, vae, vae, vae mugient,
Vi sepulti tenebrarum
Nihil nisi vae amarum
Sine fine rugient.

31. Ave, Iesu, spes iustorum,
Quam stupenda tunc eorum
Erit exsultatio,
Cum se cernent assumendos,
Post laborem inducendos
Beatorum gaudio.

32. Ave, Iesu, fac nos esse
In extrema illa messe
Tuis cum fidelibus,
Ibi per te ut salvemur,
In te laeti gloriemur
Regnis in caelestibus.

33. Ave, Iesu, tunc cessabit
Clamor, luctus exspirabit,
Abstergentur lacrimae,
Tunc conformes tibi erunt,
Qui te vitam amaverunt,
Electorum animae.

34. Ave, Iesu, digne coli,
Carnis tuae claro soli
Tunc configurabimur,
Caro nostra foedae molis
Claritatem vincet solis,
Cum sic immutabimur.

35. Ave, Iesu, credo ita,
Hoc mortale quod a vita
Prorsus absorbebitur,
Crassum erit tunc subtile,
Ponderosum, tardum, vile
Tunc agilitabitur.

36. Ave, Iesu, lux serena,
Sic nos duces ad amoena
Luminosae patriae,
Ibi patrem agnoscemus,
Ibi novum tunc legemus
Librum sapientiae.

37. Ave, Iesu, lux in caelo,
Tunc fulgebit sine velo
Tua luminositas,
Ibi erit dies una
Sine sole, sine luna
Vultus tui claritas.

38. Ave, Iesu, quam serene,
Quam formose lucis plenae
Cubas in meridie,
Ubi iusti collaetantur,
Luminosa iucundantur
Tui vultus specie.

39. Ave, Iesu, lux solaris,
Quam dilectis, quam praeclaris
Gaudes coheredibus,
Quos tu, lux indefectiva,
Vultus tui luce viva
Pascis in sublimibus.

40. Ave, Iesu, tunc in caelo
Veritatem sine velo
Nova pandet civitas,
Cuius non claudentur portae,
Ubi vita sine morte,
Ubi summa caritas.

41. Ave, Iesu, decor ille
Vincet luce soles mille
Nec habet caligines,
Urbis huius claro fundo
Tunc sternentur auro mundo
Platearum ordines.

42. Ave, Iesu, cuius muros
Auro perlucente puros
Venustant chrysoliti,
Viridium smaragdorum,
Claritate beryllorum
Ex alternis incliti.

43. Ave, Iesu, ibi zetae
Margaritis vernant laete,
Ibi grata otia,
Ibi laudum odae sonant,
Quae laudanti mille donant
Gaudiorum gaudia.

44. Ave, Iesu, quam beata
Caritatis auro strata
Sion illa rutilat,
In qua coetus beatorum
Choris mixtus angelorum
Te laudando iubilat.

45. Ave, Iesu, Sion illa,
Pacis dives et tranquilla,
Rutilescit floribus,
Ibi dies semper verni,
Flores spirant sempiterni
Variis odoribus.

46. Ave, Iesu, ibi rosae,
Quas hic mortis pretiosae
Purpuravit caritas,
Liliorum candor ibi,
Quae suavescunt summe tibi,
Virginalis castitas.

47. Ave, Iesu, ibi satis
In odore suavitatis
Fraglant corda mitia,
In hoc mundo quae mundavit,
A peccatis expiavit
Vera paenitentia.

48. Ave, Iesu, pax est viva
Ibi, iugis et votiva
Gratiarum actio,
Ibi nudae veritatis,
Rigorosae aequitatis
Suavis admiratio.

49. Ave, Iesu, ibi bonis
Lux divinae rationis
Resplendet ut speculum,
Cum non esset creatura,
In quo tamen ut futura
Hoc vivebat saeculum.

50. Ave, Iesu, lux stupenda,
Fide cordis inquirenda,
Spiritu, non oculo;
Mater lucis, fac sincere
Lucem illam nos videre
In futuro saeculo.

Clm. Monacen. 23 232. saec. 14. in. A. — Scala caeli saec. 14. ex. Cod. Pragen. XIII E 3. B. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19353. C. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20 021. D. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18 741. anni 1473. E. — Clm. Monacen. (ol. Eberspergen.) 5974. saec. 15. F. — Cod. S. Petri Salisburgen. b. VII 10. saec. 15. G. —

I. 1, 1 Ave, Iesu Christe, ave G. — 1, 2 vivum et suave G. — 1, 5 hyla G. — 3, 2 excreasti B, recreasti G. — 3, 4 Caelum ignem B, ile A. — 6, 3 homine B. — 9, 6 Genus novum B. — 10, 4 Cum de B. — 12, 1 lumen merum B. — 12, 5 Vera carnis B. — 17, 1 servus Dei B. — 23, 3 Lingua B. — 23, 1 flos dulcoris G. — 28, 1 vivalis AG. — 30, 2 Soli mundo A, Solque mundo G. — 30, 6 patuit G. — 33, 5 ut sic homo B; sicut homo C. — 33, 6 Vera fecit CG. — 35, 2 cum B. — 36, 3 Regnans CG. — 37, 3 Quod tu super sidera G. — 37, 6 Matris sugis ubera G. — 38, 4 Concinentes colloquuntur B. — 38, 5 Non loquentes G. — 40, 6 trini CG. — 43, 2 valens CG. — 44, 5 In Iordane CG. — 46, 5 cum B. —

II. 4, 2 Prosternendus B. — Auf Str. 5 folgt als Str. 6 Ave Iesu puer suavis etc. (cfr. Str. 9) B. — 8, 4 fero B. — 10, 2 Pleno G. — 10, 5 fixum fehlt G. — 15, 2 Dum CG; morieris BG. — 16, 4 Ave cuius B. — 17, 3 sub opprobrio G. — 18, 6 Vim doloris B. — 20, 5 Eius mammillas petenti G. — 21, 6 exsilium CG. — 22, 2 Cum per manus B, ex membris G. — 22, 3 tantus ferbuit G. — 35, 5 Licet dura G. — 42, 2 dum surgis C, dum surgens G. — 42, 4 Praesens amor protoplasti B. —

III. 1, 2 sceno B. — 5, 4 vivens B. — 6, 6 Pacis pangis G. — 8, 6 Ostensurus vulnera B. — 9, 5 ut promissum G. — 13, 4 Figurabant singulatis B. — 13, 5 Igne B. — 13, 6 Flammaturos B. — 15, 2 vivens B. — 16, 1 Ave, o rex celsi B. — 24, 5 praemarcescent G. — 25, 3 et horribilis G. — 27, 2 Quanti metus B. — 27, 4 Cum a CG. — Nach Str. 28 schalten AB folgende Strophe ein:

Ave, Iesu, tunc tollentur,
Ut in flamma concrementur
  Reproborum populi,
Nam hi sunt zizaniorum
Sempiterne cremandorum
  In igne fasciculi.

29, 4 potens rigor B. — 30, 2 in furore B. — 34, 2 clarae B. — 34, 6 Dum sic CG. — 45, 3 Rutilascit G. — 47, 3 Fraglascunt vaccinia B; Fragrant sapientia C. — 47, 4 quae purgavit G.

Verfasser dieses Psalteriums ist Engelbert, Abt von Admont. Als solchen nennen ihn alle Hss. aufser ABC. — Incipiunt orationes Domini Engelberti, quondam abbatis Admontensis. DG. — Vgl. weiter unten das beim marianischen Psalterium Engelberts Gesagte. E hat vor jeder Quinquagena die auf Christus bezüglichen Strophen der ebendort mitgeteilten Orationes praeambulae.

VII. Psalterium D. N. Iesu Christi.

Prima Quinquagena.

1. Ave, matris almae fructus semper dulcis,
Concilium malorum suis cum tricis,
Cathedram pestilentiae semper fugis,
Sed in lege meditari bonum ducis.

2. Ave, Iesu terens gentes
Et populos meditantes
Vana, sed et reges regis
Audire mandato legis.

3. Hostes nostros tua fuga prece,
Ne multiplicati nos in pace
Felicem atque tranquillam vitam
Non sinant agere, sed turbatam.

4. Ave, Iesu iustitiae Deus,
Adiutor atque redemptor meus,
In tribulatione cor meum
Tu dilata ferens auxilium.

5. Astans tibi mane, Iesu,
Te deprecor toto nisu,
Preces meas ne contemas
Ut serviles atque vanas.

6. Ave, Iesu, ave iudex,
Peccatorum ne sis vindex,
Sed meorum miseratus
Sana me, quiá turbatus.

7. Ave, Iesu patris decus,
Tu nostrum tolle dedecus,
Tuo namque nos munere,
Optamus solvi onere.

8. Ave, Iesu omnipotens,
Omnes salvari adpetens,
Adonai tibi nomen,
Tu pauperum es solamen.

9. Toto corde tibi, Iesu, confitebor,
Tua narrando mira in te laetabor,
Tibi laudes semper psallam, altissime,
Meque tibi subiciam humillime.

10. In te, o bone Iesu, confido
Et in tuis plagis me abscondo,
Rivis quarum a maculis lavor,
Sic salus est mihi tuus livor.

11. Iesus dulcis, cuius latus in cruce
Est apertum, ut nos ab omni faece
Purgaret criminum, suo sanguine
Hic nos defendat a fraude Satanae.

12. Iesu dulcis, si mei obliviscaris,
Si tu faciem a me elongaveris,
Dolor erit in corde meo per diem,
Nocte neque nullam sperabo requiem.

13. Ave, Iesu, qui positus in ruinam
Multorumque es et resurrectionem,
Ne nos disperdas uti insipientes,
Qui te denegant in corde blasphemantes.

14. Ave, Iesu, cuius habitabit
Tabernaculum, qui non habebit
Alicuius peccati maculam
In anima atque rugam ullam.

15. Ave, Iesu, spes omnium miserorum,
Conserva atque numero electorum
Ascribe et mirifica paenitentes,
Nostras quoque tu dele iniquitates.

16. Ave, Iesu, fons aeternae vitae,
Cuius venae nunquam sunt exstinctae,
De tuo iudicium prodeat
Vultu, oculus aequum videat.

17. Ave, Iesu bone, mea fortitudo,
Diligam te, cui semper me dedo,
Sis refugium meum et liberator,
In tribulatione verus protector.

18. Ave, Iesu, terrae rex et caeli,
Cuius laudes decantant angeli,
Quem tamdiu patres nostri videre
Terris natum votis cupiere.

19. Ave, Iacob sanctum Dei nomen,
Per quod solum speramus iuvamen,
Exaudi in tribulatione
Non equis fisos sed hoc nomine.

20. Ave, Iesu, in virtute cuius
Laetabuntur reges mundi huius,
Et in salutari vehementer
Exsultabunt omnes veraciter.

21. Ave, Iesu, respice in me pauperem,
Ne derelinquas me quamvis peccatorem,
Longe sum, fateor, a salute tua,
Quam non merui propter peccata mea.

22. Ave, Iesu, qui me regis,
Nil ut mihi desit, agis,
Tu me in pascuae loco
Colloca et non opaco.

23. Ave, Iesu, ad quem quis ascendet,
Nisi mundo corde qui recedet
Ab omni gravi iniquitate
Animam servans a vanitate?

24. Ave, in quem confidens non erubescam,
Ad quem animam levans non pertimescam,
Neque invidebunt mei inimici,
Quando fruar tuo eloquio dulci.

25. Ave, Iesu, decus innocentiae,
Ne iudices opera nequitiae,
Sed proba nos et nostros ure renes
Atque memento nos esse homines.

26. Ave, Iesu, tui salus populi,
Orphani protector atque pupilli,
Illumina nos sancti spiritus igne,
Ut hostias immolemus condigne.

27. Ave, Iesu, qui sanctum eripuisti
Per prophetam in lacu dum pavisti,
Leonibus ne tradas confitentes,
Sed eruens nos eorum tere dentes.

28. Ave, aries, qui pro nobis immolatus,
In cruce lancea dire es perforatus,
Et post multa tormenta spinis coronatus
Atque crucifigendus Iudaeis traditus.

29. Iesu dulcis, qui me regis, ave,
Tuum mihi iugum fac suave,
Et peccatum primae matris Evae
Dele meque salva omnia vae.

30. Ave, in quem sperans dum cantabo,
Pro peccatis nunquam confundebor,
Sed tua iustitia ereptus
Ad te nunc curro gaudens et laetus.

31. Ave, Iesu, qui tecta peccata
Conspicis non dimittens inulta,
Remitte, quaeso, iniquitates
Nec mihi imputes vanitates.

32. Ave, Iesu, nostra vera exsultatio,
Quem iustorum omnis decet collaudatio,
Verbo tuo caelos firmatos nos fatemur
Et spiritu oris tui regi laetemur.

33. Ave, cuius laus nisi semper est in ore,
Quem ego benedicam in omni tempore,
Spiritu cuius opto illuminari
Et a tribulatione liberari.

34. Ave, Iesu, qui quondam subsannatus
Et a Satana tertio tentatus
Fuisti post peractum ieiunium,
Exstingue in nobis flammas ignium.

35. Ave, Iesu, ante oculos cuius
Semper est misericordia eius,
Cuius et veritas nubes penetret,
Nobis a patre veniam imploret.

36. Ave, Iesu, cuius aemulor dona,
Mea mihi scelera tu condona
Et cum iniquis me perdere noli,
Sed fac, ne quid mihi inferant mali.

37. Ave, Iesu, nostris pro peccatis
Ne nos transfigas tuis sagittis,
Sed nostras expurgans cicatrices
Da effugere flammas ultrices.

38. Ave, qui coram iudice obmutuisti,
A Iudaeis accusatus non respondisti,
Da rogamus, ut possimus obmutescere
Cum peccantes viderimus contra nos stare.

39. Ave, quem iamdudum exspectans exspectavi
Et quem fundens preces cordis desideravi,
Intende te tandem, quaeso, mihi et audi
Gemitus plangentis populi et exaudi.

40. Ave, Iesu, qui liberas inopem,
Pauperi et egeno ferens opem,
Libera nos, quaeso, in die mala,
Cum cuncti subicient tibi colla.

41. Ave, Iesu, qui fons es desiderandus,
Ad quem cervus fugit omnis sitibundus,
Nostrarum, quaesumus, sitim animarum
Exstingue tribuens veniam culparum.

42. Ave, lucis verae mater,
Quam emisit Deus pater,
Ipsa super te deduxit
Et ad montem sanctum duxit.

43. Ave, Iesu, cuius opus mirabile
Atque auribus nostris delectabile,
Nostris a patribus nobis nuntiatum,
Omnibus salutare atque gratum.

44. Ave, Iesu pie, Dei patris verbum,
Quem vidit Moyses non urentem rubum,
Tibi nunc dico opera mea regi,
Qui solus, fateor, hic debes diligi.

45. Ave, Iesu, refugium nostrum et virtus,
Ignitos carnis nostrae exstingue impetus,
Cordis sordes tuo sacro lava flumine,
Ut in tuo tandem exsultemus nomine.

46. Ave, in quem omnes exsultant gentes,
Eius laudes in corde iubilantes,
Quem magnum fatentur et terribilem,
Suis in operibus mirabilem.

47. Ave, qui magnus es et laudabilis,
In sanctis tuis valde affabilis,
Quem Simeon suscepit in templo,
Tuo, fac, proficiamus exemplo.

48. Ave, Iesu, cuius gentes sapientiam
Audiunt, pauperes et inops prudentiae,
Te laudantem, Iesu, hanc respice plebem,
Qui tuo nutu amplum hunc regis orbem.

49. Ave, Iesu, qui es Deus deorum,
Solis, lunae creator et stellarum,
Fac, quaesumus, ut nostra holocausta
Tibi grata sint semper et accepta.

50. Ave, Iesu, cui soli peccavi
Et quem meis peccatis irritavi,
Meam, quaeso, dele iniquitatem
Tuam per infinitam bonitatem.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, Iesu, qui es agnus sine macula,
Qui destruis gentes et eorum idola,
Ne perdas nos gloriatos in malitia,
In quorum lingua exstitit iniustitia.

2. Ave, Iesu, qui es Deus verus,
Quem negat insipiens delirus,
Sed eius studia sunt corrupta,
Natum qui negat de incorrupta.

3. Ave, Iesu, qui in tuo nomine
Salvum me facis ab omni homine,
Ne me iudices in tua virtute,
Quia gravi premor iniquitate.

4. Ave, Iesu, qui temetipsum conturbasti,
Quando Lazarum de monumento vocasti,
Salva me, quaeso, a pusillanimitate
Meque libera a daemonum tempestate.

5. Ave, Iesu, tu omnium misereris
Ut Iudaeis, a quibus impugnabaris,
Tua licet verba exsecrarentur,
Rogasti patrem, veniam mererentur.

6. Ave, Iesu, cui laqueum paraverunt,
Cuius dorsum Iudaei ligno cremaverunt,
Manusque pedesque hi clavis perfoderunt
Latusque eius lacea aperierunt.

7. Ave, Iesu, qui clausam vulvam es egressus
Atque in hanc miseriae vallem ingressus,
Hostem humani generis debellaturus
Vereque iudicantes remuneraturus.

8. Ave, qui solus de inimicis eripis,
Persequentes fugiendos nobis praecipis,
Ab his, qui insurgunt in nos, quaeso, libera
Et eripe de operantibus amara.

9. Ave, qui, populo ostendisti dura,
Commovisti et conturbasti in ira,
Sana contritum contritione vera
Neque deleas de viventium terra.

10. Ave, ad quem, dum cor meum anxiaretur,
Orationem fudi, ut exaudiretur,
Exaudi me, Domine, peccatorem minimum,
Ne me perdas, quem meum fateor Dominum.

11. Ave, Iesu, animae meae solacium,
Unicum suis pro laboribus pretium,
Tibi, Iesu, semper esse cupit subiecta,
Quae pro te humilis hic fuit et abiecta.

12. Ave, Iesu, ad quem de luce vigilo,
Satia animam meam potu illo,
Quem quondam mulieri Samaritanae
Es pollicitus affabili sermone.

13. Ave, cui Iudaei linguis acutis:
Vae, dicunt, templum qui destruis cum portis,
Me, Iesu, a conventu malignantium
Protege iungens choris te laudantium.

14. Ave, cuius Moyses quondam et Maria
Laudes cantaverunt post transmutata maria,
Te decet hymnus tibique vota reddenda,
In quo omnis spes nostra est semper collocanda.

15. Ave, cuius terribilia sunt opera,
Tibi iubilando servit omnis terra,
Tu solus qui convertis in aridam mare,
Fac, aspergantur corda nostra caeli rore.

16. Ave, qui nobis benedicis nostri miseratus,
Illumina corda nostra splendore tui vultus,
Quo te in hac terra nostrae peregrinationis
Cernamus, dein fruamur aspectu visionis.

17. Ave, Iesu, qui es nostra laetitia,
Longe fiat a te omnis malitia,
Tui pereant inimici ut fumus,
Nos vero pauperes tecum semper simus.

18. Ave, Iesu, qui me de hoc limo profundi,
In quem me detrusit astutia nefandi,
Eripere potes animamque salvare,
Ne eam absorbeat huius mundi mare.

19. Ave, Iesu, sine adiutorio cuius
Nos devorabunt leones aeris huius,
Si ad adiuvandum veneris, confundentur
Nostrasque animas aggredi verebuntur.

20. Ave, Iesu, qui es Deus, meus protector,
Inclina aurem mihi, et meus impostor
Statim fugit confusione repletus,
Si adverterit, quod in te sim confirmatus.

21. Ave, pater cui dedit iudicium,
Tu exsistens nostrae salutis initium,
Tu solus permanens ante solem et lunam,
Salvos nos fac, gentem omnem conterens vanam.

22. Ave, Iesu, qui es Israel Deus solus,
Cuius non intrat sanctuarium populus,
Qui meditatur loquiturque nequitiam
Nec servat proximo suo amicitiam.

23. Ave, cuius quaesiere Iudaei signa,
Sed gens haec, cum esset perversa et maligna,
Tenebras diligens recessit a lumine,
Quam tamen miseratus reduces in fine.

24. Ave, Iesu, cuius est inebrians calix
His, qui te confitentur, praeclarus et felix,
Nobis, qui tua mirabilia narramus,
Corda ut liquefaciat, te obsecramus.

25. Ave, Iesu in Iudaea notus,
Tuus in pace locus est factus,
Confregisti hostis potentias,
Eius dum declaras astutias.

26. Ave, in quo potest anima consolari,
Sine quo nequit unquam ipsa delectari,
Fac, ut tuorum sim operum semper memor,
Quae dum mente mecum cogito, nunquam premor.

27. Ave, Iesu, qui quondam in parabolis
Principibus es locutus et populis,
Verum discipulis tuis credentibus
Non per speculum vel in aenigmatibus.

28. Ave, in cuius hereditatem venerunt gentes,
Templum sanctum tuum polluerunt te blasphemantes,
Fac, bone Iesu, ut tuus, quem fudere sanguinem,
In nobis generet tui amoris dulcedinem.

29. Ave, Iesu, Israelem qui regis,
Tribus qui es adoratus a magis,
Intende nobis et manifestare,
Quod optamus, te nostrum salutare.

30. Ave, cui quondam propheta exsultavit,
Suaves hymnos atque psalmos iubilavit,
Fac, tibi cantem psalterium cum cithara,
Quamdiu peregrinus ego sum in hac terra.

31. Ave, qui in Synagoga stetisti,
Principes eius dure arguisti,
Pupillos et egenos tu iudica,
Humilem pauperemque iustifica.

32. Ave, Iesu, cui nullus similis,
Cuius potentia admirabilis,
Sermo dulcis semper et affabilis,
Facies decora et amabilis.

33. Ave, Iesu, rex virtutum,
Refugium praebent tutum
Tabernacula populis,
Qui commorantur in illis.

34. Ave, Iesu, terram qui benedixisti,
Captivitatem Iacob qui reduxisti,
Remitte, quaeso, plebis iniquitatem,
Malos convertens per tuam bonitatem.

35. Ave, adversus quem iniqui surrexerunt,
Quem Synagogae potentium quaesieruut,
Quem in conspectu suo non proposuerunt,
Adversus quem praevalere non potuerunt.

36. Ave, Iesu, Raab et Babylonis quondam memor,
Nostra, quaeso, ob peccata nostri ne sis immemor
Sed sicut Sion civitatis dilexisti portas,
Sic a tua misericordia non nos avertas.

37. Ave, Iesu, nostrae Deus salutis,
Tuae, quaeso, memor humanitatis
Nostras coram te ut admittas preces,
Te nunc omnes exoramus supplices.

38. Ave, cuius misericordias cantabo,
Cuius veritatem ego annuntiabo,
Tibi, Iesu, semper caeli confitebuntur,
Tibi inimici tui subicientur.

39. Ave, Iesu, nostrum refugium,
Nobis, quaeso, sis in auxilium,
Nos nostram propter iniquitatem
Ne avertas in humilitatem.

40. Ave, in cuius adiutorio confidens
De suaque salute nunquam sit diffidens,
Sed neque venantium laqueos timebit,
Quem Dominus scapulis suis obumbrabit.

41. Ave, Iesu, quem bonum est confiteri,
Cuius divinitas debet adorari,
Fac nos tuo nomini digne psallere,
Tuam veritatem corde amare.

42. Ave, Iesu, qui carnem nostram indutus
Divinitate tua non es exsutus,
Sed gigantis assumens fortitudinem
Daemonibus incussissti formidinem.

43. Ave, Iesu, ultionum dominus,
Deus ultionum et vindex unus,
Tu super omnes deos exaltare
Et cum malis noli nos iudicare.

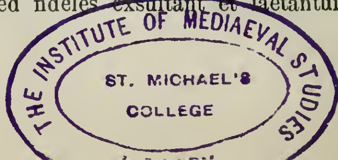
44. Ave, Iesu, tuos qui annis quadraginta
Ambulantes temptasti loca per deserta,
Sed benefactoris immemores fuerunt
Et contra Moysen et te murmuraverunt.

45. Ave, cui canticum novum decantare,
Nomini cuius debemus benedicere,
Namque et magnus es et laudabilis nimis,
Cordi tuam infunde gratiam hominis.

46. Ave, cuius laudes caeli nuntiaverunt,
Cuius gloriam populi illi viderunt,
Cum passo Christo revertebantur compuncti,
Sed hoc deridebant principes maledicti.

47. Ave, qui mirabilia solus facis,
Tuum salutare nobis notum facis,
Populo tuam iustitiam revelans,
Quod tyranni iugum ferebat anhelans.

48. Ave, qui primus inter homines humilis
Apparens signis factus es admirabilis,
Unde populi increduli irascuntur,
Tui sed fideles exsultant et laetantur.

49. Ave, cui omnis terra a principio
Iubilat ineffabili quodam gaudio,
Servire tibi cupiens cum laetitia,
Sed ei invidet daemonis astutia.

50. Ave, a cuius domo quondam superbia
Satanam deiecit sua cum militia
Coegitque in claustra descendere,
Tormenta quorum non poterit evadere.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, Iesu, qui es angelorum panis,
Tu ille es, qui confirmas cor hominis,
Sine te vero arescit homo omnis,
Praebe te ergo nobis optatum nimis.

2. Ave, Iesu, misericors et miserator,
Tu nobis propitiare veniae dator,
Solus qui nostras sanare infirmitates,
Vitam de interitu redimere potes.

3. Ave, Iesu, qui multum es magnificatus
Et confessionem decoremque indutus,
Sed et carnis nostrae vestimento amictus,
Miserere nostri, furis qui es misertus.

4. Ave, Iesu, in cuius virtute
Populi quondam Israelitae,
De gente transierunt in gentem,
Ad populum legem non habentem.

5. Ave, virtute cuius siccatum est mare,
Tu nos iudicium tuum fac custodire,
Et, ne aqua tribulationis obruat,
A malis dextera tua nos eripiat.

6. Ave, Iesu, qui nos redemisti
Et in viam rectam deduxisti,
A solis ortu nos collegisti
Atque ad ovile reportasti.

7. Ave, cui oboedire cor est paratum,
Cuius in hymnis et laudibus est laetatum,
Da, ut in psalterio atque in cithara
Nostra sit coram te oratio decora.

8. Ave, cuius laudem Iudaei tacuerunt,
Quem quidem lingua dolosa circumdederunt,
Sed contra veritatem frusta studuerunt,
Ipsi namque in seipsis evanuerunt.

9. Ave, Iesu, qui tuae virga virtutis
Hostes teris superbiamque demittis,
Tu principium es splendorque sanctorum
Dominans in medio inimicorum.

10. Ave, cui confitebor in corde meo
Iustorum in coetu atque in concilio,
Confitebor, inquam, magna tua opera,
Quae tu operatus es virginis in terra.

11. Ave, Iesu, qui timet, erit beatus,
Potens in terra, prudens atque robustus,
Generatio eius benedicetur,
Cuius redemptor Iesus miserebitur.

12. Ave, Iesu, qui duodennis remansisti
In templo interrogans doctores audisti,
Cuius prudentiam ipsi sunt admirati
Teque necdum agnoscentes sunt venerati.

13. Ave, Israelis de stirpe descendens,
In Aegyptum cum matre tua ascendens,
Omnia ruere idola Aegypti,
Sicque introitum tuum consecrasti.

14. Ave, quem corde et ore semper dilexi,
Ad quem omnes preces meas ego direxi,
Dolores mortis quando me circumdederunt,
Eius aurem ipsae mihi inclinaverunt.

15. Ave, cui quia credidi, sum locutus,
Cuius in conspectu hic sum humiliatus,
Cui vota mea reddere sum paratus,
Cum tamen eius gratia non sim privatus.

16. Ave, Iesu, rex omnium gentium,
Quem laudat ecclesia fidelium,
Tibi nunc laudes resonant ovantes,
Quas Iudaei spernebant, omnes gentes.

17. Ave, quem Iudaei reprobavere, lapis,
Divitis factus es solamen et inopis,
In unum namque populos iunxisti
Deumque adorandum signis ostendisti.

18. Ave, quem qui sequuntur, sunt immaculati,
Si tamen altiora se non sunt scrutati,
Sic tu me mandata tua fac observare,
A via tua ut non possim declinare.

19. Ave, Iesu, ad quem omnes qui confugiunt
In tribulatione solamen sentiunt,
Animam meam tu libera ab iniquis,
Tecum ut habeam partem et cum propinquis.

20. Ave, Iesu, qui habitas montes,
Auxilium unde sperant flentes,
Tu qui caelum fecisti et terram,
Cor tu mundum mentemque da puram.

21. Ave, qui caelestem Hierusalem habitas,
Quam nulla unquam ingreditur iniquitas,
Da, ut omnibus a peccatis emundatus
Eius visione non sim posthac frustratus.

22. Ave, Iesu, ad quem oculos sublevavi
Habitantem in caelis, quem semper agnovi
Omnia gubernantem, mei misereri
Piisque oculis exopto intueri.

23. Ave, Iesu, qui nisi adfuisses nobis,
Forte surgens in nos furor iniquae plebis
Vivos nos absorbuisset uno impetu,
Quem tu compescuisti in oculi ictu.

24. Ave, Iesu, in quem omnes qui confidunt,
Montis ad instar stabilis non decidunt,
Sed euntes de virtute in virtutem
Sanctorum ducuntur ad societatem.

25. Ave, Iesu, qui, dum convertis peccatores,
Animas reples bonis effugans dolores,
Tu nos libera a potestate Satanae,
Participes ut nos simus vitae aeternae.

26. Ave, Iesu, spiritualium domorum
Verus custos atque conservator earum,
Da nobis, quaesumus, post panem hunc doloris,
Tuis in aeternum cibis refici veris.

27. Ave, Iesu salvator, qui es vitis vera,
Tuo de latere vinum et aqua pura
Manarunt totius pro salute populi,
Quibus abusi sunt Iudaei increduli.

28. Ave, Iesu, quem Iudaei expugnaverunt,
Sed nunquam expugnare potuerunt,
Super dorsum fabricata tolle peccata
Gaudia nobis conferens dudum optata.

29. Ave, Iesu, ad quem cordis de profundo
Orationes meas clamans effundo,
Fiant aures tuae mihi intendentes,
Qui misertus remittis iniquitates.

30. Ave, cui cor displicet exaltatum,
Cui gratum est sponte humiliatum,
Da nobis ita corde humiliari,
Tecum tandem ut possimus exaltari.

31. Ave, Iesu, cuius mansuetudinis
Nunquam invenitur numerus vel finis,
Fac, ut, quemadmodum olim iuravimus,
Vota nostra tibi reddere valeamus.

32. Ave, Iesu, in quo habitare est bonum,
Sine quo non conveniunt fratres in unum
Et per consequens procul sunt a caritate
Sincera et carente omni simultate.

33. Ave, quem benedicunt omnes eius servi,
Te in domo tua laudare consuevi,
In qua quidem, fac, ut possim perseverare
Atque perseverando gratias agere.

34. Ave, qui omnia, quaecunque voluisti,
In mari atque in terra quondam fecisti,
Ventos qui de thesauris tuis produxisti,
Gentes multas et reges fortes occidisti.

35. Ave, qui fecisti magna luminaria,
Tui sunt caeli, orbis terrae et maria,
Solem, lunam, stellas habens in potestate,
Securos nos fac ab omni crudelitate.

36. Ave, cuius laudes captivi decantare
Super flumina Babilonis nequivere,
Sed Sion recordati lacrimas fudere
Gentesque talibus indignas putavere.

37. Ave, Iesu, cui soli confitebor,
Tibi soli meus est cognitus labor,
Per te, Iesu, in supernis exaltabor,
Ubi cum sanctis omnibus gloriabor.

38. Ave, nostras qui nosti cogitationes,
Ad te fusas ne aspernas orationes,
Sed exaudi nos, Iesu, nostri miseratus,
Qui pro nobis tuum aperuisti latus.

39. Ave, Iesu, adversus quem sicut serpentes
Iudaei linguas acuerunt atque gentes,
Quorum sub linguis absconsum erat venenum,
Sed nil prodest consilium contra Dominum.

40. Ave, qui nulla eguisti custodia
Tua ad arcendum pretiosa labia,
Bonam tu pone ori meo custodiam
Et ostium labiis ut circumstantiam.

41. Ave, Iesu, in cuius conspectu effundo
Precem meam et tribulationem pando,
Ex me spiritum meum in deficiendo
Et semitas meas nosti, quas non abscondo.

42. Ave, Iesu Christe, fili summi patris,
Per amorem piissimae tuae matris,
Per dolorem tuae rogo passionis,
Aures intendas voci orationis.

43. Ave, Iesu, tuos qui instruis ad bellum,
Protector noster esto, qui subdis populum,
Inclina caelos tuos et ad nos descende
Nosque nostris ab inimicis tu defende.

44. Ave, quem benedicam dies per singulos,
Respice nos propitius tuos misellos
Facque nomen tuum in saeculum laudare
Tuaque mirabilia digne narrare.

45. Ave, Iesu, in quo omnis est sita salus,
Praeter quam si nobis promittat hostis malus,
Ilico est nostris a foribus pellendus
Veraeque scripturae mucrone fodiendus.

46. Ave, Iesu, qui sanas contritos corde,
Corda illorum purgans ab omni sorde,
Qui numeras multitudinem stellarum,
Custodi me a fraude inimicorum.

47. Ave, quem Hierusalem debet amare,
Super quam quondam flevisti tam amare,
Tu nos, Iesu, dignare hic confortare,
Ut a te nunquam possimus deviare.

48. Ave, Iesu, quem laudant angeli in caelis,
Quem adorat omnis homo vere humilis,
Concede nobis coram te humiliari,
Tibi cum hymnis ut possimus gratulari.

49. Ave, cuius est in ecclesia sanctorum
Laus et gloria in choris angelorum,
Tuum in nobis hic fiat beneplacitum,
Ut te collaudet lingua, membrum inquietum.

50. Ave, quem laudant omnes caeli potestates,
Cuique Cherubim assistunt exsultantes,
Concede, ut cum matre virgine Maria
Post hoc exsilium tecum fruar gloria.

Orat. ms. Pratense saec. $^{15}/_{16}$. Cod. Parisin. 14 156. — I. 6, 3 misertus. — 12, 4 Nocte enim [?] nullam spero. — 25, 2 Me iudices. — 30, 1 Ave, Iesu, in quem sperans dum cantabar. — 30, 2 confundebar. — 39, 1 Ave, Iesu, quem. — 43, 2 fehlen zwei Silben; nostris ergänzt. — 43, 3 fehlen zwei Silben; Iesu ergänzt. — II. 31, 3 Pupillo et egeno. — III. 36, 4 indignos.

VIII. Psalterium D. N. Iesu Christi.

Prima Quinquagena.

1. Da nobis, ut ad instar ligni fructum,
Quod aquarum est in cu[rsu plantatum],
Nos valeamus tandem fr[uctum bonum]
Ferre, cum vener[is ad iudicium].

2. Nostri cordis vincla rumpe
Atque, tua legem ope
Ut servemus sine fine,
Da gratiam, pastor bone.

3. Ave, Iesu, fili virginis matris,
Suscipe me in domo tui patris,
Ut tecum epuler una cum sanctis,
Nec me perdas meis pro demeritis.

4. Miserere, Iesu, et exaudi
Preces nostras, da, fac, simus mundi,
Da, Iesu, lumen nostris cordibus,
Da te videre nobis omnibus.

5. Sed memento, quod nos omnes
Mortales simus homines
Nec te mortem peccatorum,
Sed velle vitam eorum.

6. Convertere, Iesu, et eripe
Animam meam, sed et suscipe,
Sana etiam tua gratia,
Ut fruar perenni laetitia.

7. Erue nos, bone Iesu,
A leonis gravi morsu,
Qui minatur nobis mortem,
Dum non videt ducem fortem.

8. Quis sum, bone Iesu, mei ut sis memor?
Vermis et non homo, qui semper infirmor;
Tu te tamen minorari paulominus
Passus es ab angelis, rex et Dominus.

9. Eia ergo, Iesu, fili David,
Quia peccatum in me regnavit,
Tua illud contere virtute,
Ut te videam in maiestate.

10. Ave, mons, sedes cuius est in caelis,
Qui peccantes arcu tuo percellis,
Oculis paupertatem miserorum
Vide et protege natos eorum.

11. Ave, Iesu, cuius sunt eloquia
Casta semper et valde melliflua,
Nostras ad te tua dulci gratia
Converte, obsecramus, voce pia.

12. Oculis me ergo misericordiae
Respice, salvator clemens atque pie,
Ut exsultare in salutari tuo
Possim liber ab omni peccato meo.

13. Ave, Iesu, qui de caelo
Peccantes pio oculo
Ad paenitentiam vocas,
Rogamus, ut nobis parcas.

14. Ave, Iesu, iustitia cuius
Errorem destruit mundi huius,
Et ad superna tendere cogit
Cor, quod sua facinora plangit.

15. Ave, Iesu, pars hereditatis,
Tu, qui causa nostrae paupertatis
Multa mala passus es in cruce,
Iube nos semper esse in pace.

16. Proba cor meum, o bone Iesu,
Visita nocte, ne malo usu
Insit ei quaedam iniquitas,
Quae contaminet eius semitas.

17. Ave, Iesu, cuius terra est commota
Passione, et montium fundamenta
Conturbata sunt atque multum commota,
Fac, ut sint corda nostra immaculata.

18. Da, Iesu, cum sanctis te laudare,
Tua gloria participare,
Da praeceptum lucidum servare,
Quod potens est nos illuminare.

19. Ave, Iesu, qui in caelo sancto sedes,
Vide, quaeso, quantas hic patimur caedes,
Et de Sion, sancta tua civitate,
Salva nos a malorum iniquitate.

20. Ave, Iesu, qui nos praevenisti
In benedictione caelesti,
Vitam, quaeso, da te petentibus,
Quam optamus, cum sanctis omnibus.

21. Ave, Iesu, per quem nostri patres
Desertorum evasere vepres,
Memento, quod sim vermis, non homo
Et pro te factus de vili limo.

22. Ave, Iesu, animas qui convertis,
Deduc me in iustitiae semitis
Et educ de medio umbrae mortis
Sisque mihi baculus iuventutis.

23. Ave, Iesu, qui fractis inferni portis
Patrum animas tu ad portum salutis
Inde eripiens, ad caelum vexisti
Easque cupita gloria replesti.

24. Vias tuas mihi, Domine, demonstra
Et semitas doce, quae non habent monstra,
Talibus namque pervenitur ad astra,
In quibus propheta vidit Dei castra.

25. Ave, Iesu, consilium vanitatis
Et ecclesiam nolens malignitatis,
Haereticorum tu fugis malitiam,
Tuam qui volunt deserere ecclesiam.

26. Ave, Iesu, cuius est facies decora,
Ne te vertas a me nec declines in ira
A servulo tuo, qui te cupit videre
Et super mensam cum sanctis tuis prandere.

27. Ave, salvator noster, bone Iesu,
Ad sanctum templum cuius toto nisu
Cum prece manus iunctas extollimus,
Quo sic solamen consequi possimus.

28. Per dolores tuos tam acerbos
Tolle mentis meae omnes morbos,
Ut tuam gloriam et honorem
Summis tandem laudibus efferam.

29. Ave, Iesu, qui me suscepisti
Peccantem et legem docuisti,
Verte planctum meum in gaudium
Et da te videre, Deum meum.

30. Ave, Iesu, qui semper odisti
Observantes vanitates, tristi
Animo eos semper vidisti
Nec vias tuas eis monstrasti.

31. Ave, Iesu, cuius per diluvium
Mersi sunt respuentes refugium,
Ne nos, rogamus, perdas pro peccatis,
Sed da tempus, ut faciamus satis.

32. Tibi confitemur in cithara,
In psalterio tua opera
Laudamus, qui de caelo respicis
Super terram, quam tremere facis.

33. Ave, Iesu, ad quem pauper clamans,
Quem pupillus adflictus reclamans
Angelorum statim habet solamen
Atque eius sanctissimum flamen.

34. Ave, Iesu, quem dum testes iniqui
Accusabant, fugerunt et propinqui,
Sola mater quibusdam cum feminis
Iuxta crucem remansit exanimis.

35. Ave, Iesu, cuius timor
Est habendus atque amor,
Timor, inquam, qui sit castus,
Quem non pellat amor iustus.

36. Ave, Iesu, tuos qui nunquam sanctos
Derelinquis ab impiis afflictos
Nec iniustos dimittis impunitos,
Aeternis cruciatibus addictos.

37. Ave, Iesu, quem miser conturbatus,
Miser, inquam, factus et contristatus,
Nostros, quaeso, cura ab illusionibus
Lumbos mentemque nostram a phantasmatibus.

38. Ave, Iesu, cuius igne
Exardescunt, qui condigne
Te per diem meditantur
Et per noctem venerantur.

39. Ave, Iesu, et vide, quantis malis premor,
Tui furoris quantus me teneat tremor,
Quantum malorum meorum me premat timor,
Tuus erga me, quaeso, non recedat amor.

40. Ave, Iesu, qui solus conservator
Noster exsistis et vivificator,
Beatos fac in terra, quam sumpturi
Sumus nostro adhaerentes factori.

41. Ave, Iesu, qui quondam lacrimas
Super natos Israel, animas,
In abundantia effudisti,
Salva nos, qui sanguinem sudasti.

42. Ave, Dei genetrix, templum sanctitatis,
Tu altare aureum summae deitatis,
Ubi datur venia nobis de peccatis
Et lumen de lumine, Deus veritatis.

43. Ave, cuius manus gentes disperdidit,
Per quam nos mundumque caelumque condidit,
Per hanc ipse nos hic a malis defendat,
Qui solo suo spiritu sordes mundat.

44. Ave, cuius inter homines fulget forma,
Cuius vita vivorum omnium est norma,
Accingere ense tuo, potentissime,
Et expugna hostes immortalis animae.

45. Ave, cuius auxilio semper freti
Non timemus motus graves huius freti,
Nam si irruerint flumina vel venti,
Non verebimur, quia in te fundati.

46. Ave, Iesu, qui populos subdis et gentes,
Nostra ad te corda converte atque mentes,
Ut tibi laudes hic psallere sapienter,
Sed et te tandem frui possimus iugiter.

47. Ave, quem reges sunt admirati,
Videntes sunt multum conturbati,
Quem nos verum Deum esse fatemur,
Eius munere salvari laetamur.

48. Ave, Iesu, quem qui semper timebit,
Nulla iniquitas nunquam nocebit,
Quando pereuntem stultum videbit,
Tabernacula tua habitabit.

49. Ave, Iesu, cui homo comparatus
Nihil est, quia ut iumentum est factus,
Per te tamen summo donatus honore
Ingratus tuo non stetit in amore.

50. Ave, cui corda placent contrita
Magis quam vitulorum holocausta,
Fac, precor, ut vere humiliati
Hostias immolemus cordis triti.

Secunda Quadragena.

1. Ave, Iesu, qui dilexisti aequitatem,
Angelum tuum quondam superbientem
De caelo tuo ad inferna deiecisti
Eumque perpetuis flammis addixisti.

2. Ave, Iesu, qui de caelo respicis,
In terris hominum acta prospicis,
Ob peccata nostra ne nos dissipes,
Sed fac, gratia tua anticipes.

3. Ave, cuius gratia ereptus
Hostias sacrificabo laetus
Et nomini tuo confitebor,
Cum de inimicis gloriabor.

4. Ave, Iesu, melliti cuius sermones
Fluctuantes in fide firmant homines,
Fac omnem nostrum semper in te cogitatum
Omneque desiderium esse iactatum.

5. Ave, Iesu, animam qui solus eripis,
Qui vota Deo reddenda cunctis praecipis,
Praesta, ut tibi tandem possimus reddere,
Quae quondam non timuimus ore vovere.

6. Ave, Iesu, cui laqueum paraverunt,
Tua gloria reples terram et cor maris,
Miserere mei, obsecro, miserere,
Ut tibi digne possim psalmum decantare.

7. Ave, a quo elongati peccatores
Lapsi sunt in vanos daemonum errores,
Errantes ab utero sunt falsa locuti,
Serpentis est illis furor, dentes acuti.

8. Ave, Iesu, ante cuius conspectum
Malorum iniquitas est peccatum,
Nullo unquam pacto praesentabuntur,
Nisi prius hi mali convertantur.

9. Ave, per quem sancti operantur virtutem,
In tribulatione devicerunt hostem,
Fac, ut devictis nostris tandem inimicis
Tuae post hac fruamur visione pacis.

10. Ave, Iesu, cuius nomini psalmum dicam,
Velamento cuius protectus hostes vincam,
Nomen cuius qui hic timet, hereditatem
Possidebit et aeternam felicitatem.

11. Ave, Iesu, meum salutare,
Quem corde benedico et ore,
Coram te nunc cor meum effundo
Teque meum adiutorem laudo.

12. Ave, Iesu, cuius sum ego memor.
In te solo meus recumbit amor,
In matutinis in te meditabor,
Sed et per diem tibi confitebor.

13. Ave, Iesu, cuius quondam divinitatem
Sapientes scrutati sunt et maiestatem.
Sed hi cogitationibus erraverunt,
Qui altiora Dei ipsi quaesierunt.

14. Ave, cuius virtute montes praeparati
Sunt et fluctus maris iussu eius turbati,
Turbabuntur gentes te iudicem videntes,
Quem Iudaei crucifixerunt irridentes.

15. Ave, Iesu, quem omnis terra adorat
Et virtutem omnis anima enarrat,
Fac me tibi holocausta medullata
Digne offerre mente sed incorrupta.

16. Ave, Iesu, quem benedicunt omnes gentes,
Cui nati clamabant Hosanna dicentes,
Benedic, Iesu, et salva tuum populum
Meque, quaeso, réspice, tuum infantulum.

17. Ave, Iesu, qui es mons coagulatus,
Mons pinguis, mons fidelibus semper gratus,
Nostrum iter, quaeso, fac semper prosperum,
Ne nos laceret lingua canum tuorum.

18. Ave, qui opprobrium sustinuisti,
Cum in cruce nostram salutem sitisti,
Eripe me hoc de luto, ne infigar,
Et fac, de peccatis meis ut compungar.

19. Ave, Iesu, qui pro nobis factus egenus,
Cuius pedes perforati sunt atque manus,
Tu nobis tuum intende adiutorium,
Quia nostrum es unicum desiderium.

20. Ave, Iesu, qui es meum firmamentum,
Ne proicias me meum ob peccatum,
Ne forte persequantur et comprehendant
Animam meam hostes eamque perdant.

21. Ave, Iesu, populorum qui es pax vera,
Tibi regis Tarsis obtulerunt munera.
Tui in nos descendat spiritus gratia
Cordaque irroret uti vellus pluvia.

22. Ave, Iesu, cuius fuit vita labor,
Tu, qui transfiguratus es in monte Tabor,
Fac, ut valeam tibi semper adhaerere,
Meam quoque spem omnem in te collocare.

23. Ave, Iesu, rex noster es ante saecula,
Quem pauper et inops laudabunt die illa,
Cum iudicabis malorum improperia
Electorum recomendans desideria.

24. Ave, Iesu, cuius cornu exaltatum
Super omnes caelos est et elevatum,
Concede, ut, qui sunt hic humiliati,
Iuxta promissum tecum sint exaltati.

25. Ave, cuius vox est terribilis,
Cuius potestas admirabilis,
Fac tibi, quaeso, digna vovere
Dignaque tibi vota reddere.

26. Ave, cuius virtutes orbi illuxerunt,
Quae gentes ad paenitentiam commoverunt,
Et quas etiam daemones contremuerunt,
Soli Iudaei recipere contempserunt.

27. Ave, panis vitae, quem homo manducavit,
Capharnaita quem perfidus fastidivit,
Tu nos tuo satia, Christe, semper pane,
Qui solus dat vitam homini sine fine.

28. Ave, Iesu, cuius nos sumus populus et oves,
Delictorum ne sis memor nostrorum, quia leves
Sumus et a natura ad malum semper proclives,
Quin misertus tuos fac sermones nobis suaves.

29. Ave, qui nos diligis, pane lacrimarum
Pascis, in contradictionem vitiorum
Ne des nos, sed tua pietate libera
Et ostende faciem, quae est salus vera.

30. Ave, quem populus Israel invocavit,
Qui invocatus eum saepe liberavit,
Tu ne dimittas nos iuxta nostros affectus,
Sed refice nos adipe tui spiritus.

31. Ave, virtutem cuius nescierunt,
His in tenebris qui ambulaverunt,
Nos deos fac participatione,
Ut laetemur in resurrectione.

32. Ave, cuius sanctuarium possidere
Voluerunt gentes, sed et malignavere
Super populum tuum consilium vanum,
Disperdere eum volentes uti foenum.

33. Ave, legis evangelicae lator,
Tu noster sis semper verus protector,
Ut in caelestibus mansionibus
Inhabitemus sanctis cum omnibus.

34. Ave, ante quem iustitia ambulabit,
Ante quem iniustitia non apparebit,
Nostros, obsecro, tu, Iesu, dirige gressus,
Ut ad patrem nobis facilis sit accessus.

35. Ave, Iesu, patiens atque miserator,
Tu me deduc in via tua, quam meditor,
Respice in me, Domine, et miserere,
Quo post exsilium merear te videre.

36. Ave, Iesu, de quo sunt gloriosa dicta,
Dona multiplicans nostra dele delicta,
Ut tecum tandem nostra sit habitatio,
In quo consistit sanctorum gloriatio.

37. Ave, Iesu, ad quem manus meas expandi,
Ne me repellas, sed orationem audi,
Cuius sine adiutorio sum turbatus,
Cum descendentibus in lacum aestimatus.

38. Ave, cuius sunt caeli et terra,
Tua nos semper regat dextera,
Tu ne conteras nos verberibus,
Sed miseratus parce omnibus.

39. Ave, cuius splendor gratiae mirabilis,
Diebus atque annis nunquam mutabilis,
Sis, bone Iesu, super nos deprecabilis,
Opus nostrum dirigens libera a malis.

40. Ave, bone Iesu, a cuius latere
Mille cadunt daemones nec possunt stare,
Spes esto mea refugiumque ergo,
Ut non me laedant daemonia a tergo.

41. Ave, Iesu, cuius sum ego factura,
Da, ut tua magnificata opera,
Inspiciens quae nequit intellegere,
Puro semper corde possim collaudare.

42. Ave, Iesu, sedes cuius exstitit virgo,
Tentationum fluctus ut compescas, rogo,
Quo testimoniis creduli facti
Domum tuam habitemus iustificati.

43. Ave, Iesu, qui peccatores, ne grassentur
In pios, deicis, ne ipsi glorientur
Iniquitate, dum eos sic persequuntur,
Populi tui miserere, ut salvetur.

44. Ave, in cuius manu sunt terrae fines,
Et cuius sunt montium altitudines,
Corda nostra tibi fac esse devota,
Securi ut transeamus haec deserta.

45. Ave, quem in atrio suo adorare,
Hostias cui debemus omnes adferre,
Nostra semper at in eo terra laetetur
Et non a facie eius commoveatur.

46. Ave, Iesu, qui solus es altissimus,
Quia per te omnes nos creati sumus,
Corda nostra sancti spiritus lumine,
Ut illustres, summe rogamus, Domine.

47. Ave, cui novum canimus canticum,
Salvatorem quem confitemur unicum,
Tu nobis tuas notas fac iustitias,
Ne hic declinemus ad iniustitias.

48. Ave, Iesu, nomini cuius confitemur,
Magnum atque terribile omnes veremur,
Da nobis dignis te exaltare laudibus
Cum Moyse et Aaron sacerdotibus.

49. Ave, Iesu, qui inferni portas rupisti,
Cum exsultatione patres extraxisti,
Ad caelos usque victor tecum deduxisti,
Vestitos duplicibus patri praesentasti.

50. Ave, qui detrahentem proximo
Corde persequeris et animo,
Da sic cum proximo ambulare,
Te tandem ut possimus videre.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, Iesu, qui in aeternum permanes,
Tu nos dirige actusque nostros omnes,
Ne quando exprobrent nobis inimici,
Uti foenum si nos viderint confici.

2. Ave, qui Moysi notas vias fecisti,
Filiis Israel mare aperuisti,
Tu ne in perpetuum nobis irascaris,
Qui sperantium in te semper misereris.

3. Ave, qui es vera solidaque petra,
Tu nobis a patre veniam impetra
Et, qui in nos potes creare cor mundum,
Fac tibi nostrum eloquium iucundum.

4. Ave, qui in Aegypto signa ostendisti
Et plagis multis Aegyptios affecisti,
Da nobis, hac de Aegypto ut liberati
Ad te pertingamus virtute onerati.

5. Ave, quem offendimus nostris cum patribus,
Misertus nostri parce iniquitatibus,
Nomini sancto tuo ut confiteamur
Tuaque gloria perfrui mereamur.

6. Ave, Iesu, qui animas satias bonis
Eas servans, ne adhaereant rebus vanis.
Tu nos sedentes in tenebris illumina,
Tua eloquia ut sint nobis amoena.

7. Ave, in quo credentes fecere virtutem,
In quo tyranni devicerunt potestatem,
In tuam deduc nos munitam civitatem,
In qua habebimus omnem felicitatem.

8. Ave, Iesu, quo operimur, vestimentum,
Nostrarum esto immemor iniquitatum,
Induantur, qui detrahunt nobis, pudore,
Tibi nostro ut confiteamur in ore.

9. Ave, cuius iuramenti non paenituit,
In ore cuius nil nisi veritas fuit,
Tuo de torrente nobis tribue potum
Nosque hinc transfer in tabernaculum sanctum.

10. Ave, cuius nomen sanctum et terribile,
Da tuum servare testamentum fidele,
Escam, quaesumus, tribue te timentibus,
De qua sancti epulantur in caelestibus.

11. Ave, qui te das in cibum pauperibus,
Iustitia tua in terrae finibus,
In saeculum saeculi manet omnibus
In Dei veritate te quaerentibus.

12. Ave, quem in templo pueri laudaverunt,
Nomen cuius tunc laetantes benedixerunt,
Principes avari audire nequiverunt,
Sed de eius morte inter se tractaverunt.

13. Ave, Iesu, cuius est caelum caeli,
Quem non laudabunt mortui mali,
Sed nos, bone Iesu, qui vivimus,
Fac, te benedicere possimus.

14. Ave, Iesu, qui custodis parvulos,
Nos, quaeso, respice tuos misellos,
Ut in regione tibi vivorum
Placeamus domino dominorum.

15. Ave, Iesu, cuius ego sum servus,
Matris Evae miserrimus filius,
Rumpe, quaeso, peccatorum vincula,
Tibi ut sacrificem in saecula.

16. Ave, Iesu, qui tua misericordia
Gentes salvasti a tyranni miseria,
Tu cum sis veritas permanens in aeternum,
Tuae clementiae nobis porrige manum.

17. Ave, quem principes vallaverunt ut apes,
Strophas contra eum quaesierunt ut vulpes,
Sed castigans castigavit eos Dominus,
Devinctos cum relegavit Vespasianus.

18. Ave, lumen fidelium atque lucerna,
Sic tu gressus nostros mentesque illumina,
Tuam legem da nobis digne perscrutari,
Ut per te tandem possimus illuminari.

19. Ave, Iesu, meosque respice gemitus,
Quos nunc fundo in terra huius incolatus,
In qua me paenitet tamdiu peregrinari,
Qui tibi summe cupio associari.

20. Ave, Iesu, qui non dormis neque dormitas,
Nos custodi nostrasque dirige semitas,
Nequando per diem prosperum sol nos urat,
Neu adversam per noctem nos luna atterat.

21. Ave, Iesu, pax de caelo manifestata,
Hac tua pace, fac, non sint corda frustrata,
Quam tu apostolis quondam tuis dedisti,
Quando eis *Pax vobis* totiens dixisti.

22. Ave, Iesu, despectorum qui misereris.
Respice, quaesumus, tuis super miseris
Et fac, ut ad te suos dirigant oculos,
Qui se semper hic aestimaverunt misellos.

23. Ave, Iesu, tua qui passione
Daemoniorum a venatione
Nostri misertus nos eripuisti,
Nostra in cruce peccata tulisti.

24. Ave, qui non relinques virgam peccatorum
Omnium, ut praevaleat sorti iustorum,
Sed si extendant suas ad te iusti manus,
Tuae largitatis offeres eis munus.

25. Ave, cuius apostoli inter gentes
Ibant evangelium annuntiantes
Et Domino manipulos reportantes
Multos reddebant fidei audientes.

26. Ave, Iesu, cuius permanet aeternitas,
Electorum omnium qui es hereditas,
A nobis potentium repelle sagittas,
Ut non praevaleat eorum iniquitas.

27. Ave, Iesu, quem qui timent, sunt beati,
Ambulantes in viis eius ditati,
In viis tuis sic nos fac ambulare,
Labores nostros ut possimus edere.

28. Ave, peccatorum qui concidis cervices,
Uti meremur, nostra tu ne peccata vindices,
Sed quaerentibus spatium paenitentiae,
Fac, quaeso, non desit largitas veniae.

29. Ave, apud quem est propitiatio,
Per quem nostra est perfecta redemptio,
Fac, ut nos in custodia matutina
In te spem collocemus et vespertina.

30. Ave, Iesu, qui ab angelis minoratus
Atque a virgine matre es ablactatus,
Da nobis cum Israele in te sperare,
Mare hoc quo possimus tuti pertransire.

31. Ave, Iesu, sanctum cuius tabernaculum
Angeli videntes laetantur in saeculum,
Concede, tuum ut servemus testamentum,
Quod patribus promisisti per iuramentum.

32. Ave, cuius descendit in barbam unguentum,
Aaron scilicet eiusque vestimentum,
Sic nos, o bone Iesu, omnes fac uniri,
Quo tuo unguento possimus illiniri.

33. Ave, ad quem in noctibus extollo manus,
Ne dum hic curro, tandem appaream vanus,
Benedic me, quaeso, qui in Sion habitas,
Et fac, ne me premat malorum iniquitas.

34. Ave, qui populo tuo hereditatem
Dedisti fugans hinc sectantes vanitatem,
Praebe te nobis nunc, Christe, exorabilem,
Qui Cananaeae vocem audisti flebilem.

35. Ave, qui nostrae memor es humilitatis,
Vide, quod premat nos procella tempestatis,
In profundum statim forsitan demergendi,
Tibi si desit voluntas nos liberandi.

36. Ave, Iesu, qui es vera petra angularis,
Illidens inimicos nunquam confringeris,
Malos cogitatus da ad te allidere,
Solus qui potes utraque unum facere.

37. Ave, qui solus, cum sis Dominus excelsus,
Non despexisti nos miseriis compassus,
Sed carnem nostram homo factus induisti,
Dexteram patris qui nunquam dereliquisti.

38. Ave, Iesu, solus qui cuncta vides,
Si ascendero in caelum, ibi ades,
Sed etsi in infernum ego descendero,
Manus tuas effugere non potero.

39. Ave, Iesu, iudex inopis et pauperum,
De manu omnium salva nos peccatorum
Atque eripe hominibus ab iniquis,
Qui impiis iudicium facis et aequis.

40. Ave, qui a laqueo potes custodire,
Scis, quod peccatores laqueum paravere,
Quem nunquam sine te potero evadere,
Qui in retiaculo non potes cadere.

41. Ave, cuius dexteram si timuero,
In via hac quamdiu ambulavero,
Laqueos effugiam inimicorum,
Quia per te manus evadam illorum.

42. Ave, cuius spiritus est anxiatus,
Vide, quaeso, ego quod sim conturbatus
Et fac, ut sim tuis mandatis attentus,
Quo me ad te deducat spiritus sanctus.

43. Ave, Iesu, qui das salutem regibus,
David salvasti periculis ab omnibus,
Erue nos de manibus alienorum
Nosque tandem hinc transfer ad regna caelorum.

44. Ave, qui iustus es tuis in operibus.
Prope esto omnibus te invocantibus,
Timentium te qui voluntatem perficis
Tuaeque gloriae participes efficis.

45. Ave, Iesu, solus qui solvis compeditos,
Caecis qui reddis oculos illuminatos,
Erige, quaeso, a diabolo elisos,
Pupillos qui custodis advenasque laesos.

46. Ave, qui producis in montibus foenum
Et qui das herbam servituti hominum,
Concede tibi digne posse servire,
Ut pro datis grates possimus reddere.

47. Ave, Iesu, ecclesiam qui confortasti
Et fines eius pacem ipse posuisti,
Da nobis sic in ea hic perseverare,
Quo frumenti adipem possimus edere.

48. Ave, cui omnes bestiae cunctaque pecora,
Serpentes volucresque, pura et impura,
Omnis sane te laudat tua creatura,
Tibi namque omnis creaturae est cura.

49. Ave, quem angelorum ordines laudare
Non cessant eumque iugiter adorare
Sanctus, sanctus canendo nosque gubernare,
Actusque nostros semper velit dirigere.

50. Ave, Iesu in sanctis tuis laudandus,
In firmamento ab omnibus colendus,
Da, ut in psalterio et in cithara
Te laudare valeamus mente pura.

Orat. ms. Pratense saec. 15/16. Cod. Parisin. 14156. — I. 1, 2 sqq. wegen Beschädigung der Hs.: defekt. — 6, 1 bone Iesu. — 8, 4 et fehlt — 9, 3 Tu eum contere. — 35, 2 et amor. — 37, 2 et fehlt. — 47, 1 Ave, Iesu, quem reges. — 49, 2 Nil est. — II. 14, 3 gentem. — 23, 1 es fehlt. — 36, 2 Dona tua multiplicans. — III. 22, 4 se fehlt. — 39, 1 Lies vindex? — 42, 3 ut fehlt. — Dies Psalterium ist augenscheinlich von demselben Verfasser wie das vorhergehende.

IX. Psalterium beatae Mariae V. auctore Engelberto Admontensi.

Prima Quinquagena.

1. Ave, rosa, flos aestive,
O Maria, lucis vivae
Suave habitaculum,
Lumen vivum ex te luxit,
Lumen vitae quod reduxit
In hoc mortis saeculum.

2. Ave, rosa aestivalis,
Nulla unquam rosa talis
In hoc mundo splenduit,
Ut est notum Gabrieli,
De te sola lumen caeli
Homo nasci voluit.

3. Ave, rosa, flos vitalis,
Creatura aestivalis,
Felix o, prodigium,
Quod cum Deus fabricaret,
Hoc intendit, ut monstraret
Grande artificium.

4. Ave, rosa, decor cuius
Omne pulchrum mundi huius
Premit et exsuperat,
Lege carnis nihil tale
Conferendum vel aequale
Mundus germinaverat.

5. Ave, rosa non vulgaris,
Disciplinae puellaris
Exemplum et regula,
Cedrus cedri vincis iura,
Quam plantavit Dei cura,
Fragans fumi virgula.

6. Ave, rosa, cui scripturae
Alluserunt adfuturae
Praedicentes inclitam,
Arca Noe quam signavit,
Quam abyssus exaltavit
In sublimi positam.

7. Ave, rosa, intus, extra
Creatoris forti dextra
Illita bitumine,
Nam bitumen hoc amoris
Nunquam solvi vi terroris
Potuit ab homine.

8. Ave, rosa, quam benigne
Firmae pacis ad insigne
Deus arcum posuit,
Quo inspecto clemens Deus,
Ne periret homo reus,
Parcere disposuit.

9. Ave, rosa verni roris,
Te divini ros amoris
Totam sic roraverat,
Ut hunc esses genitura
Carne sine carnis cura,
Deus quem genuerat.

10. Ave, rosa, rosa veris,
Dum in mundum nascereris,
Totus mundus floruit,
Te nascente velut sole
Tenebrarum pulsa mole
Nova lux emicuit.

11. Ave, rosa tactu lenis,
Cuius vultu, cuius genis
Rubet verecundia,
Vultu cuius instar floris
Relucebat lux pudoris
Virginalis gratia.

12. Ave, rosa, mater Dei,
Admirandae speciei,
Flore fulgentissima,
Rosa, inquam, clari floris,
Longe spargens vim odoris,
Gratiis plenissima.

13. Ave, rosa, germen clarum,
Nil spineti, nil spinarum,
Nil rigoris retinens,
Virgo vitae singularis,
Disciplinae puellaris
Principatum obtinens.

14. Ave, rosa paradisi,
Per quam morbi sunt elisi,
Serpens, quos induxerat,
Morbi mortis, primus homo
Quos gustato uno pomo
In nepotes fuderat.

15. Ave, rosa rubens verno,
Te creator ab aeterno
Sic praedestinaverat.
Ut ex tua carne pura
Verbum esses genitura,
Corde quod ructaverat.

16. Ave, rosa suavis tota,
Tu columba lacte lota,
Affluens deliciis,
Pulchra, decens, verecunda,
Prudens, casta, mitis, munda,
Cunctis plena gratiis.

17. Ave, rosa, prae puellis
Solis iubar ut prae stellis,
Ut aurora rutilans,
Nascebaris ut aurora,
Luna fuit vitae mora,
Sol es sursum iubilans.

18. Ave, rosa, vitae vitis,
Vero David Sunamitis
Es quaesita longius,
Qua reperta inter mille
Esse vidit fortis ille
Nihil amabilius.

19. Ave, rosa nata mundo,
Volvebamur in profundo
Umbrosae caliginis,
Lux est orta te nascente,
Tua fulsit lux repente
In salutem hominis.

20. Ave, rosa, sponsa Christi,
Hesther nova appendisti
Aman in patibulo,
Dum amata loco Vasthi
Gentem tuam liberasti
Mortis a periculo.

21. Ave, rosa sola potis,
Ferre vim rhinocerotis
Et invictum capere,
Dum signatum fera tali
Sinu claudis virginali
Moriturum propere.

22. Ave, rosa, recordare,
Dum iam tempus propinquare
Cerneret altissimus,
Quo necandus ligno crucis
Dextra foret magni ducis
Aman superbissimus.

23. Ave, rosa, orbe toto
Quaerebaris Dei voto,
Virginalis castitas,
De qua posset digne nasci,
Lacte cuius vellet pasci
Incarnanda veritas.

24. Ave, rosa sic quaesita,
Pretiosa margarita
Longe pretiosior,
Inveniri meruisti,
Sic inventa placuisti,
Cunctis amabilior.

25. Ave, rosa, novo more
Gabrielis cum ab ore
Sonat salutatio,
Salutantis in sermone
Novitatis ratione
Tua nutat ratio.

26. Ave, rosa singularis,
Novitatem admiraris,
Mens pavore rapitur,
Fatu donec blandi oris
Nascituri ex te floris
Tibi ortus panditur.

27. Ave, rosa, quaeris modum,
Quaestionis factae nodum
Mox dissolvit nuntius,
Ex te, inquit, quod nascetur,
Sanctum erit et vocetur
Summi Dei filius.

28. Ave, rosa sic intacta,
Veritatis templum facta,
Thronus sapientiae,
Verbum verbo concepisti,
Dum per fidem paruisti
Inspiranti gratiae.

29. Ave, rosa sic fecunda,
In conceptu verbi munda
Castis in visceribus
Sine mole pignus carum,
Deitatis solem clarum,
Novem portas mensibus.

30. Ave, rosa, modo tali
Cum in horto virginali
Hoc floreret lilium,
Pectus tuum astringebat,
Quod te totam possidebat
Immortale gaudium.

31. Ave, rosa, nec exponi
Nostrae potest rationi
Tanta gratulatio,
Virtus Dei si non ibi
Obumbrasset, virgo, tibi,
Perisses exitio.

32. Ave, rosa, dum amoris,
Admirandi dum fervoris
Ignes tot non toleras,
Vi amoris mente mota,
Prae amore languens tota
In montana properas.

33. Ave, rosa, in montanis
Supra mundum ab his vanis
Quam sublimis habitas,
De profundis cuius mentem
Super caelos ascendentem
Elevavit caritas.

34. Ave, rosa, dum astares,
Dum cognatam salutares
Salutantis vocibus,
Gestit infans ventre clausus
Exhibetur Deo plausus
Voce non, sed motibus.

35. Ave, rosa vultus clari,
Ibi tuo salutari
Carmen laetum concinis,
Mundo lumen effulsurum
Praestolaris nasciturum
Praecursorem luminis.

36. Ave, rosa, trino mense
Ibi perstas innoffense,
Mox Iohannes nascitur,
Qui dum vagit, infans natus
Per te primam elevatus
Fasciis involvitur.

37. Ave, rosa post, non ante
Partu tibi properante
Bethlehem ingrederis,
Verbum ibi caro factum
Non per vetus Evae pactum
Genuisse crederis.

38. Ave, rosa, noto more,
Nullo tamen in dolore
Parturisti filium,
Clausa semper persistente
Via sacra, qua repente
Profudisti lilium.

39. Ave, rosa, quam mirandum,
Quam devote venerandum
Lux inaccessibilis,
Nube carnis quod induta
Vili sacco involuta
Facta est visibilis.

40. Ave, rosa, quantae curae
Erat tibi pariturae,
Cum tractares dulciter,
Quam ferventer, quam benigne
Nato velles et quam digne
Deservire iugiter.

41. Ave, rosa, quanti aestus,
Cum instaret dies festus,
Te angebant virginem,
Quae ignara generandi,
Quae infantes fasciendi
Necdum noras ordinem.

42. Ave, rosa, reor ratum,
Quod iam totos necdum natum
Tu affectus traxeras,
Quod in vultus necdum orti
Caritate prorsus forti
Totam te transfunderas.

43. Ave, rosa, pia mente
Haec ardenter, haec intente
Cogitabas omnia,
Necdum natus erat ille,
Tu complexus dabas mille,
Mille dabas basia.

44. Ave, rosa, sine mora
Sacri partus adest hora,
Verbum caro nascitur,
Et, qui pascit omne vivum,
Mundum omnem defectivum,
Tuo lacte pascitur.

45. Ave, rosa, dum videres
Florem Iesum et stuperes
Clariorem sidere
Fasciatum et obtectum,
Eiulantem ad dilectum
Applicaris ubere.

46. Ave, rosa, mater dulcis,
In praesepe foeno fulcis
Flentem sapientiam,
Fletus ille dulcis voti
Merebatur mundo toti
Creatoris gratiam.

47. Ave, rosa, mater spei,
Quam stupendus fletus Dei
Sub pannis infantiae,
Admirandus plane fletus,
Angelorum pavet coetus
Fletum sapientiae.

48. Ave, rosa, verbum mutum
Pannis vagit involutum,
Pannis inquam vilibus,
Vagit infans, nescit fari,
Sursum qui scit fabulari
Angelorum milibus.

49. Ave, rosa, quam decenter
Quam benigne, quam frequenter
Nato figis oscula,
Eiulantem quam abunde,
Arridentem quam iucunde
Reficis mamillula.

50. Ave, rosa vultus clari,
Iam te quaeso recordari
Pastorum laetitiae,
Ortum quibus campi florem
Nuntiarunt, salvatorem
Caelestes militiae.

Secunda Quadragena.

1. Ave, rosa, quantum gaudes,
Cum pastorum audis laudes
Deum collaudantium,
Sed tu, rosa, corde laeto
Clausum servas in secreto
Tantum hoc mysterium.

2. Ave, rosa, cum infantem
Aqua lavas palpitantem
Puerili turbine,
Arridebat rosa rosae,
Speciosus speciosae
Blanda in dulcedine.

3. Ave, rosa, mater floris,
Tanta fuit vis amoris
Tuis in visceribus,
Ut si forte casu fleret,
Cor maternum mox langueret
Saevis in doloribus.

4. Ave, rosa, quam instanter,
Quam votive, quam ovanter
Menses aevi numeras,
Quod tardabat gradiendi
Facultatemque loquendi,
Votis tu acceleras.

5. Ave, rosa, et laetare,
Dum maternis hic reptare
Nondum sciret sinibus,
Novae sidus claritatis
Testem mittit veritatis
Chaldaeorum finibus.

6. Ave, rosa, ecce, Magi
Quaerunt regem parvi pagi
Ductu clari sideris,
Delectari tuo flore
Sponsi currunt in odore
Voto dandi muneris.

7. Ave, rosa, vi odoris
Attrahuntur salvatoris
Suavitate lilii,
Cernunt tandem, sed iacentem,
In praesaepi vagientem
Vilis diversorii.

8. Ave, rosa, pias mentes
Non conturbat intuentes
Regis haec pannositas,
Quas nimirum illustrando,
Lucem intus aspirando
Edocebat veritas.

9. Ave, rosa, trinum munus
Christo ferunt, qui est unus
Splendor veri luminis,
Profitentur Deum ture
Auro regem, murra iure
Sepulturam hominis.

10. Ave, rosa, recordare
In Aegyptum transportare
Dum iuberis filium,
Fugam pavor celerabat,
Sed miranda dulcorabat
Caritas exsilium.

11. Ave, rosa, hinc reversa
Iam pavoris nube tersa
Nazareth regrederis,
Hinc, o Iesu Nazarene,
Nomen suave, nomen lene
Possidere crederis.

12. Ave, rosa, flos perennis,
Iesus tuus duodennis
Cum in urbe perditur,
Arescebas in maerore,
Cor maternum prae dolore
Gladio transfigitur.

13. Ave, rosa, quam non stando,
Quam instanter pergyrando
Anfractus itinerum
Inter notos et amicos,
Per patentes urbis vicos
Dulcem quaeris puerum.

14. Ave, rosa, te quaerente
Iesum tuum, cum repente
Flos effulsit inclitus,
Mox maeroris tersa mole
Novo quasi orto sole
Tuus gaudet spiritus.

15. Ave, rosa, quam benigne,
Quam amoris blando igne
Osculis excipitur,
Sed stupendum, Deus a te
Quod materna pietate
Fugae redarguitur.

16. Ave, rosa, tuus ille
Per virtutes dum sic mille
Transit pueritiam,
Tecum sedens, tecum stando,
Tibi iuge famulando
Exhibebat gratiam.

17. Ave, rosa, carae proli
Intendebat paene soli
Maternus intuitus,
Excomebas vestes cultu,
Solus tuus illo vultu
Quiescebat spiritus.

18. Ave, rosa, rosa mundi,
Sic vos cerno, coniucundi
Floruistis pariter
In amore prorsus miro,
Soli dabas illi viro
Te adflandam dulciter.

19. Ave, rosa, credo vere,
Quod te matrem nil latere
Secretorum poterat,
Quae se verbum ex te natum,
Carne tua incarnatum
Effecturum noverat.

20. Ave, rosa, mundi vita,
Quam miranda, quam ignita
Caritate affluis,
O quam saepe corde laeto
Nati dulcis in secreto
Ad amplexus proruis.

21. Ave, rosa, memor esto,
Nuptiarum dum in festo
Egeret convivium,
Ibi eras tu concivis,
Vino eget, non convivis
Nobile triclinium.

22. Ave, rosa, contristaris,
Contristata miseraris
Sponsi verecundiam,
Nato pandis aestus curae,
Obrespondet ille dure
Nutu servans gratiam.

23. Ave, rosa, nec acerbo
Exturbaris nati verbo,
Quae negantem noveras
Non negantis ferre votum,
Sed implere velle totum,
Votis quod optaveras.

24. Ave, rosa, mirum grande,
Quod petentis votum blande
Quasi negans arguit,
Sed nimirum vultu laeto
Tibi latens in secreto
Voluntas innotuit.

25. Ave, rosa, scio vere,
Nihil prorsus te latere
Latentis consilii,
Fatu suavis disciplinae
Dum impleri tam festine
Iussa iubes filii.

26. Ave, rosa, quam tu gaudes,
Non audenda dum sic audes
Amoris fiducia,
Votis cuius Deus cedit,
Cui paret et oboedit
Caelestis potentia.

27. Ave, rosa, iubet laetus,
Ministrorum paret coetus,
Aqua replet hydrias,
Lympha stupet flavescente,
Quae dum vinum fit repente,
Stupor agit gratias.

28. Ave, rosa ter beata,
Quam immense cumulata
Gratularis gaudio,
Dum ex aqua factum vinum,
Non terrestre, sed divinum,
Fertur in convivio.

29. Ave, rosa, ex hac hora
Iesus tuus, o decora,
Splenduit miraculis
Te vidente, o benigna,
Facit mira, facit signa
Inaudita saeculis.

30. Ave, rosa, floris clari,
Coli digna et amari,
Summis digna laudibus,
Digne gaudes tota mente,
Iesu tuo tot fulgente
Signis et virtutibus.

31. Ave, rosa, vultu laeto
Tu et ille in secreto
Cum essetis pariter,
Tunc, ut reor, tactu blando
Caput sacrum osculando
Demulcebas dulciter.

32. Ave, rosa, memoreris,
Cum docentem sequereris
Per urbes et viculos,
Caritatis ad insigne
Ad te crebro quam benigne
Dulces flexit oculos.

33. Ave, rosa, recordare,
Quam iucunda sequebare
Praedicantem filium,
Rosa rosae stabas iuncta,
Vix inter vos duo puncta,
Procul omne medium.

34. Ave, rosa, memor esto,
Quam devota iugis praesto
Assistebas filio,
Miti eius visu fixa
Cohaerebas illi nixa
Dulci nimis studio.

35. Ave, rosa, recorderis,
Cum maternae pungereris
Pietatis spiculo,
In dilectó quam dilecte,
Visionis quam erectae
Quiescebas oculo.

36. Ave rosa, vultus ille
Caritatis tibi mille
Evulsit suspiria,
Si carebas illo flore,
Mox languebas prae amore,
Premebant fastidia.

37. Ave, rosa, procul clare
Dum amorem scis amare,
Diligens diligeris,
Ille amor, tu amata,
Multum amans, sed beata
Et ab illo vinceris.

38. Ave, rosa, flos camporum,
Cum paterent Iudaeorum
Fraudes et malitia,
Quas texebant tuo nato,
Corde ibas vulnerato
Languens prae tristitia.

39. Ave, rosa, nunc est hora,
Ut depromam sine mora
Passionis ordinem,
Sed mens votis reluctatur,
Dum doloris meditatur
Tantam maestitudinem.

40. Ave, rosa, sorte dura
Quanto aestu, quanta cura
Pectus tuum uritur,
Dei verbum, Dei sensus
Vinculatur, indefensus
Cum ad mortem trahitur.

41. Ave, rosa, turba teste
Dum ridetur verbum veste
Amictum purpurea,
Dum corona caput blandum,
Creaturis adorandum,
Perforatur spinea.

42. Ave, rosa, carens vere,
Dum ludentes illusere
Dei sapientiae,
Celsitudo dum curvatur,
Dum sublimis inclinatur
Maiestas malitiae.

43. Ave, rosa, dulcis Iesus
Dum flagellis sordet caesus,
Dum patet ludibrio,
Dum calcatur ab infandis,
Vultum dulcem dum tam grandis
Operit confusio.

44. Ave, rosa, cum decorus,
Quem caelorum laudat chorus,
Vultus pugnis caeditur,
Dum foedatur vultus ille,
Quem non aequant soles mille,
Sputis dum illinitur.

45. Ave, rosa, dum audires
Universa ac haec scires
Accidisse filio,
Supergressa matrum morem
Deplangebas tuum florem,
Condolebas lilio.

46. Ave, rosa pallens ibi,
Cum portaret crucem sibi
Ad locum Calvariae,
Hunc sequentes cum lugerent,
Moriturum cum deflerent
Hierusalem filiae.

47. Ave, rosa, cum videres
Complangentes mulieres
Tantis in doloribus,
Novus, reor, et immensus
Ex hoc dolor est accensus
Tuis in visceribus.

48. Ave, rosa, dum sequentes
Deterreret se deflentes
Hierusalem filias,
Planctu miro matrem novit,
Vultu blando te refovit
Flentem inter alias.

49. Ave, rosa, sic languebat
Fortitudo, sic ruebat
In plateis veritas,
Sic mors mortis trahebatur
Et sic vita calcabatur,
Praevalebat falsitas.

50. Ave, rosa, sic venitur,
Sic ad locum mortis itur
Magnis cum tumultibus,
Ibi membra clari ducis
Acclavantur ligno crucis
Turbis insultantibus.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, rosa, re perfecta
Crux in altum est erecta,
Et tunc caelis altior
Apparebat vili morte
Miseranda prorsus sorte
Omni vili vilior.

2. Ave, rosa, vide florem,
Vide tuum nunc amorem
Exaltatum misere,
Vide, virgo, patefactas
Nudae carnis cataractas
Quino ferri vulnere.

3. Ave, rosa, his in malis
Dolor tuus specialis
Tanti regis nuditas,
In derisu pessimorum
Creatoris angelorum
Tanta mortis vilitas.

4. Ave, rosa, quid ferebas,
Quid doloris sentiebas,
Nato cum assisteres,
Claritatem sic foedari,
Sic virtutem vulnerari
Praesto dum aspiceres?

5. Ave, rosa, tunc te ille,
Qui dolores dedit mille,
Pertransivit gladius,
Saeviturum quem notabat,
Vim doloris quo signabat,
Simeon praenuntius.

6. Ave, rosa, dum spectares
Et maternis inundares
Lacrimarum fontibus,
Vires dolor ebibebat,
Corpus tuum fatiscebat
Admirandis luctibus.

7. Ave, rosa, iam a fletu
Tibi flenti sine metu
Vultus intumuerat,
Nam caligo nebulosa
Tibi, virgo, tibi, rosa,
Oculos abolverat.

8. Ave, rosa, plangens carum
Raucitate iam fibrarum
Tua vox perierat,
Tibi flenti iam singultus,
Eiulanti plangor multus
Vires prorsus fregerat.

9. Ave, rosa. plane rosa,
Tota rubens, cruorosa
Nati dulcis sanguine,
De supernis proluentem
Quem dum rapis rosascentem,
Rubescis aspergine.

10. Ave, rosa, Deus fortis,
Cum rigeret tactu mortis,
Effusurus animam
Te affatu salutavit,
Te dilecto commendavit
Vere amantissimam.

11. Ave, rosa, morte dura
Morientis summa cura
In te sola figitur,
Dum nec illam Magdalenam,
Condoloris igne plenam,
Moriens adloquitur.

12. Ave, rosa, cor discissum
Sic doloris in abyssum
Totum sese merserat,
Ut iam posset vix videri,
Si is esset, qui et heri
Vultus tuus fuerat.

13. Ave, rosa, dolor talis
Tibi soli specialis,
Nullo aevo cognitus
Provocabat in lamentum
Dura corda intuentum,
Vulnerata penitus.

14. Ave, rosa, re mutata
Dies lucet ter beata,
Fulget resurrectio,
Gratulare, virgo dulcis,
Iam te flore novo fulcis
Redivivo filio.

15. Ave, rosa, poena cessit,
Quae te pridem saeva pressit
Lacrimarum imbribus,
Fugit rigor glacialis,
Auster spirat aestivalis,
Sol praelucet nubibus.

16. Ave, rosa, vide rosam
Immortalèm, speciosam,
Qua nil speciosius,
Quam mors ultra non involvet,
Algor brumae non dissolvet,
Non torrebit Sirius.

17. Ave, rosa, ecce, quaero,
Tibi matri cur tam sero
Iesus tuus splenduit?
Nam Mariae Magdalenae
Specie in aliena
Prior se exhibuit.

18. Ave, rosa, tu repente
Si viventem maesta mente
Aspexisses filium,
Tuam tibi vitam plane
Insperatum et immane
Ademisset gaudium.

19. Ave, rosa, astu tali
Forma tantum aliquali
Sensim tuis sensibus
Lux illuxit novae rei,
Donec locus speciei
Esset in affectibus.

20. Ave, rosa, nunc floresce,
Vultu novo iuvenesce
Dulcem videns filium,
Quem plangebas contra morem,
En, adora campi florem,
Amplexare lilium.

21. Ave, rosa, cor extende,
Ascendenti coascende
Votis suspirantibus,
Ecce, scandit alta poli
Derelinquens ima soli:
Suis admirantibus.

22. Ave, rosa, Iesu flenti,
Lactis potum sitienti,
Olim dabas ubera,
Stola carnis nunc formosum,
Nunc scandentem luminosum,
Cerno super sidera.

23. Ave, rosa, mater rosae,
Rosae, inquam, speciosae
Super caeli sidera,
Super lunam, super solem
Rosam illam, tuam prolem
Admirantur aethera.

24. Ave, rosa, dum iam ita
Ascendisset mundi vita
Suscepta in nubibus,
Novus amor in te crevit,
Ignis novus blande saevit
Tuis in affectibus.

25. Ave, rosa, quam intensae
Caritatis, quam accensae,
Urebaris gaudio,
Cum iam scires vitae ducem
Post flagella, sputa, crucem
Emicantem solio.

26. Ave, rosa, quam immenso,
Quam stupore longe tenso
Movebaris sensibus,
Cum videres ex te natum
Super caelos elevatum,
Regem in caelestibus.

27. Ave, rosa, cum iam tota
Fixa prorsus et immota
Transisses in spiritum
Et amoris lege certi
Creatoris inexperti
Ignorares gemitum.

28. Ave, rosa singularis,
Homo tamen movebaris
Sensu nostri sanguinis,
Quo movente resolvebas
Et ad horam demittebas
Theorias luminis.

29. Ave, rosa, mox novata,
Somno velut excitata,
Miris desideriis
Loca Iesu visitabas
Et ardorem temperabas
Gravibus suspiriis.

30. Ave, rosa, sic ardebat
Pectus tuum, sic urebat
Flamma invincibilis,
Mundi huius omne clarum
Tibi visum est amarum,
Res intolerabilis.

31. Ave, rosa, censens grave,
Quidquid blandum aut suave
Adludebat sensibus,
Sola tuis tua vita,
Nimis clara margarita,
Splenduit affectibus.

32. Ave, rosa, laetum solem
Aestimabas velut molem
Fastiditi luminis,
Sole vero intus plena,
Tota ardens et serena,
Diem spernens hominis.

33. Ave, rosa, memorare,
Tibi tamen singulare
Praestitit solacium
Iesu tuo cum videres
Et videndo constuperes
Turbas tot credentium.

34. Ave, rosa, in hoc mundo
Volvebaris in profundo
Lugubris maestitiae,
Sed nunc audis beatorum
Super choros angelorum
Cantica laetitiae.

35. Ave, rosa transplantata,
Super caelos exaltata
Iuxta thronum filii,
Angelorum ibi coetus
Tibi semper canit laetus
Dulces hymnos gaudii.

36. Ave, rosa, multum gaude,
Risu cordis Deo plaude
Pro immensis gratiis,
Ecce, regnas laetabunda,
Iesu semper coniucunda,
Affluens deliciis.

37. Ave, rosa, nunc honorant,
Nunc te laudant et decorant
Angelorum agmina
Concinentes sine fine,
Caritatis seraphinae
Tibi sonant carmina.

38. Ave, rosa, laeta prole,
Deitatis clara sole,
Luna subest pedibus,
Caput sacrum honoratur,
Dum bis senis coronatur
Igneis sideribus.

39. Ave, rosa, terrenarum
Phantasias iam curarum
Detersisti nubilas,
Et affecta vi amoris
In aspectu conditoris
In aeternum iubilas.

40. Ave, rosa, fulgens ore,
Moysino prae fulgore
Longe luminosior,
Sol lucescit ut prae stellis,
Sic tu, rosa, prae puellis
Luce speciosior.

41. Ave, rosa, spes lugentum,
Mihi si sint linguae centum,
Si facundus fuero,
Nihil tamen tibi digne,
Nihil tibi coïnsigne
Decantare potero.

42. Ave, rosa, intuere,
Mei, mater, miserere,
Mater, mater gratiae,
Mater clemens, mater pia,
Mater dulcis, o Maria,
Dona locum veniae.

43. Ave, rosa manus clarae,
Lava, terge, miserare
Foedum facinoribus,
Pressum, ecce, larva mortis
Ab inferni trahe portis,
A gehennae ignibus.

44. Ave, rosa, absque naevo,
Ne draconi tradar saevo,
Totis age nisibus,
Nam et multum si peccavi,
Iesum tamen non negavi,
Hoc repone sensibus.

45. Ave, rosa, fidem muni,
Fidem firma et couni
Nostris fixam mentibus,
Ne vagetur nutabunda,
Sed sit fortis et iucunda
Mortis in doloribus.

46. Ave, rosa, amoenorum
Ad convalles duc nos florum,
Ad hortorum lilia,
Paradisi ad virores,
Violarum ad odores,
Ad rosarum milia.

47. Ave, rosa ter beata,
Duc nos ad malogranata,
Ad florentes vineas,
Ad spirantes auras vitae,
Ad nardorum nemus mite,
Duc ad sedes aureas.

48. Ave, rosa super rosas,
Duc ad domos luminosas
Resplendentes oculis,
Claritatis vi vernantes,
Intus, extra rutilantes
Aureis laterculis.

49. Ave, rosa, duc ad zetas
Gemmis, auro, luce laetas,
Lucis ad palatium,
Quo lux lucet semper viva,
Vita, pax indefectiva,
Caritas et gaudium.

50. Ave, rosa, te, Maria,
Flagitamus, virgo pia,
Mundi post exsilium
Fontem vitae, fontem boni
Nostrae palam visioni
Praebe, tuum filium.

Clm. Monacen. 23 232. saec. 14. in. A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19 353. B. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20 021. C. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) anni 1473. D. — Clm. Monacen. (ol. Eberspergen.) 5 974. saec. 15. E. — Cod. S. Petri Salisburgen. b. VII 10. saec. 15. F.

I. 7, 2 fortis AF. — 7, 3 Nam bitumen fehlt F. — 9, 2 Tu divini F. — 12, 4 clara F. — 13, 3 retines F. — 13, 6 obtines F. — 23, 6 incarnata deitas F. — 24, 3 Cunctis pretiosior F. — 29, 3 Castitatis in F. — 32, 3 Igne te non tolleras F. —

II. 15, 3 Necdum B. — 22, 5 Obresponderet F. — 24, 1 rosa in re grande. — 26, 1 quantum gaudes F. — 26, 2 dum fehlt F.

III. 2, 5 Mundae carnis AB. — 5, 1 tunc et ille F. — 15, 6 prolucet F. — 16, 5 Algor pruinae F. — 16, 6 terrebit F. — 33, 6 Turbat te credentium F. — 39, 5 In fehlt F.

Verfasser dieses Psalteriums ist Engelbert von Admont (Abt 1297 bis 1331). Alle Handschriften mit Ausnahme von AB bezeichnen ihn als solchen: Incipit de beatissima matre eius rosarium elegantissimum et devotissimum distinctum in tres Quinquagenas B. — Incipiunt orationes domini Engelberti, quondam abbatis Admontensis, ad dulcissimam dominam nostram, Dei genetricem Mariam CF. — Engelbert selbst führt in einem Briefe an den Wiener Scholaster Ulrich, in dem er die von ihm verfafsten Werke aufzählt „orationes precatorias ad Iesum et Mariam“ auf. B. Pez, Tom. I Anecdot. p. 429. Diese Orationes peccatoriae sind zweifellos die beiden Psalterien „Ave, Iesu, Iesu, ave“ und „Ave, rosa, flos aestive“, die in den Hss. immer als „orationes domini Engelberti“ bezeichnet werden. Auch Cgm. Monacen. 716. giebt einige Strophen dieses Psalteriums als „aliqui versus ex rosario Domini Engelberti, Abbatis Admontensis.“ Jeder Quinquagene dieses Psalteriums geht in der Mehrzahl der Handschriften eine „Oratio praeambula“ vorauf; diese Gedichte scheinen nicht von Engelbert herzurühren: Das Psalterium Iesu Engelberts hat keine solche praeambula; die auf Christus bezüglichen ungeraden Strophen fallen inhaltlich und formell sehr ab gegen die auf Maria Bezug nehmenden geraden, verletzen die von Engelbert gehandhabte Metrik, namentlich das Cäsurgesetz, während die geraden Strophen zum grofsen Teil dem Liede 606 bei Mone entnommen sind. Diese prooemia lauten:

Oratio praeambula ad primam Quinquagenam.

1. O Messia, vitae via,
Verus Deus, verus Ia,
Riga cordis intima
Ut medulla cordis bulla
Sit parata tua grata
Fari beneficia.

2. O Maria, mater pia,
O benigna, laude digna,
Plena Dei lumine,
Me laudare te dignare
Verbis dignis, sanctis hymnis
Et psalmorum carmine.

3. O praeclara crucis ara,
Mors amara, vita clara,
Nostra rumpens vincula,
O mors dura et obscura,
Mortis iura cum censura
Tu cassasti aspera.

4. O dilecta, praedilecta,
Caeli clavis, mundi navis,
Te devotus postulo,
Ut digneris nec moreris
Clemens esse nec deesse
Mihi tuo famulo.

5. O res mira, o mors dira,
Iudaeorum fremens ira
Nobis vitam repara,
Gens dolosa, mortis glosa
Odiosa, clamorosa,
Mortis tulit pabula.

6. O regina, lux divina,
O formosa plus quam rosa,
Pro me, quaeso, rogita,
Ora Deum, serva reum
Consolando, visitando
Sensum meum visita.

7. O dilecte, iudex recte,
Sordes necte, corda flecte,
Poli rector optime,
Et reflecte vili sectae
Quae nos ducunt indirecte
Liberator maxime.

8. O beata, Deo grata,
O serena, Deo plena,
Votis meis annue,
Ne me tangant, ne me frangant
Hostis ictus et conflictus,
Me de malis erue.

9. O electe, rex perfecte,
Aequitate nos complecte
Et correctos effice,
Ut amoenae cantilenae
Nostri cordis fructu plene
Sint in tuo nomine.

10. O spes rei, templum Dei,
Stella maris singularis,
Esto custos animae,
Ut vincantur et pellantur,
Erubescant et tabescant,
Hostes meos comprime.

Oratio praeambula ad secundam Quinquagenam.

1. O amate, vulnerate
Dei nate, caelo date
Spiritali munere,
Destinate maiestate,
Caelitus praeordinate,
Mundum veni solvere.

2. O flos florum, fons hortorum,
O praeclara, Deo cara,
Meum sis solacium,
Obcaecato, vulnerato
Sis candela, sis medela
Tuum dans auxilium.

3. O Iesu, Mariae fili,
Emundator sorde vili,
Cuncti cedant aemuli,
Tecto carne te servili
Manu subdis te hostili,
O salvator populi.

4. O suavis, nulli gravis,
Dei cella, 'nitens stella,
Carnis aufer vitium,
Os precantis, cor peccantis
Tua prece munda faece
Delictorum omnium.

5. O Iesu, qui cupivisti
Mortem ferre, quam subisti
Pro delicto saeculi,
Mortem nostram sic vicisti,
Procumbentes erexisti
Forma tectus servuli.

6. O decora plus aurora,
Virgo parens labe carens,
Me clementer corrige,
Ne peccati potestati
Sim subactus, meos actus
Gubernando dirige.

7. O pudici cordis doctor,
O amici gregis pastor
Tentus corde simplici,
Fac felici frui fine,
Superis adici iube,
Nullo metu affici.

8. O lux solis, proles prolis,
O lucerna, quae superna
Coruscas in patria,
Te precamur, ut ducamur
Post hanc lucem per te ducem
Ad sanctorum gaudia.

9. O salvator, nos salvato,
Victor mortis, vitam dato
Divino consilio,
Tu languentem visitato,
Reos mortis liberato
Horrendo exsilio.

10. O vas mellis expers fellis,
Cinnamomo et amomo
Nomen habens dulcius,
Post tuorum unguentorum
Vel ordorem vel dulcorem,
Fac, ut curram citius.

Oratio praeambula ad tertiam Quinquagenam.

1. O flos Iesu, me in bono
Frena deitatis dono
Caritatis vinculo,
Qui te creatorem colo,
Fac remotum omni dolo
Me et omni vitio.

2. O caelestis margarita
In sublimi throno sita
Nostris fulge cordibus,
Ut fulgore tuo tracti
Iuncti simus et compacti
Paradisi civibus.

3. O dux bone, mitis esto,
Ut oblato corde maesto
Canamus cum iubilo,
Bonae voluntatis scuto
Fac diverti calle tuto
Salvans a periculo.

4. O Maria, maris stella,
Deitatis casta cella,
Hostis fuga aciem,
Sacra virgo, nos iuvare,
Ut possimus contemplare
Tuam pulchram faciem.

5. O Iesu, solis ab ortu
Duc tu salutari portu
Salvans ab interitu,
Benedicto ventris fructu
Liberans ab omni luctu
Sis salus in exitu.

6. O Maria, Deo cara,
Nulli gravis neque rara,
Te exspectant pauperes,
Noli, virgo, iam tardare,
Flentes tuos consolare,
Luctus fundunt uberes.

7. O Iesu, salutis gustu
Qui dum pascis mundos actu
Te praesentans obitu,
Redimis a mortis ictu
Nobilis patris conflictu
Amoris intuitu.

8. O Maria, mundi navis,
Peccatorum caeli clavis,
O salutis poculum,
Pota nos de vino trino
Dulci deitatis vino,
Angelorum speculum.

9. O Iesu eductos flatu
Dotes divino affatu
Et caeli introitu,
Mundans salutari fletu
Ab omni defende metu
Tartari exercitu.

10. O tu templum trinitatis,
Culmen summae castitatis,
Virginalis gloria,
Praebe ignem caritatis
Et nos tuae claritatis
Configura, Maria.

Die Lesarten dieser drei Gedichte zu verzeichnen erscheint unnötig; die Fehler der einen Hs. sind nach den andern behoben. Nur III 4, 6 lesen AB Procul tuam faciem. Ein Teil dieses Psalters steht als „Amorosum contubernium Iesu Christi et virginis Mariae“ in der Lehniner Handschrift vom Jahre 1518, Cod. IV° 29 der kgl. Bibliothek zu Berlin.

X. Psalterium beatae Mariae V. auctore Edmundo Cantuariensi.

Prima Quinquagena.

1. Ave, virgo, lignum mite,
Quae dedisti fructum vitae
Saluti fidelium,
Genuisti Christum Iesum,
Sed pudoris non est laesum
Nec defluxit folium.

2. Ave, virgo, stella maris,
Disciplina salutaris,
Nos emunda vitio,
Te permittas apprehendi
Per exemplum te sequendi,
Ne nos tangat ultio.

3. Ave, nostri salus morbi,
Per quam vita datur orbi
Nato Dei filio,
Per quam hostis ars confusa
Et in plebem est effusa
Dei benedictio.

4. Ave, virgo, fons signatus,
Quem signavit Christus natus
Vultus sui lumine,
Dum in ortu creatoris
Stat illaesus flos pudoris
Obumbrante flamine.

5. Ave, domus castitatis.
Templum purum sanctitatis,
Dei plena gratia,
Nostram offer Christo precem,
Nostri cordis purga faecem
Delictorum venia.

6. Ave, virgo, caeli scala,
Fraudes hostis, mundi mala,
Pugnam carnis reprime,
Confundantur, erubescant,
Conturbentur et tabescant
Omnes hostes animae.

7. Ave, cuius cor lustravit,
Cuius alvum consecravit
Superna dignatio,
Cuius renes, cuius caro
Nil hauserunt ex amaro
Peccati contagio.

8. Ave, luna, quam fundavit
Sol, qui mundum visitavit
Apparens hominibus.
Cum est nostri recordatus,
Paulo minus minoratus
A supernis civibus.

9. Ave, virgo, Dei thronus,
In quo sedet solus bonus,
Qui non habet similem,
Qui perfecit meam causam,
Dum per portam exit clausam.
Carnem sumens fragilem.

10. Ave, Dei templum sanctum,
Peccatoris audi planctum
Et cordis suspiria,
Dei caelum, Dei sedes,
Duc et rege nostros pedes
Ad caeli sedilia.

11. Ave, clara lux diei,
Casta cella verbi Dei,
Salutis fiducia,
Quam probavit ut talentum
Et purgavit ut argentum
Septiformis gratia.

12. Ave, lumen populorum,
Per quam dies angelorum
Nostris fulsit oculis,
Ut oppressis somno mortis
Et ignaris verae sortis
Subveniret populis.

13. Ave, de qua lux est nata
Et de Sion salus data
Captivato populo,
Quae salutem Israelis
Ad effamen Gabrielis
Concepisti saeculo.

14. Ave, virgo, mons electus,
In quo Deus carne tectus
Elegit quiescere,
Qui nec dolum unquam egit,
Nec pudoris claustra fregit,
Cum te fecit parere.

15. Ave, vitae via tuta,
Per quam mihi restituta
Lucis est hereditas,
Per te servum sibi carum
Et heredem me praeclarum
Dei fecit bonitas.

16. Ave, carnis labe carens,
Ante Deum nunc apparens
Cum omni iustitia,
Fructus eius, quem dedisti,
Panis eius, quem pavisti,
Satiaris gloria.

17. Ave, quam sol illustravit,
Cui se Deus inclinavit
In hoc mundi vespere,
Ad quam missus de sublimi
De te carnem vilis limi
Non contempsit sumere.

18. Ave, sponsa, de qua sponsus
Tamquam nube sol absconsus
Deus noster prodiit,
Qui de summis est egressus
Et ad summum est regressus,
Cum ad patrem rediit.

19. Ave, cuius salutari
Nos debemus gratulari,
Qui salvari credimus,
Salva, rege et nos audi,
Qua in die tuae laudi
Precantes assistimus.

20. Ave, virgo, quam invenit
Puram Deus et praevenit
Benedictionibus,
Cuius pater caput cinxit
Et ornavit et distinxit
Virtutum lapidibus.

21. Ave, mundi flos immundi,
Terra parens vermis mundi,
Nati sine coitu,
Qui est factus vir dolorum,
Proba passus Iudaeorum
In hoc carnis habitu.

22. Ave, virgo, fructu cuius
Et sapore fructus huius
Recreatur populus,
Facta virga florem dando,
Mortem hostis effugando
Facta tamquam baculus.

23. Ave, virgo, quem quaesisti,
Deum ex te protulisti
Sine carnis macula,
Qui rex potens, Deus fortis,
Expugnavit regem mortis
Nostra solvens vincula.

24. Ave, cuius mihi pias
Pius Deus stravit vias
Suam docens semitam,
Qui te rexit dirigendo,
Qui direxit te regendo
Per virtutum orbitam.

25. Ave, domus creatoris,
Quam ornavit lux splendoris,
Rex virtutum, gloria,
Hoc in loco, quem paravit,
Sponsus tuus habitavit
Ut in domo propria.

26. Ave, virgo, pro me roga,
Te produxit synagoga
Sicut spina lilium,
Dereliquit te Iudaeus,
Et assumpsit sponsus Deus
In throni consortium.

27. Ave, virgo, spes lugentis,
Cuius caro parientis
Post partum refloruit,
Castitatem es professa,
Voluntate es confessa
Sponso, qui te voluit.

28. Ave, cuius supra sinum
Reges regem tres divinum
Adorarunt mystice,
Attulerunt tria terno:
Aurum regi, tus aeterno,
Murram carni lubricae.

29. Ave, sidus matutinum,
Fletum tergens vespertinum
Luce tui muneris,
Nox praecessit tuum ortum,
Mane clarum est exortum,
Dum mundum ingrederis.

30. Ave, bonis insignita,
Summi regis urbs munita
Contra nequam spiritus,
Soli patens creatori,
Sed maligno tentatori
Nullos praebens aditus.

31. Ave, flentis consolamen,
Laborantis recreamen,
Dolentis solacium,
Hostes mei ne me fallant,
Qui me tota die vallant,
Meum sis refugium

32. Ave, verbi summi mater,
Per quod caelos fecit pater
Cum virtute spiritus,
De te carnem sumpsit unus,
Tres sunt tamen illud munus
Operati caelitus.

33. Ave, virgo, quae sensisti,
Quae gustasti, quae vidisti,
Quam dulcis sit Dominus,
Quae figebas eius ori
Super favum dulciori
Labra tua comminus.

34. Ave, virgo, me defende,
Arma, scutum apprehende
Contra malos homines,
Cedant hostes tuis minis,
Fiant omnes tamquam cinis
Ante venti turbines.

35. Ave, sacrum vitae flumen,
Paradisi purum lumen,
Nos clementer respice,
Intra domum ubertatis
Nos torrente voluptatis
Abundanter refice.

36. Ave, rosa, princeps florum,
Cuius fulgur meritorum
Fulget ut meridies,
Ultra solem est serena,
Ultra florem est amoena
Vultus tui species.

37. Ave, cuius umbilicus
Fuit castus et pudicus
Nec sensit illecebras,
Lumbis meis castitatem,
Carnis praesta sanitatem,
Mentis fuga tenebras.

38. Ave, dives arca Christi,
Quae thesaurum effudisti,
Quo ditantur omnia.
Quem exspecto, qui delinquo,
Placa mihi Deum, in quo
Mea est fiducia.

39. Ave, per quam lex infausta
Sua perdit holocausta,
Regum perit unctio,
Ut pro nobis se litaret,
De te natus rex apparet
Dicens: ecce, venio.

40. Ave, martyr passa mente,
Dum salvator te vidente
Dormivit in tumulo,
Ferro magis te pungebat
Dolor eius, quem vendebat
Falso Iudas osculo.

41. Ave, virgo, me conserva,
Qui draconis vi proterva
Conturbor assidue,
Qui peccatis semper premor,
Ut sim tui semper memor,
Dulcis mater, annue.

42. Ave, per quam ad nos misit
Lucem suam, qua invisit
Deus illud saeculum,
Tu mons sanctus appellaris,
Tu dilectum nominaris
Eius tabernaculum.

43. Ave, sponsa summi regis,
Qui pro vita sui gregis
Sese nobis contulit,
Dum salutes mandat maestis
Per salutem, quam caelestis
Paranymphus attulit.

44. Ave, parens, nati nata,
Quae in veste deaurata
Nitens ante Dominum
Praeis omnes cum corona,
Te sequuntur fronte prona
Coetus omnes virginum.

45. Ave, quam fons sanctus lavit,
Sancto cuius habitavit
Deus tabernaculo,
Per te vivit homo reus,
Quem audivit homo-deus
Natus in diluculo.

46. Ave, virgo, quam elegit
In heredem, qui nos regit,
Rex perennis gloriae,
Quam dilexit mundus mundam
Ut puellam verecundam
Pro virtutum specie.

47. Ave, Sion specialis,
Mons excelsus, urbs regalis,
Digna Christum parere,
Quem suscepit senex iustus,
Portans onus non onustus,
Portatus ab onere.

48. Ave, cuius adiumento
Sum redemptus a tormento
Potestatis inferae,
Cum maiestas increata,
Per te nobis incarnata,
Me venit assumere.

49. Ave, nutrix ducis magni,
Qui ad instar venit agni
Pius, mitis, patiens,
Qui cum flammis est venturus
Fortis vindex, iudex durus
Et potenter puniens.

50. Ave, tuae prolis opus,
In qua cedrus fit hysopus,
Cum fit caro deitas,
Qui aspersam te mundavit
Et te lotam dealbavit,
O pura virginitas.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, mitis
oliva gratiae,
Lenis mater
misericordiae,
Tu fomentum,
tu salus populi,
Tu lucerna
totius saeculi,
O virgo serena.

2. Ave, parens
unius filii,
Quem non tinxit
faex ulla vitii;
Omnis vivens
peccato paruit,
Solus iste
reatu caruit,
O mater amoena.

3. Ave, sacra
verbi puerpera,
Me in Christi
virtute libera,
Deum placa
sacro precamine,
Ut me salvet
in suo nomine,
O virgo sacrata.

4. Ave, virgo,
quae degens caelitus
Elongasti
mundanos strepitus,
Domi sanctum
agebas otium,
Cum caelestem
vidisti nuntium,
O sponsa beata.

5. Ave, virgo,
per cuius meritum
Dirae mortis
ius est abolitum,
Ut attingam
lumen viventium,
Pedis mei
rege vestigium,
O iustitiae dux.

6. Ave, virgo,
nos Christo praepara,
Qui factus est
in ligno cithara,
Qui tormentis
attritus sonuit,
Donec surgens,
quis esset, claruit,
O laetitiae lux.

7. Ave, cuius
carnis substantia
Tulit arcum,
qui fregit omnia,
Ne nos tangat
hic arcus, impetra,
Cuius arcus
fuisti paretra,
O blanda precanti.

8. Ave, per quam
suscepi Dominum,
Qui suscepit
naturam hominum,
Cuius lenis
misericordia,
Me suscepit
concessa venia,
O dulcis amanti.

9. Ave, per quam
fit Deo subdita
Gens aeterno
tormento dedita,
Per te gentes
salvavit perditas
Calceata
carne divinitas,
O vas deitatis.

10. Ave, cordis
medela saucii,
Preces audi
clamantis anxii,
Nos in petra
Christo corrobora,
Ne peccando
vacillent pectora,
O fons pietatis.

11. Ave, per quam
invenit pretium,
Qui redemit
peccata gentium,
Cum id a se
Iudaeus repulit,
Se redemptor
ad gentes transtulit,
O dura malignis.

12. Ave, Christi
quae sinu recubas,
Quae precando
pro nobis excubas,
Cuius Deum
sitivit anima,
Caro tulit
amara plurima,
O blanda benignis.

13. Ave, sacro
dicata flamini,
Quae coniungis
cor altum homini,
Absque matre
de patre proditus
Sine patre
est de te genitus,
O sancta propago.

14. Ave, mater,
quae plena gaudio
In caelesti
coruscas atrio,
Ante mundum
cuius electio,
Super omnes
cuius assumptio,
O lucis imago.

15. Ave, parens,
per cuius viscera
Mira fecit
creator opera,
Mundi huius
siccavit pelagus,
Ut respiret
peccator naufragus,
O virgo decoris.

16. Ave, terra
dulcis et fertilis,
De qua fructus
processit nobilis,
De se terram
et caelos reficit,
Omnes pascit
nec unquam deficit,
O fructus honoris.

17. Ave, sponsa,
cuius in thalamum
Distillavit
caelestem balsamum,
Cum ros sanctus
perfudit uterum,
Concepisti
credendo puerum,
O cellula mellis.

18. Ave, Christus
cuius in gremio
Se velavit
carnis cilicio,
Cui gustandum
acetum miscuit,
Qui fel semper
Iudaeis sapuit,
O nescia fellis.

19. Ave, virgo,
roga pro paupere
Christum, qui me
venit redimere,
Pro me placa
datorem munerum,
Ne moretur
solari miserum,
O virgo benigna.

20. Ave, per quam
extendit brachium
Pater, ad nos
cum misit filium,
Hostem ille
contrivit fortiter
Et nos sibi
constrinxit leniter,
O femina digna.

21. Ave, cuius
in vellus floridum
Ros descendit
nec fecit madidum,
Vellus roris
non laedit passio,
Carnem tuam
nulla corruptio,
O virgo pudica.

22. Ave, cuius
tenendo dexteram
Rex levavit
in sedem superam,
Te deduxit
cum pompa gaudii,
Te suscepit
in partem solii,
O regis amica.

23. Ave, solis
aurora nuntia,
Veri stella
fulgoris praevia,
Exclusisti
noctem nequitiae,
Produxisti
solem iustitiae,
O ianua solis.

24. Ave, per quam
Christus nos approbat,
Cum Iudaeos
expellens reprobat,
Nostrum nobis
emolli iudicem,
Ne furoris
effundat calicem,
O filia prolis.

25. Ave, nostrae
tutela patriae,
Locus pacis,
palma victoriae,
Per te Deus
cunctis est agnitus,
Solis notus
Iudaeis primitus,
O lucida stella.

26. Ave, mater,
quae paris filium,
Nec apparet
partus vestigium,
Nulla via
patet in aequore,
Nulla labes
in tuo corpore,
O pura puella.

27. Ave, per quam
patris clementia
Misit mundo
caeli cibaria,
Per te pluit
panem angelicum,
Suavem gustu,
fructu mirificium,
O sancta sanctarum.

28. Ave, cuius
pro partu regio
Sunt fideles
dati martyrio,
Templum Dei
pro eius nomine
Purpuratur
sanctorum sanguine,
O dux animarum.

29. Ave, per quam
summa dilectio
Nos respexit
de caeli solio,
Per te suam
mundavit vineam,
Quae dedisti
vitam aetheream,
O fructificans mons.

30. Ave, petra
mirae dulcedinis,
Mel producens
cor pascis hominis,
Mel tam dulce
est tuus filius,
Qui tam dulcis,
quod nihil dulcius,
O mellificans fons.

31. Ave, quondam
pauper et humilis,
Cunctis per hoc
exemplum utilis,
Hinc paupertas
et hinc humilitas
Duas monstrant
ad caelum semitas,
O praevia iuris.

32. Ave, per quam
pro certo novimus,
Quod sit homo
dictus altissimus,
Quod sit nullus
par ei dominus,
Quem locorum
non claudit terminus,
O virgula turis.

33. Ave, grata
latori gratiae,
Bonum bonis
addens quotidie,
Quem in Sion
vidisti terrea,
Nunc in Sion
vides aetherea,
O lux tenebrarum.

34. Ave, terra
carens agricola,
De qua prodit
caelestis incola,
De te surgit
exorta veritas,
Floret fructus,
datur benignitas,
O pulchra rosarum.

35. Ave, regis
ancilla libera,
Servitutis
me iugo libera,
Per te meae
parcat miseriae,
Qui se texit
servili specie,
O flos sine spina.

36. Ave, de qua
per ora populi
Gloriosi
volvuntur tituli,
De te tuus
natus est conditor,
Sol de stella,
de nata genitor,
O stella marina.

37. Ave, virgo,
quam servo virgini
Commendavit
dulcedo Domini,
Cum ad crucem
Christi accederes,
Notos eius
dispergi cerneres,
O pax odiorum.

38. Ave, nata
David de germine,
Germen habens,
sed absque semine,
Paris illum,
cui patris unctio
Regnum dedit
cum sacerdotio,
O meta laborum.

39, Ave, per quam
super nos claruit
Splendor ille,
quem pater genuit,
Roga Christum,
ut eius dextera
Plebis suae
regantur opera,
O consilii ros.

40. Ave, pudor,
quem dena millies
Angelorum
vallavit acies,
Qui timores
nocturnos pellerent,
Hostes tuis
a dextris caderent,
O munditiae flos.

41. Ave, palma,
signum victoriae,
Quae vicisti
signa malitiae,
Silvae lignis
stat cedrus altior,
Sanctis caeli
tu sola sanctior,
O cedrus odora.

42. Ave, de qua
decorem induit
Rex decorus,
quem nil dedecuit,
Qui te fecit
ex dono gratiae
Speciosam
de sua specie,
O gemma decora.

43. Ave, felix
Dei domestica,
Verba Christi
conservans mystica,
Quam de novae
legis mysterio
Erudivit
caelestis unctio,
O regula morum.

44. Ave, cuius
sermo mellifluus
In psallendo
fuit assiduus,
Deum laudans
non oris sibilo,
Sed affectu
et cordis iubilo,
O forma bonorum.

45. Ave, quae nunc
in laude iubilas,
Coram Deo
prae cunctis rutilas,
Pulchra carne
sed magis spiritu,
In caelesti
vernas exercitu,
O vera lucerna.

46. Ave, per quam
se mundo reserat
Lux aeterna,
quae lucem fecerat,
Orta iusto
lux noctis nescia
Rectis corde
refudit gaudia,
O porta superna.

47. Ave, Christi
scabellum nobile,
Manu Dei
factum mirabile,
In quo pedem
maiestas posuit,
Cum se membris
humanis induit,
O summa columna.

48. Ave, novi
repertrix cantici,
Canens ortu
caelestis medici,
Lingua foris
Deum magnificat,
Et se Deus
intus mirificat,
O pacis alumna.

49. Ave, porta,
per cuius aditum
Portae caeli
patent post obitum,
Confitentes
excusa servulos,
Qui divinos
frequentant titulos,
O caelica clavis.

50. Ave, cunctis
carens illecebris,
Semper Dei
servata palpebris,
Nunc regina
cum rege resides,
Dona tuis
ministris provides,
O virgo suavis.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, cuius tempore
Sumpto Deus corpore
Te elegit virginem,
Ut Sion ecclesiae
Misertus miseriae
Per te salvet hominem.

2. Ave, nostrum gaudium,
Cuius desiderium
Omni bono floruit,
Per quam instar aquilae
Iuvenescit facile,
Qui peccato senuit.

3. Ave, templum inclitum,
Ad quod misit spiritum
Fundens Deus munera,
Cuius rore muneris
Dum tota perungeris,
Renovasti vetera.

4. Ave, nubes splendida,
Sacro rore madida,
Tuorum protectio,
Qua sol verus latuit,
Sacer flatus abluit,
Ab omni contagio.

5. Ave, sancta virgula,
Qua fecit miracula
Summus Aaron pontifex,
Maius signum claruit,
Dum puella genuit,
Et fit opus opifex.

6. Ave, cuius ubera
Nostra sanant vulnera,
Dum salutem generas,
Lac praebendo modicum,
Nostrum lactans medicum
Nos ab hoste liberas.

7. Ave, custos animi,
Vas purum altissimi,
Cunctis carens sordibus,
Semper prompta psallere
Corde, ore, opere
In divinis laudibus.

8. Ave, cuius genua
Detrivit assidua
Virtus abstinentiae,
Nam, quod erat carneum,
Immutavit oleum
Spiritalis gratiae.

9. Ave, virgo gracilis,
Delicata, fertilis,
Fructum vitae germinans,
Tu de Sion mitteris,
Parcens tuis miseris,
Iniquos exterminans.

10. Ave, per quam homines
Inter summos ordines
Meruerunt recipi,
Dum redemptor omnium
Causa missus hominum
Venit in te concipi.

11. Ave, virgo virginum,
Per quam lumen luminum
Ortum est in tenebris,
Ad cuius praesentiam
Respirat ad veniam
Peccator de latebris.

12. Ave, via regia,
Per quam ad sublimia
Conscendit humilitas,
Te de terrae pulvere
Locatam in aethere
Vexit summa caritas.

13. Ave, per quam regimur,
Aegypto egredimur,
Salvamur a barbaris,
Tu ducis ad patriam,
In qua spondes copiam
Lactis, mellis, nectaris.

14. Ave, placens Domino,
Felix absque termino
In vivorum curia,
In qua nunquam habitat,
Qui non caste militat
Hic adversus vitia.

15. Ave, cuius anima
Cum carne sanctissima
Fulget in sublimibus,
Cuius vita sanctior
Et mors pretiosior
In sanctorum millibus.

16. Ave, per quam mediam
Fudit in nos gratiam
Mediatrix deitas,
Laxat reis debita,
Iustis auget merita
Per te clemens bonitas.

17. Ave, de qua nascitur,
Qui de monte scinditur
Lapis sine manibus,
Quem praevidit Daniel,
Nuntiavit Gabriel
Nasciturum gentibus.

18. Ave, digna titulis,
Cunctis carens maculis
Et mentis et corporis,
Te sacravit puritas
Et dicavit deitas
Ab intus et deforis.

19. Ave, quae pro meritis
Et exemplis inclitis
Carbo vivus diceris,
Quae succendis frigidos
Et nos facis calidos
Igne tui muneris.

20. Ave, mater principis,
Quem pudice concipis
Et paris cum gaudio,
Qui suum introitum
Servavit et exitum,
Ne pateret laesio.

21. Ave, turris turrium,
Per quam ictus hostium
Repelluntur eminus,
In qua propugnaculum
Ad vincendum Zabulum
Factus fuit Dominus.

22. Ave, caeli domina,
In te cordis lumina
Tui figunt servuli,
Donec pias lacrimas
Et purgatas animas
Tui cernant oculi.

23. Ave, per quam ferrei
Sunt contriti laquei,
Quos de monte tenderat,
De cuius decipula
Rex, qui novit singula,
Per te suos liberat.

24. Ave, mundi speculum,
Cuius pascit oculum
Summae pacis visio,
In qua praees ceteris
Nec moveri poteris
Unquam ab hoc gaudio.

25. Ave, pratum floridum,
Quod effecit gravidum
Auster sancti spiritus,
Ver dum perflat leniter,
De te mirabiliter
Flos est in te genitus.

26. Ave, salus miseri,
Cuius fructus uteri
Merces est viventium,
Quem, qui Deo militant,
Post mortem hereditant
In terra viventium.

27. Ave, vitis gratiae,
Dans vinum laetitiae,
Quod bibit ecclesia,
Agni digna nuptiis,
Christi stricta brachiis,
Uxor labem nescia.

28. Ave, quae nil tumidum,
Nil egisti sordidum,
Imitatrix filii,
Qui superbos deicit
Et incestos reicit
A throno palatii.

29. Ave, cuius animus
Deo fuit proximus
Verbum Dei retinens,
Donec mundum redimat
Et infernum perimat
Redemptorem sustinens.

30. Ave, sequens minima,
Quamvis esses maxima,
Sanctitate celebris,
Non segnis, non petulans,
Non in magnis ambulans,
Non elatis palpebris.

31. Ave, mater lucida,
Cuius alvus tumida
Suum fructum protulit,
Quem in sede propria
Facturum iudicia
Deus pater sustulit.

32. Ave, quam ros caelicus
Produxit intrinsecus
Dans virtutum copiam,
Quam fecit simplicitas
Et simplex humilitas
Vestis Aaron fimbriam.

33. Ave, luna noctium,
Lux sanctorum cordium,
Qua nos caecos visitas,
Ad quam preces fundimus,
Ad quam manus tollimus,
Dum instat adversitas.

34. Ave, dives meritis,
Parens regis divitis,
Qui dat regna regibus,
Qui salvat et perimit,
Qui confert et adimit
Virtutem potentibus.

35. Ave, per quam ovium
Pastor spiritalium
Fit in pastum hominis,
Suae carnis epulum
In praeclarum poculum
Sui praebens sanguinis.

36. Ave, cuius munere
Iam in laudem libere
Nostra sonant organa,
Per quam hostem vincimus,
Babylonem fugimus
Erepti de Satana.

37. Ave, cuius cantica
Resonant cum musica
Supernorum agminum,
Sed auctorem omnium
Laudas sicut filium,
Illa sicut Dominum.

38. Ave, sidus aureum,
Cuius iubar flammeum
Dat lumen ecclesiae,
Ut caecos illumines
Et noctem elimines,
Tuae sunt deliciae.

39. Ave, sancta castitas,
Cui servavit deitas
Pudoris signaculum,
Cui virtus altissimi
Super caput animi
Conficit umbraculum.

40. Ave, virga terrea,
Cuius odor turea
Transcendebat omnia,
Cum flagrans devotio
Et fraglans oratio
Petebant caelestia.

41. Ave, cuius portio
Felix omni gaudio
Fit in caelo Dominus,
Ad quem suspiraveras,
In quo spem defixeras,
Videns illum comminus.

42. Ave, quam edocuit,
Quam implere voluit
Summa sapientia,
Quam, cum adest exitus,
Bonus duxit spiritus
Ad caeli fastigia.

43. Ave, quae deliciis
Praetulisti regiis
Deum, quo nil dulcius,
Inter omnes filias
Per virtutes varias
Ornata venustius.

44. Ave, virgo Maria,
Cuius ex memoria
Mira fit suavitas,
Haec vox mel est faucibus,
Haec vox melos auribus,
Haec vox cordis claritas.

45. Ave, clavis carcerum,
Per quam nodos scelerum
Dei solvit dextera,
Per te lapsos erigit,
Per te vagos dirigit,
Per te sanat vulnera.

46. Ave, sidus siderum,
Quae fulgore munerum
Omnes stellas praevenis,
Es Maria nomine,
Stella maris omine,
Quae periclis subvenis.

47. Ave, lucis ianua,
Portarum praecipua,
Patens regi gloriae,
Qui servavit veniens
Nec confregit exiens
Seras pudicitiae.

48. Ave, sole purior,
Globo lunae clarior
Cunctisque sideribus,
Amplexaris filium,
Quem vox laudat omnium
Psalmis, hymnis, precibus.

49. Ave, Sion filia
Regis, cuius gloria
Resultat alacriter,
Meae carnis tympanum,
Mei cordis organum
Modulare dulciter.

50. Ave, cum qua caelitus
Omnis Deo spiritus
Decantat Alleluia,
Honor tibi virgini,
Patri, nato, flamini
Sit virtus perpetua.

Psalt. ms. anni 1283. Cod. Angelic. D VI 10. A. — Cod. Cantabrigen. Ff VI 14. saec. 13. B. — Brev. Coronense saec 14. Cod. Vatican. 4757. C. — Scala caeli saec. 14. ex. Cod. Pragen. XIII E 3. D. — Orat. Arnesti de Pardubic ca. 1350. Cod. Mus. Bohem. 217. E. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. F. — Cod. Paulanus Sanblasian. memb. 45. anni 1489. G. — Cod. S. Petri Salisburgen. b. VII 10. saec. 15. H. — Cod. Palat. Vindobonen. 4919. saec. 15. I. — Cod. Voravien. 159. saec. 15. K. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19253. L. — Clm. Monacen. (ol. Eperspergen.) 5974. saec. 15. M. — Orat. ms. Carthus. Erfordien. saec. 15. (Privatbesitz) N. — Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. O.

I. 1, 1 lignum vitae C, vitae lignum D. — 1, 2 lignum vitae HM, fructum dignum D. — 1, 5 Flos pudoris D. — 4, 5 fons pudoris D. — 11, 4 probavit ut argentum H, purgavit ut argentum G. — 11, 5 purgavit ut talentum H, probavit ut talentum G. — 12, 2 Per quod H. — 13, 1 Ave per quam C. — 13, 5 Ad salutem Gabrielis C, Ad salutationem G, Ad legatum D. — 15, 1 Ave, vere via C, via vitae H. — 17, 2 Quo se Deus C, Cum se Deus G, Ad quam se Deus H. — 19, 4 Salva reos et D. — 19, 5 Qua in hora EH, Qui in hora D. — 22, 1 virga C. — 22, 4 Fracta virga H, Sancta virgo D. — 23, 1 quem gessisti D. — 24, 2 statuit vias H. — 24, 5 Et direxit te D. — 28, 1 intra sinum EGH; Ave, mater, cuius sinum D. — 28, 3 Adoraverunt D. — 28, 4 Obtulerunt D; tria trino GH. — 28, 5 tus divino GH. — 28, 6 carnis E. — 30, 1 Ave, domus insignita G. — 30, 4 Soli parens D. — 33, 1 quem sensisti G; quem gessisti D; quae vidisti C. — 33, 2 quae sensisti C. — 33, 3 Quam sit lenis G. — 33, 6 Labia CE. — 35, 2 vivum lumen H. — 35, 4 Iuxta domum D. — 37, 2 Sanctus fuit et pudicus G. — 38, 4 Quam exspecto D; Quod exspecto G; cui delinquo D. — 38, 6 Est mea C, substantia D. — 39, 3 parit G. — 39, 4 se donaret C, lex litaret H. — 39, 5 De te rex natus H. — 40, 1 Ave, mater D. — 40, 5 eius, quem figebat H, dum figebat D, quem urgebat G. — 40, 6 Iudas falso E — 42, 2 revisit CD. — 42, 3 istud saeculum GH. — 44, 3 Nites E. — 44, 4 omnes tu corona D. — 44, 6 Coetus omnis D. — 46, 4 munde D. — 47, 2 urbs legalis H. — 47, 4 Quam suscepit H. — 49, 5 Fortis ut et iudex durus

G. — 50, 2 In quo E. — 50, 5 Que te lotam C, Dum te lotam G, Et mundatam de albavit E. — 50, 6 Tua fulsit castitas G. — In einigen Handschriften folgt auf jede Quinquagene die folgende Doxologie:

Gloria, laus patri Deo
Filioque sit cum eo,
Sancto simul flamini,
Sicut erat ab aeterno,
Gloriosum in superno
Magnum nomen Domini.

Bald findet sich nur die erste Hälfte, bald beide. Auf die Doxologie folgt bisweilen noch der Vers:

Gloria fine carens sit tibi, sancta parens.

Zu bemerken ist noch, dafs G die letzten Zeilen aller Strophen der zweiten Quinquagene an die entsprechenden Strophen der ersten Quinquagene anhängt.

II. 1, 3 mater fehlt D. — 2, 2 o viva filii H. — 2, 8 reatu fehlt E; delicto caruit D. — 4, 3 sq. Emundasti mundanum facinus H. — 6, 6 attrectus siluit D, latuit E. — 6, 8 qui esset H. — 7, 4 confregit H, qui ferit vitia D. — 8, 1 sq. Ave, quae suscepisti Dominum H; suscepit EG. — 8, 3 sq. naturam suscepit GH. — 9, 3 aeternae D. — 9, 4 morti dedita D. — 10, 1 Ave, dulcis E. — 10, 5 Nos impetra D; Nos illustra H, Nos in Christo C. — 10, 6 Christo corrobora C; nosque corrobora H. — 12, 1 sq. Ave, sinu Christi quae H, Ave, quae sinu Christi EG, Ave, quae sinu Dei D. — 12, 3 precandi D. — 13, 8 fit de te D. — 14, 1 Ave, virgo D. — 14, 6 tua electio H. — 14, 8 tua assumptio D. — 18, 7 sq. Iudaeus qui male semper sapuit G. — 19, 1 Ave, mater H. — 19, 7 Memoretur D. — 19, 8 beare miserum G, solamen miserum D. — 20, 5 Illud hostem G, Illum hostem C. — 21, 1 sq. Ave, in cuius vellus D. — 21, 5 Vellus ovis D. — 22, 5 reduxit EH. — 22, 6 in pompa EH, in iubilo gaudii D. — 23, 1 sq. Ave, aurora solis D. — 23, 2 Veri fulgoris stella D. — 23, 7 Prodidisti D. — 25, 1 sq. tutela nostrae D. — 25, 7 sg. Solis Iudaeis ortus primitus D; Solis ortis videtur ex te primitus E. — 27, 8 vivificum D. — 27, 9 O sacra sacrarum D. — 28, 2 per partum D. — 28, 6 pro tuo nomine D, pro Dei nomine G. — 29, 3 inspexit C; De caelorum G. — 29, 4 respexit solio G. — 29, 8 vicem H, vilem EG. — 30, 8 quo nihil E. — 31, 6 et fehlt D. — 31, 7 sq. Duas ad caelum monstrat vias D. — 31, 9 O praevia in eis D. — 32, 1 sq. Ave, cuius post partum novimus G. — 32, 4 Deus altissimus D. — 32, 6 ei par D. — 34, 6 quieta veritas E. — 35, 4 nos iugo G. — 35, 5 te nostrae G. — 36, 3 Gloriosa D. — 36, 6 ortus est G. — 38, 3 habensque G. — 38, 6 patris unico D. — 40, 7 sq. Hostes a dextris tuis D: Ne malorum incursus fierent G. — 41, 2 signi G. — 41, 7 sq. Ita sanctis caeli tu sanctior H. — 42, 2 odorem D. — 42, 3 Decorus rex D. — 42, 4 nihil dedecuit D, nihil decuit G. — 42, 7 sq. Sponsam ex suavi specie G. — 46, 5 iustis D. — 46, 8 refundis D. — 47 und 48 umgestellt G. — 48, 5 sq. Deum foris EG. — 48, 8 in se mirificat G. — 50, 4 servans H. —

III. 1, 4 Et Sion D. — 1, 6 salutet D. — Str. 3 fehlt H. — 4, 5 Hanc sacer G. — 6, 3 genueras H. — 8, 4 Quidquid erat H, In te quidquid carneum G. — 9, 1 virgo fertilis D. — 9, 2 Delicata nobilis D. — 9, 3 germinat H. — 9, 5 suis G. — 9, 6 Quos daemon exterminat H — 10, 6 In te venit EH. — 12, 6 Summa vexit H. — 13, 3 ab Arabis D. — 13, 4 Tu ducis nos G. — 16, 5 Bonis auget E. — 17, 1 Ave, per quam E. — 18, 5 ditavit D. — Hier schaltet H folgende zwei Strophen abweichenden Metrums ein:

Ave, mater portans regem,
Qui donavit cunctis legem,
Deduc me in iustitiam
Et non in avaritiam.

Ave, nunquam quae defecit
Servis suis nec deiecit
Iesu Christo famulantes
Et non male facientes.

22, 5 Et turbatas G. — 24, 4 preces ceteris G. — 25, 4 Quo perflante G. — 27, 5 strata brachiis D. — 28, 1 timidum G. — 29, 4 perimat E. — 29, 5 Donec mortem perimat G; Donec mundi rediant E. — 30, 5 Non in malignis D. — 34, 6 Potestatem fortibus G. — 36, 3 vicimus C, figimus G. — 37, 2 Respondent cum D. — 39, 4 Tutum es certantibus G. — 39, 5 Et ad te clamantibus G. — 39, 6 Quietis umbraculum G. — 40, 1 virgo D, turea DG. — 40, 2 virtus turea D, virtus terrea D, odor terrea G, virtus aetherea H. — 40, 4 Conflagrans devotio E. — 40, 5 Cum fraglans C; Et flagrans G. — 40, 6 Petebat E. — 42, 5 ducat D. — 43, 1 divitiis G. — 43, 3 nil ditius H. — 45, 5 vagos colligit H. — 46, 5 emine D. — 47, 3 Regi patens G. — 49, 4 Nostrae carnis G, Nunc per carnis H. — 49, 5 fehlt H; Nostri cordis G. — 49, 6 Modularis H. — 50, 1 sqq. Diese Doxologie, auf die wieder Gloria, laus etc. folgt, ist ein Zeichen, dafs die oben sub I erwähnte spätere Zuthat ist.

Vor und nach diesem Psalterium befinden sich in verschiedenen Handschriften verschiedene Parerga. Einige haben als Proemium das Gedicht O Maria, mater pia, o benigna, laude digna (BCDNO), Mone II, 423 sq. Bei anderen geht dem noch vorauf Suscipe, regina, caeli quae mente benigna etc. (CDH) und hierauf die bekannten Strophen 1. Rex Christe clementissime, tu corda nostra posside; 2. Memento salutis auctor; 3. Maria mater gratiae und die weniger häufigen:

4. Ave, o mater gratiae,
Mater misericordiae,
Tibi devotos protege
Hostesque nostros abige.

5. Nos peccatores adiuva,
Preces clemens continua,
Ut, quidquid mali fecimus,
Tuus remittat filius.

6. Maria, mater Domini,
Sacrarium paracliti,
Virgo regina virginum,
Pro nobis ora Dominum.

7. Per tuum, mater, filium,
Per patrem, per paraclitum
Assis nobis ad obitum
Nostrumque muni exitum.

H hat nur diese vier letzten Strophen. Dafs dieselben nicht vom Verfasser des Psalteriums herrühren, braucht nicht bemerkt zu werden. An den Schlufs des Psalters setzt C die Verse:

O Maria, vas pudoris,
Nostri mater salvatoris,
Hac in die
Tu Messiae
Servos reconcilia,

Ut, quos ipse iam redemit
Et cruore suo emit,
Nos ad sua
Prece tua
Perducat gaudia;

in der letzten Zeile wohl perducamur zu lesen. — D schickt die folgende Bemerkung voraus:

"Quicunque hoc psalterium, quod sequitur, beatae viginis Mariae quotidie, vel ad minus unam quinquagenam devote dixerit, sciat, quod sine dubio aeterna visione beatae virginis in extremis nunquam carebit, sed illi tunc apparebit et eum ante faciem filii sui perducet et remunerabit. Nam si quis hoc attentius perscrutari voluerit, deprehendere potest ex eo quod in humano genere non invenitur tam excellens laus maioris honorare (l. honoris). Hoc et a multis dicitur, quod ille, qui hoc composuit, ab ipsa beata virgine audire meruit, quod ultra humanum modum ipsam laudaverit. Haec omnia fidelissima veritate probata et confirmata sunt 300 diebus indulgentiae a domno Benedicto apostolico.

Autorenangaben finden sich folgende: Beatissimus Edmundus, archiepiscopus Cantuariensis, composuit hoc psalterium compendiose sumptum ex psalterio Davitico in honorem B. V. Mariae, ut angelus

docuit illum per spiritum sanctum, affirmans, quod, quicunque istud psalterium devote dixerit quotidie vel ter in septimana, non morietur in aeternum, sed in multis periculis temporalibus subveniet ei virgo gloriosa. C.

Incipit psalterium domini Engelberti, quondam abbatis Admontensis, beatae virginis F.

Incipit psalterium domini Engelberti, quondam abbatis Admontensis, de beata Maria virgine. H.

Incipit psalterium beatissimae Mariae virginis, editum per dominum Engelbertum. L.

Dafs FHG dies Psalterium Engelbert zuschreiben, der 1331 starb, 1297 Abt von Admont ward, scheint auf den Umstand zurückzuführen zu sein, dafs dasselbe in M auf die beiden Psalterien Engelberts folgt. Es dürfte also an der Angabe von C festzuhalten sein, solange sich ein gegründeter Einwand nicht erheben läfst.

Dies Psalterium befindet sich auch in Orat. Saganense saec. 15. Cod. Wratislavien. I D 2a ohne Angabe des Verfassers. Vorausgehen wie in O Suscipe regina caeli etc., Rex Christe clementissime etc. und O Maria mater pia als Prooemium.

XI. Psalterium beatae Mariae V. auctore Stephano Cantuariensi.

Prima Quadragena.

1. Ave, virgo virginum,
   parens absque pari,
   Sine viri semine
   digna fecundari,
   Fac nos legem Domini
   crebo meditari
   Et in regno gloriae
   beatificari.

2. Ave, cuius viscera
   natum ediderunt,
   Cuius ad interitum
   gentes fremuerunt,
   Audi voces supplicum,
   qui te pie quaerunt,
   Mali causas removens,
   quae nos invenerunt.

3. Ave, virgo, speculum
   sancti caelibatus,
   Cuius est ex utero
   puer nobis natus,
   Qui compassus mortuo
   Morte soporatus,
   Morte mortem terminans
   expiat reatus.

4. Ave, nati filia,
   parens genitoris,
   Praeter morem generans
   consueti moris,
   Nos ad statum revoca
   vitae melioris,
   Quos tam diu tenuit
   vanitas erroris.

5. Ave, quae nos redimis
   ab Aegypti luto,
   Subvenire satagas
   vitiis umbuto,
   Tu nos bonae protegens
   voluntatis scuto
   Coronatos gloria
   colloces in tuto.

6. Ave, vitae janua,
   salus paenitentis,
   Respice miserias
   animae languentis,
   Ne in ira sentiam
   vocem arguentis,
   Me peccatis exime
   simul et tormentis.

7. Ave, mater, unica
   causa nostrae spei,
   Tuis, quaeso, meritis
   fac miserta mei,
   Ut ab aenigmatibus
   huius speciei
   Plenus plene perfruar
   visione Dei.

8. Ave, virgo regia,
   summa gaudiorum,
   Per quam rex mirabilis,
   dominus cunctorum,
   Revocet immeritos
   in spem filiorum,
   Quos proscripsit multiplex
   causa vitiorum.

9. Ave, thronus gratiae,
mater Iesu Christi,
Quae sola concipere
virgo meruisti,
Confitebor Domino,
quem sic genuisti,
Quod nec inter virgines
nomen amisisti.

10. Ave, virgo virginum,
per quam transmigratur
Super unum montium,
in quo victimatur
Vepre tentus aries,
unde redimatur
Prodigus, qui rediens
veniam precatur.

11. Ave, mater Domini,
mater, inquam, ave,
Fac, ut Christi baiulem
iugum praesuave,
Quo beatitudinis
particeps octavae
Liberari merear
primae matris a vae.

12. Ave, virgo nomine
matris insignita,
Gratiarum fertili
dote praemunita,
Purga mentis aciem,
quo sit expedita,
Ne unquam obdormiat
in morte sopita.

13. Ave, templum gratiae,
templum sanctitatis,
Templum sancti spiritus,
thronus maiestatis,
Salva me per gratiam,
salva, quaeso, gratis,
Ut sortiri valeam
regnum cum beatis.

14. Ave, tabernaculum
regis manu fortis,
Per quam Christus particeps
factus nostrae mortis
Fractis seris, vectibus
et inferni portis
Nos a morte revocat
triumphator fortis.

15. Ave, thronus gratiae
regi praeparatus,
Ex qua nobis prodiit
felix advocatus,
Nostra fit hereditas
Christus ex te natus,
Conservet qui famulos,
Condonet reatus.

16. Ave, solis civitas,
in quam introivit
Rex regum et dominus,
qui te concupivit,
Per te nos exaudiet,
sibi quos univit,
Suo vultu satians,
quibus esurivit.

17. Ave, virgo virginum,
de qua mediator
Ad nos venit, hostium
verus thriumphator,
Hostes nostros conterat
fortis expugnator,
Ut fiat per gratiam
gloriae collator.

18. Ave, solis regia,
de qua verus exit
Veri solis radius,
fraudes qui detexit
Hostis et versutias,
quibus nos illexit,
Ovem quaerens perditam,
gregi quam revexit.

19. Ave, plena gratia,
speciosa tota,
Virgo prudens, humilis,
sine sordis nota,
Nostrum sacrificium
suscipe devota,
Mores nostros ordinans,
affectus et vota.

20. Ave, salus hominum,
digna salutari,
Salutare pariens,
sola carens pari,
Nostra spes et gloria
sit in salutari,
Cuius participio
credimus beari.

21. Ave, cuius uterus
vermem procreavit,
Qui submordens hederam
Ionae desiccavit,
Dum, quod legis littera
clausum reseravit,
In apertum proferens
nobis propalavit.

22. Ave, Iesse virgula,
gratiarum donis
Abundanter praedita,
tu correptionis
Virga sis et baculus
consolationis,
Quo nos Christus pascuis
collocet in bonis.

23. Ave, terra gloriae,
terra non arata,
Rore tamen gratiae
plene fecundata,
Fructum ferens, cuius est
gustu recreata
Proles Adae veteris
diu captivata.

24. Ave, cuius gloriam
beant universi,
Per quam sursum redeunt
in profundum mersi,
Per te fiat, domina,
ne simul conversi
Redeant ad vomitum
sibimet adversi.

25. Ave, mater, populi
prospice defectum
Et maternum filiis
exhibens affectum
Mores nostros ordina,
tollens imperfectum,
Ut pes noster tendere
quaerat in directum.

26. Ave, mater Domini
servos protegentis,
Qui catenas hostium
fregit in trecentis,
Quaeso, nos aspicias
oculis attentis
Procul pellens tenebras
aerumnosae mentis.

27. Ave, virgo, Domini
mater illibata,
Cuius est ex utero
caro Christi nata,
Caro carnem liberans,
caro morti data,
Caro, quae refloruit
morte triumphata.

28. Ave, per quam filius
fratres adoptavit,
Quos et Dei filios
recte nominavit,
Erant ergo filii,
quos recte vocavit
Agnos innocentiae,
ferant, quod mandavit.

29. Ave, tabernaculum
Christo dedicatum,
Supra matres obtines
sola principatum,
Nostris aptans usibus
saccum veteratum,
Propter nostra vulnera
gratis vulneratum.

30. Ave, nostrum gaudium,
nostra fortitudo,
Cuius est dulcedinis
magna multitudo,
In te nostra sita sit
spei certitudo,
Cuius piis laudibus
libere desudo.

31. Ave, cuius utero
Deus est deorum
Factus homo, tollere
spinas delictorum,
O beatus uterus
et beati, quorum
Fecit se participem
factor saeculorum.

32. Ave, per quam Dominus
revocat eiectum,
Quem a solo patriae
peregre profectum
Medicus dum reperit
vitiis infectum,
Mortis causas abstulit
simul et effectum.

33. Ave, mater pariens
fructum benedictum,
Tactu cuius solvitur
Evae maledictum,
Quae transgressa temere
tangens interdictum
Transmisit in posteros
ultionis ictum.

34. Ave, per quam Dominus
apprehendens scutum
In extento brachio
perculit astutum,
Quique sputo proprio
permiscendo lutum
Caeco lumen homini
reddidit acutum.

35. Ave, templum gratiae,
thronus deitatis,
Torrens affluentiae,
domus ubertatis,
Per te solam reddita
spes est desperatis,
Fluctuantis anchoram
rege nostrae ratis.

36. Ave, carens simili,
nunquam malignata,
Dignitatis titulo
duplici ornata,
Virgo, mater diceris,
iungens separata
Es utrumque, docet hoc
fides occultata.

37. Ave, sancti spiritus
fecundata rore,
Conservato pariens
castitatis flore,
Quaeso, quod non arguat
iudex in furore,
Quos a morte proprio
redemit cruore.

38. Ave, cujus filio
psalmus decantatur
Habitus pro Idithun,
in quo figuratur,
Qui terrena transiens
in hoc delectatur,
Quem ut mentis gressibus
caput consequatur.

39. Ave, tabernaculum
regis impollutum,
Per quam solvit Dominus
ope destitutum,
Tuis iuva meritis
sponte provolutum
In lacum miseriae
et in faecis lutum.

40. Ave, solis civitas,
quam David erexit,
De qua sol iustitiae
nube tectus exit,
Qui de summis pauperum
causam intellexit
Et aegroto similis
aegros nos respexit.

41. Ave, de qua prodeunt
ubertatis rivi,
De qua munda profluit
aqua fontis vivi,
Peto, mater, veniam,
qui per sordes ivi,
Fac, ut fontem sitiam
magis quam sitivi.

42. Ave, cuius thalamo
iudex est egressus,
Causas qui determinat,
vindicat excessus,
Per quem mentis oculos
tenebris oppressus
Discat, ut in lumine
suos ponat gressus.

43. Ave, cuius filius
protegat egentes,
Adfligit et improbos
in nos insurgentes,
Pie, quaeso, dirigat
nostras in se mentes
Reprimendo turbinum
motus imminentes.

44. Ave, per quam genitor
verbum eructavit,
Verbum, quod hominibus
se contemperavit,
Qui Dei et hominum
foedera dictavit
Et pro nobis moriens
mortem relegavit.

45. Ave, tabernaculum
Domini virtutum,
In quo sumens Dominus
carnis nostrae lutum,
Ut captivum redimat
ope destitutum,
Arcum fortis conterit
et comburit scutum.

46. Ave, cuius filius
regnat super gentes,
Cuius psallunt nomini
manibus plaudentes,
Iubilemus igitur
attollendo mentes,
Indefesse capiti
Christo cohaerentes.

47. Ave, virgo generans
regem sempiternum,
Quique Deus noster est,
Deus in aeternum,
Qui pro nobis moriens
spoliat infernum,
Solium nos faciens
scandere supernum.

48. Ave, nostrum gaudium,
nostrae spes salutis,
Per quam caecis redditur
lux et sermo mutis,
Nobis innocentiae
vestibus exutis
Redde, quaeso, gratiam
et statum virtutis.

49. Ave, salutarium
summa gaudiorum,
Salvatorem generans
et Deum deorum,
Qui misertus miseris
et consors eorum
Culpas lavans pertulit
poenas peccatorum.

50. Ave, virgo, generis
nostri miserere
Et languentis animae
morbos intuere,
Tu miserta miseris
et compassa vere,
Morbi causas auferens
mentibus medere.

Secunda Quadragena.

1. Ave, vas munditiae
continens unguentum,
Veteris malitiae
reprimens fomentum,
Cordis nostri comprime
motum turbulentum,
Tuae nobis gratiae
conferens augmentum.

2. Ave, nostri generis
parens ad tutelam,
Audi, quam effundimus,
gemitus loquelam,
Tu, corrumpi nescia,
tolle corruptelam
Et morbosis mentibus
adhibe medelam.

3. Ave, cuius filius
patri coaequalis,
Nobis se contemperans
factus est mortalis,
Nos experientia
doceat realis,
Quod in eius nomine
salvemur a malis.

4. Ave, secretarium
exauditionis,
Nostra verba suscipe
deprecationis
Nosque tuae gratiae
praedotatos donis
Ad divinae tansferas
lumen visionis.

5. Ave, mater veniae,
potens misereri,
In tuorum numero
fac nos recenseri
Et, cum ventilatio
coeperit haberi,
Iram nobis tempera
iudicis severi.

6. Ave, nostri generis
potens advocata,
Miserere miseris,
Misereri nata,
Nos, qui per te credimus
solvi iudicata,
Per te solvi petimus
solvi postulata.

7. Ave, quae iustitiam
semper es locuta,
Cuius ope daemonum
fraus est diminuta,
Sentiat et sapiat
per te plebs adiuta,
Libertati pristinae
Quod sit restituta.

8. Ave, mater nesciens
in delicto thorum,
Ad quam clamat jugiter
turba filiorum,
Nos a malis eripe,
quos a via morum
Detoquere satagit
tractus vitiorum.

9. Ave, per quam deitas
carne palliata
Idumeam visitat
corrigens errata.
Tibi, mater, iugiter
psallat plebs renata,
Dei participio
per te sociata.

10. Ave, lux exposita
lumen praeminenti,
Lux illustrans omnia
radio patenti,
Nos a malis omnibus
serves in praesenti,
Lumen verum conferas
nubilosae menti.

11. Ave, per quam deitas
peregre profecta
Visitavit exsules
nube carnis tecta,
Nostra per te Deo sit
anima subiecta,
Ad solvendas Domino
grates circumspecta.

12. Ave, vitae pabulum,
virginum lucerna,
Quam plus ditat ceteris
gratia superna,
Pietate subveni
filiis materna,
Sanctitatis adipe
satiens interna.

13. Ave, virgo generans,
per quam defecerunt
Hi, qui velut gladios
linguas acuerunt,
Qui tendentes laqueos,
in quos inciderunt,
Ex defectu proprio
nobis profuerunt.

14. Ave, per quam deitas
carnis indumento
Tecta curat morbidum
gratiae fermento,
Quaeso, fac, centuplici
gaudens incremento
Abundare valeam
vallium frumento.

15. Ave, virgo generans
plebis salutare,
Cuius laudes resonant
caelum atque mare,
Qui naturam hominis
volens exaltare
Moriendo voluit
mortem terminare.

16. Ave, per quam miseris
Deus miseretur,
Per quam nostri generis
scelus aboletur,
Per te sic miseria
nostra relevetur,
Ut in fine gaudio
vero permutetur.

17. Ave, de qua natus est
triumphator mortis,
Deus ex te particeps
factus nostrae sortis,
Qui captivos eruens
ab inferni portis
Reddat nos consortio
caelicae cohortis.

18. Ave, stella fulgida,
stella salutaris,
Stella, de qua prodiit
radius solaris,
Mentis pelle tenebras
nec nos patiaris
Absorberi fluctibus
procellosi maris.

19. Ave, vallis humilis,
in quam cum descendit
Deus verus, Abrahae
semen apprehendit,
Nec non adjutorium
miseris impendit
Conterendo laqueos,
hostis quos tetendit.

20. Ave, vitae ianua,
speculum virtutis,
Protectorem generans
ope destitutis,
Nostrum sit refugium,
nostrae spes salutis,
Per quem dirae solvitur
iugum servitutis.

21. Ave, caeli pluvia
vellus irroratum,
Indumentum praeparans
regi purpuratum,
Qui se nostri generis
gerens advocatum
Fecit finem litibus,
finem perbeatum.

22. Ave, virgo generans
Orbis architectum,
Hunc, qui mortis moriens
terminat effectum,
Mentis nostrae gressibus
iter parat rectum,
Ut nequaquam transeat
Cordis in defectum.

23. Ave, cuius filius
operans salutem
In terrarum medio
monet ad virtutem,
Aerumnosam remove,
mater, servitutem,
Praesens ut exilium
gaudio permutem.

24. Ave, cuius gratia
veniam meretur,
Fidem qui catholicam
pie confitetur,
Tuis, virgo, meritis
precibusque detur,
Ut, quod Eva perdidit,
per te reformetur.

25. Ave, per quam Dominus,
pietate motus,
Humilis apparuit,
in Iudaea notus,
Fortem reddit spiritum
frangens carnis motus,
Ut devote serviat
tibi toti totus.

26. Ave, mater gratiae,
gemmis redimita,
Mater, per quam pauperum
vox est exaudita,
Tuus nobis filius
in praesenti vita
Via sit et veritas
in futura sita.

27. Ave, terra gloriae
germinans frumentum,
Animabus conferens
vitae nutrimentum,
Quod in crucis cornibus
a Iudaeis tentum
Moriendo centuplum
tulit incrementum.

28. Ave, de qua prodiit
pater orphanorum,
Cuius templum polluit
turba profanorum,
Servos tuos socia
sorti beatorum
Filiosque posside
morte punitorum.

29. Ave, lumen fidei,
summa spei certae,
Caritatis vinculum,
veritatis per te
Via nobis patuit,
quaeso, nos converte
Et, ne mala videant,
oculos averte.

30. Ave, cuius filius
dextera potenti
Ab Aegypti cophino
suos in praesenti
Liberando reficit
adipe frumenti
Et de petra satiat
melle profluenti.

31. Ave, cuius filius
stetit Iudaeorum
Synagoga principes
judicans eorum,
Qui pupillos refovens
spes est egenorum,
Nos adoptans erigit
in spem filiorum.

32. Ave, per quam nobis est
similis effectus
Deus, iudex omnium
patiens et rectus,
Purgat conscientiam,
ordinat affectus,
Ut nobis non noceat
noster imperfectus.

33. Ave, tabernaculum
facta deitatis,
In quo salvat saeculum
Christus a peccatis,
Solve, quaeso, vinculum
nostrae pravitatis,
Praestans habitaculum
novae claritatis.

34. Ave, terra gratiae
fecundata donis,
Novae fructum proferens
benedictionis,
Nostrum desiderium
satians in nobis,
Nos a malis eximens
pravae nationis.

35. Ave, vitae speculum,
virginum regina,
Quam lustravit undique
gratia divina,
Aurem tuam pauperum
precibus inclina,
Quos involvit misere
sordium sentina.

36. Ave, Dei civitas,
cuius fundamentum
Samarites construit,
qui nos in iumentum
Semivivos revehens
plagis dat unguentum,
Vino legis adhibens
gratiae fomentum.

37. Ave, mater Domini,
qui spes est salutis,
Qui contrivit moriens
iugum servitutis,
Iuva nos in tempore
nostrae senectutis
Nos in caelum sublevans
gradibus virtutis.

38. Ave, nostri generis
terminans lamentum,
Per quam rex disposuit
vitae testamentum,
Gregem tuis laudibus
iugiter intentum
Non pavere facias
iudicis adventum.

39. Ave, quae refugium
facta desperatis
Procellosae comprimis
motus tempestatis,
Placa nos et applica
portibus optatis,
Vultui nos offerens
summae trinitatis.

40. Ave, quam inhabitat
verbum caro factum,
Qui collapsos vetiti
ligni per contactum
Nos fecisse condolens
cum inferno pactum,
Ligno vitae reparat
figuli vas fractum.

41. Ave, per quam Domino
pie confitemur,
Cuius ope consequi
veniam meremur,
Tuis sanctis precibus,
mater, adiuvemur,
Ut in Christo iugiter
tecum gloriemur.

42. Ave, per quam Dominus
induit decorem,
Matris Evae moriens
terminat maerorem,
Primae nos originis
vocans ad honorem,
Immo statum reparans
multo meliorem.

43. Ave, mater Domini
miserationum,
Nostra delens crimina
spiritum da bonum,
Ut astare valeam
gaudens ante thronum,
Cum in fine venerit
Deus ultionum.

44. Ave, mater inclita,
mater inquam Dei,
Per quem datur sabbatum
verae requiei,
Hic est, qui nos liberat
anno iubilaei,
Unde non immerito
iubilemus ei.

45. Ave, per quam Domino
novit decantare,
Novum terra canticum,
laudans salutare,
Qui nos, cum redierit
orbem iudicare,
Sui patris ovibus
velit aggregare.

46. Ave, cuius filius
regnans sine fine
Aegrotanti factus est
auctor medicinae,
Qui naturam hominis
uniens divinae,
Fit per mortis terminum
terminus ruinae.

47. Ave, quae libidinis
non sensisti motum,
Per quam fecit Dominus
salutare notum,
Qui, quod erat hominis,
assumendo totum,
Aegro se contemperat,
ut sanet aegrotum.

48. Ave, quae justitiae
solem nube tegis,
Thronus facta gratiae,
thronus summi regis,
Nostri, quaeso, vigiles
ad tutelam gregis,
Ut in nobis vigeat
plenitudo legis.

49. Ave, mater, cuius est
pietas immensa,
Cuius ope languidis
salus est impensa,
Moris vota suscipe
iubilumque pensa
Et perenne gaudium
nobis recompensa.

50. Ave, mater, solitum
gignens praeter morem,
Quae gignendo retines
virginis pudorem,
Iuris et iudicii
fervidum rigorem
Per misericordiae
tempera dulcorem.

Tertia Quadragena.

1. Ave, per quam pauperum
voces exaudivit
Passer solitarius,
qui post mortem ivit,
Qui per poenas diluens
culpam, quam nescivit,
Iugum mortis moriens
penitus contrivit.

2. Ave, mater, titulo
benedictionis
Illustrata caelitus
gratiaeque donis,
Nos illustra lumine
miserationis,
Statum mutans miserae
conversationis.

3. Ave, mater gratiae,
mater benedicta,
Maledictionibus
Evae non astricta,
Moles, quaeso, criminum
aufer et delicta,
Ut severi iudicis
temperes edicta.

4. Ave, mater filii,
per quem liberantur,
Qui sub mole criminum
pressi tenebantur,
Ipsi, per quem foedera
gratiae donantur,
Pie nos confoedera
cum his, qui salvantur.

5. Ave, cuius filio
pie confitemur,
Quod Aegypti tenebris
per hunc amovemur,
Qui pro nobis gladium
ponit super femur,
Quo accinctus proeliet,
ne nos expugnemur.

6. Ave, mater Domini,
qui te praeelegit,
Qui catervas hostium
moriens confregit
Et inferna visitans,
praedo quos abegit,
A praedonis faucibus
praeda factus egit.

7. Ave, nostrum gaudium,
nostra spes et vita,
Cuius ope salus est
aegris impertita,
Generalem generans
sortem non oblita,
Ad aeternae pabulum
vitae nos invita.

8. Ave, per quam Dominus
nostri miseretur,
Cuius laus in filio
digne recensetur,
Qui dum pacis osculum
fictae non veretur,
Sibi laudem, gloriam
nobis promeretur.

9. Ave, cuius uterus
factus est castellum,
Quod intravit Dominus
properans ad bellum,
Qui sibi de funibus
fecerat flagellum,
Inimicos posuit
pedibus scabellum.

10. Ave, per quam genitor
filium praemisit,
Redimendi populi
curam cui commisit,
In quem cum diabolus
manum suam misit,
Quos ad mortem traxerat,
nesciens amisit.

11. Ave, stella nuntians
veri solis ortum,
De qua verum tenebris
lumen est exortum,
Quod in nostris mentibus
reperis distortum,
Tuae participio
lucis fit absorptum.

12. Ave, mater pueri,
per quem vita datur
Cuius laus a pueris
digne praedicatur,
Per te nobis puritas
vitae conferatur,
Quod in pueritiae
nomine signatur.

13. Ave, cuius filius
sudans in agone,
Mare rubrum transmeat
merso Pharaone,
Nec fit praeda faciens
praedam de praedone,
Sicque praedo victus est,
victus a tirone.

14. Ave, norma fidei,
pacis disciplina,
Apis mella faciens,
vitis fundens vina,
Vini meri calicem
filiis propina
Et de valle tristium
transfer ad divina.

15. Ave, vitis fertilis,
docta propinare
Vinum, quod inebriat,
vinum salutare,
Vinum, de quo Dominus
risum fecit Sarae,
Dum promisit Abrahae
semen ampliare.

16. Ave, per quam factus est
homo rex caelorum,
Cuius passim reserat
laudes vox piorum,
Te laudare iugiter
summa sit votorum,
Donec nos suscipiat
chorus angelorum.

17. Ave, vitis gratiae,
vitis salutaris,
Quam vallavit undique
lapis angularis,
Nostram saepi vineam
vallo, quo vallaris,
Ne nos laedat rabies
feri singularis.

18. Ave, pia genetrix
immaculatorum,
Quorum lex est currere
viam mandatorum,
Ne a via devient
pedes viatorum,
Quod nos gravat, amove
pondus peccatorum.

19. Ave, de qua prodiit
potens advocatus,
Culpae qui determinat
veteres reatus,
Cuius patrocinio
noster incolatus
Transeat in gloriam
melioris status.

20. Ave, virgo regia,
mundi luminare,
Ecce, mentis tenebras
potens propulsare
Nos in montem doceas
oculos levare,
Quo conscendit Abraham
iussus immolare.

21. Ave, quae laetitiam
mundo contulisti,
Cum in verbo gratiae
verbum genuisti,
Qui cum nos praeceperit
ad tribunal sisti,
Ab auditu faciat
non pavere tristi.

22. Ave, virgo, thalamus
facta summi ducis,
Quae de noctis tenebris
miseros educis,
Nostrae mentis oculos
leves a caducis,
Ut intendant radio
sempiternae lucis.

23. Ave, virgo, gratiae
mater affluentis,
Per quam cedit populi
strepitus furentis,
Muni, quaeso, fortiter
pedes nostrae mentis,
Ut torrentem transeant
aquae vehementis.

24. Ave, mons sanctissimae
speculationis,
In quo nostrae sita est
spes ascensionis,
A carnali strepitu
nos commotionis
Liberando filios
fac adoptionis.

25. Ave. mater affluens
pacis ubertate,
Facta consolatio
plebis captivatae,
Nos ad portum applicans
pacis praeoptatae,
Plena plene perfrui
praesta libertate.

26. Ave, domus regia,
quam aedificavit
Rex, qui pacis gaudium
mundo muntiavit,
Qui, dum fortis atria
fortior intravit,
Fortem ligans spolia
fortis asportavit.

27. Ave, Dei genetrix
et virgo beata,
Filiorum filiis
plene venustata,
Da timere Dominum
mente tranquillata,
Vias nostras dirigens
eius ad mandata.

28. Ave, per quam viribus
hostes destituti
Inbecilles facti sunt,
debiles et muti,
Nostrae, virgo, quaesumus,
prospice saluti,
Ut fiamus iugiter
te tuente tuti.

29. Ave, floris baiula,
cuius ad odorem
Reviviscunt mortui,
suscipe clamorem
Ad te suspirantium
nosque per hunc florem
Non pavere facias
mortis ad horrorem.

30. Ave, cuius detulit
rex humilitati,
Te cum verbi thalamum
fecit incarnati,
Sic pro nobis offerens
se captivitati
Captivatos reddidit
prima libertati.

31. Ave, Iesse virgula,
per quam exhibetur,
Quod de David semine
pater pollicetur,
Per te quidem gratiae
tempus adimpletur,
Quia per te filiis
pater miseretur.

32. Ave, gemma gratiae,
stillans unctionem,
Quae nostrarum mentium
firmat unionem
Nos unitos mutuam
per dilectionem
Vitae praesta consequi
benedictionem.

33. Ave, nostrum gaudium,
nostrae spes salutis,
Caeli scandens solium
gradibus virtutis,
Quaeso, fer praesidium
noxia secutis
Et a nobis excute
iugum servitutis.

34. Ave, cuius filius
gratiae praeconem
Nondum natum docuit
exsultationem,
Doce nos per vitii
supplantationem
Ad beatam tendere
Christi visionem.

35. Ave, virgo generans,
per quem liberatur
Israel et Pharao
persequens necatur,
Solvat quisque gratias
et confiteatur,
Quod hic mirabilia
solus operatur.

36. Ave, per quam principe
victo Babylonis
Cantica resumimus
iubilationis,
Per maternae gratiam
miserationis
Reduc nos ad patriam
repromissionis.

37. Ave, parens inclita,
quae sine pudoris
Tactu nostri facta es
mater salvatoris,
Te laudantes muniat
intus atque foris,
Per te qui remedium
nostri fit doloris.

38. Ave, cuius filius
habitu mendici,
Carnem gerens similem
carni peccatrici,
Quasi dolo reppulit
dolos inimici,
Cum se mortis legibus
passus est addici.

39. Ave, mater filii,
cuius ad congressum
Mors devicta penitus
abit in secessum,
Nos a malis eripe,
mentis nostrae gressum
Ad paternae dirigens
dexterae consessum.

40. Ave, per quam deitas
carne palliatur,
Ut ad vitae semitas
exul reducatur,
Nostra sic oratio
per te dirigatur,
Ut succedens actio
vitam consequatur.

41. Ave, de qua prodiens
gigas manu fortis
Dormientes excitat
a sopore mortis,
Redde nos consortio
caelicae cohortis,
Ut sit cum viventibus
locus nostrae sortis.

42. Ave, mater, suscipe
preces, quas effundo
Gravis sterquilinii
mersus in profundo,
Munda cordis thalamum
hauriens a fundo
Sordes, quibus ceteris
amplius abundo.

43. Ave, de qua nascitur
ille Nazaraeus,
Per quem, dum in proelio
ruit Philistaeus,
Vitae spem concipiens
gaudet homo reus,
Voce clamans libera:
Benedictus Deus.

44. Ave, de qua prodiit
rex universorum,
Regnum cuius omnium
regnum saeculorum,
Rege nos et applica
coetibus eorum,
Quorum summa gloria
laus est aeternorum.

45. Ave, per quam populo
factus est adiutor
Rex, qui dicit: Ego sum
Deus et non mutor,
Qui per mortis semitas
mortis persecutor,
Fit collator gratiae,
libertatis tutor.

46. Ave, cuius laudibus
laus est delectari,
Cuius nos confidimus
partu salutari
Post hanc vitam gloriae
palma coronari,
Si velimus Domino
pie conformari.

47. Ave, mater gratiae,
iugi laude digna,
Per quam victis hostibus
ruit ars maligna,
Captivatis exhibe
pietatis signa
Nosque post exsilium
patriae resigna.

48. Ave, per quam tollitur
hominum pressura,
Cuius laudes reboat
omnis creatura,
Laudes, quas offerimus,
acceptare cura,
Nos beatitudine
ditans permansura.

49. Ave, fons clementiae
veniaeque vena,
Per quam nobis redditur
vitae cantilena,
A peccatis salva nos
et peccati poena
Et beatitudiais
perduc ad amoena.

50. Ave, laus fidelium,
iubar sanctitatis,
Domini triclinium,
thronus maiestatis,
Placa nobis filium
precibus beatis,
Servos tuos munerans
dono libertatis.

Scala caeli saec. 14. ex. Cod. Pragen. XIII E 3. A. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15 B. — Orat. ms. Tegurinum anni 1467. Clm. Monacen. 19991. C. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20005. D. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001 E. — Orat. ms. Reichen-

bacense anni 1476. Clm. Monacen. 2990. F. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19636. saec. 15. G. — Cod. Laudunen. 263 saec. 12. add. saec. 14. H. — Cod. Parisin. 3638. saec. 15/16. I. — Psalt. ms. Cantuariense saec. 14. in Cod. Londinen. Add. 28681. K. — Cod. Londinen. Add. 15794. saec. 13. L. — Cod. Cantabrigen. Dd. XV 21. saec. 14. M. — Cod. Cantabrigen. Ff VI 14. saec. 13. N. — Horar. ms. Rotomagense saec. 15. Cod. Scaffhusien. 1. O. — Cod. Londinen. Add. 11037. saec. 13/14. P. — Cod. Londinen. Reg. 2 A. IX. saec. 13. Q.

I. 1, 7 regni gloria B. — 2, 5 Audi preces C. — 3, 5 Qui passus B. — 3, 6 superatus C. — 5, 3 satagis A. — 5, 5 Tu nos quoque B. — 7, 2 Cura nostrae A. — 8, 3 rex fehlt B. — 8, 7 proscribit B. — 9, 7 Quae nec nomen virginis B. — 9, 8 mater amisisti B. — 11, 4 crucem B. — 14, 4 nostrae sortis B. — 15, 7 que fehlt A. — 15, 8 condonans B. — 26, 6 intentis B. — 26, 8 criminosae B. — 27, 4 caro Deo data B. — 28, 5 Eant ergo B. — 28, 6 quos ad se vocavit B. — 28, 7 Agnum B. — 28, 8 quos mandavit B. — 29, 3 continens B. — 29, 6 sacrum B. — 30, 5 Atque ineffabilis B. — 30, 6 exstat pulchritudo B. — 30, 7 pie A. — 31, 4 peccatorum B. — 32, 3 patrio B. — 34, 4 propulit B. — 34, 6 commiscendo B. — 36, 7 et utrumque B. — 37, 5 Quaeso fac ne B — 38, 2 prorsus decantatur B. — 38, 3 pro Iditum A, pro habitu B, Ydithum C. — 38, 7 ut vel mentis B. — 39, 5 devolutum B. — 42, 2 De qua manans B. — 42, 4 vindicans B. — 42 und 43 umgestellt B. — 44, 6 ditavit B. — 45, 4 nostrae carnis B. — 47, 3 Quibus noster Deus est B. — 47, 4 Christus in aeternum B. — 47, 6 Avernum B. — 49, 2 gemma gaudiorum B. — 49, 3 Salutare B. — 50, 3 Languescentis B. —

II. 1, 4 comprimens B. — 1, 8 unguentum B. — 52, 3 Audi quem offendimus B. — 52, 4 dirige loquelam B. — 3, 5 Ut experientia B. — 4, 7 transferas B. — 65, 5 sqq. lauten in B:

Nos sub alis protegens, donec terminata
Transeat iniquitas morte conculcata.

7, 4 imminuta B. — 8, 8 trames vitiorum B. — 9, 3 visitant B. — 12, 5 Pietate filiis B. — 12, 6 subveni materna B. — 13, 3 gladium B. — 13, 5 sqq. lauten in B:

Ex defectu proprio nobis posuerunt
Intendentes laqueos, in quos ceciderunt.

15, 3 resonet B. — 19, 5 Et suum adiutorium B. — 21, 7 finem fecit B. — Nach Strophe 20 steht folgende Strophe, zu der aber D bemerkt: vel de eodem psalmo (71):

Ave, cuius filio gens ab oriente
Trina trino obtulit stella praecedente,
Sic iunctura sideri duos uniente
Liberavit pauperem Deus a potente.

Str. 22 fehlt A. — 22, 3 Qui dum mortis B. — 22, 7 Et nequaquam transiet B. — 22, 8 in affectum B. — 23, 4 manet et virtutem B. — Str. 24 und 25 umgestellt B. — 24, 6 meritisque detur B. — 26, 8 futura vita B. — 28, 8 mortificatorum B. — 31, 3 Synagogam iudicans A. — 31, 4 principes eorum A. — 32, 1 quam similis BD. — 32, 2 nobis est BD. — 36, 7 Vina legis, gratiae B. — 36, 8 olei fomentum B. — 40, 4 attactum B. — 40, 7 comparat B. — 41, 5 Et sic a malis omnibus B. — 41, 6 per te sublevemur B. — 42, 4 terminans B. — 44, 7 Unde nec B. — 45, 7 summi patris B. — 48, 7 vigilet B. — 50, 8 rigorem A, ultorem B.

III. 1, 8 opido contrivit B. — 4, 6 ditantur B. — 5, 5 sqq. lauten in B

Qui nos ducens gladium ponit super femur,
Tuis confer, domina, laude gloriemur.

9, 5 de restibus B. — 9, 8 pedumque scabellum A. — 10, 3 populum A. — 11, 8 absortum AB. — 13, 8 a praedone B. — 15, 7 Cum B. — 17, 5 spei vineam A. — 18, 7 gravet A. — 19, 7 Transferat A. — 21, 5 praecipiat B. —

23, 3 cessit strepitus B. — 23, 4 populi furentis. B. — 25, 5 ad pacis applicans B. — 25, 6 portum praeoptatae B. — 26, 3 gaudia B. — 27, 1 Ave Dei Domini B. — 27, 2 genitrix beata B. — 34, 3 natus B. — 37, 3 mater facta es B. — 37, 4 nostri salvatoris B. — 38, 8 iniici B. — 40, 7 succendens A. — 43, 4 victus Philistaeus B. — 45, 1 populi B. — Nach Str. 50 fahren BN noch fort mit folgenden fünf (beziehungsweise vier) Strophen:

1. Ave, virgo, generans moris fracto iure,
De qua gigas prodiit geminae naturae,
Tu miserta miseris subveni pressurae,
Nos in laudem proferens gloriae venturae.

2. Ave, nostri generis potens et patrona,
Super cuncta possidens gratiarum dona,
Tuis sanctis meritis precibusque dona,
Ne mens nostra subito sit in malis prona.

3. Ave, virgo, supplices potens exaudire,
Servos tuos, placida, fac nos tecum ire,
Et, cum iudex venerit, qui est iudex irae,
Iudicis ad dexteram iube nos venire.

4. Ave, caeli gloria, terrae fundamentum,
Cuius fit in utero continens contentum,
Tuae nobis gratiae praestet incrementum,
Quod ad tuae canimus laudis nutrimentum.

5. Ave, virgo, suscipe mentis in conclavi
Verba, quibus totiens veniam rogavi,
Exaudito totiens Ave tam suavi
Fac me, quaeso liberum prorsus a vae gravi.

Dieselben Strophen stehen auch als „Conclusio totius operis“ in CD mit folgenden Abweichungen: 3, 3 venerit atque dies irae. — 4, 4 ad tuae scribimus laudis munimentum. — 5, 2 Et audito. — 5, 4 Fac me prorsus liberum, prorsus. — Hier gehen diesen Strophen vier andere vorher:

Ad Magnificat.

1. Ave, cuius nuntio domina beata
Dominum magnificat plus humiliata,
Sic amore generans Deum haec beata,
Dierum a saeculis felix ad hoc nata.

Ad Nunc dimittis.

2. Ave, cuius filius templo praesentatur,
Salutare gentium seni revelatur,
Sicque petit postmodum, ut et dimittatur,
Quod nostris laboribus laudem conferatur.

Ad Benedictus

3. Ave, virgo pariens, quem veri praeconis
Benedicens praedicat resurectionis
Cornu, quod promiserat, diuturnum bonis,
[Ut in viam] dirigat pedes rationis.

Ad Te Deum.

4. Ave, cuius filio coetus angelorum
Sanctus clamat iugiter, nos a vitiorum
Labe munda, perfrui in regno caelorum
Fac nos cum felicibus praemiis iustorum.

K hat folgenden Schlufs:

Nostras, Dei genetrix, laudes acceptare
Cura, quas offerimus, nosque praesentare
Per has Deo satagas, ut cum iudicare
Venerit, nos ovibus velit adgregare.

Virgo sancta, suscipe mentis in conclavi
Verba, quibus totiens veniam rogavi,
Et audito saepius animo suavi
Fac me, quaeso, liberum pressum a vae gravi.

Virgo singularis, sespice quod quaero,
Per te, stella maris, veniae spem gero,
Ianua salutis, ad te propero
Et fragmenta iuventutis tibi offero.
Iam considero, quid sim, et agnosco,
Unde licet sero veniam deposco.
Per te potero, quod desidero,
Virgo, quae sincero paris utero,
Tuus sum et ero,
De te non despero,
Quidquid egero.

A hat folgendes Prooemium zu diesem Psalter:

Quisquis hoc psalterium sobrie et pie
In honorem virginis semperque Mariae
Decantando sabbati perficis in die,
Vitae tibi ianua et caeli pate(bu)nt viae.

Scripturarum paginae, si quid habent veri,
Poteris hoc carmine gratiam mereri,
Quia virgo virginum dignatur intueri,
Diligentes omnes se potens est tueri.

Saltem breve deputa spatium diei,
Promere obsequia genetricis Dei,
Et dulces has iubilo laudes offer ei,
Ut te luce satiet suae speciei.

Ut de meo carmine merear gaudere,
Dico virgo virginum, Alberti miserere,
Da id eum operis pretium habere,
Tuam sine termino faciem videre.

Qui prudenter operis huius vim perpendit
Et eius materiam, unde sit, attendit,
Si per psalmos singulos ordine descendit,
Totam de psalterio summam deprehendit.

Dasselbe Prooemium bieten auch DE; der Name Albertus 4, 2 hat offenbar die Veranlassung gegeben, dafs dies Psalterium Albert dem Grofsen zugeschrieben wurde; so in DE: Psalterium beatae Mariae virginis, editum ab Alberto magno. Prolocutio Magni Alberti in psalterium sequens E. Allein es steht nicht fest, welcher Albertus sich hier nennt, ja nicht einmal, ob jenes Prooemium ursprünglich zu diesem Psalterium gehört, von dem es überdies versmafslich abweicht; A wenigstens scheint dasselbe zum Psalterium s. Bonaventurae zu beziehen, da es dasselbe mit den Worten einleitet: adice ad praecedens psalterium; dieses aber ist das Bonaventuras. Andere Hss. bezeichnen Augustin als Verfasser; so B: „Incipit prologus beati Augustini super psalterium beatae Mariae virginis.“ Den wahren Verfasser bezeichnen, wie es scheint, FGH: „Incipit psalterium beatae Mariae virginis per modum salutationis, compilatum per Magistrum Stephanum Parisiensem.“ FG. — „Item hic incipiunt salutationes secundum ordinem psalmorum, editae a venerabili in Christo patre, magistro Stephano, Cantuariensi archiepiscopo, in honorem beatae Mariae semper virginis venerandae.“ H. Damit ist Stephen Langthon (Linguatonus), Pariser Kanzler, Kardinal mit dem Titel S. Chrysogoni und Erzbischof von Canterbury (1207—1228) gemeint. —

Ein anderes Prooemium bieten BCDIKMN: Incipit prologus beati Augustini super Psalterium beatae Mariae Virginis (B):

Mente concipio laudes depromere [1])
Beatae virgini, quae nos a carcere
Ducit [2]) per filium genus in genere
Mihi vivificans effectus [3]) opere.

Usus qui praebuit psallendi [4]), gratiam
Sermonis tribuat in affluentiam,
Ut eius praedicans laudes et gloriam
Dulcoris intimi saporem sentiam.

Laudum praeconia dictat affectio,
Sed lingua titubat haeretque [5]) ratio,
Nam, quibus laudibus quove praeconio
Referam virginem matremque, nescio.

Haec matrum mater est et gemma virginum,
Quae vitae praebuit auctorem Dominum,
Qui mortem terminans per mortis terminum,
Ruinae moriens succurrit hominum.

Haec mater virginis [6]) retento nomine
Caelestis nuntii fecunda semine
Ius omne superat et usum feminae,
Cum nobis parturit Deum in [7]) homine.

Salutat angelus [8]), res mira sequitur,
Quod auris accipit, intus concipitur,
Tumescit uterus, Deus egreditur,
Vestitus homine, nec virgo [9]) laeditur.

O res mirabilis, o rerum novitas,
Se vestit homine summa divinitas,
Lucet in virgine matris fecunditas,
Et iugi lumine vernat virginitas.

Haec summa laudis est atque materia,
Quod mater Domini virgo sit regia,
Promissa proferens mundo remedia,
Sicut vox docuit de caelo nuntia.

Quod ergo didici [10]) per caeli nuntium
Arcani mystici consecratorium,
Dictamen offero salutatorium
Per matrem filio, matri per filium. [11])

Benigne suscipe, mater, quod offero,
Litusque tangere fac me, quo propero,
Ut mortis limites cum pertransiero,
Quiete vivere possim de cetero.

Nec non et omnibus relaxes crimina,
Pro quibus supplicans fundo precamina,
Nostrumque pariter et horum nomina
Conscribi facias in vitae pagina.

A, welches das zuerst angeführte Prooemium als zum vorhergehenden Psalterium, dem des hl. Bonaventura, gehörig bezeichnet, fügt zu diesem das folgende hinzu:

Gloria cum mea mens careat, laudare Maria,
Te, nam cum sit arens caritate, virgo Maria,
Ac virtute carens, o lucida stella Maria,
Cum sis sancta parens largitorisque, Maria,
Virtutum, flagita mihi reddere bona, Maria,

1) conscribere C. — 2) Solvit per C. — 3) mirificans effectum in B. — 4) scribendi C. — 5) erratque B. — 6) matrum mater est B. — 7) cum homine B. — 8) virginem C. — 9) Deus nec. C. — 10) audisti C. — 11) Die folgenden Strophen fehlen B.

Ut te in vita valeam laudare, Maria,
Sic, ut finita possim regnare, Maria,
Et fiat hoc ita, te postulo, virgo Maria.

Q hat zu diesem Psalterium den Prologus: „Ad regales vocatus nuptias“ etc. (vgl. Psalt. XIV. in den Noten) mit der Aufschrift: „Incipit epithalamica praefatiuncula in salutatorium beatae Mariae, matris Dei.“ P. hat am Schlusse nach der Strophe „Ave, virgo supplices potens exaudire (vgl. hier oben in den Noten) folgendes:

Demum, Dei genetrix, laudes acceptare
Cura, quas offerimus, nosque praesentare
Per has Deo satagas, ut, cum iudicare
Venerit, nos ovibus velit adgregare.

Virgo sancta, suscipe, mentis in conclavi
Verba, quibus totiens veniam rogavi,
Et audito saepius Ave tam suavi
Fac me, quaeso, liberum prorsus a vae gravi.

In dem gedruckten Handschriftenkatalog der Universitätsbibliothek von Cambridge II, 519 wird diesem Psalterium die Bemerkung hinzugefügt „By Archbishop Peckham,“ für welche Angabe sich der Katalog auf Tanner, Bibl. Brit. bezieht. Tanner aber hat am angezogenen Orte, S. 585 in der Note, woselbst er Peckhams Schriften aufführt, nur folgendes: „Psalterium meditationum seu salutationum BM. lib I. Mente concipio laudes conscribere;“ nachdem er mehrere Handschriften erwähnt, die das Psalterium enthalten, fügt er bei: „Continet tantum versus 44. forsan imperf.“ Wir erfahren hier also, dafs das Prooemium „Mente concipio“ etc. von Peckham ist. Wir wissen aber nicht, zu welchem Psalterium dasselbe ursprünglich gehört und welches wir deshalb Peckham beizulegen haben. Stünde fest, dafs es zu dem vorliegenden Psalter gehört, so wäre dieser unbedenklich Peckham zuzuweisen. Nach Analogie anderer Fälle möchte man in Peckham den Verfasser des Bonaventura zugeschriebenen Psalters vermuten.

Gedruckt wurde dies Psalterium u. a. mit dem Titel: Psalterium divae virginis Mariae, rhythmice conscriptum a Reverendissimo Domino Stephano, olim Archiepiscopo Cantuariensi, ex Bibliotheca Tegrinseensi depromptum. Cantandum sub melodia Patris sapientia. Excusum Tegernsee. Anno MDLXXIX.

XII. Psalterium beatae Mariae V.

sancto Bonaventurae tributum.

Prima Quinquagena.

1. Ave, virgo, vitae lignum,
Quod perenni laude dignum,
Salvo voto, quod vovisti,
Mundo fructum attulisti.

2. Ave, cui sine fine
Reges astant et reginae,
Tu regina saeculorum,
Regum princeps et regnorum.

3. Ave, David, germen iustum,
Ut vitalem Dei gustum
Mereamur experiri,
Fac de monte nos audiri.

4. Ave, virgo Deo digna,
Serva tuos et consigna
Luce tuae faciei
Et splendore vultus Dei.

5. Ave, mater novi moris,
Nec conceptu redemptoris
Neque ortu deflorata,
Scuto Dei obumbrata.

6. Ave, virgo, quae furorem
Conditoris in amorem
Tua fide convertisti,
Votis iram exstinxisti.

7. Ave, virgo, quam creator
Rerum, testis et scrutator,
Universis, quae creavit,
Digniorem demonstravit.

8. Ave, virgo plena bonis,
Gratiarum dives donis,
Opus Dei digitorum
Grande nimis et decorum.

9. Ave, virgo post et ante,
Pro me semper te pugnante
Vertat hostis mihi dorsum,
Qui conversus stet retrorsum.

10. Ave, porta liberatis,
Aula summae trinitatis
Et sollenne Dei templum,
Salus orbis et exemplum.

11. Ave, virgo, flos regalis,
Mulierum nulla talis,
Verba cuius sunt argentum,
Lingua laudis instrumentum.

12. Ave, virgo, cui plaudo,
Tibi cano, te collaudo
Bona mihi tribuentem,
Sana, virgo, te canentem.

13. Ave, virgo Deo cara,
Pulchra, suavis, prudens, clara,
Sola Dei salutare
Digna mundo generare.

14. Ave virgo, virtus mea,
Natum Deum posce, dea,
Ut in Sion arce clarae
Nos concedat habitare.

15. Ave, virgo, forma morum,
Tibi Christus, rex caelorum,
Mundi curis expeditae
Notas fecit vias vitae.

16. Ave, virgo, cuius ori
Voci, verbis et clamori
Dei aures inclinatae
Sunt praestandi largitate.

17. Ave, virgo diligenda,
Laude cunctis praeferenda,
Radix sancta, semen verum,
Flos et gemma mulierum.

18. Ave, cuius provocatus
Forma Deus de te natus
Pugnaturus non expavit,
Sed ut gigas exsultavit.

19. Ave, scala caelum tangens,
Ad te, virgo, clamo plangens,
Ut a malo, stella maris,
Me de Sion tuearis.

20. Ave, Iesse stirps beata,
Virgo voto non fraudata
Tui cordis et tuorum
Voluntate labiorum.

21. Ave, cuius, quae nascetur,
Claritatem gens loquetur,
Cuius honor non decrescit
Et potestas finem nescit.

22. Ave, digna omni laude,
Casta Dei mater, gaude
Et admitte vota precum,
Ut sis, virgo, semper mecum.

23. Ave, virgo, cuius manus
Non foedavit actus vanus,
Sed ab omni pravitate
Innocentes sunt servatae.

24. Ave, virgo speciosa,
Cuius quasi recens rosa
Spirat caro, cor laetatur,
Mens in bonis demoratur.

25. Ave, virgo, quae iam audis
Coram throno vocem laudis,
Iube simul nos astare,
Dei laudes enarrare.

26. Ave, virgo, rumpe moras,
Et ad omnes, precor, horas
Mihi custos et adiutrix
Esto, digna Dei nutrix.

27. Ave, virgo vernans flore,
Gustu cuius et odore
Rursum homo iuvenescit
Et ad vitam revirescit.

28. Ave, virgo, et appare,
Iube tecum me regnare
Et ad Christum, quo abisti,
Post te trahe, mater Christi.

29. Ave, virgo, favus mellis,
Cedit, ecce, sol cum stellis
Tui vultus claritati,
Tu decoris consummati.

30. Ave, virgo, finis irae,
Purga culpas et largire,
Nos peracto cursu mundi
Pro peccatis non confundi.

31. Ave, virgo pulchra visu,
Deprecor te toto nisu,
Me clamantem tota die,
Pia mater, audi pie.

32. Ave, mater, virgo tamen,
Posce sacrum Dei flamen,
Ad munimen nobis dari
Et a verbo nos firmari.

33. Ave, virgo ruga carens,
Da, intacta Dei parens,
Ut laus tua cum dulcore
Meo semper sit in ore.

34. Ave, mater, expers viri,
Da me dignum inveniri,
Quem digneris adiuvare,
Noli, virgo, me tardare.

35. Ave, virgo, vena munda,
Per quam vivi fontis unda
Mihi semper irroretur,
Quo cor meum debrietur.

36. Ave, virgo, vitae via,
Salus mundi, spes, Maria,
Cuius legem cor rimatur,
Os sophiam meditatur.

37. Ave, virgo, mundi decus,
Tibi cedens iudex aequus
Est oblitus irae suae
In aspectu formae tuae.

38. Ave, virgo, mundi ratis,
Da ut ignis caritatis
Per te semper mihi crescat,
Cor amore concalescat.

39. Ave, virgo, lux astrorum,
Educ, quaeso, vitiorum
Lutulenta me de faece
Pro me fusa Deo prece.

40. Ave, virgo, tu dignare
Te laudantem me sanare
A languore nimis gravi,
Quem peccando comparavi.

41. Ave, virgo, da, quod cernis,
Ut contempler in supernis
Epulantis turbae sonum
Et cantantis ante thronum.

42. Ave, virgo singularis,
Vena veri salutaris
Et emissae lucis mater,
Cuius Deus verus pater.

43. Ave, virgo ac quietum
Fac frementis mundi fretum,
Iesus navi soporatus
A te surgat excitatus.

44. Ave, virgo digna coli,
Tu divinae tuae proli
In festiva claritate
Vestis astas deauratae.

45. Ave, virgo, mundi lumen,
Tu divinitatis flumen
Tibi missum et infusum
Effudisti praeter usum.

46. Ave, virgo, mater agni,
Iesu Christi, regis magni,
Qui est pius et benignus
Et honore summe dignus.

47. Ave, virgo formae rarae,
Cuius vultus singulare
Visum iubar sunt mirati
Reges caeli congregati.

48. Ave, virgo, veta mentem
Te laudando diligentem
Deputari inter reos,
Ubi mors depascet eos.

49. Ave, veris claritudo,
Tecum agri plenitudo,
Tu infusa caeli rore
Vernas orto salvatore.

50. Ave, mater orphanorum,
Miserere miserorum,
Tolle sordes et peccata,
Super nivem dealbata.

Secunda Quinquagena.

1. Salve, virgo primitiva,
Virgo ferax ut oliva,
Tu divini germen floris
Attulisti nostris oris.

2. Salve, stemma clarum David,
Omnis mundus declinavit,
Sola Deum requisisti
Nec ad probra descendisti.

3. Salve, virgo novi voti,
Posce bona mundo toti,
Tuum sanctum adiuvamen
Sentiamus omnes, Amen.

4. Salve, virgo columbina,
Da, ut mundi de sentina
Illuc volem datis pennis,
Ubi quies est perennis.

5. Salve, virgo, da te duce
Me vivorum frui luce,
In qua raptus ad superna
Vita vivam sempiterna.

6. Salve, virgo specialis,
Fove tuis me sub alis,
Sede fruar ut amoena
Et quieta pace plena.

7. Salve, decus puellarum,
Virgo, Iuda semen clarum,
Patris parens, nata prolis,
Dei domus, aula solis.

8. Salve, virgo, flos de spina,
Quod rogamus, da, regina,
Surge nobis in occursum,
Praebe dextram, trahe sursum.

9. Salve, virgo lacte lota,
Pasce tuos, semper pota
Deitatis fonte trino
De compunctionis vino.

10. Salve, turris nostrae spei,
Virgo, esto memor mei
Et auctorem laudum harum
Salva, princeps feminarum.

11. Salve, virgo sine dolo,
Cuius omnis spes in solo
Creatore semper mansit,
Non in mundo, qui pertransit.

12. Salve, virgo, cuius stratum
Nullo viro temeratum
Christus natus illustravit
Nec te nascens reseravit.

13. Salve, virgo recti cordis
Nec ullius unquam sordis
Inquinata foeditate
Dono prolis illibatae.

14. Salve, salus ex Iudaeis,
Votis, virgo, fave meis,
Ut in Sion reddam illa
Suscitatus de favilla.

15. Salve, virgo par argento,
Tu pudoris detrimento
Igne mundi non arsisti,
Quem illaesa pertransisti.

16. Salve, parens absque pare,
Eia, virgo, deprecare
Deum mihi misereri
Et cum iustis me censeri.

17. Ave, virgo Deo iuncta,
Te tollente mala cuncta
Viae meae prosperentur,
Res adversae secundentur.

18. Salve, virgo, per quam volens
Pauper ille fit et dolens,
Quo iubente dolor cedit,
Et paupertas retrocedit.

19. Salve, virgo, Dei cella,
Quem pro nobis interpella,
Placa natum, ne moreris,
Quae repulsam non vereris.

20. Salve, norma castitatis,
Esto, virgo, pro peccatis
Ne descendam ad tormentum,
Forte mihi firmamentum.

21. Salve, virgo, vitae portus,
Clausa porta, clausus hortus,
Vellus clari Gedeonis,
Veri thronus Salomonis.

22. Salve, virgo, cuius lotus
Pes peccando non est motus,
Ergo firma vacillantes,
Leva lapsos, tene stantes.

23. Salve, decus disciplinae,
Stella lucis matutinae,
Veri solis tu aurora,
Super omnesque decora.

24. Ave, virgo, quam laudamus,
Da, securi videamus
Ora Christi iudicantis
Et post semper imperantis.

25. Salve, virgo, sed fecunda,
Firma mundos, foedos munda,
Et, qui aufert regum flatum,
Regem nobis fac placatum.

26. Ave, virgo, Dei quies,
Tu antiquos mihi dies
Et, per Evam quam amisi,
Redde lucem paradisi.

27. Salve, virgo, quae rorasti
De secreto ventris casti
Super ora peccatorum
Verum panem angelorum.

28. Salve, templum impollutum,
Cuius mundo cor exutum
Nulla unquam saeculari
Lue quivit inquinari.

29. Salve, mundi medicina,
Misce potum et propina
Mihi fletum mensurate
Pro peccati quantitate.

30. Salve, virgo, flos aestatis,
Tu divinae suavitatis
Mel et manna suscepisti
Et haec nobis porrexisti.

31. Salve, virgo, fuga mortem,
Serva reos et in sortem
Transfer Dei filiorum,
Reparatrix perditorum.

32. Salve, virgo admiranda,
Nulla tibi comparanda,
Nulla talis in puellis,
Universas tu praecellis.

33. Salve, virgo, quae de tristi
Valle fletus emersisti,
Orta terris et in mare
Da excelso rutilare.

34. Salve, terra fructuosa,
Iesu mater generosa,
De qua nobis modo miro
Vir processit sine viro.

35. Salve, grandis et pusilla,
Mater eius et ancilla,
Cuius tremit dominatum
Altitudo potestatum.

36. Ave, virgo, mundi vita,
Tu cum nato da petita,
Ut me Dei civitatis
Civem esse faciatis.

37. Salve, virgo, dies festa
Per te solvat a molesta
Paupertate, qua laboro,
Mater absque viri thoro.

38. Salve, virgo et laetare,
Te in caelis imperare
Gens et lingua omnis sciat
In aeternum, fiat, fiat.

39. Salve, virgo, cuius oris
De splendore conditoris
Splendor clare resplendescit,
Lucet corpus, cor clarescit.

40. Salve, virgo, decus rerum,
Te iuvante me dierum
Comitetur longitudo
Et salutis plenitudo.

41. Salve, cedrus exaltata,
Virgo palmae coaequata,
Premens arce dignitatis
Cuncta ligna voluptatis.

42. Salve, virgo, quae decorem
Induisti, creatorem
Praecinxisti pulchre Deum,
Carne munda velans eum.

43. Salve, virgo gratiosa,
Tu, quae mitis et formosa
Super omnes es puellas,
A te nunquam me repellas.

44. Salve, virgo vincens solem,
Tuus infans terrae molem
Fundat, librat et appendit,
Fines manu comprehendit.

45. Salve, virgo vitae rectae,
Da peccata nos perfecte
Confitendo decorari,
Da te semper venerari.

46. Salve, virgo, vellus roris,
Tu dilecta salvatoris,
Tu cor habens liquefactum
Ad ignitum Dei tactum.

47. Salve, sponsa regis almi,
Psalle Deo voce psalmi
Et fer opem, quam precamur,
Ne in culpa moriamur.

48. Salve, nubes pluvialis,
Tu perusta mille malis
Corda nostra refecisti,
Quibus Deum infudisti.

49. Salve, virgo, nec morare,
Surge portas reserare,
Quas obstruxit homo primus,
Ut intrare nos possimus.

50. Salve, virgo, quam invisi
Nusquam tangit hasta nisi,
Tota felix nec adusta
Qualicunque re iniusta.

Tertia Quinquagena.

1. Gaude, virgo, mundi sidus,
Domus, tectum, mons et nidus,
Ubi passer solitaris,
Iesu Christe, demoraris.

2. Gaude, virgo delicata,
Mater virum dedignata,
Per te datur vitae dator
Et perennis miserator.

3. Gaude, virgo, terra bona,
Tu petenti mihi dona
Panem de te procreatum,
Vinum vera vite natum.

4. Gaude, mater Ioseph veri,
Ab utraque qui tueri
Semper fame nos dignetur,
Per te illud impetretur.

5. Gaude, virgo, et praebeto
Unam mihi rem, quam peto,
Me in tuo salutari
Ad salutem visitari.

6. Gaude, virgo, fons signatus,
Cuius numquam violatus
Venter fudit redemptorem,
Oppressorum ereptorem.

7. Gaude, virgo, et implora,
Uti meum omni hora
Cor paratum, lene, pronum
Sit ad omne opus bonum.

8. Gaude, virgo, vitae datrix,
Ad te, dives imperatrix,
Clamo pauper et egenus
Et aerumna multa plenus.

9. Gaude, virgo, et ne sinas
Sion muros et ruinas
Sine nobis reparari,
Fac ad illos nos quadrari.

10. Gaude, virgo, cuius vultus,
Mores, motus, forma, cultus,
Cuncta placent ad perfectum,
In te nihil est neglectum.

11. Gaude, virgo, agni nupta,
Opto, mater incorrupta,
Larga nimis et felici
Manu tua benedici.

12. Gaude, virgo, nauta mundo,
Ne mergamur in profundo,
Duc de porta nos ad portum,
Fer ad veri solis ortum.

13. Gaude, virgo, quam sincero
Corde semper esse spero
Vitae meae protectricem
Et salutis largitricem.

14. Gaude, virgo laetabunda,
Per te vivam cum iucunda
Electorum contione
In vivorum regione.

15. Gaude, virgo, virens salix,
Favus, uva, fons et calix,
Tu pro faece protoplasti
Nectar orbi propinasti.

16. Gaude, virgo, virga Iesse,
Dona nobis tecum esse,
Ut affectu, quo debemus,
In aeternum te laudemus.

17. Gaude, virgo gloriosa,
Fac virtutem virtuosa
Et me semper iube frui
Visione vultus tui.

18. Gaude, virgo, meque doce
Intus sono sine voce
Bonitatem, disciplinam
Et scientiam divinam.

19. Gaude, virgo tota lenis,
Salves, oro, me a poenis
Gravis huius incolatus
Et aeterni cruciatus.

20. Gaude, parens absque naevo,
Ad te cor et vultum levo,
Ut me quoque consoleris,
Quae cunctorum misereris.

21. Gaude, virgo, lux iustorum,
Tu convexa superorum
Glorianter introisti
Et, ut regnes, resedisti.

22. Gaude, cui dominator,
Rex, caelorum habitator,
In perenni dedit iure
Omnis sceptum creaturae.

23. Gaude, virgo benedicta,
Quam non traxit ad delicta
Rerum ille torrens vanus,
Ros decurrens, flos mundanus.

24. Gaude, Sion mons sublimis,
Elevata virgo nimis,
Quae in caelis principatum
Iure tenes et primatum.

25. Gaude, virgo, quam perflavit
Et perflando fecundavit
Auster fructu speciali
Christo flore virginali.

26. Gaude, plena gratiarum,
Domus septem columnarum
Dei manu fabricata
Nec ab eo violata.

27. Gaude, palmes vitis verae,
Bona Sion me videre
Cunctis, virgo, fac diebus,
Ut abundem laetis rebus.

28. Gaude, virgo, maris stella,
Dona vires, doce bella,
Fac me docte proeliari
Et ne sinas expugnari.

29. Gaude, virgo, spes humana,
Preme ventus, fluctus plana
Ut devictis mundi undis
Emergamus de profundis.

30. Gaude, virgo, cuius sensus
Nunquam fuit deprehensus
Arroganter elevari
Ac iniuste gloriari.

31. Gaude, virgo diva poli,
Cuius Deus sibi soli
Habitandum cor elegit
Et libenter ibi degit.

32. Gaude, virgo, vas unguenti,
Iam in ora vestimenti
Unctionem, qua abundas,
Supplicamus, ut effundas.

33. Gaude, virgo, quae ad pura
Adolenda precum tura
Deo manus extulisti,
Cui mater exstitisti.

34. Gaude, virgo, pia tota,
Da ut mente te devota
Et amore semper puro
Laudem nunc et in futuro.

35. Gaude, caelum spiritale,
Summum intellectuale,
Tu mons ille non incisus,
Tu caelestis paradisus.

36. Gaude, mater, virgo vera,
Doce mente me sincera
Sion semper recordari,
Non de mundo meditari.

37. Gaude, novi mater Adam,
Cuius, precor, ut evadam
In me iustam ultionem,
Pro me reddas rationem.

38. Gaude, mater pietatis,
Per te nostrae caecitatis
Nox ut dies illustretur,
Malum omne propulsetur.

39. Gaude, digna praedicari,
Non me sinas supplantari
Et ne ruant ad excessus,
Meos rege, virgo, gressus.

40. Gaude, lumen caelo datum,
Veta, virgo, ne peccatum
Verbis parem excusare,
Doce linguam refraenare.

41. Gaude, virgo, da post luctum
Mundi huius hinc conductum,
Phoebi vultu clariora
Me videre Christi ora.

42. Gaude, regum alta proles,
Tu me, virgo, sicut soles,
Ad te salva fugientem,
Serva tibi procidentem.

43. Gaude, arbor mire culta,
Virgo pollens laude multa,
In quam Deus cum descendit,
Foedum nihil deprehendit.

44. Gaude, luna, quae ructasti,
Suave lumen, quod gustasti,
Et in caelo mente fixa
Stella solem es enixa.

45. Gaude, botrum ferens vitis,
Per quam mundi pulsa sitis,
Lux est caecis restaurata
Et libertas vinctis data.

46. Gaude, elix in septenas
Sparsa stellas, quae serenas
Mundum ex te luce pura,
Luce nunquam occasura.

47. Gaude, rerum potens diva,
Mensae Dei tu conviva,
Tu medullam da frumenti
Mihi, virgo, te petenti.

48. Gaude, tota candidata,
Virgo, cui comparata
Luna nigra reputatur,
Sol cum stellis obscuratur.

49. Gaude, virgo, quae laetaris
Et exsultans gloriaris
De virtutum tot unguentis
In cubili tuae mentis.

50. Gaude, sidus principale,
Alma Dei mater, vale,
In aeternum aeternorum
Digna sono cymbalorum.

Scala caeli saec. 14. ex. Cod. Pragen. XIII E 3. A. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. $^{14}/_{15}$. B. — Clm. Monacen. (ol. Andecen.) 3012. saec. 15. C. — Cod. Mellicen. 935. saec. 15. D. — Cod. Paulan. Sanblasian. memb. 25. saec. 15. E. — Cod. Paulan. Hospitalen. cart 326. saec. 15. F. — Cod. Cremifanen. 270. saec. 15. G. — Cod. Lambacen. 463. saec. 15. H. — Cod. S. Petri Salisburgen. b. I 20. saec. 15. I. — Cod. Voravien. 323. saec. 15. K. — Cod. Admonten. 746. saec. 15. L. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001. M. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20005. N. — Clm. Monacen. (ol. SS. Udalrici et Afrae) 3702. anni 1469. O. — Clm. Monacen. (ol. Pollingen.) 11922. anni 1501. P. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19636. saec. 15. Q. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14538. anni 1404. R. — Orat. ms. Carth. Magunt. saec. $^{14}/_{15}$. Cod. Maguntin. II 151. S. — Orat. ms. Carth. Erfordien. saec. 15. (Privatbesitz) T. — Clm.

Monacen. (ol. Emmeramen.) 14841. saec. 15. U. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14528. saec. 15. V. — Cod. Palat. Vindobonen. 4096. saec. 15. W. — Cod. Palat. Vindobonen. 4547. saec. 15. X. — Cod. Bremen. c. 22. saec. 15. Y. — Opp. S. Bonaventurae XIII (Venetiis 1756), p. 362 ff. Z. —

I. 1, 2 Quae perenni B. — Str. 2 in SUV:

Ave, schola disciplinae,
Imperatix, quam reginae,
Regem agnum quae sequuntur,
Venerantes amplectuntur.

3, 1 Ave, virgo, germen C. — 3, 4 Fac devote nos C. — 4, 2 Serva servos Z; Servata tuis et U; Serva nos et V. — 5, 2 Nec contemptu C. — 7, 1 salvator BZ. — 7, 2 Rerum testis A. — 7, 3 Quem non fallit nox erroris BZ. — 7, 4 Laudat intus atque foris BZ. — Str. 6 und 7 in SUV:

6. Ave, virgo, et aspira,
Ut auctoris cesset ira,
Furor eius tibi cedat,
Ne pro culpa reos laedat.

7. Ave, portus naufragorum,
Virgo. virtus infirmorum,
Per quam aegri sunt saluti,
Functi vitae restituti.

Per quam aegri sunt salvati, functi mente deputati UV. — Str. 8 ebenda:

Ave, virgo, mundi vita,
Flos, monile, margarita,
Nihil habens indecorum,
Opus Dei digitorum;

9, 3 Hostis vertas SUV. — 9, 4 Et confusus stet SUV. — 12, 2 Tibi canto BC. — 13, 2 Pulchra prudens, pia, clara B. — 15, 2 Cui Christus B. — 15, 3 Mundi cordis exauditae A. — Str. 11—14 in SUV:

11. Ave, virgo, flos regalis,
Da, puella liberalis,
Ut a poena, quam meremur,
Te servante liberemur.

12. Ave, virgo, lux solaris,
Lumen, unde iucundaris,
Iube, tecum contemplemur,
Ne in morte soporemur.

13. Ave, virgo, quae puellis
Anteluces ut sol stellis,
Ex te datur Israeli
Salutaris arce caeli.

14. Ave, finis nostri luctus,
Tui, virgo, ventris fructus
Arce Sion, urbis clarae,
Nos concedat habitare.

16, 4 praestandi Z. — 17, 2 proferenda A. — Str. 16 und 17 in SUV:

16. Ave, virgo, vas electum,
Ante Dei quae conspectum
Ceu sol lucis in virtute
Fulges intus et in cute.

17. Ave, virgo, rara multum,
Cuius caelos propter vultum,
Quos cum patre gubernabat,
Splendor patris inclinabat.

18, 2 Deus Deo natus BCZ. — 19, 4 De Sion me Z. — 20, 1 Ave virgo stirps A. — 20, 2 Vero voto A; Mater sancta non C. — Str. 22 lautet in AE:

Ave, virgo, flos camporum,
Tu ad campos liliorum,
Ubi pascis cum dilecto,
Deduc calle nos directo.

22, 2 mater Dei V; Dei fehlt U. — 22, 3 Duc regina saeculorum SUV. — 22, 4 Nos ad pastum gaudiorum SUV. — Str. 23 lautet in SUV:

Ave, de qua spe coronae
Congressurus cum dracone
Triumphale carnis scutum
Sibi sumpsit rex virtutum.

24, 3 Caro vernat, cor UV. — 25, 1 quae nunc audis U. — 25, 3 simul nos fehlen U. — 25, 4 Christi laudes UV. — Str. 26. Ave, virgo rara multum etc. UV. cfr. oben Str. 17. — 27, 1 Ave tellus vernans UV. — Str. 28 und 29 in SUV:

28. Ave, saecli lux immensa,
Scripturarum tu condensa
Sola digna revelare,
Nata caecis lumen dare.

29. Ave, cuius speciei
Christus, verae lux diei,
Dat virtutem consummatam
Et te praeter nulli datam.

29, 3 Cuius vultus B. — 29, 4 Et decoris A. — 31, 2 Precor a te AUV. — 31, 3 clamantem cotidie Z. — 31, 4 Clemens mater Z. — 32, 1 virgo mater A. — 32, 2 Dei sacrum UV, Posce semper sacrum Z. — 32, 3 Adiumentum nobis A. — 33, 3 cum decore A. — Str. 34 und 35 in A:

34. Ave, virgo, vas ornatum,
Soli Deo vas sacratum,
Lingua mea te laudabit,
Os extollit, cor cantabit.

35. Ave, virgo, fide plena,
Per te vivi fontis vena
Mihi semper irroretur,
Qua cor meum ebrietur.

Str. 35 in UV:

35. Ave, fontis veri vena,
Confer, ut in agni cena
Exsultemus et potemus
Fontem, ex te quem habemus.

36, 2 Salve mundi spes UV. — 36, 6 cor legem UV; Cuius ope restituti C. — 36, 4 Vitae sumus et saluti C. — Str. 37 in SUV:

37. Ave, splendor firmamenti,
Cerne vultu me clementi,
Sta pro reo tuo more,
Ne confundar in furore.

38, 4 incalescat Z; Mihi semper ex te crescat B. — 39, 3 Luculenta V, luculenter C. — 39, 4 Deo fusa Z; Christo fusa UV; Tua manu, tua prece A. — 40, 1 virgo ac dignare BCUV, fac dignare Z. — Str. 41 in A:]

Ave, virgo, splendor veris,
Semper, oro, me digneris
Confortare conturbatum,
Consolare contristatum.

42, 2 Vera via salutaris A. — 43, 1 virgo et quietum UV, tu quietum Z. — 43, 3 Huius mundi redde fretum UV. — 44, 1 digna poli C. — 44, 2 Quae divinae B. — 45, 2 Quae a patre verbi flumen UVZ. — 45, 5 propter usum A. — Str. 46 in A und SUV:

A. Ave, virgo, summa legis,
Sedes alta summi regis,
In qua rerum gubernator,
Regum sedet imperator.

SUV. Ave, cui, qui has fecit,
Gentes omnes rex subiecit,
Locus Dei sessionis,
Veri thronus Salomonis.

47, 3 Iubar visu B. — 47, 4 caelo CZ. — Str. 48 lautet in A:

48. Ave, virgo, porta caeli,
Spira fidem infideli,
Spem largire desperatis,
Vitam morti deputatis.

49, 2 Totum agri C; pulchritudo Z. — 49, 3 Quae infusa B. — 49, 4 Vernans C. — 50, 2 Et asylum miserorum UV.

II. 1, 2 felix et oliva A, verax C. — 1, 3 Quae divini UV. — 2, 1 Ave schema Z. — 2, 2 omnis adclamavit Z. — Str. 2 lautet in A:

Salve, virgo, lux pudoris,
Virga florens, flos amoris,
Te rex regum ut aspexit,
Ipse florem flos dilexit.

3, 3 Tuum omnes adiuvamen CZ. — 3, 4 Sentiamus semper BCZ. — 4, 2 Me ad caelum peregrina U; Fac ad caeli peregrlna, V; Fac ut mundi BZ. — 4, 3 Ubi quies est perennis UV. — 4, 4 Da volare datis pennis UV. — Str. 5 und 6 lauten in A:

5. Salve, tellus non arata,
Virgo, confer postulata,
Ut finita temporali
Luce fruar immortali.

6. Salve, virgo specialis,
Fove, mater, tuis alis
Me pupillum et egentem,
In te multam spem habentem.

7, 2 Virga Iuda Z. — Str. 7 lautet in SUV:

Ave, Iuda semen clarum,
Aufer, decus puellarum,
Me de mole leonina
Et a fauce belluina.

9, 2 Pasce nos semper et pota B, semper nos et Z. — Str. 9 in UV:

Ave, virgo, et de caelis
Funde nobis, prout velis,
Fletum vivum animarum
Plue fontes lacrimarum.

10, 2 Vive, virgo, memor C. — 10, 3 Et cantorem Z. — Str. 11 in CUV:

C. Ave, virgo, caro cuius
Ridens dapes vitae huius
Solum Deum concupivit
Et eundem mens sitivit.

UV. Ave, virgo, quae in auro,
Gaza, gemmis et thesauro
Spem habere dedignata
Caeli regnis es praelata.

Str. 12. Ave virgo, caro cuius etc. BZ; in SUV:

12. Ave, cuius super stratum,
Nullo viro temeratum,
Angelorum laus est orta,
Virgo, semper clausa porta.

Str. 14 lautet in A:

14. Salve, virgo, regum stemma,
Nulla tam praeclara gemma
Inter omnes margaritas
In corona Dei sitas.

15, 2 Quae pudoris UVZ. — 15, 4 permansisti UV. — Str. 16 und 17 lauten in A:

16. Salve, virgo, ac dignare
Nos dignanter illustrare
De splendore tui vultus,
Tuae formae, tui cultus.

17. Salve, virgo, flos sanctorum,
Ex te fluit fons hortorum,
Regna rigat orientis,
Paradisum nostrae mentis.

Dieselbe Str. 17 lautet in SUV:

17. Ave, virgo, clamor vatum,
Iam praebente te ducatum
Viae meae prosperentur,
Res adversae secundentur.

18, 3 A bemerkt bei iubente „alias rubente". — Str. 20 lautet in A und 21 in SUV:

20. Salve, decus firmamenti,
Mihi, virgo, te petenti
Cor iucundum conferatur,
Et os laude repleatur.

21. Ave, vellus rore madens,
Qui de patris sinu cadens
In te, virgo, lana munda,
Deitatis pluit unda.

21, 2 Porta clausa B. — 21, 3 Vellus clarum madens C, Clarum vellus B. — 23, 4 Super omnes tu C; Tu pro nobis semper ora Z. — Str. 23 lautet in SUV, 24 in A:

23. Ave, virgo Deo cara,
Sed stirpe plus prole clara,
Tecum apex dignitatum,
Rex, qui aufert regum flatum.

24. Salve, virgo, vellus roris,
Tu dilecta Salvatoris,
Tu cor habens liquefactum
Ad ignitum Dei tactum.

24, 2 Ut securi videamus B. — 25, 2 Salva mundos A. — Str. 25 lautet in SUV, 26 in A:

25. Ave, virgo Deo cara,
Sed stirpe plus prole cara,
Tecum apex dignitatum,
Rex, qui aufert regum flatum.

26. Salve, virgo mater agni,
Iesu Christi, regis magni,
Qui cunctorum dominatur,
Mira solus operatur.

27, 1 Ave mater C, virgo vera quies B; quae rogasti Z. — 27, 3 oram B. — Str. 28 in A:

28. Salve, virgo digna laude,
O regina, semper gaude,
Te reginae, te cunctorum
Laudant ora populorum.

29, 3 Fletum mihi UV, miserate A. — Str. 30 in SUV, Str· 31 u. 32 in A:

30. Ave, virgo, quae beato
Cordis ore dilatato
Deitatis Iesu Christi
Totam undam combibisti.

31. Salve, templum impollutum,
Cuius mundo cor exutum
Nulla unquam saeculari
Lue quivit inquinari.

32. Salve, virgo, virga recta,
Tu decora, tu perfecta,
Tuus natus rex deorum
Et tu decus angelorum.

Dieselbe Strophe 32 lautet in SUV:

Ave, cunctis praeferenda,
Firma vagos et emenda,
Rege plebem, serva clerum,
Virgo, gemma mulierum.

33, 1 sqq. Salve, virgo, fuga mortem etc. A. — 34, 1 sqq. Salve, virgo admiranda etc. A. — 35, 1 sqq. Salve, virgo, quae de tristi etc. A. — Str. 36 lautet in A: Salve, virgo fructuosa etc., vgl. Str. 34; dann schaltet A zwei Strophen ein: Salve grandis et pusilla etc., vgl. Str. 35 und

Salve, gemma castitatis,
Virgo, Dei civitatis
Porta, mons et fundamentum
Et decoris complementum,

wodurch es in der zweiten Quinquagene 52 Strophen statt 50 erhält. Dieselbe Str. 36 in SUV:

Ave, virgo, cuius alvo
Castitatis flore salvo
Summus, Sion qui fundavit,
Ut flos homo germinavit.

37, 2 salvet Z. — 38, 3 Mens et lingua B. — 39, 3 u. 4 umgestellt B. — 39, 1 sqq. sind in A also verändert:

39. Salve, virgo, vas honoris,
Cuius splendor sacri oris
Ardet semper et clarescit,
Licet corpus, cor ignescit.

40, 1 Te iubente CZ; die ganze Strophe lautet in UV:

40. Salve, virgo, decus rerum,
Longitudo me dierum
Te petente comitetur,
Dolor omnis procul detur.

41, 3 arce dignitatis. — Str. 43 und 44 lauten in UV:

43. Ave, vertex generose,
Age, virgo, virtuose
Dans ad hanc petitionem
Vultus tui visionem.

44. Ave, mundi splendor huius,
Terrae molem infans cuius
Fundat, librat et appendit,
Fines manu comprehendit.

45, 2 Fac peccata CZ. — Str. 45 und 46 lauten in A:

45. Salve, virgo, laus floreti,
Tibi caeli pangunt laeti,
Campi gaudent, plaudunt rura,
Tuas laudes canitura.

46. Salve, virgo, summe bona,
Digna sceptris et corona,
Te regnante caelum plaudit
Gaudet terra, cum hoc audit.

Dieselbe Strophe 46 in SUV:

Ave, cuius prae amore
Cor exsultat in fervore,
Ad ignitum Dei tactum
Sicut cera liquefactum.

47, 3 Et in laude cor dilata A. — 47, 4 Mater virum dedignata A. — 48, 2 Quae perusta. — 48, 3 Arva nostra UV. — 50, 1 invisi fehlt U. — 50, 2 Non cruentat hasta nisi V; die Zeile fehlt U. —

III. 2, 1 sqq. fehlen ASUV, statt dessen

A: Gaude, virgo, vitae norma,
Cuius mores, mens et forma
Pollent multa venustate
Et virtutum maiestate.

SUV: Ave, orbis advocata,
Mater non devirginata,
Per quam datur vitae dator
Et perennis miserator.

Str. 3 lautet in denselben Handschriften gleichfalls abweichend, und zwar:

A: Gaude, porta clausa viris,
Virgo. splendes et vestiris
Luce sicut vestimento
Et das lumen firmamento.

SUV: Ave, virgo iuncta Deo,
Da, regina, cordi meo
Panem ex te generatum,
Vinum vera vite natum.

4, 2 Ab interna qui BZ. — Str. 4 und 5 lauten in A:

4. Gaude, virgo digna quaeri,
Mater vera Dei veri,
Cuius nomen invocamus,
Confitemur, adoramus.

5. Gaude, virgo, lumen rectis,
Tu concede cum electis
In futuro nos laetari,
Christum teque contemplari.

7, 2 sqq. sind in A verändert: Ut cor meum omni hora Sit laudare te paratum Et a mundo segregatum; in Z: Ut cor meum omni hora Praeparatum, lene, pronum, Gaudens sit ad omne bonum. — 8, 3 Clamat A. — 9, 1 neque sinas UV. — 9, 3 separari C. — 9, 4 ad illam Z. — Str. 10 lautet in A und SUV.

A: Gaude, mater exquisita,
Virgo, cuius digna vita,
Terris vitae dat auctorem,
Caelis decus et splendorem.

SUV: Ave, virgo, cuius cultus
Et regalis splendor vultus
Vibrat ignes radiorum
In conventum beatorum.

11, 3 Largo nutu et A. — Str. 12 und 13 lauten in SUV:

12. Ave, stella clara mundo,
Ne mergamur in profundo,
Deduc, virgo, nos ad portum
Contra veri solis ortum.

13. Ave, per quam a peccati
Montes mole liberati
Velut agni salierunt,
Petrae fontes roraverunt.

13, 2 Semper corde esse C; Semper esse corde Z. — 13, 4 Credo Dei genetricem BCZ. — 14, 2 Et recumbens cum UV. — 15, 2 uva atque calix UV. — 16, 1 virga stirpis Iesse UV. — 16, 2 Da nobis B. — Str. 17 lautet in SUV:

Ave, virgo, et concede
Summa caeli nos in aede
Iesu, saxo angulari,
Caritate copulari.

18, 4 Sapientiam doctrinam A. — An Stelle von Str. 18 setzt B die folgenden acht Strophen:

1. Ave, virgo, lumen rectis,
Tu concede cum electis
In futuro me laetari
Te et natum contemplari.

2. Ave, virgo, nomen sanctum,
Pro peccatis dona planctum,
Cor laudare te paratum
Sit a mundo separatum.

3. Ave, virgo, digna quaeri,
Mater vera Dei veri,
Cuius nomen invocamus,
Confitemur, adoramus.

4. Ave, virgo, vitae norma,
Cuius mores atque forma
Pollent multa venustate
Et virtutum maiestate.

5. Ave, virgo benedicta,
Vero sole tu amicta,
Per te sumus a peccati
Taetra mole liberati.

6. Ave, stella principalis,
Confer, virgo liberalis,
Mihi moris ornamenta
Da virtutum incrementa.

7. Ave, virgo, mater Dei,
Memor esto semper mei,
Ut loquaris pro me bona
Donans gratiarum dona.

8. Ave, virgo, et dignare
Me dignanter illustrare
De splendore tui vultus,
Tuae formae, tui cultus.

Hierauf folgt in B Str. 18. Dann: Ave, virgo splendor veris etc. = Str. I. 41 in A; Ave, virgo, porta caeli etc. = Str. I 48 in A; dann:

Ave, virgo grata Deo,
In aeternum coram eo
Super omnia creata
In reginam confirmata;

Gaude, virgo, dux erranti etc. cfr. III 40; Ave, tellus non arata etc. = Str. II. 5 in A; dann:

Ave, virgo, et, quae peto,
Mihi confer vultu laeto,
Fidem rectam, bonum finem,
Ut ad mala non declinem.

Ave, virgo, porta lucis,
Sponsa nova novi ducis,
Qui cunctorum dominatur,
Mira solus operatur.

Ave, virgo, vas ornatum etc. = I, 34 in A; dann:

Ave, virgo, lux pudoris,
Virga florens, flos amoris,
Te rex regum ut aspexit,
Ipse florem flos dilexit.

Ave, rosa speciosa,
Gemma splendens pretiosa,
Deum caeli tu laetasti,
Lapsum mundum reparasti.

Ave, virgo Deo iuncta,
Regnans super regna cuncta,
Tuus honor non decrescit,
Et potestas finem nescit.

Ave, virgo sanctissima,
Tu nostra pax tutissima,
Servo tuo praebe scutum
Donans copiam virtutum.

Ave, vita mortuorum,
Advocatrix peccatorum,
Pia mater, hoc dignare,
Linguam meam refraenare.

19, 1 virgo, virga lenis A. — 20, 2 Ad te, virgo, vultum UV. — 20, 3 Ut me semper A, Ut tu me consoleris UV. — 21, 1 laus iustorum UV. — 21, 2 Quae convexa UV. — 21, 3 Plena hymnis introisti UV. — 21, 4 consedisti C. — 22, 4 sceptra BZ. — Str. 23 lautet in AC und SUV:

AC: Ave, virgo benedicta,
Vero sole quae amicta,
Per te sumus a peccati
Taetra nocte liberati.

SUV: Ave, cuius cor invictum
Non deflexit ad delictum
Rerum ille torrens vanus,
Ros decurrens, flos mundanus.

23, 2 tu amicta C. — 24, 2 Exaltata UV. — 24, 3 Et in caelis UVZ. — 24, 4 Ius usurpans et UVZ. — 25, 3 spirituali Z. — 26, 4 Nec securi violata UV. — Str. 27 und 28 in SUV:

27. Ave, vitis, qua prodivit,
Haustu cuius homo vivit
Absque labe senectutis,
Vinum vitae, fons salutis.

28. Ave, virgo, nec me gente
Vitiorum irruente
Patiaris expugnari,
Doce docte proeliari.

29, 3 evictis UVZ. — 29, 4 Per te surgam de UV. — 30, 2 comprehensus A. — 30, 4 Aut iniuste Z. — 31, 2 cui A. — 31, 4 Quod illustrat, implet, regit A. — Str. 31 lautet in SUV:

31. Ave, virgo mansueta (lenis meta UV),
Tu in Sion urbe laeta
Iube civem me ascribi,
Ut te semper laudem ibi.

Str. 32 lautet in A:

32. Gaude, virgo, fons de colle,
Imple manus et extolle,
Offer Deo precum tura
Nobis eum placatura.

34, 1 munda tota UV. — Str. 36 lautet in B und SUV:

B: Ave, virgo, vas ornatum,
Veta, quaeso, ne peccatum
Verbis parem excusare,
Doce linguam iubilare.

SUV: Ave, virgo, quae lamenta
Babylonis ad fluenta
Sedens olim exercebas,
Praesta, plangam, ut plangebas.

Str. 37 bis 40 einschliefslich lauten in A:

37. Gaude, stella principalis,
Confer, virgo liberalis,
Morum nobis ornamenta
Et virtutum incrementa.

38. Gaude, virgo, porta lucis,
Sponsa nova novi ducis,
In qua nihil imperfectum,
Nil deforme, nil neglectum.

39. Gaude, virgo, dux erranti,
Firmamentum vacillanti,
Tu nos rege, te rogamus,
Nos sustenta, ne cadamus.

40. Gaude, virgo, et, quod peto,
Mihi confer vultu laeto,
Fidem rectam, bonum finem,
Ut ad mala non declinem.

37 in C wie in A, nur 2 Confer, virgo virginalis. — Str. 38 lautet in SUV:

Ave, dux integritatis,
Per te nostrae caecitatis
Nox ut dies serenetur,
Malum omne propulsetur.

41, 1 virgo lux post luctum C. — 41, 2 Iube, mater, hinc eductum C. — 41, 4 Christum A. — 42, 2 Iam occure (accurre) sicut soles UV. — 42, 3 Pietate te decenti UV. — 42, 4 Ad te mihi fugienti UV. — 44, 1 Ave, virgo, quae lactasti Z. — 45, 1 botrum verae vitis C. — 45, 3 und 4 umgestellt C. — 46, 1 Ave felix in ABUVZ. — 46, 3 Christiani orbis vera UV. —

46, 4 Luce nunquam occasura UV. — 47, 2 Regni consors et conviva UV. — 47, 4 Mihi tecum disumbenti UV. — Str. 48 und 49 lauten in SUV:

48. Ave, toga, qua velatur
Princeps, cuius admiratur
Sol cum luna venustatem,
Stellae stupent claritatem.

49. Ave, virgo, non de grege,
Tu in tuo gaude rege,
Gloriare iam secura,
Nunquam eo caritura.

Nach dem Schlusse des Psalters mit Str. III 50. fügt B noch die folgenden Strophen bei, die in andern Hss. zum Teile fehlen, zum Teile an andern Orten stehen:

Ave, virgo, fons de colle,
Imple magis et extolle,
Offer Deo precum tura
Mihi Deum placatura.

Ave, porta clausa viris,
Virgo splendes et vestiris
Luce sicut vestimento
Dansque lumen firmamento.

Ave, mater exquisita,
Virgo, cuius digna vita,
Terris vitae dans auctorem,
Caelis decus et splendorem.

Ave, virgo, flos camporum
Tu ad campos liliorum,
Ubi pascis cum dilecto,
Deduc calle me directo.

Ave, virgo, laus floreti,
Tibi pangunt caeli laeti,
Campi gaudent atque rura
Tuas laudes canitura.

Ave, virgo, summa legis,
Sedes alta summi regis,
In qua rerum gubernator,
Regum sedet imperator.

Ave, virgo summe bona,
Digna sceptris et corona,
Te regnante caelum plaudit,
Terra gaudet, cum hoc audit.

Ave, virgo digna laude,
O regina, semper gaude,
Te reginae, te cunctorum
Laudant ora populorum.

Ave, virgo, cuius stratum,
Nullo viro temeratum,
Christus natus illustravit
Nec te nascens reseravit.

Ave, gemma castitatis,
Virgo Dei civitatis,
Lumen, lucis fundamentum,
Esto laudis complementum.

Dann folgt von anderer Hand geschrieben die Strophe:

Ave, virgo, flos sanctorum,
Ex te fluit fons hortorum,
Riga regna orientis,
Paradisi nostrae mentis.

Hierauf fünf Strophen, die das Akrostichon „Maria" bilden, dessen Buchstaben unmittelbar auf die Anrede „Ave virgo" folgen. Einige wenige Fehler des Schreibers in diesen und den vorhergehenden Strophen sehe man bei Mone II, S. 250.

Ave, virgo, Mater pia,
Mundi salus, vitae via,
Miserere mei semper
Et tutamen da frequenter.

Ave, virgo, Rara multum,
Virgo clara, cuius vultum
Regum princeps requisivit
Et decorem concupivit.

Ave, virgo Alta, schema,
Nulla tam praeclara gemma
Inter omnes margaritas
In corona Dei sitas.

Ave, virgo Iusta, recta,
Tu decora et perfecta,
Natus tuus rex deorum
Et tu decus electorum.

Ave, virgo Alma nimis,
Duc in altum me ab imis,
Me pusillum et egentem
In te [omnem] spem habentem.

Dies Psalterium pflegt als das Psalterium minus des hl. Bonaventura bezeichnet zu werden und steht in seinen Werken (cfr. w. o.). Er wird als Autor genannt in P. Ich vermag weder die Richtigkeit noch die Unrichtigkeit dieser Angabe zu erweisen; es wird Aufgabe der Herausgeber der Werke des Heiligen sein, sich mit der Frage zu beschäftigen. Im allgemeinen ist festzustellen, dafs viele Gedichte, namentlich Iohn Peckhams, Bonaventura irrtümlich beigelegt worden sind, so u. a. die Philomena, das Ave, vivens hostia u. a. Auffallend ist auch, dafs in V unser Psalter sich unmittelbar an das Psalterium Iesu Anal. XXXV. Nr. III. anschliefst, dessen Verfasser, wie wir sahen, ein ungenannter Cisterciensermönch war.

TV haben übereinstimmend folgende Angabe, jenes vor, dieses nach dem Psalterium: „Sanctus Augustinus, auctor huius dictaminis, quod dicitur psalterium beatae Mariae, pollicetur cotidie ad laudem et honorem eiusdem virginis canentibus post consummationem vitae praesentis omni remota ambiguitate ianuam regni caelestis aperiri“ worauf T noch fortfährt: „quod nobis praestare dignetur, qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat etc.“ Vor dem Psalterium hat T die Bemerkung: „Incipit psalterium beati Augustini de beata virgine Maria, quod, sicut dicitur, Iohannes papa XXII. confirmavit et indulgentiis XXV annorum et 40 dierum ditavit.“

B beginnt: „Incipit prologus beati Augustini episcopi super psalterium beatae Mariae, virginis gloriosissimae.“ Promere obsequia genetricis Dei etc. zwei Strophen (vgl. Mone II, 248).

A hat den folgenden Prologus:

Te cum prole pia tua postulo, virgo Maria,
His ex corde quia te collaudare, Maria,
Hymnis glisco, dia, succurre, virgo Maria,
Cum stella maria sic praevenire, Maria,
Me tu dignare tua gratia, virgo Maria,
Ut te laudare valeam sic, virgo Maria,
Tecum regnare quod possim, virgo Maria,
Pro quo precare filium, praeclara Maria.

X schliefst mit der Angabe: „Explicit psalterium beatissimae virginis Mariae, editum per beatum Augustinum, doctorem egregium, ad laudem ipsius beatissimae virginis. In quo quaelibet distinctio correspondet per concordantiam sensus ailqualiter ordinatam cuilibet psalmo.“ Dies Psalterium findet sich ebenfalls in Cod. Lambacen. CLXXXVI. saec. 14. und nach einer Einsiedler-Hs. vom Jahre 1576 bei Morel, Nr. 172.

XIII. Psalterium beatae Mariae V.

Prima Quinquagena.

1. Ave, porta paradisi,
Lignum vitae, quod amisi,
Per te mihi iam dulcescit
Et salutis fructus crescit.

2. Ave, morum disciplina,
Vitae via, lux divina,
Iram Dei mitigasti,
Quando Iesum generasti.

3. Ave, virgo, cuius clamor
Nostri fuit pius amor,
Qui de monte exauditur,
Verbum carni cum unitur.

4. Ave, cuius refulgentem
Splendor patris fecit mentem,
De splendore vultus sui
Fac signentur servi tui.

5. Ave, templum sanctum Dei,
Ad quod currunt omnes rei,
Ut ab hoste liberentur,
A quo capti detinentur.

6. Ave, salus infirmorum,
Et solamen miserorum,
A furore nimis tristi
Nos defende, mater Christi.

7. Ave, cuius cor et renes
Scrutans Deus supra senes,
Te invenit mundo corde
Impollutam omni sorde.

8. Ave, cuius in filio
Nostra sit visitatio,
Cui decoro gloria
Pater subiecit omnia.

9. Ave, virgo, quae de portis
Nos exaltas dirae mortis,
Ut in portis Sion stemus
Teque digne collaudemus.

10. Ave, lucerna saeculi,
Beati cuius oculi
Respiciunt in pauperem
Ferendo opem celerem.

11. Ave, cuius eloquia
Ut argentum sonantia,
Igne cocta septemplici,
Plena sermonis mystici.

12. Ave, mater salutaris,
Cuius ortu gratularis,
Canta Deo, nato plaude,
De collatis bonis gaude.

13. Ave, Sion specularis,
Ex te datur salutaris,
Per quem redit liberatus
Homo quondam captivatus.

14. Ave, quae illic habitas,
Ubi pacis tranquillitas,
Iustorum tabernacula
Ingressa sine macula.

15. Ave, cuius pars in caelo
Calix crucis est de prelo
Tibi funes in praeclaris
Ceciderunt, stella maris.

16. Ave, virgo, lingua cuius
Verba vitae nescit huius,
Gnara laudes Dei fari
Igne sumpto de altari.

17. Ave, Deus quam ornavit,
Quando caelos inclinavit
Et descendit in te verbum
Debellandum ad superbum.

18. Ave, cuius ex intimo
Deus processit thalamo,
In sole tabernaculum
Fixit, qui regit saeculum.

19. Ave, cuius holocaustum
Pingue fuit atque gratum,
Soli Deo quae cantasti
Et in corde iubilasti.

20. Ave, totius criminis
Expers, plena dulcedinis,
A caelorum opifice
Coronata mirifice.

21. Ave, de cuius germine
Sine virili semine
Sicut vermis concipitur,
Per quem serpens conteritur.

22. Ave, virga rectissima,
Desolatis dulcissima,
Quae produxisti baculum
Ad sustentandum saeculum.

23. Ave, beata femina,
Virtutum caeli domina,
Per quam regem superbiae
Vicit Christus, rex gloriae.

24. Ave, virgo sanctissima,
Sincera cuius anima
Bonis terrae perfruitur,
In qua beate vivitur.

25. Ave, virgo pulchra tota,
Inter innocentes lota,
Digna Dei ad altare,
Quod est Christus, ministrare.

26. Ave, perfusa lumine
Tuoque digna nomine,
Nam quod Maria dicitur,
Stella maris exprimitur.

27. Ave, cuius confessio
Cordis fuit devotio,
Cuius caro tunc floruit,
Quando te, Christe, genuit.

28. Ave, quae voce organum,
Candore vincis Libanum,
Mater occisi vituli
Propter peccata populi.

29. Ave, quae nosti plangere
Pro impiorum scelere,
Cui planctus in gaudium
Conversus est per filium.

30. Ave, cui iam dulcescit,
Quod gustatum non decrescit,
Quae ab omni iam tumultu
In divino lates vultu.

31. Ave, cuius intellectum
Tunc instruxit ad perfectum
Verbum Dei, quando carnem
Ex te sumpsit non per carnem.

32. Ave, quam ante saeculum
Sibi in habitaculum
Providit Dei filius,
Per te mundo propitius.

33. Ave, virgo, quae gustasti,
Quam dulcescit, quem gestasti,
Te beatam spes effecit,
Quam tam sanctam Deus fecit.

34. Ave, mater castissima,
Beata cuius anima,
Dum exsultat in filio,
Delectatur in gaudio.

35. Ave, domus ubertatis,
De torrente voluptatis
Te fons vitae iam potavit
Et repletam satiavit.

36. Ave, virgo, semen cuius
Nunquam panem vitae huius
Quaerens fuit nec relictum,
Sed a Deo benedictum.

37. Ave, quam desiderium
Bonorum replet omnium,
Cuius et sanctus gemitus
Deo non est absconditus.

38. Ave, cuius substantia
Apud Deum in gloria,
Cuius et exspectatio
Deus fuit in filio.

39. Ave, mater cum filio,
Qui patri dixit: venio,
Postquam holocaustomata
Cessaverunt et sabbata.

40. Ave, virgo, per gratiam
Quam propter innocentiam
Caeli suscepit curia
Ex hac mundi miseria.

41. Ave, virgo, quae sitisti
Fontem vivum et bibisti,
Iam appares ante vultum,
Quem videre nunquam multum.

42. Ave, lucis verae mater,
Quam emisit Deus pater,
Ipse semper te deduxit
Et ad montem sanctum duxit.

43. Ave, per quam salus datur,
Per quam hostis triumphatur,
Pe te Deum collaudamus,
Per te nullum formidamus.

44. Ave, regina nobilis,
Casta simul et humilis,
Astans a dextris filio
Vestitu pulchra vario.

45. Ave, sancta virginitas,
Regis aeterni civitas,
Quam fons vivus laetificat,
Altissimus sanctificat.

46. Ave, quam suo munere
Christus instruxit psallere
Ore, corde, operibus
Sapienter prae omnibus.

47. Ave, templum iustitiae,
Mater misericordiae,
Qua pauperum suspiria
Promerentur remedia.

48. Ave, cuius locutio
Et cordis meditatio
Summam docet prudentiam
Patrisque sapientiam.

49. Ave, quae laudis hostiam
Deo reddis et gloriam,
Tu iter, quo qui graditur,
Illi Iesus ostenditur.

50. Ave, cuius sunt labia
Super favum praedulcia,
Quae salvator aperuit
Et laudare se docuit.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, virgo puerpera
Et oliva fructifera,
Vasis misericordiae
Rorem profundens gratiae.

2. Ave, per quam bonus unus
Pietatis dedit munus
His, qui bona non fecerunt,
Qui peccantes erraverunt.

3. Ave, quae voluntariam
Deo dedisti hostiam,
Confessa nomen Domini,
In quo salus est homini.

4. Ave, simplex ut columba,
Quae de mortis huius tumba
Sumptis pennis evolasti
Ad quietem, quam amasti.

5. Ave, cuius sanctissimam
De morte Deus animam
In aeternum eripuit
Et in caelis constituit.

6. Ave, mater egregia,
Spes sanctorum et gloria,
Cuius partus de tumulo
Resurrexit diluculo.

7. Ave, cuius justitia
Floret in caeli curia,
In extremo laetaberis,
Quando vindictam videris.

8. Ave, cuius in occursum
Vitae huius post decursum
Christus gaudens exsurrexit,
Quia mundam te conspexit.

9. Ave, per cuius filium
Plagae sanantur cordium,
Quorum facta contritio
Dei constat iudicio.

10. Ave, cuius in saecula
Sunt regis tabernacula
Quieta commoratio,
Felix sanctorum mansio.

11. Ave, cuius filius est,
Per quem Deus locutus est,
In qua carne se induit
Verbum, quod Deus genuit.

12. Ave, cuius mens iugiter,
Caro quam multipliciter
Sitivit in te vigilans,
Ad te, Deus, et iubilans.

13. Ave, virgo puerpera,
Quae mira Dei opera
In te facta christicolis
Nuntiasti apostolis.

14. Ave, virgo, spes sanctorum,
Saepta choris angelorum,
Te assumptam super caelos
Dulcis decet hymni melos.

15. Ave, virgo, quam probavit
Igne Deus et purgavit,
Ut argentum splenduisti,
Quando Deum genuisti.

16. Ave, terra ferens fructum,
Qui detersit Evae luctum,
Quam qui pie confitentur,
Vultu Dei perfruentur.

17. Ave, de qua mons montium
Sine manu caedentium,
Primo lapis, mons postea
In mundi crevit area.

18. Ave, virgo, cuius natus
A Iudaeis est potatus
Felle simul et aceto,
Te vidente datus leto.

19. Ave, pauper et egena,
Gratiarum vere plena,
Est adiutor cuius Deus,
Quo salvatur homo reus.

20. Ave, quam Deus aluit,
Quam verbum patris docuit,
Ut eius mirabilia
Pronuntiares omnia.

21. Ave, perfusa gratia,
Ut solet vellus pluvia,
Cuius exuberantia
Mundi replevit spatia.

22. Ave, quae nihil perperam
Gessisti, cuius dexteram
Christo tenente pervia
Caeli tibi sunt atria.

23. Ave, qua mortis vincula
Solvit rex ante saecula,
Salutem operatus est
Nostram, cum de te natus est.

24. Ave, prima columnarum,
Orbem portant quae terrarum,
Cornu frangens sublimium
Et exaltans humilium.

25. Ave, cui locus pacis
Dat quietem, fac, quod facis,
Ora pro his, quos impugnat
Caro, menti quae repugnat.

26. Ave, virgo, quae cogitas,
Quae sit diei quantitas,
Cuius finis nullus erit,
Ubi prorsus nihil perit.

27. Ave, manna candidior.
De qua fit melle dulcior
Panis, quo caeli curia
Vivit sed et ecclesia.

28. Ave, pro cuius filio
Facta fuit effusio
Cruoris innocentium
Furore persequentium.

29. Ave, in qua per gratiam
Excitavit potentiam
Deus noster adveniens
Per te nos salvos faciens.

30. Ave, pulchra sicut luna,
Per te nobis dies una
Vere fiet tunc sollennis,
Cum fulgebit sol perennis.

31. Ave, per quam sunt filii
Excelsi omnes et dii,
Quotquot terunt humilia
Salvatoris vestigia.

32. Ave, caelorum domina,
Principum victrix femina,
Fuga catervas hostium
Pacem nostram turbantium.

33. Ave, prima feminarum,
Quae de valle lacrimarum
Ad locum, quem possedisti,
Per virtutes ascendisti.

34. Ave, in qua iustitia,
Pax et misericordia
Veritasque conveniunt,
Foedus amoris ineunt.

35. Ave, ancilla Domini,
Prius servi, nunc domini
Per tuum sumus filium,
Regale sacerdotium.

36. Ave, in qua homo natus,
Qui te fecit, in te factus,
Qui scripturas inspiravit,
Hoc futurum enarravit.

37. Ave, quae cum discipulo
Sola crucis patibulo
Astitisti, cum tremerent
Noti omnes et fugerent.

38. Ave, virgo Davidicae
Stirpis et mater unicae
Prolis, quam patris unctio
Sacravit a principio.

39. Ave, super quam splenduit
Splendor, quem pater genuit,
Tua sugebat ubera
Et dirigebat opera.

40. Ave, cuius munditia
Angelorum custodia
Conservata non timuit
Nec inquinari valuit.

41. Ave, Dei mater alma,
Floruisti sicut palma
Utque cedrus excrevisti,
Quando Christum genuisti.

43. Ave, domus clausa viro,
Deo patens modo miro,
Te dierum longitudo
Decet atque sanctitudo.

43. Ave, quam eruditio
Divinae legis filio
Commendavit prae omnibus
Beatam mulieribus.

44. Ave, cuius exsultantis
Et in psalmis iubilantis
Vocem Deus exaudivit,
Carnem sibi dum univit.

45. Ave, diem quae ex die
Peperisti nostro die,
Per quem nobis nuntiatum
Salutare Dei natum.

46. Ave, virgo, caeli porta,
De qua vera lux est orta,
Per quam lapsi reparantur,
Recti corde gloriantur.

47. Ave, per quam revelatur
Vera salus et donatur,
Tam Iudaeus quam gentilis,
Ut uterque sit fidelis.

48. Ave, virgo, mater sancta,
Tu scabellum Dei facta
Pedes eius sustentasti,
Quem adorans invocasti.

49. Ave, ovis centesima,
Quam pastoris piissima
Manus revexit superis
Ad ovile cum ceteris.

50. Ave, sub cuius domate
Nemo superbo schemate
Habitavit ut zabulus
Vel cuius nequam oculus.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, mater credentium,
Quae non spernis fidelium
Preces, sed pie respicis
Dolorum vinctos pedicis.

2. Ave, per quam felicius
Renovamur interius
Quam aquila ieiunio
Longo languens vel senio.

3. Ave, decus convallium,
Quam inter alta montium
Fons rigat sapientiae,
Fructus cibat iustitiae.

4. Ave, nubes, quam ascendit,
In Aegyptum qui descendit,
Deus in te carnem sumens,
De tenebris nos assumens.

5. Ave, per quam visitavit
Nos redemptor et servavit
Ad videndum, quae sunt bona
Electorumque corona.

6. Ave, simplex et sapiens,
Universa custodiens,
Quae de Dei iustitia
Sunt vel misericordia.

7. Ave, cuius cor paratum
Deo fuit et mundatum
Gloriose tu psallebas,
Mentem voci quae iungebas.

8. Ave, per cuius filium,
Pro nobis in opprobrium
Datum Iudáeis, solvitur,
Quod a mundo delinquitur.

9. Ave, virga iustitiae,
Virtutis et potentiae,
Quae protulisti gaudium,
Salutem, pacem gentium.

10. Ave, beata nuntio,
Quo fit nostra redemptio,
Cuius nomen terribile
Malis, sanctis amabile.

11. Ave, regina celebris,
De qua lumen in tenebris
Exortum parit gaudium
In domibus fidelium.

12. Ave, cuius virginitas
Christo fit grata civitas,
Dum altus in caelestibus
Quiescit in humilibus.

13. Ave, mater Emmanuel,
Qui benedixit Israel
Atque Deum timentibus,
Pusillis cum maioribus.

14. Ave, cuius oratio
Nostra est sublevatio,
Quos in isto exsilio
Gravis vexat afflictio.

15. Ave, felix per saecula
Quae peccatorum vincula
Rumpis, ut Deo animae
Nostrae sint laudis victimae.

16. Ave, per quam collaudatur
Et in nobis confirmatur
Dei misericordia
Data peccati venia.

17. Ave, misericordiae
Mater, cui iustitiae
Portas natus aperuit,
Qui de te nasci voluit.

18. Ave, quae sine macula
Virgo manes in saecula,
Limes legis et gratiae,
Summae parens iustitiae.

19. Ave, quae de incolatu
Mundi huius et reatu
Ad quietem ascendisti,
Cuius pax est vultus Christi.

20. Ave, cuius auxilium
Deus, creator omnium,
Fac, per te non obdormiat
Nobis nosque custodiat.

21. Ave, virgo, quam laetantem
Et in domo Dei stantem
Cum magna reverentia
Circumdat caeli curia.

22. Ave, mater, quam tuorum
Fletus movet filiorum
Qui pauperes in omnibus
Probris sunt abundantibus.

23. Ave, sancta, quae torrentem
Vitae huius defluentem
Superans per venantium
Rete trahis ad bravium.

24. Ave, virgo quam non movit,
Quidquid praesens vita novit,
In amore supernorum
Semper fixa gaudiorum.

25. Ave, quae iam manipulos
Ante divinos oculos
Portas, metis hilariter,
Quae sparsisti humiliter.

26. Ave, cuius hereditas
Sanctorum est felicitas,
Quam dormiens in Domino
Possides sine termino.

27. Ave, virgo benedicta,
Congruenter Sion dicta,
Deum namque specularis,
Quo fruendo gratularis.

28. Ave, virgo speciosa,
Humilis, non cervicosa,
Cuius labore messio
Caret simul et taedio.

29. Ave, mater sanctae spei,
Quae intenta verbo Dei
Redemptorem sustinebas,
Quem veturum praesciebas.

30. Ave, cuius cor beatum
Nunquam fuit exaltatum,
Magna parvam te putasti
Nec in magnis ambulasti.

31. Ave, clemens, dulcis, pia,
Quod praedixit prophetia,
Super sedem patris sui
Sedet fructus ventris tui.

32. Ave, plena bonitate
Et fraterna caritate,
Ut unguento te perfudit,
Qui in Hermon rorem fudit.

33. Ave, domus electorum,
In qua sancta sunt sanctorum,
Ad quam manus extollentes
Laudant Deum omnes gentes.

34. Ave, de qua rex prodiit,
Qui Pharaonem feriit,
Suos salvans ab hostibus,
Quos involvit in fluctibus.

35. Ave, Christum quae lactasti,
Cuius carne nos cibasti,
Qui ut Deus adoratur,
Te ut matrem veneratur.

36. Ave, cuius laetitia
Dulcis fuit memoria
Civitatis egregiae
Atque supernae patriae.

37. Ave, cuius confessio
Et psallendi devotio
Deo grata et omnibus
Angelicis spiritibus.

38. Ave, de qua lux effulsit,
Quae pastores circumfulsit,
Cuius nox in deliciis
Lucis referta gaudiis.

39. Ave, super caput cuius
Obumbravit virtus huius,
Qui de mundo nos salvavit
Et malignum triumphavit.

40. Ave, cuius oratio
Manuumque levatio
Ante Deum dirigitur
Ut incensum, cum uritur.

41. Ave, cuius precatio
Hoc flagitat, ut portio
Ad Deum suspirantium
Sit in terra viventium.

42. Ave, quam sanctus spiritus
Replevit missus caelitus
Cuius et sanctam animam
Ad terram duxit optimam.

43. Ave, quae novum canticum
Atque melos angelicum
Cantas in aula regia
Freta sanctorum gloria.

44. Ave, cuius memoria,
Suavitatis gratia
Plena redundat iugiter
Et exsultat feliciter.

45. Ave, quae laudas Dominum
Angelorum et hominum,
Qui stantes sanctos dirigit,
Elisos rursum erigit.

46. Ave, mater, stella maris,
Quae Maria nominaris,
Cuius luci ceterarum
Nulla par est lux stellarum.

47. Ave, terra, quae frumentum
Produxisti, nutrimentum
Animarum, quas pinguedo
Huius replet et dulcedo.

48. Ave, mater redemptoris
Et aeterni creatoris,
Quam terra, pontus, aethera
Caelique laudant sidera.

49. Ave, mater, ave fili,
Qui gaudetis in cubili
Summae pacis in gloria
Sanctorumque frequentia.

50. Ave, fili, salve mater,
Salve, summe Deus pater,
Quem sanctorum exercitus
Omnisque laudat spiritus.

Cod. Graecen. 1550. saec. 12. A. — Cod. Sangallen. 469. saec. 13. B. — Cod. Londinen. Titus A XXI. saec. 13. C. — Psalt. ms. Cisterciense saec. 13. Cod. Barcinonen. 1 V 8. D. — Psalt. et Offic. BMV. saec. 13/14. Cod. Mutinen. XII F 10. E. — Cod. Bruxellen. 9961—2 saec. 14. F. — Cod. Laudunen. 263. saec 12 add. saec. 14. G. — Orat. ms. Maioris Carthusiae saec. 14/15. Cod. Gratianopolitan. 181. H. — Orat. ms. saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 917. I. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. K. — Cod. Vatican. 4578. saec. 15. L. — Orat. ms. SS. Udalrici et Afrae saec. 15. Cod. Augustan. s. n. M. — Cod. Paulanus Sanbl. memb. 25. saec. 15. N. — Orat ms. Tegurinum anni 1467. Clm. Monacen. 19991. O. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19636. P. — Passion. ms. Lirense saec. 12. Cod. Ebroicen. 96. Q.

1. 2, 1 Vita B. — 3, 2 Noster prius fuit K. — 4, 3 vultus tui Q. — 5, 4 Modo capti N. — 6, 2 Tu solamen K. — 6, 3 valde tristi K. — 7, 2 senex B. — 7, 3 Quem invenit K. — 8, 3 decora B, decor et K. — 9, 3 in portu Q; in porta K. — 11, 2 Sunt argentum N. — Mit 11, 4 bricht Q ab. — 12, 1 salvatoris

AB. — 12, 3 Christo plaude B. — 15, 1 de caelo K. — 15, 2 Calix est de crucis K. — 16, 3 Gnara fehlt B. — 17, 4 Ad debellandum K. — Str. 18 und 19 umgestellt K. — 18, 1 de cuius intimo B. — 19, 2 fuit et est gratum K. — 20, 3 Iam caelorum B, Et caelorum K. — 21, 1 de fehlt K. — 22, 1 virgo K. — 22, 2 Stirpis Iesse sanctissima K. — 22, 3 Tu produxisti K. — 22, 4 populum B. — 23, 4 Vincit B. — 24, 1 castissima K. — 24, 2 Beata cuius B. — 25, 4 Quae est Christum K. — 27, 2 Et cordis B. — 27, 3 tam floruit B, refloruit K. — 27, 4 Quando, Deus, te genuit K. — 28, 2 vincis lilium N, gegen den Reim. — 30, 2 Gustatum quod K. — 30, 4 lates cultu K. — 31, 3 Quando verbum Dei carnem K. — 31, 4 non per carnem te corrumpit B. — 34, 2 Sincera cuius B; die ganze Str. lautet in K:

Ave, nostra miseratrix,
Tu salutis operatrix,
Tu Ezechielis porta,
Ex te Iacob stella orta.

35, 1 Ave, mater B. — 38, 3 Eius et A; Quae coniuncta nunc eidem K. — 38, 4 Es regina facta pridem K. — 41, 2 quem bibisti K. — 41, 3 Regi regum te fecisti K. — 41, 4 Quem videre sitis multum N; Thalamum, dum credidisti K. — 42, 3 semper fehlt B; adduxit B; dilexit K. — 43, 4 Per te nomen invocamus K. — 44, 2 Casta, prudens et K. — 44, 3 A dextris astans K. — 44, 4 pulchro K. — 45, 2 Aeterni regis K. — 45, 3 vivus fons K. — Str. 48 fehlt A. — 48, 3 decet K. — 49, 2 et gratiam A, in gratiam K. — 49, 3 qui fehlt K; greditur A. — 49, 4 Illic K.

II. Alle Strophen dieser Quinquagene beginnt N mit Salve. — 1, 3 Tu vas K, Vas es N. — 1, 4 perfundens K. — 2, 4 Et peccantes K. — 3, 4 est fehlt K. — 4, 3 advolasti K. — 4, 4 Ad requiem, quam B. — Str. 5 lautet in K:

Ave, praeclara omnibus
Angelicis virtutibus,
Cuius fuit assumptio
Nostra glorificatio.

6, 3 Cuius natus A. — 7, 2 caelis B. — 7, 3 sq. Qui mortem crucis sustinens, Deo patri oboediens K. — 8, 4 Te matrem gaudens conspexit K. — 10, 4 sanctorum natio K. — 11, 3 Cuius carne B. — 11, 4 quod pater K; Dei quod B. — 12, 4 Semperque Deo N. — 13, 1 Ave, cuius puerpera B, virgo et sincera K. — 14, 1 Ave, mater K; die ganze Strophe lautet in B:

Ave, sponsa salvatoris,
Magistra perfectionis,
Tu me doce te laudare
Et de laudibus te amare.

15, 2 Agne, Deus K. — 16, 3 Quod qui B; Confitetur K. — 16, 4 promeretur K. — 17, 4 crescens K; Mundi crevit in area B. — 18, 1 Ave, mater K. — 18, 2 est cibatus B. — 18, 4 sumens leto K, potu leto N. — 19, 1 sancta et amoena K. — 19, 2 mire plena K. — 19, 3 tuus Deus A; Fac nos ferre nati crucem K. — 19, 4 Eum sequi vitae ducem K. — 22, 4 Tua sunt caeli atria K. — 23, 1 quam AB, quae K. — 23, 3 Est salutem operatus K. — 23, 4 De te matre cum est natus K. — 24, 2 portansque K. — 24, 4 Exaltans et K. — 25, 1 cuius K. — 25, 4 quae menti B. — 26, 2 Dei quantitas N. — 26, 4 nihil prorsus N; quaerit B; die ganze Strophe lautet in K:

Ave, cuius conceptio,
Sollemni plena gaudio,
Caelestia, terrestria
Nova replet laetitia.

27, 3 quo in ecclesia A, de quo ecclesia K. — 27, 4 Vivit et caeli curia A, in caeli curia K, nec non ecclesia N. — 28, 1 cuius pro B. — 28, 3 Sanguinis K. — 29, 1 in qua potentiam K. — 29, 2 per gratiam K. — 30, 1 plus quam luna K. — 30, 3 Est et erit tunc K. — 31, 2 Omnes excelsi ut dii K. — 31, 3 Quotquot erunt BK, terunt vestigia N. — 31, 4 humilia N. — 32, 3 catervas daemonum B, gegen den Reim. — 33, 1 Ave sancta et sanctarum K. — 33, 2

in valle K. — 33, 3 sq. Inter spinas flos fuisti, Dum ancillam te dixisti K. — 34, 3 Veritas qua B. — 35, 3 Per cuius sumus ABN. — Str. 37 lautet in K:

Ave, sancta humilitas,
Sine viro fecunditas,
Cuius annuntiatio
Nostra fuit redemptio.

38, 3 matris B. — 39, 4 Ut adimpleret opera K. — 41, 2 Quae floruisti ut K. — 41, 3 Ut quod cedrus B; Sicut cedrus K. — 41, 4 Quando Deum K. — 42, 1 Ave, virgo, nupta viro K. — 43, 2 Mater Dei modo K. — 43, 3 sanctitudo B. — 43, 4 longitudo B. — 43, 4 Beata in B, Sancta mulieribus K. — 44, 4 cum K. — 45, 1 diem quam B, dies quae KN. — 45, 2 nostrum diem K. — 46, 1 Ave, felix caeli K. — 46, 2 Ex qua mundo lux K. — 46, 3 Per te lapsi K. — 46, 4 Et humiles sublimantur B. — 48, 3 osculasti K. — 49, 1 Ave cuius centesima B. — 50, 1 dogmate K. — 50, 2 Nostro superbo K, sceumate A. — 50, 3 Habitabit aurabulus B; Confovendus suscipitur N. — 50, 4 Aut cuius K; Nec qui iniqua loquitur N.

III. Alle Strophen beginnen mit Gaude N. — 1, 4 peditis N. — 2, 2 Reformamur K; Renovavit N. — 2, 3 Ut aquila N; Ut aeternae candor lucis K. — 2, 4 ut senio B; Quem in orbem, virgo, ducis K. — 3, 4 Fructus alat K. — 4, 3 sq. Virtute sacer impetus Ne fluctuaret animus K. — 5, 2 sanavit K. — Nach Str. 5 hat K: Ave, quae cum discipulo etc., cfr. Str. 37. — 6, 2 Universos K. — 6, 3 sq. lauten in K:

Quos per crucis mysterium
Redemit pater omnium.

7, 3 tunc psallebas K. — 7, 4 cum iungebras K. — 9, 1 mater iustitiae K. — 9, 2 et patientiae K. — 9, 3 protulisti baculum A. — 9, 4 Ad sustentandum populum A. — 10, 2 Qua fit A; De quo nostra redemptio K. — 10, 3 sq. lauten in K:

Se ipsum exinaniens,
Pro nobis mortem sustinens.

11, 1 regina nobilis K. — 12, 1 cuius humilitas B, sublimitas N; die ganze Strophe lautet in K:

Ave, cuius nativitas
Nostra fuit sollennitas,
Ut lucifer lux oriens,
Verum solem praeveniens.

14, 2 Est nostra B. — 14, 4 vexat auxilio B. — 17, 4 Qui nobis nasci K. — Str. 19 lautet in K:

Ave, quae de incolatu
Mundi huius et ploratu
Ad locum, quem posuisti,
Per virtutem ascendisti.

Str. 18 steht an Stelle von 21 K. — 22, 4 Probro K, Probo B. — 23, 2 Tute huius N. — 27, 1 mater K. — 27, 2 virgo dicta K. — 28, 2 non criminosa B, non aerumnosa N; Mater valde generosa K. — 28, 4 Simul caret K. — 29, 2 nomen Dei K. — 30, 3 Magna parva reputasti K. — 32, 2 Et superna K. — 32, 3 sq. lauten in K:

Hoc unguento te perfudit,
Deus in te rorem fudit.

32, 4 fehlt A. — 33, 2 In qua sunt sancta B, In qua sanctus et (!) sanctorum K. — 33, 3 extendentes K. — 35, 1 Deum quae K, quem lactasti B. — 35, 3 ut Deum B; dieser und der folgende Vers: De cruce dum deponitur, Sepulcro per te traditur K. — Str. 36 lautet in K:

Ave, dulce commercium,
Tuum caeleste gremium
Hodiernae lux diei,
Domus fuit requiei.

Str. 37 fehlt K. — 38, 4 referta gladiis K. — 39, 1 Ave, virgo, supra cuius B. — 39, 2 virtus eius B. — 39, 3 de malo K. — 39, 4 maligna K. — 40, 2 Manuum elevatio K; Nostra est sublevatio B. — 40, 4 Ut cum incensum K. — Str. 41 lautet in K:

Ave, nobis gratiosa,
Impertire, gloriosa,
Electorum portionem,
Sanctorum communionem.

Vor Str. 42 Ave, cuius laetitia etc. AK, cfr. oben Str. 36. — 43, 3 Cantans AN, Audis in K. — 45, 4 sursum K. — 47, 1 Ave, recta, quae N, terra ferens fructum B. — 47, 2 — Protulisti N. — 48, 4 Caeli collaudant K. — Str. 49 und 50 lauten in K:

49. Ave, fili, salve, mater,
Iesu summe, Deus pater,
Qui gaudetis in gloria
Sanctorumque frequentia.

50. Ave, mater, salve fili
Exsultantes in cubili,
Quos sanctorum exercitus,
Collaudat omnis spiritus.

Eine Reihe anderer Lesarten vgl. man bei Mone II, 242 ff., der diesen Psalter teils aus einigen der vorstehenden, teils aus anderen Hss. ediert hat. K. schreibt das Psalterium dem hl. Hieronymus zu: Incipit prologus sancti Ieronymi presbyteri et cardinalis super Psalterium B.M.V. (fol. III b); explicit psalterium sancti Ieronymi ad B.V.M. (fol. 114 a). Dieser Prologus lautet:

Psalterium dici decet hoc Christi genetrici
Ter quinquagenis rhythmis prece laudeque plenis;
Hoc sacra laudatur virgo, laudansque precatur
Cernere virtutum se matrem carne solutum.
Hoc ego spe fretus te laudans invoco laetus
Per Gabrielis Ave, quod erat tibi, virgo, suave.

Statt dieses Prologus setzen BNQ: Suscipe, regina caeli etc. Am Schlusse des Psalters fügen DN bei:

Virgo, David regis proles,
Has decantans tibi laudes,
Immo salutationes
Peccatorum ponat [tolle N] sordes.
Centum quinquaginta Ave,
Virgo beata, suscipe,
Quae de psalmis defloravi,
Tibi, mater, assignavi,
Pro his retributionem
Quaero, sed non temporalem;
Quinquaginta ad veniam,
Omnes [Centum N] spectant ad gloriam,
Quae [Quod N] nobis Christi gratia
Praestet matris prece pia.

Zeile 11 fehlt N, Zeile 12 steht vor Zeile 9 N. — Dies Psalterium findet sich gleichfalls in einem Gebetbuche französischer Herkunft des 15. Jahrh. königl. Bibl. im Haag Cod. X 7 und einem anderen gleichfalls französischen Gebetbuche des 15. Iahrh. ebendaselbst Cod. AA 175. Es findet sich dies Psalterium auch in Cod. Veronen. 750. saec. XV. und beginnt dort mit einer Einleitung, deren erste Verse lauten: O regina caelestium Unica spes humilium etc. Eine beachtenswertere Autorenangabe als K. bietet die Hs. Q., deren Text leider nur die zehn ersten Strophen der ersten Quinquagena umfafst. Es schreibt nämlich: Psalterium sanctae Mariae a quodam religioso Pontiniacensis ecclesiae monacho rhythmice [compositum]. Vgl. Catal. général des Mss. des bibliothèques de France II, 449.

XIV. Psalterium beatae Mariae V.

Prima Quinquagena.

1. Ave, virgo virginum,
   ave, via morum,
Edidisti filium,
   vitam mortuorum,
Qui non in consilium
   abiit impiorum,
Is per te subsidium
   conferat beatorum.

2. Ave, filii filia,
   ave, verbi cella,
Contra quem gens impia
   fremit movens bella,
Per te saecli maria
   vincit maris stella,
Corde et in anima
   quae sunt ut procella.

3. Ave, mea domina,
   ave, mea salus,
Reprime daemonia,
   absit omnis malus,
Tu sis in memoria
   mea, ne sim vanus,
Quae es mea gloria,
   fac, ut fiam sanus.

4. Ave, quia mundana
   et vana non quaeris,
Confer mihi humana,
   in quibus laeteris,
Virtutum insignia,
   redimita veris,
Quibus vitae praemia
   capiam in caelis.

5. Ave, verbi vernula,
   audi et clamorem,
Tu de cordis cellula
   eice tumorem,
Fiat uti tremula
   per Dei timorem
Et virtutum aemula
   Ad eius amorem.

6. Ave, et me iudicis
   eripe ab ira,
Exue me de lubricis
   factis et a spina,
Dans tormenta sulphuris,
   ut non merear dira,
Sed sim semper, ubi sis
   suavitate mira.

7. Ave, candor lilii,
   quae non denigratur,
Pudoris virginei
   quo res figuratur,
Placa nobis filium,
   ense qui vibratur,
Dans opem auxilii,
   quo non timeatur.

8. Ave, cui Gabriel
   ait: sine viro
Paries Emmanuel,
   sed et modo miro
Pasces Deum Israel
   melle et butiro.
Deme de me doli fel,
   quidquid [hic deliro].

9. Ave, exsultatio
mea laetabunda,
Tua veneratio
mihi sit iucunda,
Mea desolatio
exstat gemebuuda,
Nostra gubernatio,
fac tu corda munda.

10. Ave, et miseriis
nostris condescende
Neque desideriis
animae intende,
Sed sic exercitiis
spiritum incende,
Ne vacet deliciis
carnis nutriendae.

11. Ave, cuius uterus
sanctum fuit templum,
De quo prodit filius,
qui dat documentum,
Quo nihil est verius,
condens testamentum,
Unde fit celerius
pacis incrementum.

12. Ave, quae inopiam
pauperum solaris,
Castitatis copiam
da, qua delectaris,
Intrans ad memoriam,
ubi affectaris,
Elimando scoriam
vitii mortalis.

13. Ave, in deliciis
retinens decorem,
Traice in intimis
luminis splendorem,
Carnalem ab infimis
retrahens amorem,
Dans, Dei dulcedinis
sentiam saporem.

14. Ave, ad quam caelitus
oculos reflexit,
Quando terram Dominus
miserans respexit
Atque vana hominis
studia correxit,
Qui se, quam inutilis
sit, non intellexit.

15. Ave, tabernacula
manens in caelorum,
Intrem sine macula
atria eorum
Per te neque iacula
timeam malorum,
Nec ignita facula
urat vitioıum.

16. Ave, qua exuitur
homo vetustatis,
Tu es, qua diluitur
faex impuritatis,
Per te reinduitur
homo novitatis,
Cui restituitur
pars hereditatis.

17. Ave, virgo regia,
mentes amans puras,
Cura, o egregia,
Evae imposturas,
Fer nobis remedia
contra saecli curas,
Confirmans vestigia
super vias duras.

18. Ave, supercilium
spernens superborum,
Contuens humilium
et suppeditorum
Impetus gemituum,
para mentes horum,
Memores caelestium
ut sint gaudiorum.

19. Ave, fortitudinis
meae firmamentum,
Tu invalitudinis
nam das adiumentum,
Animae tu candidum
praebes indumentum,
Infers caelo luteum
hominis figmentum.

20. Ave, quam excoluit
spiritus sancti donum,
Sol in sole posuit
Deus in te thronum,
Trinitas te voluit
suam esse domum,
Per quam suum vomuit
Leviathan dolum.

21. Ave, cuius penetrant
preces aurem Dei,
Nam, quae petunt, impetrant
sentiuntque rei,
Hae sunt sacrificium
Christi faciei,
Holocaustum pinguium
anni iubilaei.

22. Ave, a qua petimus,
ut vita donetur,
Dele, quae nos fecimus,
mala, ut letetur
In te noster spiritus
atque iucundetur
Cor meum interius,
ut culpa deletur.

23. Ave, de qua prodiit
ut de terra vermis,
Qui in cruce doluit
potatus acerbis,
Cum ut homo obiit
sit liber avernis
A poenis, innotuit
post tres dies servis.

24. Ave, o egregia
caelorum regina,
Regna, rege intima,
ne vergant ad ima,
Iuva nos per pascua
regulae opima,
Purgans cordis intima,
tollens vetus zyma.

25. Ave, super maria
bene stabilita,
A te nam in anima
non sunt concupita,
Porta sed avernica
fracta est ignita,
Cum natura deica
tuae est unita.

26. Ave, tibi dicimus,
lumen aulae Dei,
Post te cor dirigimus,
sedes requiei,
En, ad te confugimus
nos, qui sumus rei,
Ancoramque figimus
in te nostrae spei.

27. Ave, innocentia
per quam conservatur,
Per te castimonia
laesa reparatur,
Longa continentia
sic recompensatur,
Ut renum lascivia
cordisque uratur.

28. Ave, lumen luminis,
salus de salute,
Conserva me numinis,
mater, in virtute
Ut de malo murmuris
non sit mihi curae,
Sed vis sacri flaminis
regat me secure.

29. Ave, a qua fragilis
mea caro floret,
Castitas amabilis
cordibus irroret,
Et, ut sit domabilis
mens, tua imploret
Gratia placabilis
natum et exoret.

30. Ave, quam excoluit
ars spiritualis,
Quando Deus voluit
fieri carnalis,
Caelitus intonuit
tunc rex maiestatis,
Gabrielis sonuit
ave caritatis.

31. Ave, in qua texuit
Deus suum saccum,
In quo dum compescuit
Adae forefactum,
Iudaeus innexuit
cruci, sed post fractum
Infernum resplenduit
per verbum intactum.

32. Ave, et accelera,
ut ab hoste tutes,
Qui te amant tenera
mente, virgo, iuves,
Cordis sanes vulnera
animaeque, cures,
Auferant ne supera
animarum fures.

33. Ave, nam peccamina
per te conteguntur,
Licet sint immania,
si non absconduntur,
Sed quaecunque tacita
fuerint, prodentur,
Cum ad ictum oculi
facta exigentur.

34. Ave, verbo Domini
cuius praeparatur
Uterus, cum homini
ipsum adunatur,
Is nam vitae solii
ut caelum firmatur,
Virtute altissimi
cum sic obumbratur.

35. Ave, quae suavia
gustasti de Deo
Et sperans magnalia
fieri de eo,
Tibi credit famina
nuntii de caelo,
Spondenti similia
homine de reo.

36. Ave, propugnacula
hostis quae expugnas,
Toxicata iacula
cuius cum impugnas,
Qui sunt sine macula,
ab his non elongas,
Sed quaevis obstacula
noxia pessumdas.

37. Ave, quae superbiae
pedem amputabis,
Typum arrogantiae
procul exsufflabis
Et furnum iactantiae
post exterminabis,
Cum vires nequitiae
superare dabis.

38. Ave, sapientia
cuius meditatur,
Cuius et clementia
lingua iudicatur,
Vera innocentia
ut restituatur,
Nobis, Dei famula,
per te conferatur.

39. Ave, quae deliciis
caeli delectaris
Et in amicitiis
sponsi commoraris,
Mel tuae dulcedinis
nobis instillabis,
A tuis famelicis
uti capiaris.

40. Ave, cui suspiria
non sunt occultata
Atque desideria
nostra reservata,
Fiant ministeria
nostra tibi grata
Et sit a miseria
nostra sors oblata.

41. Ave, quae custodiam
ori posuisti,
Cum nec ad angelicum
ave respondisti,
A nece peccaminum
redime me tristi,
Ducens ad palatium
gaudiorum Christi.

42. Ave, sacrificium
quae mactasti sacrum
Et Deo pectusculum
praeparasti gratum,
Pondus pelle scelerum,
salus animarum,
Quod est supra numerum
iam multiplicatum.

43. Ave, quae intellegis
super indigentem,
Ei quoque tribuis
gratiam ingentem,
Sed te semper diligis
vere diligentem,
Tu es, quae non despicis,
quae te colit, mentem.

44. Ave, quam desidero
sicut cervus fontem,
Tuae cum considero
pietatis frontem,
Ut vitare valeam,
dabis, Acherontem
Et tandem perveniam
ad caelorum montem.

45. Ave, militantium
in procinctu ductrix,
Tuorum pugnantium
docta propugnatrix,
Digne triumphantium
pia coronatrix,
Tibi famulantium
sis auxiliatrix.

46. Ave, et in auribus
haec vox convalescat
Tuis, ut in laudibus
noster amor crescat,
Quia hoc a patribus
nuntiatum exstat,
In adversitatibus
quod solamen praestat.

47. Ave, cuius labia
gratia perflavit,
Dum, quod sapientia
patris eructavit,
Verbum tua viscera
ita consecravit
Et pugnandi tegmina
ibi fabricavit.

48. Ave, quam diluculo
mane confortavit
Deus, cum de tumulo
se resuscitavit,
Testiumque numero
vivere signavit
Se et hoc indicio
vulnerum firmavit.

49. Ave, cui plaudere
omnes debent gentes,
Ore, corde psallere
sanum sapientes,
Nam nescis negligere
tibi servientes,
Sueta post te trahere,
quas tu reples, mentes.

50. Ave, mons et civitas
sancta regis magni,
Cuius est antiquitas,
neque desunt anni,
Eius venit deitas
in te, ut tyranni
Deserens iniquitas,
oves simus agni.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, meditatio
cordi meo grata,
Terrae generatio
per te reparata,
Tibi exsultatio
constat cumulata
Et Deo placatio
cara consecrata.

2. Ave, cuius specie
mentis delectatus
Hanc vallem miseriae
Christus est dignatus
Tuae carnis visere
natura velatus
Et mundum redimere
per foratum latus.

3. Ave, via veniae
et spes magna rei,
Vas misericordiae
et lux requiei,
Arca sapientiae,
porta patens Dei,
Genetrix clementiae,
miserere mei.

4. Ave, quae in malitia
odis gloriantes,
Praediti iustitia
tibi sint vacantes,
Ut, qui in militia
sunt agonizantes,
Tandem cum victoria
fiant triumphantes.

5. Ave, cui displicent
hi, qui sibi placent,
Sed qui modo reticent
et a laudari cavent,
Qui se hic abicient,
et servando perdent,
Abiecti pervenient,
ubi sua cernent.

6. Ave, et in nomine
tuo me fac salvum,
Nam salus pro homine
tuum fit per alvum,
Ergo voluntarie
psallam tibi dignum,
Quatenus plenarie
superem malignum.

7. Ave, quae praecipitas
linguas detrahentes,
Habeat haec civitas
nullos has habentes,
Absit haec iniquitas,
uti servientes
Tibi cordis puritas
faciat placentes.

8. Ave, quae vivificas
servos tuo cultu,
Tu illorum lacrimas
cerne pio vultu
Neque frangi desinas
hostium insultu,
Sed pie eripias
ab omni tumultu.

9. Ave, in qua anima
servi tui fidit,
Qui tuarum tegmina
alarum quaesivit,
Non tulit incendia,
carnis si evicit
Luxus atque vitia
concitus contrivit.

10. Ave, cuius filius
horum fregit dentes,
Qui furebant saevius
quam feri serpentes,
Eis obsequentibus
virus infundentes,
Ut a fide ipsius
alienent mentes.

11. Ave, delectatio,
in qua requiescit
Nostra cogitatio,
quando non tepescit,
Tua miseratio
in nos tunc exerescit,
Cum nos tribulatio
fortiores reddit.

12. Ave, generatio
quam tulit spinosa,
Mira pullulatio,
fit de spina rosa,
Salutis est ratio
de culpa probrosa,
Fuit restauratio
facta gloriosa.

13. Ave, quae propitia
nostris es peccatis,
Quamquam foeda vitia
odis in renatis,
Non tamen auxilia
nulla fers foedatis,
Per tua subsidia
mundas faece gratis.

14. Ave, generatio
Hierosolymina,
Cuius expugnatio
Dei est prae ira,
Tua recordatio
fiat medicina,
Facie ut natio
debelletur dira.

15. Ave, quae angelicos
sedes super thronos,
Intendens hymnificos,
quos depromunt, sonos,
Trahe ad deificos
cantuum nos modos,
Ut concordes iubilos,
vitae demus tonos.

16. Ave, quae ex adipe
cibaris frumenti,
Expertes malitiae
ut simus fermenti,
Tubae neomeniae
sono vehementi
Movens muni serie
novi testamenti.

17. Ave, quae non facies
sumis peccatorum,
Sed cognoscis humiles,
mater pupillorum,
Aestimans, quod pauperes
iustiores, quorum
Cernis actus uberes
et profectus morum.

18. Ave, cui similis
nulla est inventa
Omnibus in feminis,
per nulla exempla
Assumpsisti caelibes
vitae instrumenta,
Sed vi intus pneumatis
habes documenta.

19. Ave, caelis altior,
omni creatura
Celsior et sanctior
deica censura,
Per te sit propensior
nostra genitura,
Anima suspensior
in Dei structura.

20. Ave, cuius gremio
veritas est orta,
Cuius beneficio
praedaque extorta
Fuit ab initio,
Caeli caput, porta,
Quo nos toto animo
tendere conforta.

21. Ave, cui similis
nulla est matrona,
Virgo casta, humilis,
fac per Dei dona,
Ut sit acceptabilis,
qua te laudo, prosa,
Mihi exorabilis,
ad praestandum bona.

22. Ave, habitatio
Sion gloriosa,
Da, ut operatio
fiat gratiosa
Tibi et oratio
fervens et morosa,
Carnis castigatio
libens, fructuosa.

23. Ave, vena veniae,
cordis medicina,
Fons misericordiae,
aurem huc inclina
Ad vallem miseriae
et me a ruina
Inimici eripe
gratia divina.

24. Ave, qua disponitur
mansio electis,
Quorum fuit actio
prompta in praeceptis,
His erit propterea
regia caelestis,
Quibus est absconsio
cordis bonus testis.

25. Ave, unigeniti
mater Dei facta,
Sentis pondus uteri
manens et intacta,
Nam cum culpa veteri
nulla pangis pacta,
Quae invisa Veneri
nescis virum casta.

26. Ave, venerabilis
et laus beatorum,
Quae es ineffabilis
dulcedo eorum,
Esto deprecabilis
super actus, quorum
Vita est culpabilis,
defectus bonorum.

27. Ave, quae venantium
laqueos non times,
Tu insidiantium
machinas elides,
Quia militantium
imperfectum vides,
Sitque te amantium
quae et quanta fides.

28. Ave, cui psallere
plurimum delectat,
Nescis enim fallere
hunc, qui te affectat,
Qui supernae curiae
munera exspectat,
Cuius vis iniuriae
neminem molestat.

29. Ave, fortitudinis
nostrae firmamentum,
Tu beatitudinis
dulce condimentum
Et incorruptibilis
vestis indumentum,
Praebe certitudinis
spei supplementum.

30. Ave, quae non tribuis
gratiam elatis
Et es invincibilis
corde inclinatis,
Nam, quem erudieris
ad humilitatis
Formam et docueris,
erit cum beatis.

31. Ave, per quam visitat
lapsum in peccatis
Christus, ut eripiat
mundum a damnatis,
Ut horum reficiat
ruinam renatis
Eisque substituat
delens culpas gratis.

32. Ave, per quem patria
pulsi revocantur
Et in caeli atria
laeti collocantur,
Obtine, ut tartara
saeva obscurantur,
Omnibus et supera
regna conferantur.

33. Ave, vitii finis
et origo boni,
Turris fortitudinis
et formido doli,
Spiritus vivifici
da spem firmam doni,
Qua sim capax gaudii
in supremo poli.

34. Ave, qua subicimur
vero salutari,
Ad te nunc convertimur
prece speciali,
Quo fervore repleas
corda nostra tali,
Ut ardenter colamus
te laude spiritali.

35. Ave, quae languentium
animas solaris,
Sed te sitientium
matrem salutaris,
Per quam calor mentium
fit ut lux solaris,
Tibi confitentium
ne obliviscaris.

36. Ave, quae ab hostium
eripis timore
In dilecti filii
ferventes amore,
Qui spernendi vitii
certant in agone,
Ut sanctorum gaudeant
consortes coronae.

37. Ave, Sion filia,
quam laus decet hymni,
Te sanctorum milia
laudant nam benigni,
Sunt solum laudare te
in hac vita digni,
Prosequi quos gratia
assoles insigni.

38. Ave, cuius nomini
terra plaudat tota,
Tui sanctimonii
dignitate mota,
Sed, quae non vult plaudere,
manens indevota
Sic, ut ira iudicis
aspernatur tota.

39. Ave, o triclinium
sanctae trinitatis,
Tuum ora filium,
ut nos a peccatis
Solvens participium
donet caritatis,
Ducens ad intuitum
suae claritatis.

40. Ave, quae ab acie
caeli coronaris
Et in Dei facie
laeta epularis,
Ab inferni glacie
et poenis amaris
Eruens me, gratiae
protege sub alis.

41. Ave, a principibus
Iuda quae laudaris
Et eorum laudibus
tu congratularis
Genetrixque principis
caeli affirmaris,
Digne, qua extolleris,
lingua est suavis.

42. Ave, quae salvificas
omnem, qui salvatur,
Servum tuum protegas,
aquis ne mergatur,
Nec profundum sorbeat,
sed et os claudatur
Inferni, ut transeat,
ubi quies datur.

43. Ave, misericordiae
genetrix benigna,
Quam lactasti ubere,
prole nos consigna,
Suae innocentiae
haec habentes signa,
Ne quandoque opere
agamus indigna.

44. Ave, adiutorium
meum et levamen,
Fruar te esuriens,
habens de te famem,
Fer opem, consilium,
praebe adiuvamen,
Ut praestoler ultimum
securus examen.

45. Ave, spes bellantium
et quies futura,
Per te triumphantium
Merces est secura,
Amas te amantium
preces plus quam tura,
Quibus infestantium
perit impostura.

46. Ave, Gedeonico
vellere signata,
Quia rore caelico
exstas madidata,
Spiritu paraclito
cum tu obumbrata
Verbo es angelico
credens impraegnata.

47. Ave, in quam ponere
spem exsistit bonum,
Tibi adhaerescere
gratiale donum,
Qui te studet colere,
reddis gloriosum,
Faciens fragrescere
sicut cinnamomum.

48. Ave, perfruitio
sacrae legionis,
Huius esto tutio
congregationis,
Cuius ab initio
pars possessionis
Es, da sine vitio
sacri vim amoris.

49. Ave, et miracula
per quam Deus fecit,
Per te cuncta cornua
peccatorum fregit,
Et suprema machina,
quam faex liquefecit,
Mundi sustentamina
columnae suscepit.

50. Ave, habitatio
facta salvatoris,
Per quam cuncta natio
sacramento roris
Est accincta gladio
praedicationis
Et tota plasmatio
hilarata votis.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, cui iubilo
cordis exsultamus,
Mentis desiderio
te praeoccupamus,
Vocali tripudio,
ut tecum, rogamus,
Sint in refrigerio
oves tuae manus.

2. Ave, sanctimonia,
salve, sanctitudo,
Effuga daemonia,
quorum multitudo
Occupat altaria,
et inquietudo
Ingerit in anima,
ut sit solitudo.

3. Ave, terrae insula,
deitas quam ambit,
Memor sis, quod ubera
verbum tua lambit,
Unde fluxit gratia,
aethera qui scandit,
Qui spernit sculptilia
nec immunda tangit.

4. Ave, mirabilia
per quam Deus fecit
Et ineffabilia,
per te ad nos venit,
Qui est ante tempora,
per quem mundus crevit,
Nec habens initia
ex te esse cepit.

5. Ave, saevo colubro
quae ingeris bellum,
Cum caelorum Domino
facta es scabellum,
Cui dulci osculo
imprimis labellum,
fellis potus poculo
passus est flagellum.

6. Ave, Christi pascuae
ovis sine fraude,
Cuius agni vellere
gentes calefactae
Evadunt providenter
frigus et in laude
Erumpentes libenter
dicunt tibi: gaude.

7. Ave, innocentia
vera, illibata.
Dei sapientia
ex te incarnata
Subiit exsilia,
sed immaculata
Via, quam gens impia
spernit excaecata.

8. Ave, te amantium
summa gaudiorum,
Venia clamantium,
vox compeditorum,
Ad te exsulantium,
ut preces eorum
Intrent in sacrarium
viscerum tuorum.

9. Ave, cuius anima
Christo benedicit,
Quae super malitia
nostra eum vicit,
Cum cordis duritiam
nostri nos addicit,
Humana fragilia
per te in se discit.

10. Ave, generatio
casta geniturae,
Es decor, confessio,
lumen creaturae,
Gratiarum actio
hinc sit tibi iure,
Quia restauratio
per te fit naturae.

11. Ave, cuius genitum,
draco non voravit,
Nec tuum calcaneum
serpens vulneravit,
Sed hoc ad interitum
suum attemptavit,
Unde sibi meritum
mortis comparavit.

12. Ave, salus gentium,
casta et fecunda,
Corde te quaerentium
corda fac iucunda,
Ut te confitentium
vasa ferant munda
Ad Deum fruentium
loca laetabunda.

13. Ave, quae remissio
exstas culpae facta,
Protoplasti vitio
quae fuit contracta,
Nam verbi promissio,
adhibe praefata,
Est in tuo gremio
fide consummata.

14. Ave, quae felicia
Dei bonitate
Tenens in laetitia
cum hereditate,
Vitem praecipitia,
omni vanitate
Spreta et nequitia
orner caritate.

15. Ave, per quam fit memor
Deus testamenti,
Patribus quod pepigit
lege sacramenti,
Ac eum paenituit
ruinae figmenti,
Quam per te restituit
gratia clementi.

16. Ave, per quam exeunt
claustra vinculati,
Diri quos tenuerant
carceris praelati,
Caelos quoque penetrant
poenis liberati,
Ubi tecum referunt
laudes trinitati.

17. Ave, virgo, rutila
firmamenti stella,
Per te cordis tumida
in auram procella
Redeat, perspicua
atque eius cella
Dulcis tui liquida
flagret gustus mella.

18. Ave, quae auxilium
tribulationis
Tribuens subsidium
et tentationis,
Confer adminiculis
implorationis,
Ut inanis scrupulo
sim inflationis.

19. Ave, quam proditio
Iudae contristavit,
Vinculis exitio
qui se condemnavit,
Cum in cruce *Sitio*
Christus exclamavit,
Te doloris gladio
intus vulneravit.

20. Ave, cuius filio
patri coaeterno
Aequa est in solio
sedes sempiterno,
Quem de se principio
genitum paterno
Humanari utero
fecit in materno.

21. Ave, per quam populum
Dominus redemit,
Qui ob nefas sordidum
captivatus flevit,
Et idcirco operum
memor eius erit,
Quae causa fidelium
per te adimplevit.

22. Ave, virgo colubri
quae fugisti morsum,
Stella maris, naufragis
vitae redde portum,
Nam per te in tenebris
lumen est exortum,
Qui per iter sceleris
non eunt retrorsum.

23. Ave, quae laudabilis
es ab ortu solis
Atque delectabilis
in virtutum scholis,
Per te sit placabilis
ira tuae prolis
Et sit exorabilis
in die doloris.

24. Ave, quae ab exitu
Israel signata,
De Aegypto populo
es praeordinata,
Quae sanctificatio
fieres laudata,
Arca Dei filio
pneumate sacrata.

25. Ave, placens Domino
in regno vivorum,
Per quam fit evasio
hic periculorum
Et post mitigatio
mortis et dolorum,
Tibi sit devotio
nota parvulorum.

26. Ave, quae de calice
potas salvatoris,
Dum compassa intime
viva immolaris,
Vox sunt tuae lacrimae,
licet non loquaris,
Sunt enim angustiae,
quibus cruciaris.

27. Ave, quam oracula
laudant prophetarum,
Mirantur spectacula
caeli incolarum,
Quia sine macula
gentium sanctarum
Ornas tabernacula
votis gratiarum.

28. Ave, caput anguli,
in quo reprobatus
Legis et praeputii
est lapis locatus,
Qui hinc inde creduli
corrigunt erratus,
Ut sic aedificii
sit compactus status.

29. Ave, salutifera
fidei doctrina,
Sana nos, puerpera,
vitae medicina,
Recta ut itinera
nostra sint in via,
Informata aspera
mortis disciplina.

30. Ave, unigeniti
domus uterina,
Spiritus paracliti
casta officina,
Non polluta foetidi
luxus a pruina,
Quae est esus vetiti
causa et ruina.

31. Nostrae plenitudinis
vox confessionis,
Tu tribunal iudicis,
thronus sessionis,
Tribue, ut lubricis
et confusionis
Nudati exuviis
renovemur bonis.

32. Tu, quae castimonia,
virgo, cor sacrasti,
Hoc in testimonia
legis inclinasti,
Et quia in semita
verbi ambulasti,
Ideo in patria
viam praeparasti.

33. Ave, quae eloquiis
Dei occupata
Caritatis copiis
intus es ditata,
Meis fer inopiis
supplementa grata,
Uti pia populis
semper sis placata.

34. Mater Dei, memor sis
precum filiorum,
Qui sunt tui nominis
memores, ut morum
Insignitos titulis,
maxime tuorum,
Maculet infectio
nulla peccatorum.

35. Ave, Dei portio,
salve, Dei mater,
Tuus Dei filio
venter factus crater,
Gentem ab exsilio
solvit, quam quod ater
Locus captam tenuit,
fecit mendax pater.

36. Regis regum omnium
mater benedicta,
Bonum roges filium,
quam tu es enixa,
Ut propellat noxium
hostem, ad delicta
Incentorem hominum,
bonitate victa.

37. Intimae scientiae
fore apotheca
Manu sapientiae
facta es serena,
Quo primae vesaniae
dirum apostema
Tuo cataplasmate
funderet venena.

38. Ave, cuius anima
mira non defecit,
Cum in se magnalia
magna Deus fecit,
Spe te fidelissima
fides nostra petit,
Ut vera per opera
pariat, quod credit.

39. Oro, decentissima
morum disciplina,
Quae es sacratissima
vitiorum lima,
Ne corrumpat intima
nostra vetus zyma,
Ne fiat in anima
flebilis ruina.

40. Ruat in nos vitium
tua prece pia,
Exstinguatur litium
flamma incentiva,
Dulcescat eloquium
ut mel ori ita,
Omnis ut in odium
fiat mala via.

41. Ave, cuius pedibus
splenduit lucerna,
Lucens in caelestibus
luce sempiterna,
Imperet celerius,
uti nos paterna
Lege regens crebrius
serenet interna.

42. Praebe adiutorium,
mater adiutoris,
Suscipe eloquium,
causa quod honoris
Tui nostra labia
promant, sonos oris,
Ut tibi obsequia
grata sint amoris.

43. Reddimus obsequium,
virgo, tibi laudis
Secundum iudicium
mentium nos audis,
Qui nullo iudicio
falli queunt fraudis,
Nam patent ad aditum
tuae piae aures.

44. Hortulus ecclesiae,
patens fons signate,
O virgo catholicae,
spiritu ornate,
Quae es lumen animae,
sed illuminatae,
Mentis nostrae tenebrae
lumen fiant a te.

45. Novitatem gratiae,
virgo munda, datam,
Sed nullis iustitiae
meritis collatam
Credimus, hinc effice
facque tibi gratam
Mentem zelotypiae
igne inflammatam.

46. O nostrae vocatio
per te, virgo, gentis
Facta, qua persuasio
intoxa serpentis
Perit, et purgatio
sordidae fit mentis
Atque declaratio
sermonis lucentis.

47. Benedicta viscera
virginis Mariae,
Ubi sic se induit
duplicis usiae
Gigas arma bellica,
ut caput ruinae
Ratione premeret
humilis sophiae.

48. Insignita titulis
laudis et coronae,
Virgo, mater principis,
principes dolose
Persequentes odiis
da inertes fore,
Ne horum insidiis
privemur honore.

49. Ave, fortitudinis
singnum conservatae,
Potestates aeris
prives potestate,
Ne pastoris humeris
oves reportatae
Pereant ludibriis
harum vitiatae.

50. Ave, militantium
quae stas in agone
Certans, triumphantium
inhians coronae,
Sic desolatorio
ure nos carbone,
Uti amatorio
flagremus amore.

51. Ave, luna noctium,
de qua sol diei
Prodiit, innoxium
fac me dono Dei,
Ne me urat vitium,
sed ad requiei
Tendam refrigerium
suae faciei.

52. Ave, gradu humili
quae intrasti domum
Laeta et ad filii
conscendisti thronum,
Da, ut meum inibi
haereat cor totum
Et hoc desiderii
actu sit devotum.

53. Ave, cuius oculi
columbini cordis,
In conspectu Domini
nil habentes sordis,
Fixisti immobili
motu et cohortis,
Plaudant cives caelici
tibi nostrae sortis.

54. Ave, cuius anima
transiit torrentem,
Cuius nec inania
demersere mentem,
Ora, ne decipula
tuam fallat gentem,
Sed venatum dissipa
et confringe dentem.

55. Ave, vallis montium,
montem quae tulisti
Et ad fructum vallium
Christi pertransisti,
De quibus sterilium
sulcos repulisti
Rerum et utilium
germina sevisti.

56. Ave, quae solacium
Sion tribuisti,
Eius cum per filium
captos convertisti,
Reple nostrum gaudio
os ut Iesu Christi
Lingua nostra iubilo
personet non tristi.

57. Ave, cuius nobili
domus insignita
Titulo et spiritu
sancto custodita
Atque sic custodibus
eius communita,
Ut sit in refugium
nobis expedita.

58. Ave, quae ut vinea
pampinis abundat,
Praebens adumbracula,
aestus quos impugnat,
Carnis sic temptamina
quaelibet secundans,
Ut sint haec incendia,
ut aes ignis mundans.

59. Ave, cervicositas
per quam peccatorum
Concidit, et bonitas
patuit bonorum,
Expugnetur falsitas
per te perversorum,
Ut consurget fabrica
operum piorum.

60. Ave, ad precamina
aures quae intendis
Tuis et peccamina
precibus defendis,
Exhibe iuvamina,
ut vitae perennis
Tecum sit in patria
mansio sollennis.

61. Ave, quae humilia
de te sentiebas,
Cum in te magnalia
Deus faciebat,
Plus placens, quod cernua
quam quod virgo eras,
Qui nos a supplicia
per te eruebat.

62. Ave, proles Davidis,
virgo mansueta,
Per te culpa desiit
et fraus est deleta,
Cum de ventre prodiit
tuo salus vera,
Deus tui meruit
conferenda laeta.

63. Ave, in quam capitis
descendit unguentum
Et in membris aliis
tangens vestimentum,
Abolendum criminis
dedit sacramentum,
Quod foret invalidis
animae fomentum.

64. Ave, quam in specula
stans sic benedixit
Dominus, qui saecula
atque caelos fixit,
Per te mundi scelera
tollere distinxit,
Virgo, qui haec ubera
de te natus linxit.

65. Ave, virgo virginum,
omni laude digna,
Regis regum omnium
genetrix benigna,
In qua mirabilium
sunt ostensa signa
Rerum, nos per filium
patri reconsigna.

66. Ave, cuius minuit
filius infernum,
Cuius nomen viguit
manens in aeternum,
Cuius ope transiit
populus desertum,
Per te nobis mitiget
animum paternum.

67. Ave, et ad lapidem
parvulum allide,
Et ut Christi faciem
pura cernam fide,
Ubi laudans apicem
deitatis trinae,
Visioni aciem
inferam divinae.

68. Ave, virgo virginum,
salve, stella maris,
In conspectu civium
caeli honoraris,
Tangat vox humilium
te, cum invocaris,
Opera quod manuum
fine tuearis.

69. Ave, quae scientiam
es sortita miram,
Tu per continentiam
mitigasti iram
Iudicis sententiam
et flexisti diram,
Feram reverentiam
tibi, quoad vivam.

70. Ave, cuius castitas
non est obfuscata,
Sed ita integritas
tua decorata,
Ut per hanc humanitas
lapsa revocata
Sursum et felicius
caelis sit locata.

71. Ave, quae praesidio
spiritus munita,
Bene es ab homine
malo custodita,
Ita, ut nec scandala
iuxta iter sita
Nec te tela laederent
belli inimica.

72. Ave, in palatio
caeli advocata,
Per te sint peccamina
nostra complacata,
Cuius est oratio
grata ut incensa,
Manus elevatio
victima succensa.

73. Ave, cuius valida
vox est ante Deum,
Quia acceptabilis
exstas ante eum,
Nec est implacabilis
flecti propter reum,
Sed exuens iudicem
se dat tibi laetum.

74\. Ave, mater iudicis,
redde quem placatum,
Ut non in iudicio
sentiam iratum,
Sed malorum operum
mole praegravatum
Respice, ruentibus
ne sim par in lacum.

75\. Ave, cuius filius
fortem adligavit
Atque formam proelii
nobis praemonstravit,
Sic fore refugium
nostrum iudicavit,
Quod descendens propter nos
caelos inclinavit.

76\. Ave, novum canticum
quae praecinuisti,
Cum epithalamium
sponso cecinisti,
A maligno gladio
nos eripuisti,
Quae pudoris titulo
salvo peperisti.

77\. Ave, cuius nomini
omnes benedicunt,
Qui per te redempti sunt
et in fide vivunt,
Tuae magnitudini
sanctitatem dicunt
Et tuis, quod facti sunt,
meritis ascribunt.

78\. Ave, quae non reprimis
lapsos nec elidis,
Sed elisos erigis,
ut eis sis mitis,
Cave nostro casui
eximeque litis
Causam, pacem conferens
sensibus lenitis.

79\. Ave, quae confidere
nolens in terrenis,
Certam spem dirigere
Dei in amoenis,
Ut amoenitatibus
fruens iubilaeis
Nunquam mitis desinas
miserere reis.

80\. Ave, veneratio
nostra laetabunda,
Decora laudatio
tibi sit iucunda,
Cuius impraegnatio
sine viro munda
Mundo fuit latio
gratiae secunda.

81\. Ave, quae Ierusalem
filiis laudaris,
Virum quae in Israel
sine viro paris,
Sola sine themate
placens exemplaris,
Pneumatis ex adipe
intus impinguaris.

82\. Ave, virgo virginum,
mater salvatoris,
Vas electum Domini,
titulus amoris,
Vas Dei altissimi
nostri redemptoris,
Angelorum domina,
sponsa creatoris.

83\. Ave, quam excoluit
Christus parituram,
Deus et quam voluit
omnem creaturam
Colere, te noluit
laude carituram
Formae, de qua floruit
carnis per naturam.

84\. Ave, splendidissima
virgo, maris stella,
Salve, suavissima
verbi Dei cella,
Mater tu sanctissima,
pro me interpella,
Ne tempestas noceat
vel mundi procella.

85. Ave, quam concinnitas
nova modulantum
Laudat per ecclesias
more triumphantum,
Redditur hereditas
per te, quam parentum
Abstulit temeritas
inobedientum.

86. Ave, Dei genetrix,
virgo speciosa,
Reorum miseratrix,
mater generosa,
Virtutum operatrix,
mihi, generosa
Supernorum largitrix,
dona gloriosa.

87. Ave, mater humilis,
virgo specialis,
Mater veri luminis,
lucis immortalis,
Me sanctorum gaudiis
iunge, o regalis,
Atque tuis meritis
parce meis malis.

88. Ave, sanctis omnibus
virgo veneranda,
Gaude, in virtutibus
cunctis praeferenda,
Salve, caeli civibus
semper extollenda,
Vale, omnis spiritus
laude prosequenda.

Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. — I. 5, 3 corde. — 5, 4 excita. — 6, 6 merem. — 9, 8 fehlt eine Silbe; tu ergänzt. — 12, 3 da copiam. — 12, 4 de qua. — 17, 7 Confirmando. — 20, 7 fomuit. — 22, 2 vita detur. — 26, 8 vitae nostrae. — 31, 4 forefactum = forfait. — 33, 3 inania. — 42, 7 est fehlt. — 47, 6 sic consecravit. — 50, 7 Deserviens.

II. 10, 2 confregit. — 10, 8 alienarent. — 13, 3 quam veda. — 26, 3 effabilis. — 30, 2 gratiarum. — 38, 6 manent. — 49, 7 sustentamenta.

III. 6, 4 sunt calefactae. — 12, 6 vata ferant. — 13, 2 exsistis. — 19, 5 sq. Christus sitio clamavit. — 19, 7 gladius. — 21, 4 captivus. — 23, 6 tui. — 30, 5 sq. Non luxus foetidi polluta a ruina. — 44, 1 Oculus ecclesiae. — 44, 2 fons senate. — 44, 3 O fehlt. — 47, 4 duplicis viae. — 56, 5 gaudium. — 64, 4 vixit. — 66, 4 mundus in. — 66, 6 per desertum.

Diesem Psalterium, das 38 Strophen über die Normalzahl aufweist, geht in der Hs. folgender prologus vorauf:

Iustitia celebres quondam fuere mulieres:
Sara, Rebecca, Lia, Rachel vatesque Maria,
Debora, Ruth, Anna, Iudith Hesterque, Susanna;
Emicat eximia super omnes nostra Maria,
Virgo decora nimis, David de semine regis.
Ad caeli decora me erige, virgo decora.
Virgo Deum peperit, sed si quis, quomodo, quaerit,
Non est nosse meum, sed scio posse Deum

Dem Corpus vorher geht: Explicit prologus. Incipit psalterium beatae Mariae, gloriosissimae virginis; eine spätere Hand hat beigefügt: sancti Bernhardi.

XV. Psalterium beatae Mariae V.

Prima Quinquagena.

1. Ave, virgo virginum,
   per quam vir beatus
   Visitavit miseros,
   nobis ex te natus
   Tuis, mater, meritis
   nostri miseratus
   Relevet miserias
   dulcis advocatus.

2. Ave, Christi Domini
   mater illibata,
   Cuius est hereditas
   in gentes translata,
   Ne nos ab hac dirimant
   culpae vel peccata
   Cum furor exarserit,
   subveni beata.

3. Ave, cuius filius
   mortis per soporem
   Resurgentis meruit
   corporis honorem,
   Quem per mortem colimus
   mortis destructorem,
   Colamus per funera
   vitae collatorem.

4. Ave, verbi thalamus,
   de quo cum exivit,
   Voces invocantium
   Christus exaudivit,
   Consignet et muniat,
   sibi quos univit,
   Qui sui nos lumine
   vultus insignivit.

5. Ave, templum fidei,
   domus sanctitatis,
   Summae tabernaculum
   facta maiestatis,
   Nos scuto praemuniens
   bonae voluntatis
   Coronet in patria
   Christus cum beatis.

6. Ave, mater gratiae,
   gratiarum plena,
   Tu spes paenitentiae
   veniaeque vena,
   A culparum nexibus
   solvens et a poena
   Ad caelestis patriae
   transfer nos amoena.

7. Ave, per quam particeps
   nostrae factus sortis
   Deus iudex iustus est,
   patiens et fortis,
   Nos convertens revocet
   a gehennae portis
   Evasuros gladium,
   arcum, vasa mortis.

8. Ave, per quam angelis
   se minorem fecit,
   Cum se Dei filius
   nostris interiecit,
   Cuius pater pedibus
   omnia subiecit,
   Ex ore lactentium
   laudem cum perfecit.

9. Ave, cuius filius
novae legis lator
Nobis constitutus est
sanctus et salvator,
Inimicum conterat
fortis expugnator,
Dei iam et hominum
factus mediator.

10. Ave, mons iustitiae,
in quem transmigratur,
Ut in Christi nomine
tota spes ponatur,
A quo tuus uterus
dum inhabitatur,
Templum sanctum Domini
caelumque vocatur.

11. Ave, viri nescia,
virgo singularis,
Quae salutem angelo
nuntiante paris,
Opem fer praesidii,
stella salutaris,
Ne salus deficiat
inter fluctus maris.

12. Ave, per quam Dominus
nostri non oblitus
Nec avertens faciem
nobis est unitus,
Purus mentis oculus
sit et expeditus,
Ne unquam obdormiat
in morte sopitus.

13. Ave, quam magnifice
laudant universa,
Vero sapientiae
lumine respersa,
Sentiat et sapiat
mens ad te conversa,
Quod per te captivitas
plebis est aversa.

14. Ave, cuius filius
mons est sanctae spei,
Factus tabernaculum
verae requiei,
Fac, ut per iustitiam
inhaerentes ei
Mereamur fieri
coheredes Dei.

15. Ave, per quam reddita
spes est desperatis,
Quibus est hereditas
restituta gratis,
Vera factus hostia
Christus pro peccatis
Pars sit nostri calicis,
pars hereditatis.

16. Ave, cuius uterum
Christus cum intravit
Igne sancti spiritus
cor examinavit
Et, ut mater fieres,
dignam approbavit,
Per te nos respiciat,
qui nos visitavit.

17. Ave, cuius filius
caelos inclinavit,
Tibi cum altissimi
virtus obumbravit,
Nos in caelum sublevet
salvans, quos creavit,
Qui per te terrigenis
se contemperavit.

18. Ave, cuius uterum
regum rex ingressus,
Ut sponsus de thalamo
Christus est egressus,
Sic de tabernaculo
solis sol progressus
Nos in via dirigat,
corrigat excessus.

19. Ave, quae auxilium
de sancto tulisti,
Dum sancta sanctissimum
digna concepisti
Nostra sit salvatio
vera fides Christi,
Quem fide concipiens,
virgo, genuisti.

20. Ave, salutarium
causa gaudiorum,
Pariens in tempore
regem saeculorum,
Fit corona capitis
corona membrorum,
Finis indeficiens
summaque votorum.

21. Ave, de qua prodiit
Deus humanatus,
Crucis in se perferens
pie cruciatus,
Propter nostra vulnera
gratis vulneratus
Nostros suo sanguine
diluat reatus.

22. Ave, quam rex omnium
matrem praeelegit,
Ut sit locus pascuae
gregi, quem elegit,
Virga sit et baculus
illis, quos collegit,
Ut iam nihil desit his,
quos electos regit.

23. Ave, terra gloriae,
terra, quam fundavit,
Cum nobis rex gloriae
se contemperavit,
Qui per mortem principem
mortis triumphavit,
Nos a morte liberet,
quos morte salvavit.

24. Ave, cuius filius
dulcis est et rectus,
Ut educat exsules,
peregre profectus,
Vere nobis gratiae
legifer effectus
In se nostros ordinet
mores et affectus.

25. Ave, quae dominicum
circumdas altare,
Concludens in utero
Dei salutare,
Nostra purget intima
potens expiare,
Pontifex et hostia
nostrae factus arae.

26. Ave, mater Domini
nos illuminantis,
Mater, inquam, filii
per te nos salvantis,
Tuis, virgo, meritis
precibusque sanctis
Mitis pelle tenebras
ad te suspirantis.

27. Ave, pudicitiae
titulis ornata,
Mater facta filii,
sed inviolata,
Corporis materia
illi ministrata,
Cuius iam refloruit
caro suscitata.

28. Ave, nostri generis
decus sempiternum,
Cuius scandens filius
solium paternum
Residens in dextera
rex est in aeternum,
Affectum supplicibus
exhibe maternum.

29. Ave, de qua gaudium
fulsit matutinum,
Quod detersit hominis
fletum vespertinum,
Per contusum corporis
saccum cilicinum
Redemptis aperiens
paradisi sinum.

30. Ave, regis omnium
civitas munita,
Civitas ab angelis
digne custodita,
Per te nos eripiat
Christus, lux et vita,
In quo liberatio
spesque nostra sita.

31. Ave, cui non imputans
Dominus peccatum
Partum dedit gloriae
fructumque beatum,
Cor gerens et corporis
decus illibatum,
Aerumnosa contere
spinas voluptatum.

32. Ave, per quam filios
hominum respexit,
Cum nos Deus visitans
de caelo prospexit,
Qui de ventre virginis
incarnatus exit,
Nostra, quae susceperat,
in sua provexit.

33. Ave, cuius anima
in Deo laudatur
Benedicens Dominum,
per quem exaltatur,
Tuis, virgo, benedic,
et benedicatur,
Per quem benedictio
facta praedicatur.

34. Ave, de qua voluit
nasci rex virtutum,
Non abhorrens tangere
carnis nostrae lutum,
Apprehendens mystice
arma atque scutum
Hominem eripiat
ope destitutum.

35. Ave, fecundissima
domus ubertatis,
Torrens indeficiens
castae voluptatis,
Fonte nos inebria
sanctae caritatis,
Cor ad lumen excitans
summae claritatis.

36. Ave, benignissima,
nusquam malignari
Nec in malignantibus
volens aemulari,
Cuius est in Domino
semper delectari,
Cuius nos deliciis
dona satiari.

37. Ave, mater unicum
generans dulcorem,
Venientis iudicis
tempera furorem,
Ne in ira sentiam
illum correptorem
Sed vitae perpetuae
per te largitorem.

38. Ave, cui spiritus
sanctus obumbravit,
Dum carnis materiam
caro ministravit,
Cum nostram substantiam
sibi sociavit,
Ad suam nos gloriam
Deus invitavit.

39. Ave, per quam reddita
lux effulsit caecis,
Quam per Evam abstulit
gustus ille necis,
De lacu miseriae
et de luto faecis
Nos educat meritum
tuae sanctae precis.

40. Ave, beatissima,
per quam nos respexit,
Quando super pauperes
Deus intellexit,
Egestatem hominis
dives non despexit,
Sed in nos charismatum
munera convexit.

41. Ave, quam fons gloriae
voluit implere,
Ut in ipso fieres
fons salutis vere
Nostrae desiderium
mentis intuere
Dans de plenitudine
fontis nos gaudere.

42. Ave, quam de gentibus
Dominus discrevit,
Cum in ventre virginis
infans requievit,
Causam et chirographum
poenamque delevit,
Quam in primum hominem
prima lex decrevit.

43. Ave, cuius viscera
Christum ediderunt,
Per quem victi subiacent,
qui nos adflixerunt
Salva nos in brachio,
cuius vim senserunt
Qui victrici dexterae
Christi restiterunt.

44. Ave, stans ad dexteram
Domini regina,
Quam ambit varietas
virtutum divina,
Vide, regis filia,
et aurem inclina,
Natus ex te nobis est
Christus medicina.

45. Ave, tabernaculum
quod sanctificavit
Sanctorum sanctissimus,
in te cum intravit,
Ex te nobis impetus
fluminis manavit,
Civitatem Domini
qui laetificavit.

46. Ave, per quam filius
Dei cum descendit,
Nos in sui nominis
amorem accendit,
Particeps substantiae
nostrae cum ascendit,
Ascendendi pariter
nobis spem impendit.

47. Ave, magna domina
et laudanda nimis,
Regis magni civitas,
mons Sion sublimis,
Tu magna tu praedita
meritis opimis,
Tuos ad caelestia
transfer ab his imis.

48. Ave, per quam homines
natos ad laborem
Ad amissum revocans
Dominus honorem
De nostra substantia
sumptum carnis florem
Ipsum fecit angelis
in se celsiorem.

49. Ave, mater filio
digna nascituro,
Corporis materiam
ministrans passuro,
Purga conscientias,
ut sic corde puro
Procedamus obviam
iudici venturo.

50. Ave, nos commiserans,
nostri miserere,
Tu misericordiae
mater dicta vere,
Miserere omnium,
qui tuis sincere
Laudibus dignissime
gaudent inhaerere.

Secunda Quinquagena.

1. Salve, felix et fecunda
mater, nati gloria,
In qua nobis gloriandum
et non in malitia,
A maligno nos, benigna,
et a malo libera,
Ut in domo Dei simus
oliva fructifera.

2. Salve, per quam nos de caelo
rex prospexit gloriae,
Ut humanae liberaret
filios miseriae,
Per te regnat, quos redemit
patris sapientia,
Ne damnemur oberrantes
in insipientia.

3. Salve, per quam nos salvavit
fuso Christus sanguine,
Quos et suo sancto dedit
insigniri nomine,
Per te, virgo, res in nobis
impleatur nominis
Et, ut plenus sit effectus
fusi sacri sanguinis.

4. Salve, per quam exaudivit
iacentes sub onere
Opem Deus porrigendo
salutaris dexterae,
Salvet Christus et in suo
nos sustentet brachio,
Per quem lapsus es humani
facta restauratio.

5. Salve, per quam miserator,
fons misericordiae,
Nostrae Deus relevavit
pressuram miseriae
Nostri, mater, miserere
dans in illo gaudium,
Cui places in aeterno.
lumine viventium.

6. Salve, per quam auctor vitae
resurgens diluculo
Gloriosam resurgendi
spem refudit saeculo,
Sic emittens veritatem
et misericordiam,
Mentes morte iam sopitas
suscitans ad veniam.

7. Salve, virgo, de qua natus
iustus iudex omnium
Vocat suos et invitat
iustum ad iudicium,
Sub censura nunc nos rege
sancti moderaminis,
Ut donetur in futuro
merces veri luminis.

8. Salve, mater per quam pie
Christus nos eripuit,
Cum se fortem defensorem
pro nobis opposuit,
Insurgentes in nos hostes,
virgo potens, contere,
Ut ab illis mens erepta
te collaudet libere.

9. Salve, per quam ad nos venit
calceata Deitas,
Ut illius Idumaea
perpes sit hereditas,
Tu caelestis olla spei,
tu munita civitas,
Da munimen, ne nos ulla
confundat adversitas.

10. Salve, quam inhabitavit
sol aeterni luminis,
Firma turris et erecta
nostrae fortitudinis,
Audi preces et intende
vota deprecantium,
Ut in petra Christo per te
sit nobis refugium.

11. Salve, per quam nobis pater
locutus in filio
Duplicato nos a morte
salvet beneficio,
In quo simul sunt potestas
et misericordia,
Miserator assit potens
salvans a miseria.

12. Salve, de qua lux est orta
perennis laetitiae,
Excitavit nos a somno
letalis desidiae,
Per te nobis sint ad Deum
perpetes vigiliae,
Ut assistant ad tutelam
caelestes excubiae.

13. Salve, per quam verbum Dei
se conformans homini
Sua summe coartavit
membra celsitudini,
Dum ascendens ad cor altum
secreti consilii
Nostram in se tulit mortem
gratia remedii.

14. Salve, virgo, de qua Deus
nostrum sumpsit hominem,
Suam per nos deformatam
reformans imaginem,
Qui assumptus in aeternam
verbi plenitudinem
Suam nobis noster homo
det beatitudinem.

15. Salve, per quam Christus mare
convertit in aridam,
Cum naturam nostrae carnis
in se fecit solidam,
Per latentis vitae flumen
tutus fiat transitus,
Ut ad verum per te lumen
liber eat spiritus.

16. Salve, terra non arata,
terra non arabilis,
Terra vitae fructum ferens,
sine viro fertilis,
Per te Deus vultum suum
super nos illuminet,
Ut internae caecitatis
tenebras eliminet.

17. Salve, de qua victor natus
mortis fractis legibus
Captivans captivitatem
dona dat hominibus,
Sic ascendens triumphator
regnat in caelestibus,
Captivatos post se trahens
caeli iungat civibus.

18. Salve, per quam nos salvavit
solvens, quae non rapuit,
Mortem ferens, qui nil morti,
nihil culpae debuit,
Nos pro nobis passus gratis -
a culparum debitis
Salvet Christus et absolvat,
virgo, tuis meritis.

19. Salve, mater, de qua natus
carnis per consortium
In humanum festinavit
Deus adiutorium,
Iuva, Iesu, et in tuo
nos conservans nomine
Liberator noster esto,
ne moreris, Domine.

20. Salve, mater, spes salutis,
laus in te sperantium,
Sit in Deum protectorem,
quem portasti filium,
Ne confundar in aeternum
in te sperans, domina,
Ad te pie suspirantis
exaudi precamina.

21. Salve, vellus, quod perfudit
ros caelestis gratiae,
In te, virgo, cum descendit
verbum instar pluviae,
Per exortam in diebus
illius iustitiam
Sempiternam nobis donet
pacis abundantiam.

22. Salve, per quam ad salutem
bonus Deus Israel,
Cum his, qui sunt recto corde
factus est Emanuel,
Firma pedes, gressus rege,
ne labens absorbeat,
Peccatorum zelans pacem
etsi mente movear.

23. Salve, per quam nos rex caeli
visitans in filio
Operatus est salutem
in terrarum medio,
Nostri memor nec in finem
nos repellens Dominus
Pium votis det effectum
factus spei terminus.

24. Salve, virgo, summum nobis
pariens pontificem,
Deferentem vini meri
plenum mixto calicem,
Ex hoc et in hoc inclinat,
dum propinat omnibus,
Nunquam desit plenitudo
gratiae fidelibus.

25. Salve, per quam in Iudaea
Dominus innotuit,
Dum assumens ex te carnem
humilis apparuit,
Innotescat nobis Deus
nunc quidem per speciem
Cognoscendo, in futuro
facie ad faciem.

26. Salve, per quam notam fecit
virtutem in populis
Ab aeternis verbum Dei
nos absolvens vinculis,
Per te, mater, quos redemit
forti regens brachio
Elevatos a caducis
caelorum in gaudio.

27. Salve, per quam angelorum
panem manducavimus,
Verbum Dei carnem factum
per te cum suscepimus,
Sit in via ductor nobis
virtus et viaticum,
Cuius corpus nunc in pane
verum est et mysticum.

28. Salve, per quam nos adiuvit
Deus salutarium,
Nostris pie se peccatis
exhibens propitium,
Ne pollûto cordis templo
pereat hereditas,
Vicinorum nobis gentes
redde nobis subditas.

29. Salve, per quam pastor pius
errantem a superis
Suis ovem ad ovile
reportavit umeris,
Nos intendens, nos deducens
ab errore revocet,
Ut ab hoedis segregatos
dextros sibi collocet.

30. Salve, per quam omnes gentes
exsultant in Domino,
Quas redemit morte Christus
ab Aegypti cophino,
Nos a domo Pharaonis
de luto, de latere
Ad superna praesta pacis
visionem tendere.

31. Salve, per quam nos excelsus
adoptans in filios
Deos fecit et divinae
voluntatis conscios,
Per te, virgo, cum exsurget
Deus ad iudicium,
Quibus nomen Dei dedit,
donet et consortium.

32. Salve, per quam rex caelorum
nobis factus similis
In futuro iudex erit
iustus et terribilis,
Da sic diem praevenire
tremendi iudicii,
Ut cum Christo coheredes
veri simus gaudii.

33. Salve, Dei quae dilectum
facta tabernaculum,
Cum te sibi praeelegit
Christus habitaculum,
In virtutem de virtute
tu nos fac ascendere,
Ut in Sion Dei vultum
valeamus cernere.

34. Salve, per quam est aversa
hominum captivitas,
Cum de terra est exorta
carnis nostrae veritas,
Per te, virgo, quos de caelo
prospexit iustitia,
Veritas exorta salvet
et misericordia.

35. Salve, per quam ex inferno
Christus nos eripuit,
Cum resurgens signum nobis
Resurgendi praebuit,
A peccatis in praesenti,
virgo, fac exsurgere,
Ut ad vitam in futuro
possimus resurgere.

36. Salve, virgo gloriosa,
dicta Dei civitas,
Cuius firmat fundamenta
montium sublimitas,
Ex te, qui te sic fundavit,
natus est altissimus,
Ut per carnem sit redemptor
redimendis proximus.

37. Salve, de qua natus nostro
dolori compatiens
Poenas solvit et a morte
nos redemit moriens,
Qui expandens crucifixus
manus in patibulo,
Ad se trahens universa,
dans salutem populo.

38. Salve, virgo, summi patris
gignens unigenitum,
Quem in cunctis ipse pater
ponit primogenitum,
Hunc in terris, hunc in caelis
exaltat prae regibus,
Nomen dedit, quod excellit
omnibus nominibus.

39. Salve, per quam exsultantes
de misericordia
Mane Christi resurgentis
replevit laetitia,
Exsultemus et laetemur
sic in die gratiae,
Ut ad diem pertingamus
immortalis gloriae.

40. Salve, per quam Christus nostrum
factus est refugium,
Per assumptam praestans carnem
Dei participium,
Sic in suo commorari
fac nos adiutorio,
Ut festina semper assit
illius protectio.

41. Salve, pia, salve, bona
mater boni Domini,
Cuius pium est et bonum
confiteri nomini,
Tu es cedrus exaltata,
tu palma florigera,
Florem fructusque virtutum
in nobis exaggera.

42. Salve, de qua rex decorem
et virtutem induit,
Cum in ventre virginali
corpus sibi texuit;
Haec est domus tua digna,
domum tuam, Domine,
In dierum sanctitudo
decet longitudine.

43. Salve, per quam egit Deus
ultionum libere,
Iudex iustus et superbis
potens retribuere,
Cum districta pro peccatis
exigetur ultio,
Tua tibi supplicantes
excuset oratio.

44. Salve cuius rex caelestis
concupivit speciem
Et in ea requiescens
nos vocat ad requiem,
In praesenti sic agatur
sabbatismus gratiae,
Ut perennis in futuro
detur quies gloriae.

45. Salve, per quam omnis terra
novum cantat canticum
Laudans partum et adorans
virginis magnificum,
Sint in caelo, sint in terra
laeta laudum carmina,
Cuncta Christus qui creavit
natus est ex femina.

46. Salve, cuius ad beata
sancti partus gaudia
Lux est orta rectis corde
iustisque laetitia,
Da sic illum venerari
venientem humilem,
Ut securi videamus
venturum terribilem.

47. Salve, verae fons salutis
et doloris terminus,
Per quam suum salutare
notum fecit Dominus,
Recordata veritatis
et misericordiae
Ad perennis nos invita
canticum laetitiae.

48. Salve, de qua sanctum Deo
fit scabellum corporis,
Quando venit repromissa
plenitudo temporis,
Sic scabellum pedum eius
adoremus subditi,
Ut in caelis uniamur
vero membra capiti.

49. Salve, per quam omnis Deo
iubilat ecclesia,
Per quam omnis terra Christo
servit in laetitia,
Per te, virgo, portas eius
intremus et atria
Laudaturi nomen eius
in perenni gloria.

50. Salve, virgo, vitae via,
via carens macula,
Per quam venit ad nos Deus
redempturus saecula,
Per te Christi lux in nobis
donaque perficiant,
Ut in suo matutino
peccata deficiant.

Tertia Quinquagena.

1. Gaude, per quam gaudium
verum exhibetur,
Dum exsurgens Dominus
Sion miseretur,
Per te, virgo, gratiae
tempus adimpletur,
In quo nostri generis
fletus aboletur.

2. Gaude, cuius meritis
mundo complacatus,
Figmenti seu pulveris
nostri recordatus,
Pro nobis apparuit
Deus humanatus,
Sicut pater filios
sic nos consolatus.

3. Gaude, fructum pariens
virgo benedictum,
Qui primae sententiae
temperans edictum
Generale generis
solvit maledictum,
Cum pro nobis induit
corporis amictum.

4. Gaude, cuius filii
nomen invocatum
Pium invocantibus
spondet advocatum
Ut nos ipse revocet
ad felicem statum,
Qui reduxit hominem
iuste relegatum.

5. Gaude, per quam visitat
nos in salutari,
Volens nos in filio
Dominus salvari,
Salvatorem omnium
digne da laudari,
Quem de tua credimus
carne generari.

6. Gaude, cuius filius
gentes suae sortis
Sedentes in tenebris
et in umbra mortis
Seris fractis ferreis,
vectibus et portis
Eduxit in gaudium
caelicae cohortis.

7. Gaude, mater inclita
Christi resurgentis,
Vera nos diluculo
luce respergentis,
Hic suis irradians
mundum sacramentis
Lux et reparatio
fiat nostrae mentis.

8. Gaude, cuius filium
negat gens ingrata,
In auctoris omnium
mortem meditata,
Quae cum Iuda pessimo
dum perit damnata,
Vincit, regnat, imperat
Christi laus beata.

9. Gaude, per quam gaudium
proles compromisit,
Virgam Deus ex Sion
virtutis emisit,
Nil lucis, nil gloriae
deitas amisit,
Humanae substantiam
carnis dum admisit.

10. Gaude, sidus gloriae,
lucis fons supernae,
Per quam fit redemptio
salutis aeternae,
Nos a mortis libera
nexibus internae
Pietatis exhibens
viscera maternae.

11. Gaude, vitae ianua,
vitae patens porta,
Per quam lux iustitiae
nobis est exorta,
Ne mens culpae tenebris
pereat absorpta,
Purga, mater, animas,
animos conforta.

12. Gaude, parens pueri
veri puritatis,
Puros fac et pueros
purgans a peccatis,
Ut sit innocentiae
signum, non aetatis
Illud pueritiae
nomen in purgatis.

13. Gaude, cuius filius
Deus est in caelis,
Retributor omnium
potens et fidelis,
Ab Aegypti tenebris
a mundi querelis
Redeuntes societ
angelorum melis.

14. Gaude, Iesu Domini
genetrix electa,
Virgo quidem permanens,
sed mater effecta
Ab eo, quem diligis
unice dilecta,
Diligas et dirigas
nos in via recta.

15. Gaude, cuius filius,
summae rex virtutis,
Propinavit moriens
calicem salutis,
Verae laudis hostiam
fidemque locutis
Vota praestet reddere
vinculis solutis.

16. Gaude, cuius filium
laudant omnes gentes,
Adorant et praedicant
populi credentes,
Per misericordiam,
nostras firmans mentes
Veritati faciat
semper inhaerentes.

17. Gaude, cuius uteri
fructus singularis
Factus est in populis
lapis angularis,
Nos in eius nomine,
quem beata paris,
Uniat et muniat
fides salutaris.

18. Gaude, beatissima
genetrix beati,
Agni mater mystici
et immaculati,
Ne a via devient
pedes adgravati,
Deprimentis excute
pulverem peccati.

19. Gaude, per quam facta est
mons ascensionis,
Qui pro nobis calicem
bibens passionis
Convallis fidelibus
fit plorationis,
Qui se gemunt incolas
esse Babylonis.

20. Gaude, per quam gradibus
mentis elevamur,
Dum a monte montium
opem praestolamur,
Si premit adversitas,
ut non confundamur,
Si succedunt prospera,
ut non extollamur.

21. Gaude, domus Domini,
nosque fac laetantes,
Ut sint in Ierusalem
pedes nostri stantes,
Ut cum sedes sederint
mundum iudicantes,
Regnemus in patria
pacis triumphantes.

22. Gaude, collum gloriae,
quod inhabitavit,
Quando sibi deitas
carnem copulavit,
Per te nos inhabitet
ipse, qui creavit,
Per spem levans oculos,
fide quos purgavit.

23. Gaude, per quam gratia
finem ponens irae
Torrentem miseriae
dedit pertransire,
Fraudem sic venantium
praesta praevenire,
Ne nos suis laqueis
possint irretire.

24. Gaude, virgo, conterens
virgam peccatorum,
Ne saeva desaeviat
in sortem iustorum,
In se nos consolidet,
qui est pax sanctorum,
Mons et vertex montium
Christus aeternorum.

25. Gaude, per quam facti sunt
sicut consolati,
Quos primae restituit
Christus libertati,
Per te nos ab invio
collustrat peccati,
Ne mens praedae pateat
seu captivitati.

26. Gaude, de qua caelici
lux orta splendoris
Dormientes excitat
a somno torporis,
Panem vitae germinans
mannaque dulcoris,
Vero muta gaudio
panem hunc doloris.

27. Gaude, vitis germinans
vinum salutare,
Vitis vitae Dominum
digna generare,
Filiorum filiis
fac nos abundare
Merita dans meritis
posse cumulare.

28. Gaude, per quam hostium
virtus infirmata,
In nos ne praevaleat,
est et expugnata,
Virgo, quae nos aggravant,
discute peccata,
Ne mentem iniquitas
premat prolongata.

29. Gaude, Dei genetrix,
virgo generosa,
De profundis ad te mens
clamat aerumnosa,
Per te reis veniam
praestet, gloriosa,
Apud quem redemptio
regnat copiosa.

30. Gaude, quam rex omnium
humilem respexit,
Qui sublimes hominum
oculos despexit,
Sentiat humillime,
quantum nos dilexit,
Quos se sic humilians
in caelos evexit.

31. Gaude, verbi requies,
locus, quem elegit,
Cuius pater pedibus
omnia subegit,
Super David solium
sedens cuncta regit,
Qui de David filia
nasci praeelegit.

32. Gaude, cuius filius
caelos cum ascendit,
Caritatis regulam
mandat et impendit,
Unguentum in capite
in barbam descendit,
Misso Christus spiritu
suos cum accendit.

33. Gaude, daque gaudium,
mater benedicta,
Sub peccati pondere
gemit mens adflicta,
Pia virgo, subleva
diluens delicta,
Ut sic nobis hostium
cedat mens invicta.

34. Gaude, mater gaudii,
per quam rex illuxit,
Qui suum de tenebris
populum eduxit,
Quos divisis fluctibus
per mare traduxit,
In deserto dirigat
Regens, quos reduxit.

35. Gaude, mater Domino
dominorum digna,
Quod deorum dominum
data decent signa,
Quo mater cum filio
pie nos consigna,
Ne nos circumveniat
Hostis ars maligna.

36. Gaude, nos in filio
veris ditans bonis,
Quos a iugo miserae
solvit Babylonis,
Hic in nobis conterens
capita draconis
Petra quoad parvulos
sit allisionis.

37. Gaude, virgo pariens
regem angelorum,
Templum facta Domini
lausque beatorum,
Te laudantes adgrega
laudibus eorum,
Portantes manipulos,
messem meritorum.

38. Gaude, cuius filius
sedit et respexit,
Cum pro nobis mortuus
Christus resurrexit,
Sic noctem illuminans
triumphator exit,
Cum victor ab inferis
spolia revexit.

39. Gaude, mater luminis,
lumen dans serenum,
Per hoc iter laqueis
scandalisque plenum
Ad regnum per aspera
trahe nos amoenum,
Suscitans ad gloriam
carnis nostrae foenum.

40. Gaude, per quam redolet
incensum divinum,
Christus sacrificium
factus vespertinum,
Da post noctem saeculi
solem matutinum
Cernere, quem credimus
unum atque trinum.

41. Gaude nosque visitans
pias audi mentes,
De te, non de meritis
suis praesumentes
Educ nos de carcere
tibi confitentes,
Ut et nostra portio
sit inter viventes.

42. Gaude, per quam hominum
consulens pressuris
Collocari voluit
Christus in obscuris,
Qui per mortem conferens
vitam morituris
Mentem ab operibus
excitet impuris.

43. Gaude, per quam similis
homo vanitati
Redditur imaginis
primae dignitati,
Haereamus iugiter
per te reformati
Reformantis Domini
sanctae dignitati.

44. Gaude, per quam Dominus
suavis universis
Factus est mirabilis
per fidem conversis,
Ne retro mens abeat
motibus perversis,
Da modum in prosperis,
opem in adversis.

45. Gaude, laus et gaudium
perpes animarum,
Sis lumen, sis mentium
splendor beatarum,
Ut finis praesentium
sit miseriarum
Collata felicitas
laudum supernarum.

46. Gaude, per quam prima laus
mundo consecratur,
Dum Christus ab angelis
natus nuntiatur,
Per quem pax et gloria
facta praedicatur,
Iucundos efficiat,
a quibus laudatur.

47. Gaude, laus Ierusalem,
laus Sion superna,
Experiri viscera,
virgo, da materna,
Nos ad regna gloriae
transfer sempiterna,
Ut sit summa gaudii
Dei laus aeterna.

48. Gaude, quam angelicae
laudant creaturae,
Caelum, sol et sidera
cunctaque factura,
Purga nos, ut placeant
laudes mentis purae,
Sitque meritoria
praesens laus futurae.

49. Gaude daque canticum
novum sic cantari,
Ut possimus homini
novo conformari,
Qui se puris mentibus
pie vult laudari,
Det in suis laudibus
laetos delectari.

50. Gaude nosque veteri
subtrahens ruinae
Transfer ad palatium
maiestatis trinae,
Ubi laus et visio
gloriae divinae,
Omnibus est omnia
finis sine fine.

Cod. Carnoten. (ol. Capit. Carnoten.) 242. saec. 14. A. — Cod. Londinen. Reg. 2 A IX. saec. 14. in. B. — Scala caeli saec. 14. ex. Cod. Pragen. XIII E 3. C. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. D. — Orat. ms. Tegurinum anni 1467. Clm. Monacen. 19991. E. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19636. saec. 15. F. — Cod. Taurinen. K V 31. saec. 14. et 15. G. — Cod. Voravien. 328. saec. 15. H.

I. 1, 6 nostras D. — 1, 7 releva D. — 1, 8 felix advocatus AH; deleat reatus E. — 2, 6 conscia peccata A, conscios DE. — Str. 3 lautet in C und D:

C: Ave, cuius filius
mortis a sopore
Resurgendo gloria
fulget et honore,
Christus, qui redemit nos
proprio cruore,
Per te nos eripiat
hostis a furore.

D: Ave, cuius filius
mortis per soporem
Resurgens introiit
corporis honorem,
Quem per mortem colimus
mortis destructorem,
Colamus post suavius
vitae collatorem.

5, 1 domus fidei C. — 5, 2 templum C. — 6, 5 A peccatis omnibus. — 7, 3 iudex patiens D. — 7, 4 iustus atque fortis D. — 7, 5 convertens eruat C. — 7, 7 Evasores D; Et avertat C. — 9, 1 Ave, Sion filia C. — 9, 2 de qua legis C. — Str. 8 und 10 lauten in C:

8. Ave, Christi Domini
genetrix electa,
Caeli, luna, sidera
per quem sunt perfecta,
Cuius iacent pedibus
omnia subiecta,
Qui nos per te dirigat
ad se via recta.

10. Ave, mons iustitiae,
templum sanctitatis,
Caelum facta gloriae,
sedes maiestatis,
Pauperem hunc respice
oculis beatis,
Ut agnoscat viscera
tantae pietatis.

11, 3 salutante D. — 11, 5 fer remedii E. — 11, 7 Ne sanctus E. — 12, 5 Cuius mentis D. — Str. 13 lautet in C;

13. Ave, Sion filia,
per quam liberati
Reddimur ab hostibus
diu captivati,
Per te iam interius
mente renovati
Exsultemus iugiter
summae trinitati.

14, 7 Laetemur in gloria D. — 16, 8 Qui te consecravit D. — 17, 3 Tibi et E. — 17, 7 Per te qui D. — 18, 8 Corrigens E. — Str. 19 lautet in C:

19. Ave, cuius filio,
vero salutari,
Cupimus affectibus
mentis gratulari,
A quo tuis precibus
cupimus salvari
Et a cunctis hostibus
per te liberari.

20, 5 Cuius caput ambiens E. — 20, 6 gloria membrorum C. — 20, 7 sq. Pretiosos lapides infert meritorum E. — 21, 3 sq. Nostros pie perferens in se cruciatus D. — 23, 8 morte quos salvavit E, quos fide purgavit C. — Str. 24 lautet in C:

24. Ave, cuius filius
dulcis est et rectus
Verae nobis gratiae
legifer effectus,
In se nostros ordinet
mores et affectus,
Mansuetos dirigat,
augeat profectus.

27, 2 domus exornata D. — 27, 3 sq. fehlen E. — Die ganze Strophe lautet in C:

27. Ave, mater inclita
veri Orientis,
Crucis ministerio
pie redimentis,
Cuius iam refloruit
caro resurgentis,
Virtus et protectio
fiat suae gentis.

28, 5 dexteris C. — 29, 5 concisum C. — 30, 4 digne custodita D. — 30, 5 sqq. Virtutum mirifice gemmis insignita. In te nostrum gaudium, salus, spes sit sita. D. — 32, 3 Deus fehlt D. — Str. 31—33 lauten in C:

31. Ave, pudicitiae
decus illibatum,
Fac, ne nobis Dominus
imputet peccatum,
Sed confixas conterat
spinas voluptatum,
Omnem confidentium
diluens reatum.

32. Ave, cuius uterus
purus et intactus
Est per sanctum spiritum
caelum verbi factus,
Per te corda dirigat
et informet actus,
A quo reparatus est
mundus culpa fractus.

33. Ave, virgo pariens
mundi salvatorem,
Cuius ineffabilem
gustando dulcorem
Mitte sanctum angelum
nobis adiutorem,
Qui sanctum nos Domini
doceat timorem.

34, 6 sive scutum E. — 35, 4 verae voluptatis D. — 36, 6 sanctae trinitatis D. — 37, 7 perpetuum E. — 37, 8 defensorem D. — 38, 7 gratiam D. — Str. 38 und 40 sqq. lauten in C:

38. Ave, quae iustitiae vias custodisti,
Corde, verbo, opere nunquam deliquisti,
Nos thesauro gratiae dita Iesu Christi,
Quem nostrae substantiae carne induisti.

40. Ave, de qua Dominus nostrae carnis foenum
Sumpsit, super pauperem intendens egenum,
Terge culpae maculas peccatique caenum,
Ut in Deo gaudium nostrum fiat plenum.

41. Ave, quae desideras fontem vitae verae,
Nostrum desiderium mitis intuere,
Ante Dei faciem fac nos apparere
Dans de plenitudine fontis nos gaudere.

42. Ave, mater iudicis, lucis et diei,
Mons et tabernaculum verae requiei,
Prece tua maculas terge cordis mei,
Ut intrare merear ad altare Dei.

43. Ave, quam archangelus salutat caelestis,
Tuae castimoniae custos atque testis,
Per te Dei filius det salutem maestis,
Et nos ornet munere nuptialis vestis.

44, 7 ex te fructus sit D. — 44, 8 Nobis medicina D. — 47, 5 Tu magna, tu praeclara E. — Str. 48 lautet in C:

48. Ave, cuius germine nos sumus redempti
Et de manu inferi potenter exempti,
Christo laus et gloria nos suscipienti,
Tibi, Dei genetrix, ipsum parienti.

50, 1 Ave, quae nos miserans AD, Ave clementissima C. — 50, 3 Quae misericordiae ACD. — 50, 4 Misereris D. —

II. 1, 2 mater, matrum gloria C. — 1, 7 sinus Dei E. — 3, 2 Christus fuso C. — 4, 7 Per quod D. — 6, 1 victor mortis C. — 6, 4 Spem impendit C. — 7, 1 virgo per quam Deus C. — 7, 5 sq. nos sancti rege C. — 8, 1 sq. Christus pie C. — 8, 3 Dum D. — 9, 8 offendat D. — 10, 3 Summa turris D. — Str. 11 fehlt D. — 12, 6 perpetuae D. — 12, 8 custodiae C. — Str. 13 lautet in C.

13. Salve, mater, et exaudi voces deprecantium,
Protegendo nos allide vires malignantium,
Ut laetantes Iesu Christi nuntiemus opera
Et ut ipsum nos laudemus translati in dextera.

13, 3 coaptavit D. — 13, 4 Cum D. — 14, 1 sq. de qua verum Deus sumpsit C. — 14, 5 Sic assumptus D. — 15, 5 sqq. lauten in C:

Sic te duce transeamus ab hoc mortis flumine,
Ut laetemur gloriantes in perenni lumine.

16, 1 non attrita C. — 17, 6 Regnans D. — 17, 7 Captivator A, Nos captivos C. — 18, 7 et abluat E. — 22, 1 per quam dat C. — 22, 3 recto sunt E. — 22, 5 rege gressus AE. — 22, 6 labes absorbeat C. — 22, 8 mente moveat C. — 24, 5 sqq. lauten in C:

Quem propina eliquatum nobis tuis precibus,
Ne qua desit plenitudo gratiae fidelibus.

Str. 26 u. f. lautet in C:

26. Salve, parens, cuius partus nulla sunt vestigia,
Sicut viam navigantis non ostendunt maria,
Per te regat nos redemptor in potenti brachio,
Ut eductos de deserto collocet in gaudio.

27. Salve, virgo singularis et manna candidior,
De qua natus vivus panis omni melle dulcior etc.

28, 7 Vitiorum C. — 29, 1 pius fehlt E. — 31, 4 nuntios E. — 32, 6 futuri iudicii D. — 33, 1 delictum D. — 34, 3 sq. Cum de terra nostrae carnis est exorta D. — 36, 1 Salve, Sion D. — 37, 5 Sic expandens DE. — 38, 6 Exaltans D. — 38, 7 quod excedit AE. — 39, 3 Christus E. — 39, 7 Ut ad mane D. — Str. 35—40 lauten in C:

35. Salve, mater et ancilla, summi regis libera,
Nos a iugo servitutis prece tua libera,
Ora Iesum, ut nobiscum signum bonum faciat
Et a poenis infernorum per te nos eripiat.

36. Salve, virgo gloriosa, dicta Dei civitas,
Cuius firmat fundamenta montium sublimitas,
Qui te fecit, ex te natus est homo humillimus,
Ut exaltet in supernis pusillos altissimus.

37. Salve, mater, cuius natus liber a contagio
Mortem tulit sicut homo sine adiutorio etc.

38. Salve, de qua nostra caro Dei est assumptio,
Cuius partum Deus pater unxit ab initio,
Manus eius te laudantes salvet et eripiat,
Ut in nobis inimici dolus nil proficiat.

39. Salve, nubes, in qua splendor Dei nostri latuit,
Sed procedens porta clausa caeli rex apparuit,
Hic illustrat (!) corda nostra, dirigat et opera,
Qui pro nobis factus homo tua suxit ubera.

40. Salve, mater Dei caeli, pauperum refugium,
Da hic nobis pertransire laqueos venantium
Et sanctorum angelorum adhibe custodiam,
Quae conservet impollutam cordis innocentiam.

41, 5 Tu cedrus multiplicata. D. — 41, 6 tu palma iustitiae C. — 41, 7 In agone nos conforta C. — 41, 8 dans palmam victoriae C. — 42, 3 Cum de carne D. — 42, 5 sqq. lauten in C:

Domum tuam, Iesu Christe, perpes decet sanctitas,
Quam adornant flos pudoris et fecunda castitas.

44, 1 cuius concupivit D. — 44, 2 rex caelestis speciem D. — 44, 5 agamus C. — 44, 6 sabbatismum C. — 45, 2 nova cantat cantica C. — 45, 4 magnifica C. — 46, 2 partus sancti E. — 46, 5 Da sic Christum C. — 48, 3 sq. Postquam venit plenitudo repromissa D. — 48, 7 Ut uniri mereamur

C. — 48, 8 membra vero C. — 49, 5 sq. verschrieben und korrupt D. — 50, 1 via vitae C. — 50, 6 proficiant C.

III. 2, 8 sic nos miseratus D; die ganze Strophe lautet in C:

2. Gaude, virgo regia, de qua procreatur,
Cuius sacro sanguine saucius sanatur
Atque sicut aquila totus renovatur
Et iniquitatibus sic propitiatur.

3, 5 Generale generans C; generale hominis E. — 4, 4 adornatum E. — Str. 4 und 5 lauten in C:

4. Gaude, nubens (!) dissipans ignem vitiorum,
Lux sis et protectio pauperum tuorum,
. . . . abige desideriorum
Et clementer refice nos pane caelorum.

5. Gaude, sancti spiritus templum singulare,
Per quam mundum visitat Dei salutare,
Tuum nobis filium digne da laudare
Et post hoc exilium hunc hereditare.

7, 2 veri orientis C. — 7, 7 et resurrectio A, et restauratio E. — 8, 4 morte AE. — 8, 6 deperit C. — Str. 9 lautet in C:

9. Gaude, virgo, germinans sine succo florem,
Cum patre principium, sanctorum splendorem,
Qui torrentem in via bibit et dolorem,
Hic per te nos erigat in suum amorem.

11, 1 caeli ianua C, regni ianua DE. — 14, 7 sq. fehlen D; die ganze Strophe lautet in C:

14. Gaude, supereminens angelorum thronis,
De qua nobis prodiit fons dilectionis,
Sic te, mater, moveat vox orationis,
Ut heredes faciat vitae regionis.

15, 6 fidemque secutis C. — 16, 6 formans E. — 16, 7 facias E. — 17, 8 singularis AE. — 18, 1 benignissima C. — Str. 19 und 20 lauten in C:

19. Gaude, mater inclita veri Salomonis,
Nostrae sublevatio tribulationis,
A convalle libera nos plorationis
Gementes hic accolas esse Babylonis.

20. Gaude, per quam gradibus mentis elevamur,
Dum a monte montium opem praestolamur,
In adversis subleva, ne nos opprimamur,
Moderans in prosperis, ut non extollamur.

22, 3 Quando carnem Dominus C. — 22, 4 tibi copulavit C. — 22, 7 In spem C. — 22, 8 quos fide salvavit C. — 23, 7 suis nos C. — 23, 8 possit C. — 24, 3 Ne nimis desaeviat C. — 26, 1 caelica D. — 27, 5 sq. und 7 sq. umgestellt C. — 28, 1 per quam daemonum C. — Str. 30—38 lauten in C:

30. Gaude, mater humilis nec unquam elata,
Sed iam super angelos regnans exaltata,
Fac nos esse parvulos nobis, o beata,
Ut cordis humilitas Domino sit grata.

31. Gaude, per quam gaudium redditur aeternum,
Cuius fructus uteri solium paternum
Obtinet et imperat rex in sempiternum,
A quo nobis impetres bravium supernum.

32. Gaude, mater, subveni mundo iam labenti,
Per te ros a capite descendat unguenti,
Qui infundat largiter oram vestimenti
Et fraternam inserat caritatem menti.

33. Gaude, virgo celebris omni sanctitate,
Ad quam manus tollimus in necessitate,
Per te benedicat nos sua pietate
Christus et custodiat ab iniquitate.

34. Gaude, decus virginum, decus singulare,
Sola Dei filium digna generare,
Servos nomen Domini digne fac laudare,
Qui traduxit Israel medium per mare.

35. Gaude, confitentium Christum laus beata,
Per quem mirabilia cuncta sunt patrata,
Cuius caro mystica nobis esca data
Per te nos reficiat diluens peccata.

36. Gaude, de qua profluit fons redemptionis,
Ora, ne nos flumina mergant Babylonis
Da captivis gaudia liberationis
Ducens nos ad patriam Dei visionis.

37. Gaude, quam confessio laudat electorum,
Audi confitentium verba servulorum,
Templum sancti spiritus et laus angelorum,
Te laudantes adgrega laudibus eorum.

38. Gaude, mater nobilis agni et leonis,
Laesionem perferens agnus passionis
Leo fulgens gloria resurrectionis
Nostrae purget intima cogitationis.

33, 1 de qua gaudium E. — Str. 42 fehlt D. — 43, 5 Habeamus D. — 44, 5 sq. und 7 sq. umgestellt C. — Str. 45 lautet in C:

45. Gaude, laus post filium perpes animarum,
Pupillorum gaudium et spes viduarum,
Fac, ut finis omnium sit miseriarum
Felix iubilatio laudum aeternarum.

49, 1 daque gaudium E. — 49, 3 Ut laetemur homini A.

Dies Psalterium wird in D dem hl. Thomas Aquinas zugeschrieben: „Prologus Sancti Thomae de Aquino in psalterium"; die in sich unglaubwürdige Nachricht ist überdies von einer anderen Hand beigefügt. Die Zuthaten zu dem Psalter variieren. B hat folgende Einleitung:

Ad regales vocatus nuptias
Inter mensae caelestis copias
Ad reginae caeli delicias
Laudis huius libo primitias.

Laudo libens nec licet libere,
Quas liberet, laudes exprimere,
Laudes illi condignas dicere
Nostras liquet vires excedere.

Si perpendat homo, quam praedicat,
Mens non capit, lingua non explicat,
Amor tamen, ausum qui vendicat,
Matrem laudans reginae supplicat.

Honor duplex matris et dominae
In reginae concurrit nomine,
Quae laudatur mater in virgine
Ius excedens et usum feminae.

Haec est enim regina virginum,
Quae caelorum regem et dominum
Irae ponens et morti terminum
Ad salutem concepit hominum.

Tam devotae laudis quam debitae
Consecrator assis, paraclite,
Mentis vota licet immeritae
In beato concludens capite.

Caput ipse et finis omnium
Laudis meta sit et principium,
Cum Mariae mandavit gaudium
Ad commune mundi remedium.

Ad salutem sit et solacium
Sanctae matris salutatorium,
Quae salutis primae subsidium
Per caelestem suscepit nuntium.

Ipse quidem de sacra virgine
Spem reformans salutis pristinae
Dignam dicit salutem dominae
Ave formans ex Evae nomine.

Delectentur audire filii
Dulcis melos epithalamii,
Quod percussa chorda psalterii
Matri psallit totius gaudii.

Hanc ad nostri psalmistae gloriam
Administrat psalmus materiam,
Christi matrem Davidque filiam
Ad salutis salutans gratiam.

Ergo, mater dulcis et domina,
Laudis huius accepta carmina,
Et, pro quibus fundo precamina,
Ipsis laxes et mihi crimina.

Von diesem Prolog hat A nur eine, die letzte Strophe: Virgo mater dulcis et domina etc; am Schlufs Mihi laxes et illis crimina. Einen andern Prologus giebt D:

1. Omnibus excelsior est ipsa Maria,
Ad honorem virginis canit prophetia,
Servit huic historia cum allegoria,
Pariter anagoge cum tropologia.

2. Trahunt currum virginis Marcus et Matthaeus,
Lucas et quem genuit pater Zebedaeus,
Huius in amplexibus cubat homo Deus,
Cuius iuri derogat perfidus Iudaeus.

3. Huic assistunt incolae summae regionis,
Claviger aethereus, vas electionis,
Adest omnis caelicae chorus regionis,
Singulique singulis radiant coronis.

4. Sed quid Alcipiades facit mea cura?
Haec creata dignior omni creatura,
Quam beavit omnibus divina natura,
Hoc sola felicior quia mente (carne) pura.

5. Detam dulciloquio huius virginalis,
Quod non potest aliqua pingi voce talis,
Velat et duplicibus amor plaudat alis,
Amor indeficiens, amor immortalis.

6. Quidquid potest hominum comprehendi mente,
Totum huic virgini consonat repente,
Vocum differentiae qualiter inventae,
Sonet diatessaron atque diapente.
7. Sonitu placabili plaudent harmonia
Tympanum, psalterium, lyra, symphonia,
Sonent atque phialae voce valde pia
Et buxu multiplici (coram) virgine Maria.

Einen dritten Prologus leitet C mit den Worten ein: Incipit psalterium quartum beatae et gloriosissimae virginis Mariae, quod erit die quinta post festum quodcunque de supradictis festivitatibus. Et est illud psalterium mirae redolentiae:

Pravi (!) laus ore cum fecit, virgo Maria,
Laudare more consueto glisco, Maria,
Te dignum fore me posco, virgo Maria,
Corque meum rore caelesti reple, Maria,
Quo sic pinguescat in amore, virgo Maria,
Ut non tepescat in saecula, virgo Maria,
Sed magis ardescat laudando, virgo Maria,
Te nec quiescat semper laudare, Maria,
Ut sic in vita te laudem, pia Maria,
Hac, ut polita mea sit virtute, Maria,
Vita finita cum sit, tecumque, Maria,
In nati vita requiescat, virgo Maria.

XVI. Psalterium beatae Mariae V.

Prima Quinquagena.

1. Ave, virgo, cathedra
   Summae maiestatis,
   Arbor aromatica
   Sanctae trinitatis,
   Tota nobis rorida
   Fonte puritatis,
   Cuncta tua folia
   Fructus honestatis.

2. Ave, virgo postulans
   In hereditatem
   Nobis vitam tribuens
   Et felicitatem:
   Uti vobis genui
   primam veritatem,
   Sic vobis [impertiam]
   summam claritatem.

3. Ave, mater Domini,
   Olim tribulata,
   Iuxta crucem lacrimis
   veris irrigata,
   Cum surrexit Dominus,
   multum consolata,
   Nunc stans super sidera
   Mater honorata.

4. Ave, virgo dormiens
   Semper in idipsum,
   Nos de morte suscitans,
   destruens abyssum,
   In meis praecordiis
   semper sit infixum,
   Quod deplorant omnia
   tuum crucifixum.

5. Ave, virgo iubilans
   ante Deum patrem,
   Qui te sui filii
   fecit veram matrem,
   Sicque nobis omnibus
   se dedit in fratrem,
   Qui tuam in omnibus
   implet voluntatem.

6. Ave, virgo temperans
   Christum in furore,
   Iram Dei mitigans
   pro me peccatore,
   Qui de mundo transiens
   magno cum clamore
   Te reliquit viduam
   mortis in dolore.

7. Ave, Dei genetrix
   conterens leones
   Et per crucem superans
   aëris dracones,
   Cum convertis deprecans
   magnos peccatores,
   Qui per te daemonibus
   fiunt fortiores.

8. Ave, mater Domini
   multum nominata,
   Nomine dulcissimo
   semper honorata,
   Laudibus infantium
   pie dulcorata,
   Nobis peccatoribus
   clemens advocata.

9. Ave, Dei baiula,
longe recessisti
Et ad patris dexteram
laeta conscendisti,
Magna mirabilia
nobis ostendisti,
Quia nos ut filios
pie dilexisti.

10. Ave, cuius filius
caelos decoravit
Et montes angelicos
omnes transvolavit,
Dei patris dextera
olim exspectavit,
Donec te cum filio
semper honoravit.

11. Ave, cuius labia
dolum nescierunt,
Oscula dulcissima
Deo praebuerunt,
Beatos apostolos
sic erudierunt,
Quod errorum labia
cuncta destruxerunt.

12. Ave, virgo baiulans'
mundi salvatorem,
Usquequo non deseris
magnum peccatorem,
Ora pro me, deprecor,
mundi redemptorem,
Ut videre valeam
meum creatorem.

13. Ave, virgo sapiens,
cum qua fuit Deus,
De te carnem induens
semper verus Deus,
Ad te stillant oculi,
tu sis amor meus,
Apud quam refugium
quaerat homo reus.

14. Ave, tabernaculum
summae puritatis,
Deitatis thalamus
summae claritatis,
Nobis peccatoribus
templum pietatis,
In quo semper residet
Deus maiestatis.

15. Ave, mundi gloria,
ego congregabo
Paradisi cantica
sicque iubilabo
Et tuo conspectui
cuncta praesentabo,
Sic in tantis laudibus
te nunc exaltabo.

16. Ave, Dei genetrix,
quae examinata
Munda super aurum
semper es probata
Et virtutum domina
sic magnificata,
Quod ad patris dexteram
es glorificata.

17. Ave, mater Domini,
nostra fortitudo,
Servos tuos condecet
mira sanctitudo,
Amare te, domina,
magna celsitudo,
Quoniam nos elevat
tanta pulchritudo.

18. Ave, virgo caelica,
veni declarare,
Quem sub sole voluit
tecum habitare,
Qui mundum imperio
potuit creare,
Et quem caeli nequeunt
omnes enarrare.

19. Ave, virgo protegens
omnes tribulatos,
Quos vides in fidei
ancora fundatos
Hos in morte visitas
reddens consolatos
Et ad caeli curiam
ducis coronatos.

20. Ave, virgo caelica,
quae tunc exsultasti,
Quando desiderium
tantum dilatasti,
Quod caelorum dominum,
alma. baiulasti
Et virgo puerpera
Deum demonstrasti.

21. Ave, mater audiens,
quando praevenisti
Ad crucis patibulum,
ubi defecisti:
Deus, Deus meus, cur
me dereliquisti?
Et transfixa gladio
pie defecisti.

22. Ave, cuius pascua
Christus habitavit,
Cuius sanctas lacrimas
pater adprobavit,
Totam vitam caelibem
Christus consecravit
Et in patris dextera
secum collocavit.

23. Ave, mundi gloria,
fac nos spiritales,
Ut sic nobis reseras
portas aeternales,
Et Christus, rex gloriae,
suos commensales
Tecum semper videat
sanctis coaequales.

24. Ave, Dei genetrix,
ad te cor levamus,
Peccatrices animas
tibi commendamus
Et cum cordis gemitu
ad te vigilamus,
In misericordia
tua respiramus.

25. Ave, domus Domini,
decor aeternalis,
Cuius est in gloria
honor singularis,
Quae in Dei filio
patri est aequalis
Et est sancti spiritus
thronus triumphalis.

26. Ave, virgo praesidens
caeli in honore,
Ad nos sanctos oculos
verte cum amore,
Intercede supplicans
pro me peccatore,
Ut ad te perveniam
mortis in agone.

27. Ave, cuius
proles plebis salus,
Per quam omnis
fugit hostis malus,
Tuam salva
plebem, ne sit ullus
Tui expers
doni, quamvis malus.

28. Ave, Dei genetrix,
cui detulerunt
Magi sua munera,
cum adoraverunt,
Tuum puerperium
sic exsultaverunt,
Cum ad stellae radium
Deum cognoverunt.

29. Ave, mundi gloria,
tu me de inferno
Eduxisti, domina,
lumine superno,
Suscipe me, supplico,
brachio materno
Ulnisque, ut cernam te
visu sempiterno.

30. Ave, cuius filius
mortem patiendo
Exclamavit fortiter:
tibi recommendo
Gloriosum spiritum
sitim patiendo,
Per effusum sanguinem
mundum redimendo.

31. Ave, Dei baiula,
illi sunt beati,
Qui sunt sancti pariter
et immaculati,
Post remissa crimina
per te consolati,
Dono tuae gratiae
sunt magnificati.

32. Ave, spes humilium,
vere es beata,
Quia es cum filio
semper honorata,
Super caeli sidera
nunc clarificata,
Nobis peccatoribus
dulcis advocata.

33. Ave, super angelos
Deum benedicens
Et cunctis mortalibus
mundum interdicens,
Obstinatos, domina,
iure maledicens;
Heu, est pura veritas,
non sit contradicens.

34. Ave, Christi gloria,
crucem apprehende
Et de caelo veniens,
pia, me defende,
Victos hostes animae
penitus ostende,
Hanc caelestem rompheam
fortiter extende.

35. Ave, virgo virginum,
de qua dicunt iusti:
Vera mater diceris
summi Iesu Christi,
Te collaudant spiritus
omnes circumscripti,
Quae hunc fontem gloriae
de te genuisti.

36. Ave, sponsa Domini,
veni nos iuvare,
Malignantes daemones
veni conturbare
Vitamque mortalium
sic mortificare,
Quod vitam perpetuam
possint reportare.

37. Ave, cuius filium
cruci adfixerunt,
Pacem sancti corporis
totam destruxerunt;
O beata vulnera,
quae sic ploraverunt,
Quod Deum et hominem
pacificaverunt!

38. Ave, Dei baiula,
felix peregrina,
Quae in caelo rutilans
mater et regina,
Per te mundi criminum
facta est ruina,
Nec in nobis remanet
tribulus aut spina.

39. Ave, Dei genetrix,
olim exspectata,
In caelorum sedibus
digne collocata,
Ibi serto gloriae
semper coronata,
Per te caeli requies
sit nobis donata.

40. Ave, mater pauperum,
ad quam clamaverunt,
Quam sibi propitiam
semper innuerunt,
Inanes divitias
per te contempserunt,
Sic ad summa gaudia
per te pervenerunt.

41. Ave, fons in montibus
caeli collocatus,
De quo bibit sitiens
servus fatigatus,
Quia omnes fortiter
fregit potentatus
Et catenas daemonum
[A te] roboratus.

42. Ave, cuius thalamo
iudex est egressus,
Causas qui determinet
iudicans excessus.
Per quam mentis oculus
tenebris oppressus
Discat, ut in lumine
suos ponat gressus.

43. Ave, mater Domini,
quae nos adflixisti,
Quid tuam praesentiam
nobis subtraxisti?
Veni, mater Domini,
quare distulisti?
Redde nobis filium,
quem tu genuisti.

44. Ave, virgo virginum,
verbum incarnatum
Eructas in tempore
de te procreatum
Et vides in gloria
sic glorificatum,
Quod obumbrat penitus,
quidquid est creatum.

45. Ave, quae refugium
nostrum evocasti,
De caelis descendere
ad terram fecisti,
Adversum nos fuerit
si turbata terra,
Te iuvante filii
statim cessat ira.

46. Ave, cuius filius
iubilans ascendit,
Scandens super sidera
nobis iter pandit
Et corda fidelium
caelitus accendit
Mundumque per spiritum
sanctum reprehendit.

47. Ave, mundi domina,
miserere nostri,
Tu quae sola diceris
mater Iesu Christi,
Per te casus patuit
sanctitatis hosti,
Contra quem auxilium
praesta, sicut nosti.

48. Ave, mater audiens
gemitus iustorum,
Simul et intellegens
voces miserorum,
A perfectis removens
vias scandalorum
Atque nos associans
choris angelorum.

49. Ave, virgo virginum,
speculum decoris,
Mater clementissima
nostri redemptoris,
Animam sanctifica
mei peccatoris,
Ut videre valeam
vultum creatoris.

50. Ave, nostra gloria,
mater honorata,
In misericordiis
Deo consecrata,
Sis ad tuos servulos
semper inclinata,
Ut nos mundes iugiter,
quotiens vocata.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, Dei baiula,
semper gloriaris
In caeli palatio,
ubi deprecaris
Tuum [dulcem] filium,
cum quo iucundaris,
Et sic nobis miseris
clemens inclinaris.

2. Ave, Dei genetrix,
tu mihi dixisti:
Mea sancta studia
quare reliquisti?
Quare conscientiae
leges dimisisti?
Hic assum propitia,
si paenituisti.

3. Ave, Dei genetrix
virgo, immolabo
Tuo sancto filio
et sacrificabo
Cor contritum, domina,
coram te plorabo,
Donec plenam veniam
gemens impetrabo.

4. Ave, Dei genetrix
cruce contristata,
In cruore filii
multum tribulata,
Sed, cum surgit Dominus,
multum consolata,
Tunc sunt caeli cantica
tibi reserata.

5. Ave, Dei genetrix,
quae pertimuisti
Tunc sanctum parasceve,
quando defecisti,
Dum, quem Dei filium
virgo cognovisti,
Eum in patibulo
mori prospexisti.

6. Ave, fons clementiae,
virgo benedicta,
Per te taetra daemonum
sunt ora constricta,
Et leonum omnium
corda sunt partita,
Ne me tandem separent
a perenni vita.

7. Ave, virgo virginum,
daemones astuti
De partu virgineo
falsa sunt locuti,
Nos in tuis laudibus
simus sic acuti,
Ut Christi iudicium
videamus tuti.

8. Ave, Dei genetrix,
ora Deum patrem,
Ut det nobis gratiam
et felicitatem,
Ad hoc, virgo caelica,
cernis trinitatem,
Ut cor nostrum compleat
Dei voluntatem.

9. Ave, quae daemonia
cuncta repulisti
Et repellens penitus
ea destruxisti
Et nobis misericors
semper exstitisti,
Postquam super sidera
felix ascendisti.

10. Ave, Dei genetrix,
quae stas super caelos,
Nos a terrae facie
damus tibi melos,
Ut, cum mors advenerit,
cuius cursus velox,
Ad te currant animae,
ruat turba ferox.

11. Ave, Dei gloria,
iuncta Deo vero,
Praelata sideribus,
pro te laetus fero
Nunc carnis supplicia,
quia de te spero,
Quod in Dei gloria
tecum semper ero.

12. Ave, Dei genetrix,
multum vigilabas,
Cum virgo puerpera
Christo ministrabas,
Tunc ad paenitentiam
cunctos provocabas,
Cum Deum praesepio
duro collocabas.

13. Ave, lumen martyrum,
in Christi cruore
Iacens in angustiis
et magno dolore,
Tecum plangunt omnia
passo salvatore,
Sed in pascha iubilas
viso redemptore.

14. Ave, virgo virginum,
norma sanctitatis,
Decet te purissimum
fontem bonitatis
Stella solem parere
mirae claritatis,
Ut sic nos illumines
luce veritatis.

15. Ave, Dei baiula,
sursum dominaris,
Et a peccatoribus
clemens advocaris,
Tunc in terris, domina,
multum exaltaris,
Cum misericordiae
tuae recordaris.

16. Ave, Dei mater, tu
nostri miserere
Nostrasque miserias
clemens intuere,
Tuum sanctum brachium
potest removere
Omne, per quod possumus
Deo displicere.

17. Ave, Dei genetrix,
columba geminata,
Pennae cuius aureae,
caro consecrata,
Volitans per sidera,
mater honorata,
Corda sursum subleva
Deo dedicata.

18. Ave, cuius filium
cruci adfixerunt,
Et aceto felleo
ipsum potaverunt,
Raucae voces Domini
flentis defecerunt,
Quae superbos daemones
adnihilaverunt.

19. Ave, Dei genetrix,
caelitus festina,
Veni cum clementia,
caelorum regina,
Eleva, misericors
stella matutina,
Ne nos tandem sorbeat
scelerum sentina.

20. Ave, Dei baiula,
nunquam desperavi,
In tua clementia
semper spem locavi,
Te usque in senium
semper invocavi
Et cum sancto gemitu
te desideravi.

21. Ave, Dei genetrix,
nunc ne elongeris,
Sub caelesti sidere,
decet, adoreris
Et novis donariis
ita memineris,
Quod Dei altissimi
mater comproberis.

22. Ave, sancta domina,
zelus animarum,
Nos de malis liberans
harum tenebrarum,
Devotos inebria
fonte gratiarum,
Ut mensae accumbamus
agni epularum.

23. Ave, Dei gratia,
lumen paradisi,
Ver et aestas gloriae,
ut quid te dimisi?
Sis, quaeso, misericors
in his, quae commisi,
Fons misericordiae,
ut saepe praemisi.

24. Ave, admirabilis
per hoc universum,
Occidens oriensque
caelum per transversum,
Me indignum ablue
faecibus demersum,
Hinc ad caelum eleva
lotum et extersum.

25. Ave, Dei genetrix,
viatorum via,
Lumen paris luminum,
orta de Iudaea,
Tu facta fiducia,
tota salus mea,
Ne damnetur anima
summa poena rea.

26. Ave, Dei genetrix,
nescis consolari,
Sed ad crucem Domini
flere, lamentari,
Dum tam sanctum filium
vides immolari
Et mundum visibilem
totum conturbari.

27. Ave, ductrix populi
valde generosi
Per desertum saeculi
valde tenebrosi,
Hos de manu Satanae
valde venenosi
Liberas ad gloriam
Dei gloriosi.

28. Ave, cuius filii
sanguinem fuderunt,
Stillae sancti sanguinis
omnes clamaverunt,
Mater clementissima
te desolaverunt,
Nobis peccatoribus
cor inflammaverunt.

29. Ave, super Cherubim
plus illuminata,
Supra sanctos Seraphim
plus es inflammata,
In te quia deitas
est humiliata
Et nostra fragilitas
nimis exaltata.

30. Ave, Dei genetrix,
Aegyptum intrasti,
De Aegypto exiens
Nazareth amasti,
De terris progrediens
caelos adornasti
Et decoras omnia,
pro nobis orasti.

31. Ave, Dei genetrix,
flos caeli caelorum,
Mater es dulcissima
regis angelorum,
Ad te levat oculos
genus peccatorum,
Optans iungi coetui
omnium sanctorum.

32. Ave, mater Domini,
nunquam confunderis,
Tu hostes ecclesiae
semper persequeris,
Pro tuis fidelibus
semper inflammaris,
Donec eos videas,
ubi principaris.

33. Ave, virgo virginum,
ara consecrata,
Ture suavissimo
semper inflammata,
Caro Christi florida
tecum collocata
Et a sanctis angelis
semper honorata.

34. Ave, nostra gloria,
tecum habitavit
Mitis, clemens Dominus,
qui sic mitigavit
Iram Dei rabidam,
quod pacificavit
Angelum et hominem
teque coronavit.

35. Ave, Dei gloria,
inops pauper ego
In magnis miseriis
vitam istam ago,
Luce tui filii
caelitus me rego,
Cum veris gemitibus
ad te fide pergo.

36. Ave, Dei genetrix,
nimis gloriosa
Coram Dei filio,
pulchra sicut rosa,
Coram sanctis angelis
tota speciosa,
Nobis peccatoribus
gemma virtuosa.

37. Ave, cuius filius
baratrum turbavit
Et sanctorum animas
potens liberavit,
Resurgens a mortuis
tecum exaltavit,
Quam in caelis gloria
secum coronavit.

38. Ave, virgo virginum,
finis prophetarum,
Quam cunctis praedixerant
umbris figurarum;
Hunc Messiam genuit,
fontem gratiarum,
Ad nostrarum scilicet
curam animarum.

39. Ave, templum Domini,
refugium horum,
Qui tuorum lucidant
gemmis triumphorum,
Per te sic accipiunt
flores meritorum,
Quod tandem subsequitur
fructus praemiorum.

40. Ave, scutum aureum
rutilans in bello,
Quo cuncti protegimur
mortis in duello,
Per te, virgo virginum,
fortiter repello
Iacula nequitiae
pedum sub scabello.

41. Ave, palma florida
mirae potestatis,
Oliva pinguissima,
palmes veritatis,
Bonum est colligere
fructus caritatis
In hoc viridario
summae deitatis.

42. Ave, flos ecclesiae
induens decorem,
Christus habens cum patre
aequalem splendorem
Induit te, domina,
cuius ad odorem
Tua dulcis anima
liquat in amorem.

43. Ave, felix domina,
semper exsultare,
In tuis fidelibus
veni commutare
Lacrimas in gaudium,
luctum excitare,
Quo per te videam te
caelos decorare.

44. Ave, cuius stabulum
corde visitamus,
Propitiatorium
tuum adoramus,
Coram te procidimus,
coram te ploramus,
Ut in mortis transitu
per te quiescamus.

45. Ave cuius canimus
cum devotione,
Verbum caro factum est
mira ratione,
In cuius te vidimus
dura passione
Transfixam in animo
duro pugione.

46. Ave, caeli domina,
Christus tunc regnavit,
Crucis in patibulo
quando triumphavit
De cunctis daemonibus,
quos exterminavit,
Cum clamore valido
vitam terminavit.

47. Ave, fons mirabilis
omnium novorum,
Stupor admirabilis,
paris angelorum
Cum Deum in medio
semper creatorum,
Terra tibi resonat
cantus canticorum.

48. Ave, supra Cherubim
rosa rubicunda,
Stella nobis rutilans
semper et iucunda,
Nostras conscientias,
quaesumus, emunda,
Ne nos tandem rapiat
fera mors secunda.

49. Ave, Dei genetrix,
tibi iubilemus,
Tuo sancto filio
semper exsultemus,
Ut, cum mors advenerit
ei sic astemus,
Quod per tuum brachium
nihil trepidemus.

50. Ave, cuius filius
salvat hunc a dextris,
Illum vero reprobat,
qui est a sinistris,
Iste iuste traditur
Satanae ministris,
Ille felix moritur
sanctus et illustris.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, cuius filius
omnia fundavit,
Post haec tentus Dominus
crucem decoravit,
Cuius sancta passio
mundum perturbavit,
Nobis peccatoribus
caelum reseravit.

2. Ave, nostras animas
salvans a peccatis,
Vetustatem renovans
igne caritatis,
Benedic me, domina,
vena sanctitatis,
Ut ad fontem veniam
summae bonitatis.

3. Ave, Dei genetrix,
super firmamentum
Vestis lumen luminum
sicut vestimentum,
Mitte nobis spiritus
sancti munimentum,
Ne nos tandem devoret
tartari tormentum.

4. Ave, Dei genetrix,
semper te quaeramus
Et in tuo filio
semper gaudeamus,
Quidquid nobis obviat,
totum prosternamus,
Ut ad Dei gloriam
tandem veniamus.

5. Ave, mater Domini
ducens viatores
Per desertum aridum
contra bellatores,
Quos nobiscum superas,
sic triumphatores,
Plenas palmas capiunt,
nullae dulciores.

6. Ave, Dei filia,
quem tu genuisti,
Laudes ineffabiles
ei cecinisti,
Mundum lapsum, domina,
tu sic erexisti
Et per orbis climata
sanctos collegisti.

7. Ave, sancta labia
Domino parata,
In qua summa deitas
fuit hospitata,
Synagoga corruit
et iacet prostrata,
Sancta stat ecclesia
caelis sublimata.

8. Ave, cuius filium
capiunt dolosi,
Os suum aperiunt
quidam venenosi
Bibuntque de calice
Christi generosi
Et fiunt per amplius
digne tenebrosi.

9. Ave, cuius filio
Deus pater dixit:
Mecum, fili, sedeas,
teque benedixit,
Qui terram in opere
nostro maledixit,
Huius mundi gloriam
nobis interdixit.

10. Ave, cuius filius
panis est iustorum,
Esca suavissima,
manna viatorum
Miraque refectio
sancta bellatorum,
Ipsos tandem socians
choris angelorum.

11. Ave, stella radians
miram claritatem,
Quae sub sole protulit
Dei maiestatem,
Circum caeli circuis
ad utilitatem
Omnium, qui invocant
tuam pietatem.

12. Ave, mater pueri
et flos liliorum,
Quem cum psalmis pueri
laudent Hebraeorum,
Sanctus, sanctus canimus
vocibus eorum
Adiungentes Hosanna,
salus excelsorum.

13. Ave, virgo Israel
aperiens Aegyptum,
Portans regem gloriae
verum, Iesum Christum,
Caeli montes iubilant,
cessat interdictum,
Sic in lege Domini
olim est praedictum.

14. Ave, Dei gloria
summe diligenda
Et a peccatoribus
semper invocanda,
Ut cum tandem venerit
hora metuenda,
Transferat ad gaudia
nunquam terminanda.

15. Ave, Dei genetrix,
in excessum mentis
Vi amoris spiritus
rapta vehementis,
Da nobis incendium
flammae tam ferventis,
Quo rumpantur vincula
corporis viventis.

16. Ave, Dei genetrix
olim tribulata,
In ruina gentium
felix advocata,
Sta pro nobis, quaesumus,
totiens vocata,
Ut post mortem anima
vivat consolata.

17. Ave, Dei genetrix,
cui patuerunt
Portae caeli splendidae
teque susceperunt,
Tui sancti gemitus
omnes transierunt,
Et aeterna gaudia
tibi successerunt.

18. Ave, felix domina,
sancti qui scrutantur
Tua sancta studia
sicque gloriantur,
In peccatis omnibus
quod non superantur
Et post dura proelia
per te coronantur.

19. Ave, scandens sidera
gradibus virtutum,
Post te ducens populum
duce destitutum,
Clamant hic, o domina:
iter non est tutum,
Nisi dextram porrigat
vertens ad nos vultum.

20. Ave, videns caelitus
nos hic oppugnari,
In saeculo petimus
caelitus iuvari,
Soli namque nequeunt
in via cremari,
Qui in tuo nomine
sciunt proeliari.

21. Ave, indeficiens
iubilus iustorum,
Qui exsultant in terra
de spe futurorum,
Quod profecto venient
ad Deum deorum
Per virtutum opera
atque meritorum.

22. Ave, mundi domina,
cui famulamur,
Quando nos pro meritis
iuste flagellamur,
Tibi summe clamamus,
ut non occidamur,
Morte digni penitus
per te protegamur.

23. Ave, nobis porrigens
manum de excelso,
Qui in quanto mergimur
luto praeexcelso,
Sed nos, mater, abluis
daemone submerso
Et in sanctis lacrimis
penitus immerso.

24. Ave, mons altissimis
collibus vallatus
Et in sexto quolibet
fortiter firmatus,
Sit excelsa domina
per te sic flammatus,
Quod excelsis montibus
sit assimilatus.

25. Ave, mater obvians
scalam ascendenti,
In hoc gradu septimo
ad te revertenti,
Laxas austro frigidum
in se frigescenti,
Ut sit totus igneus
a Deo creanti.

26. Ave, mensa Domini
deliciis plena,
Ecce, tibi obviat
nunc haec plebs egena,
Christum cum gustaverit
facie serena,
In octavo redeat
ad superna regna.

27. Ave, nostra gloria
et beatitudo,
Uxor agni caelici,
cuius pulchritudo
Videntes inebriat,
tua sanctitudo
Mentes nostras capiat
atque magnitudo.

28. Ave, princeps gentium,
sub qua militamus,
Oppugnamur fortiter,
sed in te speramus,
In hoc gradu decimo,
quod subiciamus
Potestates hostium
et sic triumphamus.

29. Ave, quae non desinis
nos hic adiuvare,
In gradu undecimo
dextram manum dare
Et de profundissimis
pia liberare,
Quos peccati fovea
coepit devorare.

30. Ave, flos humilium,
fugiens elatos,
In hoc gradu inclito
a te elongatos,
Quos a Deo conspicis
esse reprobatos,
Et ad antra tartari
semper reprobatos.

31. Ave, vovens Dominum
semper hospitari,
In hoc gradu nobili·
semper iucundari,
Hic tam magnus Dominus
de te generari
Voluit in Effrata,
per te venerari.

32. Ave, pacis aemula,
pace gloriaris,
In hoc gradu fidei
unum iucundaris,
In fratrum concordia
beatificaris
Omnemque discordiam
summe detestaris.

33. Ave, noctis nescia
lucerna caelorum,
Huius gradus utero
decus creatorum,
Nos absolve, quaesumus,
nexu peccatorum,
Ut nobis aperias
portas beatorum.

34. Ave, mater nomine
Iesu decorata,
Huius gemmae nobilis
luce radiata,
Mira sunt prodigia
per hoc declarata,
Et nostra condicio
multum exaltata.

35. Ave, cuius filius
maius luminare
De te matre voluit
mundo rutilare,
Solem, lunam, sidera
pariter ornare
Et in patris dextera
tecum coruscare.

36. Ave, virgo reprobans
statum Babylonis
Duraque servitia
regis Pharaonis,
Illic stantes flevimus
hostes creatoris,
Organa suspendimus
iubilationis.

37. Ave, Dei baiula,
laudes sonuerunt,
Tibi sancti angeli
laeti cecinerunt,
Ad tuum imperium
statim descenderunt
Et in tuis laudibus
nos inflammaverunt.

38. Ave, constans domina,
quam Deus probavit,
Quam in crucis proelio
multum tribulavit,
Cum surrexit Dominus,
tibi reseravit
Infinita gaudia
teque sublimavit.

39. Ave, nubes candida
discurrens per caelum,
Obumbravit parvulo,
cum vadit ad bellum,
Ad fugandum daemones
eleva flabellum,
Et sic palmam deferam
forte per duellum.

40. Ave, mater filii,
quem audis clamantem
Et cum sanctis lacrimis
Deum deprecantem,
In crucis patibulo
tura concremantem,
Peccatores miseros
ad se revocantem.

41. Ave, cuius filius
medio pendebat,
Unus ex latronibus
quem vilipendebat,
Quam magnum iudicium
Christus ostendebat,
Cum unum deificat,
alium spernebat.

42. Ave, cuius filius
in cruce pendebat,
Sanctam precem Domino
nudus offerebat,
Suum sanctum sanguinem
pro nobis fundebat,
Aqua ferventissima
mundum diluebat.

43. Ave, princeps Sabaoth
veniens ad bellum,
Signo crucis aureo
destruis infernum,
Da, rogamus, domina,
sic robur internum,
Quo tu nobis conferas
regnum sempiternum.

44. Ave, Dei genetrix,
quam hic exaltabo,
Tuum sanctum filium
nunc magnificabo,
Regni tui gloriam
ego suspirabo,
Ut ad te perveniam,
quando hinc migrabo.

45. Ave, virgo, exitus
felix ex hoc mundo,
Exiturus etiam
pios fletus fundo,
Ut ad te perveniam
animo iucundo,
Per te Deum videam
facto corde mundo.

46. Ave, Dei genetrix,
in psalmis probata
Et in Dei laudibus
multum decorata,
Per te corda languida
semper sunt sanata
Et virtutum sidera
nobis numerata.

47. Ave, Dei baiula,
quae Deo cantabas
Alleluia floridum
in ore portabas,
Ad laudandum Dominum
omnia vocabas,
Me indignum servulum
ad hoc invitabas.

48. Ave, quae in laudibus
obtines primatum,
Quia super omnia
servas caelibatum,
Ex te mundo proferens
lumen increatum,
Quod transcendit omnia
nunc clarificatum.

49. Ave, Dei genetrix,
lucis philomena,
Cantans supra Cherubim,
deitate plena,
Sis nobis propitia,
mater tam amoena,
Ad me vertas oculos
facie serena.

50. Ave, virgo iubilans
in aeternitate
Cum hymnis et canticis
de divinitate,
Et cum sanctis omnibus
flagras caritate
Et inaccessibili
stas felicitate.

Orat. ms. S. Germani a Pratis saec. 15/16. Cod. Parisin. 14156.

I. 2, 5 sq. vobis primam genui veritatem. — 2, 7 ein Wort infolge Verletzung der Hs. unleserlich. — 9, 5 miracula. — 9, 7 Qui nos. — 12, 3 Usquequo tu deseris. — 16, 3 aurum dreisilbig oder verschrieben. — 17, 1

mater Christi. — 17, 2 nostraque. — 21, 4 Lies vielleicht tu stetisti oder astitisti? – 27. Diese Strophe hat auffallenderweise ein anderes Versmafs. — 29, 7 ut te cernam. — 32, 3 Cuius eius filio. — 34, 5 animae hostes. — 41, 5 fortiter omnes. — 45, 1 sq. nostrum refugium. — 45, 3 sq. ad terram descendere fecisti. — 45, 5 sq. nos turbata si fuerit terra. — 45, 7 sq. statim cessat filii. — 47, 5 patuit casus. — 48, 7 Et nos.

II. 2, 4 dereliquisti. — 6, 1 foedus clementiae. — 8, 2 ante Deum. — 8, 5 virgo tu caeli. — 13, 5 plangent. — 18, 6 flentes. — 19, 5 Eleva nos. — 24, 1 Ave quae. — 24, 3 Per occidens; lies Occidensque oriens? — 24, 4 caelumque per. — 24, 5 Tuum me indignum. — 24, 6 dimersum. — 31, 7 Coetui optans iungi. — 38, 5 lies Hinc oder Haec? — 41, 2 misericordiae potestatis. — 42, 3 sq. Christus aequalem cum patre habens. — 50, 2 a fehlt.

III. 5, 7 Ut per orbis. — 9, 7 Post huius mundi. — 15, 7 rumpuntur. — 20, 5 fehlen zwei Silben; namque ergänzt. — 22, 5 lies canimus? — 23, 8 emerso; oder lies everso? — 25, 7 Et sit. — 34, 1 sq. mater Iesu nomine. — 41, 3 sq. Quem unus ex latronibus. — 41, 7 unum fehlt. — 45, 1 fehlen zwei Silben; virgo ergänzt. — 50, 6 fragras.

XVII. Psalterium beatae Mariae V.

auctore Anselmo Cantuariensi.

Prima Quinquagena.

1. Ave, mater advocati,
Qui beatus consilio
Aula ventris incorrupti
Processit ut ex thalamo.

2. Ave, mater, cuius partus
Postulavit Deum patrem
Et accepit, quas redemit,
Gentes in hereditatem.

3. Ave, mater, cuius partus
Obdormiens patiendo,
In sepulcro soporatus
Mortem vicit resurgendo.

4. Ave, mater cuius partus
Nobis dedit in sanguine,
Ut signetur baptizatus
Divinitatis lumine.

5. Ave, mater, cuius partus
Scuto bonae voluntatis
Nos coronat propitius,
Lux immensae maiestatis.

6. Ave, thronus deitatis,
In quo Deus maiestatis
Dignatus homo fieri,
Se convertit misereri.

Unde et nostras animas
Eripuit in gratia
Et, quas effecit liberas,
Salvas fecit in gloria.

7. Ave, mater, cuius partus
Sua fecit iustitia,
Ut in nobis patris eius
Sint iusta adiutoria.

8. Ave nostra advocatrix
Atque vitae reparatrix,
Cuius partus super ipsos
Dominus est caeli thronos.

9. Ave, Sion, in qua Deus
Habitavit homo factus,
In quem sperant enixius,
Qui noverunt nomen eius.

10. Ave, virgo singularis,
Placens aula virginalis,
Cuius in templo Dominus
Et in caelo sedes eius.

11. Ave, cuius in filio
Salutem pater posuit,
In quo sicut in unico
Fidem nostram constituit.

12. Ave, de cuius filio,
Salutari Dei patris,
Exsultamus in Domino,
Qui bona tribuit nobis.

13. Ave, nostra advocatrix,
Captivorum liberatrix,
De qua Sion Emmanuel
Salutare fit Israel.

14. Ave, cuius mons filius
Dei patris est unicus,
In quo sancti requiescunt,
Qui veritatem diligunt.

15. Ave, regina virginum,
Mater virgo post filium,
Cuius partus hereditas
In electis est praeclara.

16. Ave, mater, quam praedicat
Iure nostra mortalitas,
Quia tuus mirificat
Partus misericordias.

17. Ave, quam laudant spiritus,
Cui virtus omnis concinit,
De cuius caelo Dominus
Carnis nube intonuit.

18. Ave, cuius virgineo
Deus processit thalamo,
Dotali nobis gratia
Se praebens in sponsalia.

19. Ave, Sion, de qua Deus
Nos tuetur incarnatus,
Memor nostri libaminis
In pace sui corporis.

20. Ave, mater, cuius partum
Caelestis pater unicum
In saeculum dat gentibus
In benedictionibus.

21. Ave, mater, cuius partum,
Panem vitae nobis factum,
Pingues terrae, ex quo vivant,
Et manducant et adorant.

22. Ave, nostra advocatrix,
Cuius partus mensa patris,
Est nobis consolatio,
Ne frangat tribulatio.

23. Ave, regina gratiae,
Cuius partus rex gloriae,
Rex est virtutum Dominus,
Lux de luce, Christus Deus.

24. Ave, cuius virgineo
Processit e sacrario
Una salus omni mundo,
Dulcis Deus, rectus homo.

25. Ave, nostra advocatrix
Et lapsorum reparatrix,
De qua Deus factus homo
Solus stetit in directo.

26. Ave, mater, cuius sponsus
Et creator et filius,
Deus illuminatio,
Salus est et redemptio.

27. Ave, mater redemptoris,
Caro cuius effloruit,
Quando passus gustum mortis
De sepulcro resurrexit.

28. Ave, mater castitatis,
De qua Deus maiestatis
Scripturarum voces pluit
Et virtutes intonuit.

29. Ave, mater, cuius partus
Resurgendo nobis factus
Matutina laetitia,
Nostra spes est et gloria.

30. Ave, caelestis domina,
Cuius partus iustitia
Est nostra liberatio
Et in Deum protectio.

31. Ave, mater singularis,
Cuius haec est fecunditas,
Qua beatis viris omnis
Remittitur iniquitas.

32. Ave, stella virginalis,
Cuius partus singularis
De cathedra nos docuit,
In cruce quando obiit.

Ipsi tunc bene psallimus
Decem chordis psalterii,
Ad ipsum cum referimus
Decalogum mysterii.

33. Ave, mater, cuius partus,
Cibus vitae nobis factus,
Gustare dedit mentibus,
Quam suavis est Dominus.

34. Ave, mater, cuius partus
Salus nobis est effectus
Effusa patris framea,
Quae scidit nostra vulnera.

35. Ave, mater, cuius partus,
Torrens summae voluptatis,
Verbum patris homo factus,
Fons vitae est splendor lucis.

36. Ave, caelestis ianua,
Qua processit Emmanuel,
Cuius lumen iustitia,
Iudicium meridies.

37. Ave, mater, quae gaudium
Peperisti fidelium,
Ante quem desiderium
Manet se diligentium.

Per ipsum noster gemitus
Patri non est absconditus,
Dum se facit advocatum
Pium praebens exauditum.

38. Ave, mater, de qua nostra
Processit exspectatio,
In qua nostra substantia
Patris consedit solio.

39. Ave, mater, cuius partus
Se pro nobis holocaustum
Fecit Deus caro factus,
Solus nostrum remedium.

40. Ave, mater, cuius partus
Nostras sanavit animas,
Solus potens advocatus
Agens causas, solvens culpas.

41. Ave, mater, cuius laudes
Sonus fiunt epulantis,
Scripturarum cibi dulces
In voce confessionis.

42. Ave, mater, cuius partus
Est altare Dei patris
Laetificans intuitus
Iuventutis nostrae mentis.

43. Ave, quae patris brachium
Peperisti, Iesum Christum,
Cuius illuminatio
Vultus Dei fit visio.

44. Ave, cuius visceribus
Deus pater ingenitus
Eructavit verbum bonum,
Scilicet unigenitum.

45. Ave, cuius altissimus
Sacravit tabernaculum,
Paternae lucis radius
Factus nobis remedium.

46. Ave, mater, cuius partus
Nostra salus est effectus,
Unde clamat nobis psalmus:
Plaudite, gentes, manibus.

47. Ave, caelestis mansio,
De cuius templi medio
Suscepimus incarnatam
Dei misericordiam.

48. Ave, caeli introitus,
Divina habitatio,
Cuius est nobis filius
Et frater et redemptio.

49. Ave, Sion gloriosa,
De qua nobis manifesta
Fit carne verbi facies,
Decoris Dei species.

50. Ave, caelestis ianua,
Qua Dei patris unica
Processit nobis reddita
Salutaris laetitia.

Secunda Quadragena.

1. Ave, mater, cuius partus
Ut oliva fructifera
Patibulum crucis passus
Totus fluxit in gratia.

2. Ave, mater, cuius partus
Sine culpa fuit unus,
Qui nec traxit origine
Culpam natus ex virgine.

3. Ave, mater, cuius partus
Caelestis patris unicus,
Nobis est voluntarium
Effectus sacrificium.

4. Ave, ex qua Christus ortus
Vespere pascha docuit,
Ad Pilatum mane ductus
Veritatem nuntiavit,

Meridie crucifixus
A patre est exauditus
Et moriens mortem vicit,
Qui de morte resurrexit.

5. Ave, regina virginum,
Laetitia fidelium,
Quae peperisti gaudium
In lumine viventium.

6. Ave, cuius est filius
Super caelos exaltatus,
Et ipsius est gloria
In omnia terrestria.

7. Ave, de qua Deus natus
Utique est iustus fructus
Iudicans eos in terra,
Ut exaltet ad aeterna.

8. Ave, cuius in arcanis
Incarnatum verbum patris
Et cucurrit sine culpa
Et direxit in gloria.

9. Ave, de qua patris verbum
Causa nostri caro factum,
In Idumaeam gentium
Extendit calceamentum.

10. Ave, mater, cuius solus
Deus et homo filius
A finibus terrae clamat,
Dum nos sibi membra sonat.

11. Ave, mater, cuius partum
Semel est Deus locutus,
Dum verbum patris unicum
Tuus vere est filius.

12. Ave, stella caelestium,
Pariens lucem gentium,
Partum cuius adoramus,
Dum de luce vigilamus.

13. Ave, iustorum gaudium,
In cuius sperant filium
Et laudantur recti corde,
Ut laetentur in requie.

14. Ave, Sion illa pacis,
In qua decet hymnus Deum,
Aulam tuae castitatis
Qui sibi fecit thalamum.

15. Ave, de cuius filio
Iubilamus patri Deo,
Psalmos damus et laudamus
Et in psalmis decantamus.

16. Ave, terra, quae dedisti
Fructum Deo confitendi,
Cuius est benedictio
Vera sui cognitio.

17. Ave, templum Ierusalem,
Habens caelestem speciem,
A cuius sanctuario
Processit patris visio.

18. Ave, mater, per quam salva
Fit confitens Sion nostra,
Et, quibus datur gratia,
Inhabitabunt in ea.

19. Ave, per cuius filium
Deus in adiutorium
Pater festinans gentium
Intendit ad adiuvandum.

20. Ave, secretum virginis,
Quo processit lux luminis
Et adiecit super omnem
Iesus Christus patris laudem.

Pater enim potestatis
Cuncta creans innotuit,
Pater vero dulcedinis
In Christo nobis claruit.

21. Ave, vellus puritatis,
In quo Deus maiestatis
Inundans tamquam pluvia
Distillavit in gratia.

22. Ave, cuius est filius
Rectis corde bonus Deus,
Qui in eum convertitur,
Plenos dies consequitur.

23. Ave, terra virginea,
In cuius Deus medio
Salutis est mysteria
Operatus in filio.

24. Ave, potens virtutibus,
Cuius in cruce filius
Exaltans iusti cornua
Peccati fregit vincula.

25. Ave, cuius est filius
Notus in Iudaea Deus,
In Israel nomen eius
Magnum recte credentibus.

26. Ave, mater, ex qua notam
Fecit Deus manum suam
Et populos in brachio
Redemit unigenito.

27. Ave, mater, de qua nobis
Angelorum natus panis
Nos renovat et reficit
Et in seipso perficit.

28. Ave, regina gaudii,
Cuius caelestis filii
Christianus est populus
Et oves pascuae eius.

29. Ave, de qua Deus summus,
In sinu patris unicus,
Qui sedet super Cherubim,
Apparet coram Ephraim.

30. Ave, ex qua Christus ortus
Non est recens nobis Deus,
Qui Deo patri filius
Est aeterno coaeternus.

31. Ave, cuius est filius
Deus deorum dominus,
Solus deos diiudicans
Et in se beatificans.

32. Ave, stella paradisi,
Mater illius filii,
Qui solus est altissimus
Et nomen illi Dominus.

33. Ave, stella virginalis,
Cuius partus, lator legis,
Est in sinu Dei patris
Dator benedictionis.

34. Ave, terra benedicta,
Fructificans mysteria,
Cuius sacra fecunditas
Dei patris est veritas.

35. Ave, mater, cuius partum
Omnes gentes verum Deum
Adorant et glorificant,
Confitentur, magnificant.

36. Ave, caelestis civitas,
Cuius Deus fecunditas,
Ave, Sion, in qua natus
Est fundator ipse tuus.

37. Ave, mater veri Dei,
Qui pro nobis est mortuus,
Portas confregit inferi,
A mortuis liber solus.

38. Ave, caeleste lilium,
Per cuius florem unicum
Fidelibus est aeternum
Testamentum dispositum.

39. Ave, cuius est filius
Refugium nobis factus
Per carnis contubernium,
Quod est vitae remedium.

40. Ave, splendor virginalis,
Cuius virtus singularis
Fecit nobis altissimum
Deum patrem refugium.

41. Ave, bonum virginale,
Quod Dominum confitemur,
Cum virginem peperisse
Deum verum confitemur.

42. Ave, decor virginalis,
Quem verbum patris induit,
Cum de fonte castitatis
Nostra carne se praecinxit.

43. Ave, mater, cuius partus,
Ultionum rex dominus,
Libertatem plene egit,
Cum de morte resurrexit.

44. Ave, mater puerpera,
Cuius regali filio
Iubilamus in gratia,
Deo salutari nostro.

45. Ave, de cuius filio
Cantamus novum canticum,
Cuius carnis commercio
Salus est facta gentium.

46. Ave, mater gloriosa,
Lux solaris, clara stella,
De qua iustis lux est orta,
Rectis corde laetitia.

47. Ave, mater, qua processit,
Qui fecit mirabilia,
Cuius sibi nos salvavit
Sua virtute gratia.

48. Ave, regis sacrarium,
Cuius honor iudicium,
Pedum cuius est scabellum
Sumptae carnis indumentum.

49. Ave, cuius fecunditas
Est divina suavitas,
Cuius misericordia
Est in aeterna saecula.

50. Ave, mater gratiarum,
Quae peperisti Dominum,
Ipsi misericordiam
Cantamus et iudicium.

Tertia Quinquagena.

1. Ave, per quam Sion nostra
Videbitur in gloria,
Cuius partus sunt opera
Omnis simul creatura.

2. Ave, cuius sacrariis
Ille processit filius,
Cuius est admirabilis
Omni loco dominatus.

3. Ave, de cuius intimis
Decorem Deus induit
Et nostrae veste fidei
Ut lumine se vestivit

4. Ave, stella paradisi,
Cuius lumen adoramus,
In laudes tui filii
Alleluia dum cantamus.

5. Ave, stella caelestium,
Alleluia fidelium,
Per quam Dei inter gentes
Nuntiantur omnes laudes.

6. Ave, mater, cui redempti
De manibus inimici
Induti stola gemina
Duplex dicunt Alleluia.

7. Ave, mater, ex qua Deus
Deducitur incarnatus
In munitam civitatem
Ecclesiae firmans fidem.

8. Ave, de cuius filio
Pater laudes non tacuit,
Ipsum quia de sepulcro
A mortuis suscitavit.

9. Ave, David tu filia,
Ex qua nostra substantia
Sedet in patris dextera
Iesus Christus in gloria.

10. Ave, regina virginum,
Quae peperisti filium,
Qui factus est redemptio
A patre missa populo.

11. Ave, mater verae lucis,
Ex qua natus in tenebris
Lumen rectis corde Deus
Misericors est et iustus.

12. Ave, mater, cuius partus
Super gentes est excelsus,
Respiciens humilia
Et in caelo et in terra.

13. Ave, mater, cuius partum
Non laudabunt in infernum,
Sed nos ipsi, qui vivimus,
Domino benedicimus.

14. Ave, mater, cuius partus
Deo patri fit acceptus
In vivorum regione,
Quia vivunt eius morte.

15. Ave, mater, cuius partus
Salutari nos calice
Compotavit crucifixus
Aqua simul et sanguine.

16. Ave, per quam confirmata
Dei misericordia
Veritatem prophetiae
Aperuit et gratiae.

17. Ave, mater, ex qua Deus
Illuxit Dei filius,
Conceptus sancto spiritu
Et resurgens ex obitu.

18. Ave, mater, per quam via
Immaculata patuit,
Quia Deo flore novo
Virginitas effloruit.

19. Ave, mater huius partus,
Ad quem fide proclamamus,
Ut sit pius exauditor,
Ne valeat tribulator.

20. Ave, mater, qua processit
Iesus Christus Emmanuel,
Qui non dormit, sed custodit
Verus protector Israel.

21. Ave, mater huius regis,
Cuius sedes iudicantis
Sedebunt in iudicio
Ad confitendum Domino.

22. Ave, mater, cuius partus
Deus in caelis habitat,
In sanctorum dum mentibus
Dulcedine sua regnat.

23. Ave, cuius in filium
Proclamat fides martyrum:
Nisi Deus adiuvisset,
Persecutor deglutisset.

24. Ave, cuius in filio
Qui confidunt ex animo,
Ut mons Sion fiunt Deo,
In quo pacis est visio.

25. Ave, cuius in filio
Facti sumus consolati
Et replemur ex gaudio
Captivitate eruti.

26. Ave, caelestis domina,
Cuius fructus merces sumus,
Eius morte pretiosa
Quia vitam recepimus.

27. Ave, mater singularis,
Cuius partus Emmanuel
Commercio suae carnis
Effectus est rex Israel.

28. Ave, mater summi regis,
Cuius est benedictio
Vitae semper aeternalis
Sempiterna possessio.

29. Ave, cuius in filio
Haec est misericordia,
Ut fiat super populo
Redemptio copiosa.

30. Ave, cuius in filium
Verus iam sperat Israel,
Qui non elatus moribus
De se sentit humiliter.

31. Ave, mater, virgo pura,
Cuius partus homo Deus
Sedet in patris dextera,
Deus David et filius.

32. Ave, cuius in filii
Habitamus sic ovili
Sicut illa germanitas,
Quam regit una caritas.

33. Ave, cuius in filii
Inhabitamus atriis,
In ipsius quando fide
Dilatamur caritate.

34. Ave, mater, in qua Deus
Est ex Sion benedictus,
Qui habitat Hierusalem
Pacis habens visionem.

35. Ave, cuius in filio
Confitemur patri Deo,
Quoniam fit in saecula
Eius misericordia.

36. Ave, terra benedicta,
In qua cantatur canticum,
Quod in terra aliena
Cantari non est licitum.

37. Ave, cuius ad filium
Dei patris verum templum,
Prout decet, adoramus,
Dum credentes confitemur.

38. Ave, mater, cuius partus
In tumulo soporatus
Sicut diem noctem fecit,
Cum de morte resurrexit.

39. Ave, cuius est filii
Pater virtus salutaris,
Habentis desiderium
Iam nostrae redemptionis.

40. Ave, mater, cuius partus
Viam fecit singularis,
Donec peregit transitus,
Quibus vitam dedit nobis.

41. Ave, mater, cuius partum
Exspectabant omnes sancti,
Donec pater genus nostrum
Retribuit eius morti.

42. Ave, mater huius partus,
Cuius nos ducit spiritus
In terram rectitudinis,
Terram resurrectionis.

43. Ave, mater, cuius partus,
Dum virtutes fulguravit,
Infideles principatus
Sua fide dissipavit.

44. Ave, mater, cuius partus
Laudabilis est Dominus,
Et magnitudinis eius
Non est finis nec terminus.

45. Ave, mater, cuius partus
Vere solvit compeditos,
Quia sola fides eius
Illuminat vere caecos.

46. Ave, mater, cuius partus
Illuminat Hierusalem,
Dum clementer nos ad eius
Coadunat visionem.

47. Ave, mater, cuius partum
Laudat illa Hierusalem
Et suspirat in aeternum,
Cuius fines dedit pacem.

48. Ave, mater, cuius partum
Ex debita iustitia
Laudant cives angelorum,
Laudat omnis creatura.

49. Ave, de cuius filio
Sion exsultant filiae,
Cum de eius consortio
Sanctorum gaudent animae.

50. Ave, mater, cuius partum
In tympanis meritorum
Sancti laudant ex gratia
Mortificantes vitia.

Conclusio salutationum.

1. Ave, gemma singularis,
Habens scripta mysteria,
In aeterni pontificis
Rationali posita.

2. Ave, lamina aurea
In te ipsa circumscripta
Nomen propitiabile,
Quod est inedicibile.

3. Ave, sola virginitas,
Cuius Deus fecunditas,
Nostrum superhumerale
Divina fit ex virtute.

Psalt. ms. S. Fusciani saec. 12. Cod. Ambianen. 19. add. saec. 12. A. — Cod. Parisin. 18111. saec. 12. B. — Migne PP. LL. 158, 1038 sqq. C. —

I. 5, 1 Ave mater, cuius nos filius BC, wo mater zu tilgen. — 5, 3 Nos induit propitius BC. — 6, 3 Dignatur C. — 6, 4 convertat A, miserere B, die ganze Zeile fehlt C. — 6, 5 et fehlt C. — 7, 3 Uti A. — 7, 4 iuxta A. — 12, 2 Salutare A. — 14, 3 sancti relinquunt A. — 15, 4 in letis est C. — 18, 3 De tali A. — 20, 1 sqq. fehlen A. — 22, 2 partus mensa BC. — 24, 2 ex sacrario BC. — 26, 4 et protectio BC. — 31, 3 beatis vir A. — 33, 1 voce psallimus A. — 37, 3 Effusa datur framea C. — 39, 3 iustitiae A. — 42, 1 mater castitatis cuius BC. — 42, 3 cibos A. — 43, 1 mater pietatis cuius BC. — 43, 2 patris Dei A. — 44, 4 sit A.

II. 3, 3 est fehlt BC. — 3, 4 Est factus BC. — 6, 3 est fehlt BC. — 15, 1 de fehlt BC. — 15, 2 Deo patri iubilamus A. — 18, 1 mater fehlt C. — 19, 4 ad adiutorium A. — 20, 4 patris fehlt BC. — 21, 1 vellus claritatis A. — 21, 2 Christus maiestatis A. — 26, 2 viam suam A. — 30, 1 ortus fehlt C. — 30, 2 nobis recens BC. — 34, 2 Sanctificans BC. — 37, 1 viri Dei A. — 39, 4 vitae fehlt A. — 40, 1 splendor singularis BC. — 40, 2 virtus virginalis BC. — 44, 1 mater perpetua A.

III. 8, 3 Ipsumque de BC. — 12, 2 est fehlt A. — 14, 4 Qua vivunt C. — 15, 3 Comparavit ABC. — 18, 3 novo fehlt BC. — 19, 1 cuius A. — 27, 4 pax Israel BC. — 37, 1 ad fehlt C. — 38, 1 mater fehlt BC. — 39, 3 Agentis in die belli BC. — 39, 4 Vim nostrae BC. — 40, 4 omnes morti A. — 46, 2 Aedificat BC. — Conclusio. 2, 4 indicibile C.

Dies Psalterium hat einzelne Strophen mehr als Psalmen vorhanden; fünf Psalmen sind durch je zwei Strophen vertreten. Der Abdruck bei Migne l. c. beruht augenscheinlich auf B, begnügt sich aber nicht mit den in der Vorlage wirklich vorhandenen Fehlern.

XVIII. Psalterium beatae Mariae V.

Prima Quinquagena.

1. Ave, de cuius gremio
Exivit vir eximio,
Qui beatus consilio
Nos vocat ab exsilio.

2. Ave tu, quae Gabrielis
Credidisti in loquelis,
Nos tu ei dare velis,
Qui nunc habitat in caelis.

3. Ave, tu mater salutis
Atque Domini virtutis,
Ipsius salutatio
Nostra fuit salvatio.

4. Ave, mater iustitiae,
Per quam nobis laetitiae
Datur in sacrificium
Christus, vita viventium.

5. Ave, templum sanctissimi
Et thalamus altissimi,
Qui nos secum collocavit
Et cum sanctis ordinavit.

6. Ave, virgo praedicata,
In conclavi conturbata,
Ne turbemur in furore
Fac nos spargi caeli rore.

7. Ave, mater altissimi,
Qui dat salutem homini,
In quo speravi iugiter,
Ut me salvet feliciter.

8. Ave, mater mitis agni,
Cuius nomen reges magni
Admirantur et tremiscunt,
Per quem regnum adipiscunt.

9. Ave, mater Dei thorus,
Quam honorat caeli chorus,
Tibi psallam et cantabo,
Quantas possum, laudes dabo.

10. Ave, mater, quam amavit
Orbis factor et beavit,
Qui nos facit transmigrare,
Per te, virgo, secum stare.

11. Ave, mater, tu inopum
Miseratrix et pauperum,
Fac nos uti tuo rore,
Quo salvemur ab errore.

12. Ave, mater, cuius natus
Est ad vitam nobis datus,
Fac, ut illi placeamus,
Ne in morte dormiamus.

13. Ave, virgo, gratulare,
Ex Sion dans salutare,
Per quod Iacob exaltatur,
Israel et collaetatur.

14. Ave, quae sine macula
Intrasti tabernacula,
Per opera iustitiae
Nos colloca in requie.

15. Ave, quae iam restituis
Hereditatem perditis,
Laudaberis assidue
Dans omnibus spem veniae.

16. Ave, quae salvasti reos,
Iam guberna gressus meos
Per semitas electorum
Atque Dei mandatorum.

17. Ave, virgo, dans salutem
Regis nostri per virtutem,
Qui nos per te magnificet,
In David regno collocet.

18. Ave, placens altissimo,
De cuius tabernaculo
Messias venit saeculo
Tamquam sponsus de thalamo.

19. Ave, regina virginum
Et medicina criminum,
Mitte nobis auxilium
Tu de Sion per angelum.

20. Ave, quae Dei nomina
Portasti super omnia
Et coronam in capite
De pretioso lapide.

21. Ave, mater sanctissima,
Cuius laus est dulcissima,
A framea erue me
In medio ecclesiae.

22. Ave, virgo egregia,
De stirpe David genita,
Dic filio, ut pascat me
In loco suae pascuae.

23. Ave, Dei plenitudo,
In te sperat multitudo,
Fac, ut nobis rex virtutum
Per te donet iter tutum.

24. Ave, dulcis, ave, pia
Delinquentibus in via,
Doce mites vias Dei,
Quia nimis sumus rei.

25. Ave, florens gratia,
Pro tua innocentia
A te precor exaudiri,
Quam non laesit tactus viri.

26. Ave, Dei dilectio,
Orbis illuminatio,
In tuo tabernaculo
Nunc psalmum dicam Domino.

27. Ave, paterna pietas,
Ad te clamo, ne sileas,
Per te mens mea floreat,
Ut anima non pereat.

28. Ave, cella trinitatis,
Plena rore pietatis,
Ora Deum maiestatis,
Ut det nobis caelum gratis.

29. Ave, conservans humiles,
Audi clamores flebiles
Et de lacu miseriae
Nos trahe regno gloriae.

30. Ave, lux navigantium,
Salus in te sperantium,
Esto nostrum refugium
Apud Deum altissimum.

31. Ave, nimis beata,
Nostra dele peccata,
Nam tunc erunt bene tecta,
Si per te erunt reiecta.

32. Ave, nostra salvatio,
Te decet collaudatio,
Psallam tibi propterea
Cum cantico et cithara.

33. Ave, mater digna Deo,
Cuius laus in ore meo
Et erit omni tempore,
Dum vixero in corpore.

34. Ave, patris tu unica,
Sta nunc mecum et iudica,
Expugnato expugnantes,
Qui sunt mihi pernocentes.

35. Ave, mater fontis vitae,
Quo vivunt Israelitae,
Fac nos fontem sic potare,
Ut possimus secum stare

36. Ave, salus electorum
Et salvatio eorum,
Da nobis per te salvari
Et cum sanctis coronari.

37. Ave, caeli serenitas,
Tu nobis vera sanitas,
Da pacem nostris ossibus,
Victoriam ab hostibus.

38. Ave, mater, tu dignare
Vias meas conservare,
Ne delinquam ore meo,
Sed dem laudes inde Deo.

39. Ave, pia, purgans reos,
Firmos fige pedes meos,
Ante Deum fac me stare,
Carmen novum decantare.

40. Ave, iustis recta scala,
Salva nos in die mala,
Opem ferens super lectum
Et ostendens iter rectum.

41. Ave, sidus, lumen clarum,
Duc ad fontes nos aquarum,
Et ex illis sic bibamus,
Ut non ultra sitiamus.

42. Ave, sponsa veri Dei,
Salutare vultus mei,
Sic discerne causam meam,
Ut in caelis stare queam.

43. Ave, Christi vera vitis,
Quae diebus in antiquis
Ita Deo placuisti,
Quod per hunc nos redemisti.

44. Ave, sanctitatis norma,
Gignens speciosum forma,
In te diffusa gratia
Det nobis caeli spatia.

45. Ave, nostrum refugium,
Virtus et adiutorium,
Cuius flumen laetificet,
Nobis semper inhabitet.

46. Ave, rosa nata vere,
Omnes gentes fac gaudere,
Corde, voce sic psallamus,
Ut ad Deum pertingamus.

47. Ave, gemma mirabilis
Et a cunctis laudabilis,
Nunc in civitate Dei
Memor esto semper mei.

48. Ave, mater, te clamabo,
Aurem tibi inclinabo,
Si me audis, cur timebo?
In inferno non manebo.

49. Ave, David progenies,
Cuius ex Sion species,
Ad te matrem confugio,
Ut me trahas de Iericho.

50. Ave, mater, cella Dei,
Miserere, precor, mei
Et impetra a filio
Ut me aspergat hysopo.

Secunda Quinquagena.

1. Ave, odorifera
Oliva fructifera,
In domo Dei iugiter
Fac nos gaudere pariter.

2. Ave, tu mater omnium,
Ora pro nobis Dominum,
Ut super nos respiciat
Et requirentes audiat.

3. Ave, caeleste lilium,
Pro nobis ora filium,
Ut nos in tuo nomine
Salvet ab omni daemone.

4. Ave, sine macula,
Aufer a me iacula,
Nam venerunt super me
Peccatorum tenebrae.

5. Salve, virgo Galilaea,
Tota die verba mea
Exsecratur homo malus,
Nisi per te fiat salus.

6. Ave, stirps florigera,
Tu me semper libera,
Ab his, qui fodiunt foveam,
Ut ipsi cadant in eam.

7. Ave, repleta gaudio,
Gratanter tibi servio,
Nam, tibi qui non serviunt,
Ad nihilum deveniunt.

8. Ave, decus ecclesiae,
Mater misericordiae,
Libera me ab omnibus
In me male surgentibus.

9. Ave, spes fidelium,
Salus et remedium,
Da mihi nunc auxilium,
Nam vana salus hominum.

10. Ave, sedens superius,
Audi de terrae finibus
Ad te clamantem hominem
Et fac sanctorum comitem.

11. Ave, salus hominum,
Placa mihi Dominum,
Nam est ipse meus Deus
Et salvator ille meus.

12. Ave, nata de Nazareth
Iuxta stagnum Genesareth,
Ad te de luce vigilo,
Ut me commendes filio.

13. Ave, remota de Segor,
Exaudi me, dum deprecor,
Et placa mihi Deum,
Ne me condemnet reum.

14. Ave, rosa de Iericho,
Te decet hymnus in Sion
Et votum in Ierusalem
Natum Iesum in Bethlehem.

15. Ave, lumen singulare,
Fac nos Deo iubilare
Et ei laudes reddere
Cum supernis in aethere.

16. Ave, per quam nobis datur,
Qui cunctis misereatur
Et nos sic illuminet,
Quod vultu suo satiet.

17. Ave, virgo, da gaudere,
Nunc exsurgat Deus vere,
Puer David nobis detur,
Et Goliath destruetur.

18. Ave, precor nimis reus,
Salvum me fac, Deus meus,
Iam intrant aquae ianuam
Fere usque ad animam.

19. Ave, Dei triclinium,
Esto in adiutorium,
Salus mea semper eris,
Iam festina, ne moreris.

20. Ave, mater, in te spero,
Laudum munus ad te fero,
In te mea cantatio,
Mea tu meditatio.

21. Ave, virgo, cuius tellus
Irrigavit ros novellus,
Nunc te precor, novo more
Ut nos spargas caeli rore.

22. Ave, Ioseph desponsata,
Cui voce propalata
Annuntiavit Gabriel,
Quam bonus Deus Israel.

23. Ave, templum Salomonis,
Tuae congregationis,
Memor esto dans salutem,
Ut peccare sic refutem.

24. Ave, via verae lucis,
In virtute sanctae crucis
Fac nos Deo confiteri
Et ab ipso possideri.

25. Ave, mater, cuius natus
In Iudaea primo datus
Et magnum est in Israel
Nomen, quod est Emmanuel.

26. Ave, virgo Galilaea,
Ad te clamo voce mea,
Fac mihi propitium
Deum, quem deprecatus sum.

27. Ave, quam aedificavit
Et elegit sibi David,
Oro, mihi da mamillam,
Ut lactare possim illam.

28. Ave, servans pias mentes,
Et, quae nunc venerunt gentes
In hereditatem tuam,
Dic, eant in viam suam

29. Ave, de stirpe Beniamin,
Quae sedes super Cherubim,
Fac, ut ducat nos Michael
Ante dominum Israel.

30. Ave, semper iucundare,
Fac nos Deo exsultare,
Deo Iacob iubilare,
Dignas laudes ei dare.

31. Ave, o mater unica,
Tu pauperes iustifica,
Ut se nunc intellegat,
Qui in tenebris ambulat.

32. Ave, virgo mirabilis,
Quis erit tibi similis?
Tu similis altissimo,
Fac nos placere Domino.

33. Ave, quae sine macula
Dilecta tabernacula
Deo tuo praeparasti,
Quando te humiliasti.

34. Ave, caeli serenitas,
Per quam est orta veritas,
Captivitatem auferas,
Benignitatem tribuas.

35. Ave, mater, iam festina,
Aurem tuam huc inclina,
Propter tuam clementiam
Nostram custodi animam.

36. Ave, porta Sion facta,
Dona nobis fundamenta
Et instrue virtutibus
In tuis sanctis montibus.

37. Ave, placens Deo tuo,
Intret in conspectu suo
Clamor meus, salus mea,
Lumen verum, vita mea.

38. Ave, regina gloriae,
Mater misericordiae,
In aevum tibi cantabo,
Per te Deo laudes dabo.

39. Ave, meum refugium,
A saeculo in saeculum,
Laus tua in me floreat,
Quae nunquam a me transeat.

40. Ave, quae sursum habitas,
Te precor, ut me protegas
De laqueo venantium
Et linguis detrahentium.

41. Ave, sponsa Dei veri,
Cui bonum confiteri
Decachordo psalterio
In cithara cum cantico.

42. Ave, virgo decorata,
Cuius sedes est parata,
Ut valeat illum ferre,
Qui firmavit orbem terrae.

43. Ave, sedens super thronum
Deo placens ultionum,
Da nos sic humiliari,
Ut possimus exaltari.

44. Ave, mater, quam timemus,
Deo simul exsultemus,
Iubilemus mente pari
Deo nostro salutari.

45. Ave, tibi canticum
Decantabo per tympanum
Donando Deo gloriam,
Ut me ducat ad patriam.

46. Ave, in qua regnat Deus,
Deus, inquam, per te meus,
Super omnes altissimus
Sit mihi nunc propitius.

47. Ave, turris Davidica,
Cantabo Deo cantica,
Quae fecit mirabilia,
Sunt nimis laudabilia.

48. Ave, felix, quam beavit,
In qua Deus et regnavit,
Excelsus Deus de Sion
Creans Moysen et Aaron.

49. Ave, casta, gratulare,
Fac nos Deo iubilare
Et in terra sic servire,
Ne permittas nos perire.

50. Ave, mater, tibi psallam
Atque per te intellegam
Dei misericordias,
Ut ei reddam gratias.*

Tertia Quinquagena.

1. Ave, ferens Dei florem,
Audi meum nunc clamorem,
Aurem tuam non avertas,
Praebe mihi vias certas.

2. Ave, Deo fecundata,
Aufer mea nunc peccata,
Ut iuventus vetustata
Per te fiat renovata.

3. Ave, lucens super solem,
Cui Deus dat decorem,
Aufer a me carnis molem
Per veram confessionem.

4. Ave, vera lux diei,
Memor esto semper mei,
Pro me patrem ora semper,
Nam est verus Deus noster.

5. Ave, lumen electorum,
Medicamen peccatorum,
Nunc extende manum tuam
Ad laetandum gentem tuam.

6. Ave, lumen veritatis,
Duc me viam civitatis,
In qua nequit esurire
Ullus intrans nec sitire.

7. Ave, mater portans Deum,
Tu para Deo cor meum,
Ut cantem in gloria
Cum cantico et cithara.

8. Ave, pia, parcens reo,
Laudes meas offer Deo,
Non, ut reor, est decoris
Laus in ore peccatoris.

9. Ave, rigata caelitus,
Cuius iuravit genitus,
Et eum non paenitebit,
Per te me reum salvabit.

10. Ave, cuius consilio
Sanctorum congregatio
Stat semper in iustitia
Et in magnificentia.

11. Ave, dulcis memoria,
Bonorum spes et gloria,
Omnes, qui timent Dominum,
Tecum erunt in saeculum.

12. Ave, in altis habitas,
Humiliatos suscitas,
Nomen tuum mirabile
Sit omnibus laudabile.

13. Ave, per cuius filium
Habemus nunc auxilium,
Tu semper es laudabilis,
Nam tibi non est similis.

14. Ave, mater, quam dilexi,
Ad te precem nunc direxi,
Tu parvulum custodias
Viasque meas dirigas.

15. Ave, quam semper diligam,
Sed tibi quid retribuam?
Nomen Dei invocabo,
Sic per eum te placabo.

16. Ave, o mater saeculi,
Quam laudant omnes populi,
Nos laudemus Dei verbum,
Quod permanet in aeternum.

17. Ave, laus et fortitudo,
Mea spes et certitudo,
Hinc impulsus ad te pergo,
Mea salus tu sis ergo.

18. Ave, per quam sunt beati,
Qui vivunt immaculati
Et qui servant legem Dei,
Ut nec verbis peccent ei.

18b. Ave, mater portans regem,
Qui dat cunctis bonam legem,
Deduc nos in iustitia
Et non in avaritia.

18c. Ave, nunquam quae defecit
Servis suis nec deiecit
Iesu Christo famulantes
Et non male fabulantes.

18d. Ave, quae mirabilia
Deo das testimonia,
Per quae nos illuminat
Et lucrari desiderat.

19. Ave, sole lucidior,
Ad te clamo, cum tribulor,
Custodi me et libera,
Ne cadam in praeterita.

20. Ave, Dei tugurium,
Per te quaero auxilium,
Auxilium a Domino
Datur beato animo.

21. Ave, per quam sum laetatus
Et in Christo iam renatus,
Roga Deum, quae sunt pacis,
Quod, ut credo, semper facis.

22. Ave, videns per cancellos,
Ad te levo nunc ocellos,
Miserere semper nostri,
Ne despiciamur maesti.

23. Ave, Dei dilectio,
Eripe me de laqueo,
De laqueo venantium
Et lingua malignantium.

24. Ave, tibi semper dicunt,
Qui multum in te confidunt,
Declinantes sic a sorde
Boni sunt et recti corde.

25. Ave, mater novi nati,
Per quam sumus consolati,
Facti sumus iam laetati,
Qui eramus captivati.

26. Ave, donum aedificans,
In qua salvator habitans,
Hic det nobis civitatem,
Deum in hereditatem.

27. Ave, fovens in saeculum
Omnes, qui timent Dominum,
Tu novella olivarum,
Spes cunctarum animarum.

28. Ave, per quam confunduntur
Et retrorsum convertuntur
Omnes, qui Sion oderunt,
Sicut foenum aruerunt.

29. Ave, clamo de profundis
Ad te lacrimarum undis,
Exaudi precum carmina
In cordis scripta lamina.

30. Ave, cuius exaltatum
Non est cor neque elatum,
Tua humiliatio
Sit nostra exaltatio.

31. Ave, mei nunc memento,
Non in auro et argento,
Sed in cordis testamento
Et in precum condimento.

32. Ave, o quam bonum, vale,
Quam iucundum fuit tale,
Quod te sursum facit stare,
Fac me tecum habitare.

33. Ave, datur vobis gratis,
Qui in domo Dei statis,
Nocte mentes extollentes
Deum mente sunt laudantes.

34. Ave, dicunt tibi rei,
Collaudantes nomen Dei,
Qui nos ducat in extremis
Consessuros in supremis.

35. Ave, mater, vultu laeto
Praebe mihi, quod nunc peto,
Ut cum eo requiescam,
Omni carni qui dat escam.

36. Ave, mater Salomonis,
Super flumen Babylonis
Fratres tui flent amare,
Quos tu potes liberare.

37. Ave, dicta lux sanctorum,
Miseratrix peccatorum,
Fac astare nostrum chorum
In conspectu angelorum.

38. Ave, virgo mirabilis,
Mater Dei terribilis,
Nostra cognoscens omnia,
Nos salva tua gratia.

39. Ave, quae custodis me,
Nunc precor, eripe me
De manibus peccatoris
Et de semitis erroris.

40. Ave, quam amavero,
Ad te cum clamavero,
Intende tunc voci meae,
Tu es salus vitae meae.

41. Ave in deficiendo,
In conspectu finiendo
Deprecationem meam,
Tu exaudi vocem meam.

42. Ave, mater, ad te reas
Nunc expando manus meas,
Exaudi me velociter,
In te spero veraciter.

43. Ave, per quam refugium
Est, qui docet ad proelium,
Tu protector semper verus,
Benedictus Deus meus.

44. Ave, mea laudatio
Christique generatio,
Tua magnificentia
Est angelorum gloria.

45. Ave, mater pietatis,
Roga Deum maiestatis,
Ut nos solvat compeditos
Et conservet acquisitos.

46. Ave, iucunda lectio
Decoraque laudatio,
Aedificans Ierusalem
Per Iesum, regem nobilem.

47. Ave, tenens Ierusalem
Per Iesum, regem nobilem,
Lauda, Sion, Deum tuum,
Qui dat pacem finem tuum.

48. Ave, mater regis tanti,
Quam collaudant omnes sancti
Laudent cuncta Deum meum,
In excelsis laudent eum.

49. Ave, quam laudent angeli
Et ibi laudent populi,
Laudent Deum sol et luna
Atque omnis creatura.

50. Ave, quam laudent ipsi
Dracones atque abyssi,
Ignis, grando, nix, glacies
Et omnis superficies;

Procellarum genera
Et ligna fructifera,
Colles et omnes montes,
Volucres et serpentes

Et universa pecora
Et bestiae, praeterea
Reges et terrae principes
Et iuvenes et virgines,

Senes atque parvuli
Laudent nomen Domini,
Sancti laudent superius,
Laudet hic omnis spiritus.

Collect. ms. S. Mariae in Pantano saec. 13. Cod. Vatican. 4363. A. — Orat. ms. Caelestinorum saec. 15. Cod. Meten. 571. B. — Collect. ms. S. Ubaldi Engubini saec. 14. Cod. Roman. Vict. Em. 477. C.

I. 1, 2 vir ex humo C. — 1, 3 Quod C. — 2, 1 Ave tunc C. — 2, 2 Credidisti alloquelis B; iam loquelis C. — 2, 3 tu fehlt C; Commendare nos digneris B. — 2, 4 nunc fehlt C; Ei qui habitat in caelis B. — 3, 1 mater tu BC. — 3, 2 Atque Dei B. — 3, 3 Cuius salutatio BC. — 3, 4 Nostra sit salvatio C; Adest nostra salvatio A. — 4, 2 iustitiae A. — 5, 1 templum Domini C. — 5, 2 Et fehlt BC. — 5, 3 Qui nos coronavit B; et coronavit C. — 5, 4 cum iustis C — 6, 3 Non turbemur C; turbetur B. — 6, 4 Atque secum collocavit B. — 8, 1 mater fehlt A. — 8, 2 regis A. — 8, 4 Per quam cuncta reviviscunt B. — Str. 11 steht vor 9. B. — 9, 2 Quam adorat C; Quem honorat A. — 9, 3 Psallam tibi B. — 10, 3 Opermos facit A. — 11, 1 tu fehlt BC. — 11, 2 et fehlt BC. — 11, 3 sq. in B:

Fac nos tua gratia
Perfrui in gloria.

11, 4 Perfrui in saecula C. — 12, 2 Nobis est ad vitam BC. — 13, 2 Dans ex Sion BC. — 12, 3 sq. in B:

Cum quo Iacob colluctatur
Israelque collocatur.

16, 1 salvas AC. — 16, 2 Iam fehlt AC. — 16, 3 iustorum A. — 16, 4 Et Dei AC. — 17, 3 nos fehlt B. — 17, 4 Dei in C; Nos David regno B. — 18, 3 sq. umgestellt B. — 18, 3 in saeculo A. — 19, 1 quae fehlt AC. — 19, 4 De Sion per archangelum B. — 20, 2 Portans AC. — 21, 2 Cuius laus dulcissima C; Laus cuius lucidissima A. — 22, 1 virgo regia AB, regina C. — 22, 2 De David stirpe B. — 23, 1 caeli plenitudo B. — 23, 4 Per te fehlt C. — 24, 3 Dei viam A. — 25, 2 Per tua A. — 26, 4 Nunc fehlt A. — 27, 4 Ut anima ne A. — 28, 1 Ave virgo virginum C. — 28, 2 Super omnes clarissima C. — 28, 4 Ut nos mundet a peccatis B. — 29, 4 Trahe nos regi B. — 31, 1 Ave, quae nimis B. — 31, 2 dele facinora B. — 31, 3 Nam fehlt AC; erunt benefacta B; bene recta C. — 31, 4 per te sunt A; erunt deiecta C, directa B — 32, 3 tibi fehlt A. — 33, 4 Cum B. — 34, 1 mater tu B, tu fehlt AC. — 34, 3 Expugna A; Expugna me C. — 34, 4 nocentes C; mihi iam potentes B. — 35, 1 fortis vitae A; fons vitae C. — 35, 3 funte A. — 35, 4 tecum BC. — 36, 1 iustorum A. — 36, 2 salvatrix AC. — 36, 3 Dona nobis A; Da nos per te C. — 37, 3 meis ossibus A. — 37, 4 Et victoriam AB. — 38, 3 delinquem C. — 38, 4 inde laudes B: Ut dem laudes in Deo C. — 39, 1 purgans pia C. — 39, 2 fige gressus B; finge pedes A; Firmas C. — 41, 2 Duc nos ad funtes A; in fontem C. — 43, 4 Quod per eum nos B; Quod per illum nos salvasti AC. — 44, 1 sanctitas C. — 45, 3 Citius flumen C. — 45, 4 Nos semper et in habitet BC. — 48, 1 ad quam clamo B. — 48, 2 Aurem cordis inclinabo B; Urem tibi C. — 48, 3 non timebo B — 49, 1 Deo progenies A. — 50, 1 Ave, cella Dei mei AC. — 50, 2 Miserere semper mei B. — 50, 4 me spargat A.

II. B in der ganzen Quinquagene das Grufswort Salve. — 1, 1 tu odorifera A. — 1, 2 non fructifera A. — 1, 4 regere A. — 2, 1 tu fehlt B. 2, 1 mater hominum C. — 2, 2 Ora de caelo Dominum C. — 3, 3 nos fehlt C. — 3, 4 Salvet nos a daemone AC. — Str. 4 lautet in B:

Salve, virga deaurata,
Super nos es exaltata,
Nunc exaudi vocem meam,
Ut per te salvari queam.

6, 3 fodunt C, foderunt A; A fodientibus foveam B — 6, 4 Ut non incidam in eam B. — 7, 2 Quo tantum tibi B. — 7, 3 qui tibi B. — 11, 3 sq. fehlen A. — 11, 3 est vere Deus meus B. — 11, 4 Et salvator vere meus B. —

12, 1 sq. fehlen A. — 12, 2 stagnum de Nazareth C. — 13, 2 cum B. — 13, 3 Tu placa C. — 13, 4 Ut me A; 13, 3 u. 4 in B:

Et fac Deum placabilem,
Ne condemnet peccatorem.

14, 1 Ierichon B. — 14, 3 Et natum B. — 15, 3 Eique B. — 15, 4 In sempiterno aethere B; In superno aethere A. — 16, 2 Quae cunctis C. — 16, 4 suo sanet A. — 17, 1 virgo dei gaudere C. — 18, 3 Aquae intraverunt meam B. — 18, 4 ad fehlt C. — Str. 19 fehlt A. — 20, 4 Tu mea C. — 21, 4 Nos infunde caeli rore C. — 22, 4 Deus fehlt C. — 23, 4 Et peccare C. — 24, 1 vere laus C. — 24, 3 deos A. — 25, 2 Notus in Iudaea A; In Iudaea totus notus B. — 25, 3 est fehlt B. — 26, 3 tu fehlt C. — 27, 1 quem C. — 27, 3 des mamillam C. — 28, 2 Ut quae C. — 29, 3 Fac nos ducat Michael C. — 29, 4 Ante Deum Israel C. — 31, 3 Ut se nunc intellegant C. — 31, 4 Qui in tenebris ambulant C. — 32, 4 placere Deo C. — 33, 1 quae fehlt C. — 33, 1 Te Deo praeparasti C. — 34, 2 orta est B. — 34, 4 Et libertatem conferas B. — 35, 3 sq. fehlen A. — 35, 3 Pauper sum et inops nimis C. — 35, 4 Trahe sursum me ab imis C. — 36, 1 Sion sancta C. — 36, 3 insere C. — 36, 4 moribus C. — 37, 3 et salus A. — 37, 4 Lumen vera B; Stat in morte vita mea A. — 38, 3 Et in aeternum C; te cantabo AC. — 38, 4 laudes Deo B; Deo laudes C. — 39, 4 nunquam in te A. — 39, 4 in te transeat C. — Str. 41 fehlt A. — 42, 2 Cuius fides B. — 42, 3 Ut illum valeat deferre C. — 43, 3 humiliare C. — 43, 4 Ut nos velit exaltare C. — 44, 1 quam C. — 45, 1 Ave sic tibi C. — 45, 2 Cantabo C. — 46, 1 Dominus A. — 46, 2 Vivus, inquam A. — 47, 1 Avis turris C. — 47, 2 tibi cantica B. — 47, 3 Quae fecit B; Qui fecit C. — 47, 4 Quae sunt nunc B. — 48, 2 et Deus B. — 48, 3 Qui praecelsus Deus in Sion B. — 48, 4 Moyses C; Creas A. — 49, 2 Deo fehlt C. — 50, 2 Et per te B; die Str. fehlt A.

III. Das Grufswort dieses Teiles ist in B stets Vale; die Quinquagene enthält einige Strophen über die Zahl, indem Ps. 118 mit vier, Ps. 150 ebenfalls mit vier Strophen vertreten ist. — 1, 1 nunc fehlt C. — 1, 4 Praebens mihi vias rectas B. — 2, 1 Ave virgo fecundata C. — 2, 2 Audi mea B; peccata C. — 2, 3 Ave, iuventutis vetustata A. — 3, 1 lumen super C. — 4, 3 Per me A. — 4, 4 Ipse qui est Deus A; Quia ipse Deus noster C. — 6, 3 qua valet C. — 6, 4 Nullus intus nec A; intrans nec C. — Str. 7 bis 19 incl. fehlen A. — 7, 2 Para Deo tu cor C. — 7, 4 in cithara B. — 8, 3 Nunc ut reor B. — 12, 1 Vale quae in altis A. — 12, 3 laudabile C. — 12, 4 Et omnibus amabile C. — 13, 2 refugium C. — 16, 3 laudamus C. — 18c, 1 quae nunquam deficis C. — 18c, 2 Servis tuis et reficis C. — 18c, 4 male servientes C. — 18d, 3 Per illa nos illumina C. — 18d, 4 desidera C. — 20, 2 Per te venit C; Per te ueam A. — Str. 22 fehlt A. — 22, 2 Levo ad te C. — 22, 4 despiciantur nostri C. — 23, 2 a laqueo C. — 23, 4 De via malignantium C. — 24, 1 Vale dico, quod et dicunt B. — 24, 4 Boni rectique corde A. — 25, 3 sq. fehlen A; laetantes C. — 25, 4 captivantes C. — 26, 3 Da tu nobis civitatem C. — 26, 4 Caeli in hereditatem C. — Str. 26 bis 29 incl. fehlen A. — 28, 2 introrsum C. — 29, 2 Et de B. — 30, 2 nec elevatum B. — Str. 31 bis 35 incl. fehlen A. — 31, 1 mei et memento B. — 32, 1 bonum ave B. — 32, 2 fuit ave B. — 32, 3 Nam te B. — 33, 4 mente sic plaudentes C. — 34, 4 Consensuris ipsi praeis C. — 36, 1 mater salvatoris A. — 36, 2 flumina B. — 36, 3 Frons tui A. — 37, 3 Fac altare nostrum A. — Str. 38 bis 42 incl. fehlen A. — 38, 2 laudabilis C. — 39, 2 Te deprecor B. — 39, 4 Et de laqueo C. — 40, 2 te conclamavero B. — 40, 3 tunc fehlt C. — 40, 4 es fehlt C. — 42, 1 meas B. — 43, 1 Ave meum refugium AC. — 43, 2 Qui doces me ad A. — 43, 3 sq. fehlen A. — 44, 4 gratia C. — Str. 46 ff. fehlen A. — 46, 4 Per natum in te Bethlehem C. — 47, 4 bis 48, 3 fehlen C. — 49, 1 Laudent eum angeli C. — 49, 2 Et hinc collaudent populi C. — 49, 3 sq. fehlen C. — 50, 1 Laudem dicant ipsi C. — 50, 2 et C. — 50, 3 nix fehlt B. — 50, 10 bestiae

per tempora C. — 50, 11 et fehlt C. — 50, 12 Iuvenes et C. — 50, 15 Quam sancti B. — 50, 15 Quem sic laudant C.

B hat vor jeder Quinquagene einen Prologus; der zur ersten gehörige lautet:

Ave, serena, pia, gaude, generosa Maria,
Lapsorum venia, gaude lux, vita, Maria,
Gaude, quae regem caeli virgo genuisti,
Gaude, quae digna Dominum portare fuisti;
Gaude, visceribus pietatis plena Maria,
Gaude, post Christum protectio nostra, Maria,
Gaude, cunctorum felix regina polorum
Nostrique cordis amor, gaude, stirps Iesse, Maria,
Gaude cum Christo nostrique memento, Maria.

Vor der zweiten Quinquagene befinden sich folgende drei Strophen:

Rex virtutum, fac devotum
Me in tuae laudibus
Genetricis, quae pudoris
Gessit te visceribus.

Eius laudes contra fraudes
Inimici faciant
Nos invictos et adflictos
A malis eripiant.

Sit Messiae, sit Mariae
Omni die gratia,
Patri, proli et amori,
Soli Deo gloria.

Vor der dritten Quadragene ist als Prolog die letzte Halb-Strophe aus der Sequenz Adams von St. Victor „Salve mater salvatoris" vorhergeschickt. Cfr. Léon Gautier, Œuvres Poétiques d'Adam de St. Victor (3. Aufl.) S. 190.

Inhalts-Übersicht.

I. Real-Index.

II. Verbal-Index.

Pierer'sche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

